



รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

วิทยานิพนธ์

ของ

วรากร สีโอ

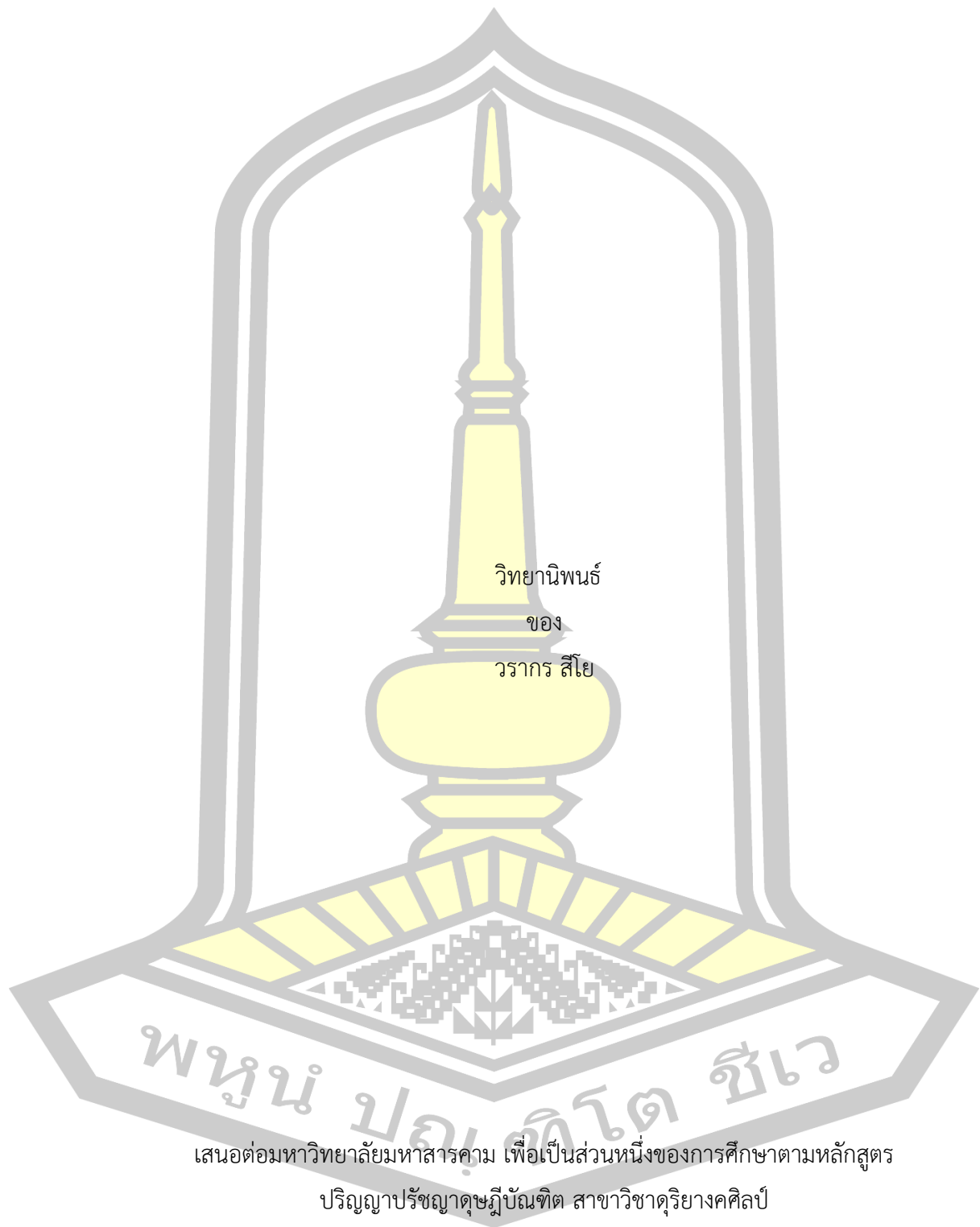
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์

ตุลาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย



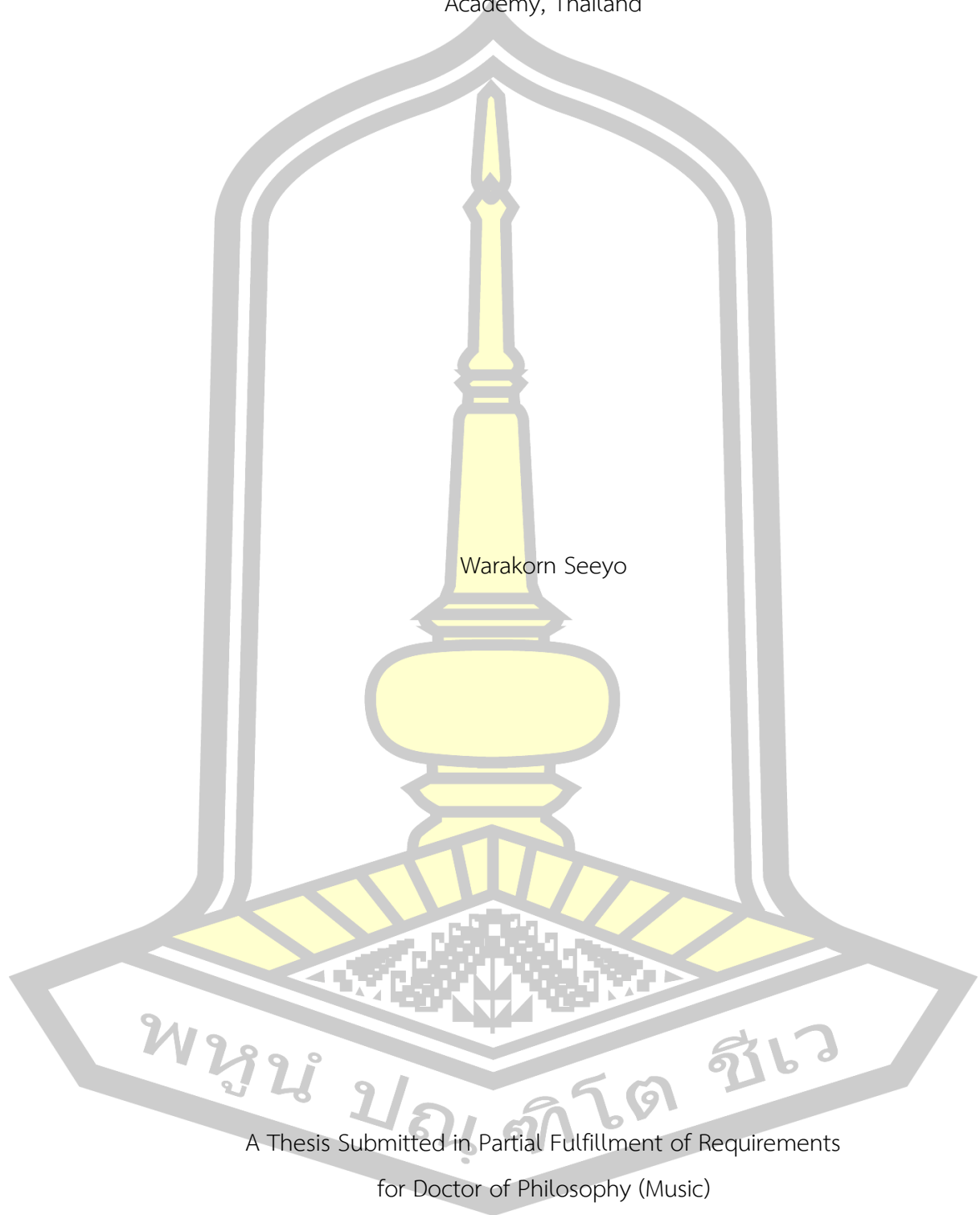
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์

ตุลาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Ear Training Teaching Instructional Model for Isan folk music in Higher Education
Academy, Thailand



Warakorn Seeyo

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Doctor of Philosophy (Music)

October 2024

Copyright of Mahasarakham University



คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายวรากร สีโย แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค
ศิลป์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. ยุทธนา ฉัปปวรรณรัตน์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. คมกริช การ์รินทร์)

กรรมการ

(ผศ. ดร. พีรพงศ์ แสนไสย)

กรรมการ

(ดร. ธนกร เพ่งศรี)

กรรมการ

(ดร. สักชัย ดั่งบั้ง)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(ผศ. ดร. คมกริช การ์รินทร์)

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย		
ผู้วิจัย	วรกร สิโอ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมกริช การินทร์		
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	สาขาวิชา	ดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา ทั้งการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และการเก็บข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่ง เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลและสร้างรูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 8 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ บทนำและแนวคิดพื้นฐาน การเรียนรู้โน้ตดนตรีพื้นบ้าน การฟังและแยกแยะจังหวะ การฟังเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน การฝึกฟังเสียงโน้ต การอ่านและบรรเลงตามโน้ต การบูรณาการดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล และการสรุปผลและบทเรียนที่ได้รับ การประเมินผลการเรียนรู้เน้นทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะโสตประสาทและความสามารถในการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญระบุว่ารูปแบบนี้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยการประเมินอยู่ที่ 4.73 แสดงถึงควมมีคุณภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะดนตรีพื้นบ้านอีสาน

คำสำคัญ : โสตประสาทดนตรีพื้นบ้าน, การจัดการเรียนรู้, การเรียนรู้แบบบูรณาการ, สถาบันอุดมศึกษา

TITLE Ear Training Teaching Instructional Model for Isan folk music in
Higher Education Academy, Thailand

AUTHOR Warakorn Seeyo

ADVISORS Assistant Professor Khomkrich Karin , Ph.D.

DEGREE Doctor of Philosophy **MAJOR** Music

UNIVERSITY Mahasarakham **YEAR** 2024

University

ABSTRACT

The purpose of this study is to develop a learning management system for the Thailand Institute of Higher Education's Isaan folk music ear training program. In order to synthesize information and create a learning model that blends theory and practice, the research and development technique includes obtaining data from five higher education institutions, conducting expert interviews, and analyzing key documents and studies. There are eight basic phases in the recognized learning paradigm. Overview of core ideas. Studying folk music notation, identifying rhythms, getting to know folk instruments, hearing note identification, and reading and performing from sheet music are all part of the process. The curriculum integrates both traditional and western music, thereby consolidating the results and learnings. Through the learning assessment, which places equal emphasis on theoretical and practical aspects, students can improve their ability to hear and become proficient performers of Isaan folk music. The expert review's results demonstrate the effectiveness of this model in nurturing Isaan folk music talent, making it appropriate for implementation in higher education institutions. It received an average score of 4.73.

Keyword : learning management, folk music ear training, higher education, teaching materials, integrated learning

กิตติกรรมประกาศ

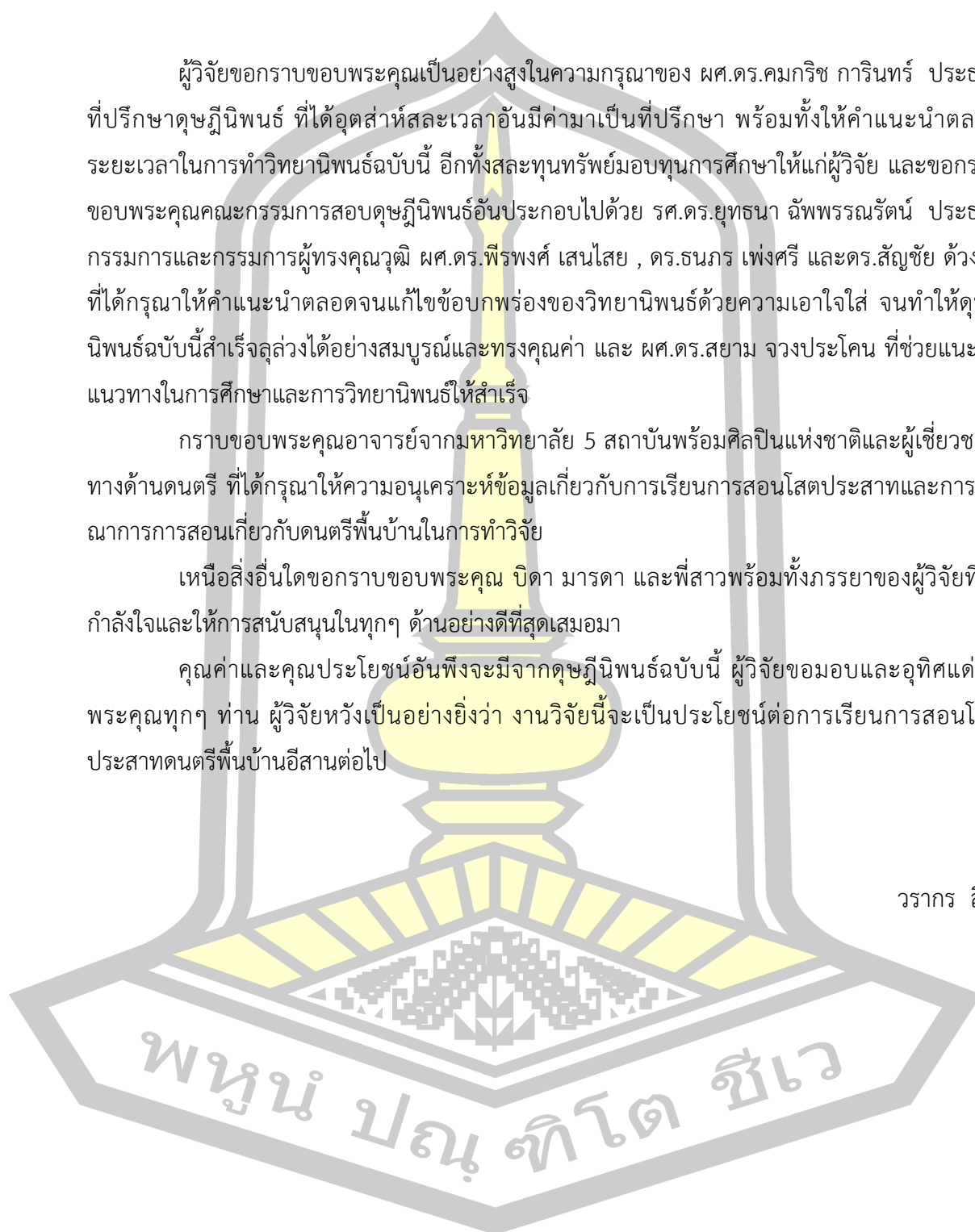
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ ผศ.ดร.คมกริช การินทร์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ดูสำหรับสละเวลาอันมีค่ามาเป็นทีปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อีกทั้งสละทุนทรัพย์มอบทุนการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์อันประกอบไปด้วย รศ.ดร.ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผศ.ดร.พิรพงศ์ เสนไสย , ดร.ธนกร เฟ่งศรี และดร.สัญญาชัย ด้วงบึ้ง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์และทรงคุณค่า และ ผศ.ดร.สยาม จวงประโคน ที่ช่วยแนะนำแนวทางในการศึกษาและการวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ

กราบขอบพระคุณอาจารย์จากมหาวิทยาลัย 5 สถาบันพร้อมศิลปินแห่งชาติและผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนโสตประสาทและการบูรณาการการสอนเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านในการทำวิจัย

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และพี่สาวพร้อมทั้งภรรยาของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานต่อไป

วรารกร สีโย



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลัง.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
4. ขอบเขตของการวิจัย	4
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	6
6. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
1. การฟังดนตรี	8
2. โสตประสาททางด้านดนตรี	16
3. การเรียนการสอนโสตประสาทด้านดนตรี.....	20
4. การเรียนการสอนดนตรีที่บ้านอีสาน.....	25
5. การสอนและการพัฒนารูปแบบการสอน.....	29
6. การจัดการเรียนรู้	35
7. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	52

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	86
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	86
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	87
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	87
4. การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	89
บทที่ 4 วิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย	91
1. สถาบันอุดมศึกษา	92
1.1 มหาวิทยาลัยแห่งที่ 1	92
1.2 มหาวิทยาลัยแห่งที่ 2	98
1.3 มหาวิทยาลัยแห่งที่ 3	104
1.4 มหาวิทยาลัยแห่งที่ 4	111
1.5 มหาวิทยาลัยแห่งที่ 5	118
2. ศิลปินแห่งชาติและนักวิชาการดนตรีพื้นบ้านอีสาน.....	130
2.1 ศิลปินแห่งชาติ คนที่ 1	130
2.2 ศิลปินแห่งชาติ คนที่ 2	136
2.3 นักวิชาการดนตรีพื้นบ้านอีสาน	142
3. สรุปวิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย	149
บทที่ 5 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย.....	152
1. หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	153
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	155

3. แนวทางในการจัดการเรียนรู้.....	155
4. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้.....	157
5. การวัดประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	208
6. เงื่อนไขในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ไปใช้.....	209
บทที่ 6 ประเมินรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทคนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย.....	213
บทที่ 7 สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	218
1. สรุปผล.....	218
2. อภิปรายผล.....	225
3. ข้อเสนอแนะ.....	231
บรรณานุกรม.....	233
ภาคผนวก.....	240
ภาคผนวก ก เครื่องมือ แบบสัมภาษณ์.....	241
ภาคผนวก ข หนังสือความอนุเคราะห์.....	248
ภาคผนวก ค ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยของเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย (IOC).....	263
ภาคผนวก ง แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของคู่มือการใช้งาน รูปแบบการเรียนรู้.....	268
ภาคผนวก จ ตัวอย่างแผนการสอน.....	272
ภาคผนวก ฉ เอกสารรับรองโครงการวิจัยจริยธรรมการวิจัยในคน.....	276
ประวัติผู้เขียน.....	279

สารบัญตาราง

หน้า

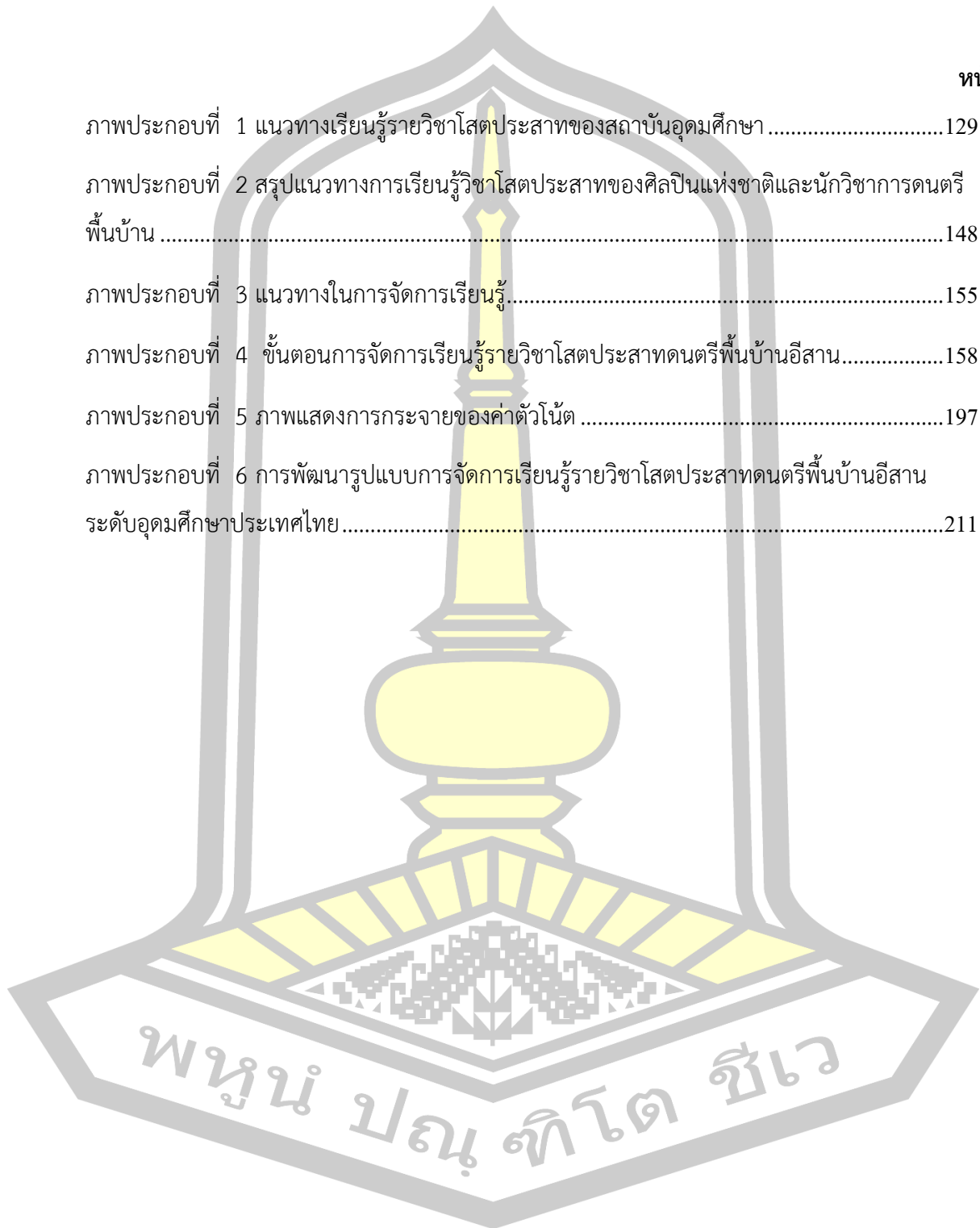
ตารางที่ 1	รายวิชาโสตประสาท หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา.....	93
ตารางที่ 2	รายวิชาโสตประสาท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา.....	99
ตารางที่ 3	รายวิชาโสตประสาท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี)	105
ตารางที่ 4	รายวิชาโสตประสาท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี)	113
ตารางที่ 5	รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับโสตประสาท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา..	119
ตารางที่ 6	ตารางสรุปแนวทางการสอนโสตประสาททางดนตรีพื้นบ้านอีสาน	127
ตารางที่ 7	เปรียบเทียบแนวทางการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน.....	146
ตารางที่ 8	แนวทางการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาใน ประเทศไทย	149
ตารางที่ 9	ขั้นตอนที่ 1 บทนำและแนวคิดพื้นฐาน.....	158
ตารางที่ 10	ขั้นตอนที่ 2 โน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสานและทฤษฎีพื้นฐาน.....	165
ตารางที่ 11	ขั้นตอนที่ 3 การฟังและฝึกแยกจังหวะในดนตรีพื้นบ้าน	171
ตารางที่ 12	ขั้นตอนที่ 4 การฟังเสียงในดนตรีพื้นบ้าน	177
ตารางที่ 13	กระดานคำตอบการฟังเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน	178
ตารางที่ 14	เฉลยคำตอบการฟังเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน.....	179
ตารางที่ 15	ขั้นตอนที่ 5 การฝึกฟังเสียงโน้ตในเครื่องดนตรีพื้นบ้าน.....	180
ตารางที่ 16	สัญลักษณ์ตัวโน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสาน	181
ตารางที่ 17	ขั้นตอนที่ 6 การฝึกอ่านและบรรเลงตามโน้ต.....	188
ตารางที่ 18	ตัวอย่างแบบประเมินผู้เรียนเรื่องการอ่านโน้ต.....	190
ตารางที่ 19	เกณฑ์การให้คะแนนเรื่องการอ่านโน้ต	192
ตารางที่ 20	ขั้นตอนที่ 7 การบูรณาการดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล.....	194

ตารางที่ 21 ตัวโน้ตดนตรีสากล.....	195
ตารางที่ 22 ตัวหยุดดนตรีสากล.....	196
ตารางที่ 23 เครื่องหมายประจุ.....	197
ตารางที่ 24 เครื่องหมายกำหนดจังหวะ	198
ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบสัญลักษณ์โน้ต.....	202
ตารางที่ 26 ขั้นตอนที่ 8 การสรุปผลและบทเรียนที่ได้รับ.....	207
ตารางที่ 27 การประเมินรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้าน อีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย.....	214
ตารางที่ 28 ความสอดคล้องเชิงเนื้อหาระหว่างวัตถุประสงค์ในการวิจัยและข้อคำถามในแบบ สัมภาษณ์ชุดที่ 1 สำหรับผู้สอนรายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านสถาบันอุดมศึกษา	264
ตารางที่ 29 ความสอดคล้องเชิงเนื้อหาระหว่างวัตถุประสงค์ในการวิจัยและข้อคำถามในแบบ สัมภาษณ์ชุดที่ 2 สำหรับศิลปินนักปราชญ์พื้นบ้านอีสานและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน..	267



สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 แนวทางเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทของสถาบันอุดมศึกษา	129
ภาพประกอบที่ 2 สรุปแนวทางการเรียนรู้วิชาโสตประสาทของศิลปินแห่งชาติและนักวิชาการดนตรี พื้นบ้าน	148
ภาพประกอบที่ 3 แนวทางในการจัดการเรียนรู้.....	155
ภาพประกอบที่ 4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน.....	158
ภาพประกอบที่ 5 ภาพแสดงการกระจายของค่าตัวโน้ต	197
ภาพประกอบที่ 6 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย	211



บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลัง

ดนตรีพื้นบ้านอีสานมีวิวัฒนาการมาเป็นเวลานาน เริ่มจากการเลียนเสียงของธรรมชาติป่าเขา ลำเนาไพร เสียงฝนตก เสียงลมพัด เสียงใบไม้ไหว และเสียงน้ำตก นำวัสดุท้องถิ่นพื้นบ้านมาเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ต้นหญ้าปล้อง และไม้ไผ่ เป็นวิวัฒนาการจากการเลียนเสียงของธรรมชาติ ป่าเขาลำเนาไพร จึงเป็นการพัฒนา ขั้นสูงสุดของ การประดิษฐ์เครื่อง ดนตรีพื้นบ้านอีสานที่มีความละเอียด มีความไพเราะมากขึ้น และเริ่มนำ เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน มาประสมประสานกันเกิดเป็น วงดนตรีพื้นบ้าน เช่น โปงลาง พิณ แคน โหวด และกลอง (ปิยพันธ์ แสนทวีสุข, 2549) ดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน ลักษณะเด่นของดนตรีพื้นบ้านอีสาน มีการสืบทอดเชื่อมโยงจากอดีตสู่ปัจจุบันด้วยวิธีการทาง “มุขปาฐะ” ที่มีลักษณะท่วงทำนอง รูปแบบและลีลา ที่มีหลายระดับเสียง ส่วนมากจะเน้นการเล่น ประกอบดนตรี ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ทางดนตรีในลักษณะเฉพาะของ ท้องถิ่น กลุ่มวัฒนธรรมอีสาน สามารถ แบ่งออกเป็นกลุ่มวัฒนธรรมใหญ่ๆ ได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวัฒนธรรมดนตรีอีสานเหนือและกลุ่ม วัฒนธรรมดนตรีอีสานใต้ แต่ละกลุ่มต่างมีเอกลักษณ์ของกลุ่มชนในด้านดนตรีการบรรเลงดนตรี พื้นบ้านที่แตกต่างกันตามท้องถิ่นนั้นๆ (เจริญชัย ชนไฟโรจน์, 2526) และ คมกริช การินทร์ (2557) กล่าวว่าดนตรีพื้นบ้านเป็นผลผลิตของสมาชิกของสังคมเกษตรในชนบท ถ่ายทอดด้วยการจำ และการ ปฏิบัติจริงโดยไม่ใช้ลายลักษณ์อักษร มีเนื้อหาครอบคลุมกิจกรรมและประเพณีทุกอย่างไว้ในวิถีชีวิต ของคนในสังคม และมีสถานะเป็นสมบัติของส่วนรวม ซึ่งไม่สามารถระบุได้ชัดว่ามีที่มาอย่างไรและ ยาวนานเท่าไร และยังกล่าวอีกว่าเพลงพื้นบ้านนั้น เกิดจากชาวบ้านเป็นผู้สร้างบทเพลง เป็นทำนอง คำร้องแบบสั้นๆ มีเนื้อหาสอดคล้องกับท้องถิ่นท้องถิ่นนั้นๆจึงทำให้เพลงพื้นบ้านของไทยภาคต่างๆนั้น มีความแตกต่างกันออกไป

สอดคล้องกับ (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2561) ลักษณะเด่นของดนตรีพื้นบ้านคือ การถ่ายทอดเสียงในลักษณะของมุขปาฐะอันเกิดจากการฟังมากกว่าวิธีอื่น และดนตรีพื้นบ้านมิได้เกิดขึ้นเพื่อ บันเทิงเรีงรมย์แต่อย่างเดียว ยังเกี่ยวพันกับกิจกรรมอื่น เช่นการทำพิธีกรรม การทำงาน การเดินรำ และประกอบในประเพณีต่าง ๆ นอกจากนั้นดนตรีพื้นบ้านยังมีการแต่งท่วงทำนองขึ้นโดยฉับพลัน ปราศจากการเขียนโน้ต ใช้การจดจำผ่านหูเท่านั้น

จากความเป็นมาและลักษณะการถ่ายทอดดนตรีพื้นบ้านอีสาน จะเห็นได้ว่าดนตรีพื้นบ้าน อีสานเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวอีสานและชาวไทย แต่วิธีการถ่ายทอดยังคงเป็นใน

ลักษณะการเรียนรู้แบบตัวต่อตัวและยังมีการบันทึกข้อมูลการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้มีน้อย ดังนั้น ควรสร้างการเรียนการสอนที่เน้นการทำให้เยาวชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน และกระตุ้นให้มีแรงร่วมสร้างและสนับสนุนในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมนี้ให้ต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้ดนตรีพื้นบ้านอีสานสามารถดำรงอยู่ในท้องถิ่นและประเทศไทยอย่างยั่งยืน

ปัจจุบันการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้มีหลักสูตรอย่างแพร่หลายในระดับชั้นต่าง ๆ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งได้มีการบรรจุหลักสูตรดนตรีพื้นบ้านอีสานไว้ใน การเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย อีกทั้งยังมีพ่อครูแม่ครูและศิลปินพื้นบ้านหรือแม่กระที่วงหมอลำคณะ และรายการโทรทัศน์ต่าง ๆ มีการเปิดสอนและรับผู้เรียนเพื่อมาเรียนและป็นมาเป็นศิลปินในสังกัด เปิดสอน ณ ที่ทำการบ้านพักและคณะหมอลำต่าง ๆ

แต่การถ่ายทอดความรู้ด้านปฏิบัติดนตรีพื้นบ้านอีสาน ยังไม่มีตำราหรือเอกสารที่เป็น มาตรฐานเดียวกัน ครูอาจารย์ที่สอนดนตรีพื้นบ้านส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนโดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูเป็น ตัวอย่างแล้วให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตาม ผู้เรียนคนใดที่มีความจำแม่นยาก็สามารถเรียนรู้ได้เร็ว ส่วน นักเรียนที่ความจำไม่ค่อยดี ก็ต้องใช้เวลา รอให้ครูผู้สอนมาคอยดูแลฝึกซ้อม ดังนั้นการเรียนปฏิบัติ ดนตรีพื้นบ้านอีสานจึงต้องใช้เวลา จนบางครั้งอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความท้อถอย ครูผู้สอนจึง จำเป็นต้องหารูปแบบวิธีการและสร้างนวัตกรรมเพื่อมาเป็นตัวช่วยส่งเสริมให้การเรียนดนตรีบรรลु วัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ การเรียนการสอนวิชาดนตรีเป็นกิจกรรมประเภททักษะ ฉะนั้นการเรียน การสอนจึงต้องเน้นการฝึกปฏิบัติ และการได้แบบอย่างจากการวางแผนของครูที่ดี จึงจะทำให้การ เรียนรู้ทักษะทางดนตรีบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (โยธิน พลเขต, 2564)

โดยเฉพาะการสอนรายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้าน ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งรายวิชาโสต ประสาทเป็นรายวิชาที่สำคัญอีกวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอันดับต้นๆของการเรียนดนตรี แต่เดิม การเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านเป็นในลักษณะปากต่อปาก หรือ ร้องให้ฟังโดยอาศัยความจำของ ครูผู้สอนและผู้เรียนเป็นหลัก และยังมีสัญลักษณ์โน้ตเพลงต่าง ๆ ในการสื่อสารหรือสื่ออุปกรณ์การ เรียนการสอนระหว่างผู้เรียนและผู้สอน แต่ปัจจุบันได้มีการนำเอารูปแบบการเรียนการสอนโสต ประสาทแบบตะวันตกมาผสมกับดนตรีพื้นบ้าน ดังนั้น วิชาโสตประสาทจึงเป็นพื้นฐานส่วนหนึ่งในการ เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนในเรื่องของการฟังและการร้องโน้ตให้ถูกต้อง เนื่องจากทำนองและจังหวะ เป็นหัวใจหลักของดนตรี ถ้าการฟังไม่ดี อาจจะทำให้การเล่นดนตรีผิดเพี้ยนและการเรียนการสอน ดนตรีจะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และ ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ของการเรียนการสอนวิชาโสตทักษะ พบว่ามีหลายด้าน ทั้งในด้านผู้เรียน ด้านอาจารย์ผู้สอนและด้านเนื้อหาสาระในการเรียน เนื่องจาก วิชาโสตทักษะยังไม่ได้มีแนวทางหรือหลักการในการเรียนการสอนที่เห็นได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมใน หลักสูตรต่าง ๆ ผู้สอนหรือผู้เรียนในบางครั้งยังไม่ได้เห็นความสำคัญของการเรียนวิชาโสตทักษะ เท่าที่ควร อันเนื่องมาจากตัวหลักสูตรและแนวทางต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจน (พิมตะวัน ลาภวณิชช์, 2562)

และจากข้อมูลมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นรายละเอียดของหลักสูตร ที่ต้องเป็นไป ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ในฐานข้อมูล Checo พบว่ามหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่เปิดวิชาเอกดนตรีหรือดุริยางคศิลป์ มีวิชาเกี่ยวกับโสตประสาทโดยตรง หรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับโสตประสาท เช่น วิชาทฤษฎีดนตรี และการปฏิบัติดนตรี ซึ่งได้สอดแทรกการสอนเกี่ยวกับการฝึกโสตประสาทไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน แต่ใน มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม , หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาศิลปดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ยังไม่มีเรื่องการสอนเกี่ยวกับโสตประสาททางดนตรี พื้นบ้านโดยตรง แต่ใช้วิธีการของรูปแบบดนตรีตะวันตกมาเป็นต้นแบบในสอนโสตประสาท

จากปัญหาเรื่องการสอนวิชาโสตประสาทพบเจอในการสอนสำหรับผู้เรียนที่เป็นวิชาเอก ดนตรีพื้นบ้าน ในระดับอุดมศึกษาที่พบเจอ คือ ผู้เรียนจะยังไม่เข้าใจในลักษณะของโน้ตดนตรี ตะวันตก และบทเพลงทางดนตรีตะวันตก ซึ่งในเนื้อหาวิชาโสตประสาทส่วนใหญ่เน้นรูปแบบและ วิธีการสอนจากดนตรีตะวันตกมาสอนทำให้ผู้เรียนบางคนไม่เข้าใจ อีกทั้งยังบทเพลงต่าง ๆ ที่นำมา เป็นบทเรียนและบทฝึกส่วนใหญ่เป็นบทเพลงดนตรีตะวันตกซึ่งผู้เรียนที่เป็นวิชาเอกดนตรีพื้นบ้านไม่ เข้าใจและเข้าใจไม่ถึงตัวอย่างบทเพลงดังกล่าว มีหลายแนวคิดในการคิดค้นวิธีในการสอนโดยเฉพาะการ สอนของ โชคชาติโคตยา ที่นำเอาบทเพลงพื้นบ้านของชาวฮังการี มาเป็นแบบเรียนดนตรีให้กับเด็กใน ประเทศฮังการี ซึ่งเป็นการประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก และหลายประเทศได้นำเอาบทเรียนและ แนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น การเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานมี ความสำคัญและได้ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานจะมี วิชาโสตประสาทในทางตรงและทางอ้อมในการเรียนอยู่เสมอ ซึ่งในการเรียนการสอนในการเรียน ดนตรีระดับอุดมศึกษา วิชาโสตประสาทถือว่ามีความสำคัญและเป็นพื้นฐานส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ แต่ ส่วนใหญ่ของการเรียนการสอนวิชาโสตประสาท จะใช้รูปแบบดนตรีตะวันตกเข้ามาสอน เช่น จังหวะ เสียง บันไดเสียง ขึ้นคู่เสียง คอร์ด การร้อง การบันทึกโน้ต ซึ่งหากมองไปยังบริบทการสอนทางดนตรี พื้นบ้านอีสานสวนทางกัน ซึ่งการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการเรียนสอนแบบมุข ปาละ ทำให้ผู้เรียนบางกลุ่ม โดยเฉพาะวิชาเอกดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งไม่มีพื้นฐานทฤษฎีดนตรีตะวันตกทำ ให้ผู้เรียนอ่อนล้าเกิดการท้อแท้ในการเรียนและการเรียนไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบกับ ยังไม่ได้มีแนวทางหรือหลักการในการเรียนการสอนโสตประสาททางดนตรีพื้นบ้านอีสานที่เห็นได้อย่าง ชัดเจนเป็นรูปธรรมในหลักสูตรต่าง ๆ ผู้สอนหรือผู้เรียนในบางครั้งยังไม่ได้เห็นความสำคัญของการ เรียนวิชาโสตประสาทเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากตัวหลักสูตรและแนวทางต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึง เห็นความสำคัญของการศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน และ

การจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานในระดับอุดมศึกษาสำหรับผู้สนใจต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย
3. เพื่อประเมินรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงวิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย
2. ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย
3. สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรดุริยางคศิลป์ วิชาเอกดนตรีพื้นบ้านอีสาน ในระดับปริญญาตรี สามารถนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรดุริยางคศิลป์ และจัดการเรียนการสอนโสตประสาททางดนตรีพื้นบ้านอีสานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทยมีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

4.1 ประชากรผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้เลือกบุคลากรผู้ให้ข้อมูล โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกจาก

4.1.1 ศิลปินนักปราชญ์พื้นบ้านอีสานและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสานที่ได้รับการยอมรับและมีผลงานทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน พร้อมทั้งเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับผู้เรียนทางดนตรีพื้นบ้านในระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

- 1) ศิลปินแห่งชาติทางด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน จำนวน 2 ท่าน

2) ผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน จำนวน 1 ท่าน

4.1.2 ผู้สอนรายวิชาโสตทักษะ โดยเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนนิสิตวิชาเอกดนตรีพื้นบ้านอีสานหรือมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นบ้าน และมีการเรียนการสอนวิชาโสตทักษะ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งหมด 5 สถาบัน

ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่ง สามารถแบ่งระยะในการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ องค์ความรู้เกี่ยวกับการสอนและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ความรู้เกี่ยวกับการสอนดนตรีและการสอนโสตประสาท องค์ความรู้เกี่ยวกับการสอนโสตประสาท แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้งลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสัมภาษณ์นักปราชญ์และนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสานและสังเกตการสอนอย่างมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยทั้งหมด 5 สถาบัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำโครงร่างเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาท

ระยะที่ 2 ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีอีสาน ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

นำองค์ความรู้ที่ได้จากการทบทวนเอกสาร งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งผลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลภาคสนามการสอนดนตรีพื้นบ้านและเพลงพื้นบ้าน มาพร้อมนำแนวคิดการทำแบบฝึกหัดโสตประสาทของโคตยา โดยนำเพลงพื้นบ้านสำหรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทาง ในการจัดทำโครงร่างเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานในประเทศไทย

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชา เพื่อรับรองคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชา โดยผู้เชี่ยวชาญ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการ วิธีการ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีการ จัดบรรยากาศ เนื้อหาสาระ กระบวนการ การประเมินผลการเรียนรู้

การสอนโสตประสาท หมายถึง แบบหรือแผนของการสอน ซึ่งเป็นแนวทางในการ การสอนโสตประสาท เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ที่ประกอบด้วย หลักการ หรือแนวคิด วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ และการประเมินผลของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชา

โสตประสาท หมายถึง การฝึกหัดหรือการพัฒนาหูซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาหูเพื่อ รับรู้ จดจำ เข้าใจองค์ประกอบของดนตรี โดยฝึกฟังแล้วแยกแยะจังหวะในอัตราจังหวะต่าง ๆ ขึ้นคู่เสียง ทำนองเพลง กลุ่มตัวโน้ต แล้วนำมาวิเคราะห์และแสดงออกในรูปแบบการบันทึกสัญลักษณ์ทางดนตรี หรือโดยวิธีการแสดงออกโดยการร้องออกเสียงและการบรรเลงเครื่องดนตรี ให้ถูกต้องตามสัญลักษณ์ ทางดนตรีที่ถูกบันทึกไว้

การเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน หมายถึง รูปแบบวิธีการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน

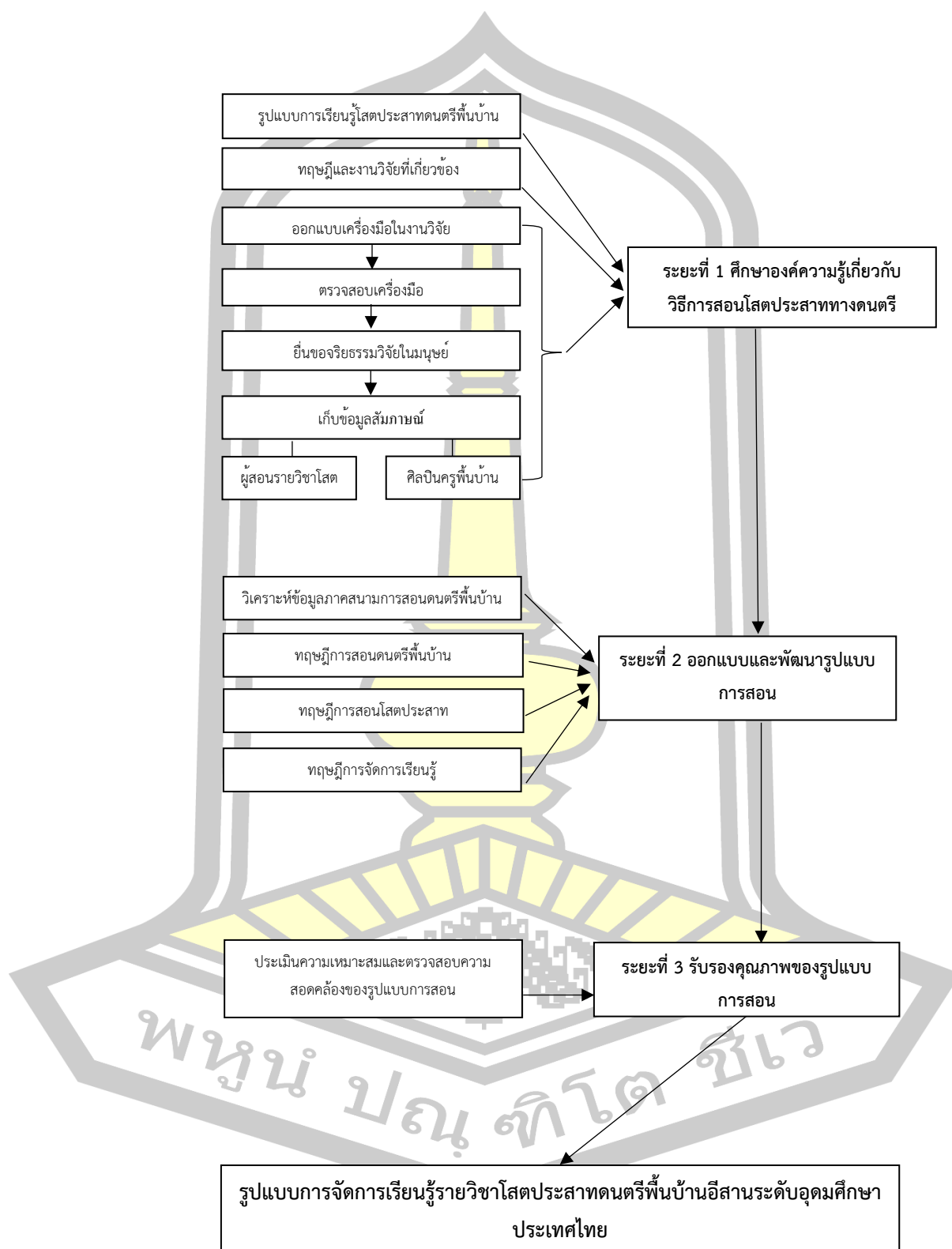
ระดับอุดมศึกษา หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนวิชาเอกดนตรีและมีนิสิตวิชาเอก ดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ผู้สอนรายวิชาโสตประสาท

ผู้เรียน หมายถึง นิสิตหรือผู้เรียน ที่เรียนรายวิชาโสตประสาท



6. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นฐาน
ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หัวข้อดังต่อไปนี้

1. การฟังดนตรี
2. โสตประสาททางด้านดนตรี
3. การเรียนการสอนโสตประสาทด้านดนตรี
4. การเรียนการสอนดนตรีพื้นฐานอีสาน
5. การสอนและการพัฒนารูปแบบการสอน
6. การจัดการเรียนรู้
7. แนวคิดและทฤษฎี
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การฟังดนตรี

ดนตรีเป็นสื่อทางอารมณ์ที่สามารถสัมผัสได้ด้วยหู การที่จะเข้าถึงดนตรีได้นั้น คือ การฟังดนตรีโดยตรง หูเป็นอุปกรณ์ในการฟังดนตรีที่สำคัญกว่าส่วนใด ๆ เมื่อคลื่นเสียงเข้าไปในช่องหู ไปยัง Eardrum ส่งพลังของเสียงไปที่หูชั้นกลาง ซึ่งมีกระดูก 3 ชิ้นเล็ก ๆ สื่อคลื่นเสียงไปยังกระดูกชั้นใน ที่ Cochlea และสื่อสารยังลักษณะของเสียง เช่น ความถี่ (Pitch) และความดัง (Loudness) ส่งไปยังเส้นประสาทการได้ยิน (Auditory nerve) ไปถึงสมอง หูจะรับฟังเสียง สมองก็จะนำเสียงที่ได้รับไปแปลความหมาย เช่น เพลงที่ได้ฟังประเภทไหน ไพเราะ หรือ เศร้า (สุกรี เจริญสุข, 2538)

ทักษะการฟังดนตรีถือว่าเป็นทักษะที่มีความสำคัญมากที่สุดทักษะหนึ่งในการเรียนดนตรี เพราะเป็นทักษะเบื้องต้นที่มีความจำเป็นสำหรับการเรียนรู้การฟังจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในดนตรีซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะดนตรีในด้านอื่นๆต่อไปด้วย (กานต์ธิดา กำแพงแก้ว, 2559)

1.1 ระดับการฟังดนตรี

การฟังดนตรีมีความสำคัญในระดับพื้นฐาน ซึ่งเป็นการรับฟังและรับรู้พื้นฐานสำคัญของคนทั่วไปที่ไม่ได้เรียนดนตรีโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ฟังมีประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจในดนตรี รู้จักการวิเคราะห์ วิเคราะห์บทเพลง สามารถแยกแยะบทเพลง ตลอดจนศึกษารสนิยมในการฟัง

เพลง ก็จะได้รับความสุข และประโยชน์สูงสุดจากการฟังได้ ปัจจุบันดนตรีมีหลากหลายประเภท และมีการนำเสนอทางสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมากหลายช่องทาง เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์ สถานีวิทยุต่าง ๆ สถานที่สาธารณะต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งในศาสนาต่าง ๆ มีการนำบทสวดและคำสอนมาใส่ทำนองดนตรีเพื่อให้คนเข้าถึงและเข้าใจในบทสวดและคำสอนโดยง่าย ซึ่งพฤติกรรมของการฟังดนตรีแต่ละเหตุการณ์ก็ต่างกันออกไป จึงแยกประเภทของพฤติกรรมการฟังออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2537)

1) การฟังแบบผ่านหู เป็นการฟังโดยบังเอิญ เป็นเพียงเสียงที่ ผ่านเข้าและออกไปโดยไม่ได้ตั้งใจ อาจไม่ใช่ดนตรี หรืออาจเป็นการได้ยินเท่านั้น เช่น ได้ยินเพลงจาก ห้างสรรพสินค้า ห้องอาหาร ดนตรีโฆษณา ดนตรีประกอบรายการวิทยุ โทรศัพท์ หรือแม้แต่ดนตรี ประโคมพิธี และ ขบวนแห่ต่างๆ

2) การฟังด้วยอารมณ์ เป็นการฟังที่มีปฏิกิริยาต่อ เสียงดนตรีมากยิ่งขึ้น เป็นการฟังเพื่อความบันเทิง ความพึงพอใจ อาจเกิดอารมณ์คล้อยตามอิทธิพลของ ดนตรีที่ฟัง ช่วยให้ผ่อนคลาย บางทีฟังเพื่อตอบสนองอารมณ์ของตนเอง โดยผู้ฟังอาจไม่สนใจใน รายละเอียด เป็นแต่เพียงความพึงพอใจ หรืออาจเป็นการเปิดเพลงพร้อมอ่านหนังสือ ขณะทำงานบ้าน ไปด้วย เรียกได้ว่าเปิดเพลงแก้เหงา หรือขนาดการนวดผ่อนคลายแล้วผู้ให้บริการเปิดเพลงให้ผู้รับบริการฟังและรู้สึกผ่อนคลาย

3) การฟังด้วยความรู้สึก เป็นการฟังอย่างตั้งใจมากขึ้น อาจจะเริ่มสนใจบางสิ่งบางอย่างใน ดนตรีที่ได้ฟัง อาจเริ่มติดใจเสียงเครื่องดนตรีบางชนิดในเพลง เช่น เสียงกระจ่างใสของฟลูต เสียงสดใสของไวโอลิน เสียงทุ้มต่ำนุ่มๆ ของเบส เสียงกระหึ่มกังวานของ วง ออร์เคสตรา หรือบางครั้ง อาจจะเกิดความชอบในน้ำเสียงบางอย่าง โดยไม่ทราบว่าเป็นเสียงของอะไร ทั้งนี้เพราะเป็นระดับการ ฟังที่เกิดมีความสนใจมากยิ่งขึ้น การฟังระดับนี้อาจมีความรู้สึกสนุก สุขใจ เศร้า หดหู่ กังวาน หรืออื่นใด หากอารมณ์ในช่วงนั้นและเสียงดนตรีส่งอิทธิพลให้เกิดความรู้สึกนั้น โดยมากเป็นการฟังเพลง เฉพาะเพลงที่ชื่นชอบเท่านั้นและมีการตั้งใจฟัง

4) การฟังด้วยความเข้าใจ เป็นการรับฟังที่ผู้ฟังต้อง มีพื้นฐานทางด้านดนตรี จนสามารถที่จะวิเคราะห์ วิเคราะห์ดนตรีได้ ทั้งนี้ผู้ฟังจำเป็นต้องศึกษา องค์ประกอบพื้นฐานทางดนตรี และฝึกฝน เพื่อฟังดนตรี การเรียนรู้ประวัติความเป็นมา มูลเหตุการ์ณ ประพันธ์ โดยมีประสบการณ์และความรู้ที่ สะสมไว้ จึงจะสามารถทำให้เกิดความซาบซึ้ง เกิดปัญญา สัมผัสกับความงดงามทางดนตรีได้ บางครั้ง อาจมีการอ่านโน้ตเพลงที่บันทึกไว้พร้อมกับการฟังเพลงไปด้วยทำให้เกิดความซาบซึ้ง และเข้าถึงเพลง นั้นมากขึ้น

และ Hoffer (2002) แบ่งประเภทของการฟังออกเป็น 3 รูปแบบ โดยอธิบายความสำคัญของการฟังไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

1. การฟังด้วยความรู้สึก (The Sensuous Type) การฟังลักษณะนี้อาจจะกล่าวถึงความหมายว่า ฟังอย่างยวนใจ ชวนให้รับรู้ถึงความรู้สึก ดนตรีเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ มีผลต่อการเปิดปฏิกิริยาทางกายภาพระหว่างดนตรีกับผู้ฟังอย่างแท้จริง เช่น ขณะฟังวงดุริยางค์ (Orchestra) บรรเลงเพลงที่ให้อารมณ์ดีมีค่า มีความไพเราะจับใจ ผู้ฟังจะมีความรู้สึกเย็นเยือกเสียวสันหลัง หรือเกิดอาการขนลุกซึ่งเป็นปฏิกิริยาเริ่มต้นอันหนึ่งของความรู้สึกเช่นเดียวกับการที่ผู้ฟังได้ยินเสียงเพลงมาร์ช (March) ที่มีความเข้มแข็ง กล้าหาญ ก็เกิดความรู้สึกอยากแสดงกิริยาการเดินตบเท้าอย่างเข้มแข็ง หรือเมื่อเห็นการแสดงที่มีผู้แสดงมากมายอย่างละลานตาเป็นภาพการแสดงที่น่าประทับใจอย่างสุดซึ้ง ดนตรีให้อารมณ์ความรู้สึกหลากหลายและมีคุณค่า

เสียงคอร์ด (Chord) ที่ถ่ายทอดเสียงออกมาครั้งละหลาย ๆ เสียงย่อมให้อารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกันอย่างแนบแน่น การฟังเพลงผู้ฟังก็ไม่สามารถหลุดพ้นไปจากการรับรู้ถึง ความรู้สึกกับอารมณ์สนุกสนาน ร่าเริง ความชื่นบาน อารมณ์โศกเศร้า พุ่มพวย ในอารมณ์ของ ดนตรีไปได้ อารมณ์ความรู้สึกจะไม่มี ความแนบแน่นตายตัว อารมณ์จะมีความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ การฟังเป็นการใช้สติประสาทรับรู้การเคลื่อนไหว การแสดงที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ของอวัยวะเสียงเป็นสื่อธรรมชาติ ดังนั้นความรู้สึกพึงพอใจ ชาบซึ่งในดนตรีจึงไม่มีความ จำเป็นต้องใช้สติปัญญาหรือใช้เหตุผลพิเศษ โดยเฉพาะ ซึ่งมีได้หมายความว่า เป็นสิ่งที่ต่ำค่า ความพึงพอใจที่แท้จริงบรรลุผลได้โดยการฟังเสียงของเครื่องดนตรีต่าง ๆ เราจะมีความรู้สึกพึงพอใจชาบซึ่ง เช่น เสียงดนตรีที่บรรเลงด้วยวงดุริยางค์ (Orchestra) หรือการขับร้องประสานเสียง ที่มีผู้บรรเลงขับร้องเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ถ่ายทอดความมีอำนาจสง่างาม สร้างความตื่นเต้นเร้าใจอย่างแนบแน่น เปรียบเหมือนกับเราได้มองดูความสวยงามของสีสันที่ปรากฏอยู่ในรูปภาพทิวทัศน์ที่งดงาม

2. การฟังอย่างลึกซึ้ง (The Expressive Type) ดนตรีมีพลังที่แสดงออกมาแล้ว ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกเบิกบานเหมือนกับได้รับการกระตุ้น และมีผลต่อการเรียนรู้ทางจิตวิทยา คือ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดนตรีมีผลต่อการพัฒนาความสามารถสร้างแบบแผนแนวคิด เช่น ดนตรีที่ทำให้เกิดอารมณ์เศร้าโศก แต่ไม่สามารถพรรณนาได้ว่าเพราะเหตุใดจึงทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนี้เป็นสิ่งที่เราไม่สามารถคัดค้านได้สำหรับบุคคลทั่วไปเสียงเพียงหนึ่งเสียง ไม่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างชัดเจน ดนตรีสามารถถ่ายทอดอารมณ์ที่เป็นธรรมชาติแต่ไม่ได้กำหนดความคิด หรือจินตนาการอย่างตายตัว

ดนตรีทำหน้าที่ส่งอารมณ์ ผู้ฟังก็สามารถเข้าใจความหมายของอารมณ์จากการสัมผัสผ่านอารมณ์ด้วยตัวของผู้ฟังเพลงดนตรีทำหน้าที่ สนับสนุนอารมณ์ที่แตกต่างกัน บางครั้งผู้ประพันธ์ก็ใช้เครื่องดนตรีร่วมบรรเลงไปตามความคิด หรือเล่าเหตุการณ์ ดนตรีสามารถสร้างผลกระทบต่อการประสบการณ์ด้านต่าง ๆ มากมายในเพลงขับร้อง คำร้องและดนตรีมีการผสมผสานกันด้วย การออกแบบ

คำร้อง เพื่อยกระดับของเพลงผู้ประพันธ์ต้องมีความสามารถมากในการเลือกใช้เสียง และต้องใช้สติปัญญามากในการทำควมเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การถ่ายทอดอารมณ์

3. การฟังด้วยความเข้าใจดนตรีอย่างแท้จริง (The Sheerly Musical Type) ดนตรีที่แท้จริงต้องประกอบด้วย การฟังที่สามารถบอกได้ว่าเกิดอะไรขึ้นในดนตรี โน้ตอะไรที่ใช้บรรเลงในเพลง ความเร็วเท่าไร มีอะไรที่ผสมผสานกันโน้ตต่าง ๆ ใช้เครื่องดนตรีอะไรมีช่วงกว้างของเสียงเท่าไร ประเภทของดนตรีที่บรรเลงผู้ฟังต้องฟังอย่างพิจารณาการฟังประเภทนี้ต้องใช้ความพยายามในการฝึกฝนมากกว่าการฟังด้วยความรู้สึก (Sensuous) และการฟังอย่างลึกซึ้ง (Expressive) แต่เป็นการฟังที่ดีให้ผลตอบแทนแก่ผู้ฟังอย่างเป็นที่น่าพอใจเพราะเป็นการฟังที่ต้องเข้าใจดนตรีอย่างแท้จริง ต้องใช้ทักษะและความรู้อย่างกว้างขวาง มีความจำเป็นต้องเข้าใจความรู้สึกทางดนตรีอย่างลึกซึ้ง จึงไม่รวดเร็วนักสำหรับการฝึกฝน เรียนรู้จากหลักสูตรสุนทรียศาสตร์ทางดนตรี และความรู้จากตำราวิชาการ ต้องใช้ความมานะพยายามมากสำหรับการฟังด้วยวิธีการนี้

จากข้อมูลระดับการฟังดนตรี สรุปได้ว่า การฟังดนตรีที่เกิดขึ้นในแต่ละระดับจะมีผลกระทบต่ออารมณ์และความรู้สึกของผู้ฟังต่างกัน และการเลือกฟังดนตรีในแต่ละประเภทจะขึ้นอยู่กับความต้องการและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่างๆที่พบเจอ แต่ระดับการฟังของนักดนตรีจะต้องอาศัยความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และควรมีความรู้ทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ พร้อมกับมีการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการฟังดนตรี

อย่างไรก็ตามในกลุ่มผู้ฟังย่อมมีความสนใจ ความชอบในดนตรีแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ก่อนที่จะมาเป็นดนตรีที่เราได้ยินได้ฟังกันจนกระทั่งปัจจุบันนี้มนุษย์ได้คิด ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาแล้วไม่น้อยกว่าพันปี ดังนั้น ดนตรีจึงถือได้เป็น สิ่งที่มีมาคู่กับมนุษย์เลยทีเดียว และธรรมชาติได้สร้างการรับฟังเสียงโดยใช้ประสาทหู และรับภาพด้วยประสาทตา แล้วส่งต่อไปสู่ สมอง จากนั้นจึงแปลความหมายของสิ่งนั้น ๆ ออกมา ส่วนการที่จะแปลความหมายได้ลึกซึ้งและเป็นเรื่องเป็นราวเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถของสมองซึ่งหาได้เท่ากันทุกคนไม่ ปัจจัยที่ทำให้คนเราฟังเสียงแล้วแปลความได้เท่ากันหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่

1) อายุ และเพศ คนที่อายุมากๆ อาจจะชอบฟังเพลงที่จังหวะช้าๆ ฟังแล้วผ่อนคลายถ้าหากฟังเพลงที่มีจังหวะเร็วและดนตรีที่มีความหนักแน่นอาจทำให้คนที่อายุมากไม่ชอบและบอกว่าดนตรีที่มีจังหวะเร็วไม่น่าฟัง ไม่ชอบและฟังไม่รู้เรื่อง ในทางกลับกันคนที่อายุน้อยเช่นวัยรุ่นก็จะชอบดนตรีที่มีลักษณะที่มีความเร็วและดนตรีที่มีความหนักแน่นที่เหมาะสมกับวัยตนเองที่มีความรวดเร็ว กระฉับกระเฉงหากไปฟังเพลงที่ช้าแบบผู้ใหญ่ก็จะบอกว่าลักษณะดนตรีนั้นไม่ดีและเขยไป ส่วนเรื่องเพศนั้นส่วนใหญ่แล้วเกี่ยวกับเนื้อหาทางดนตรีที่เกี่ยวกับเพศของตนเอง โดยเฉพาะดนตรีที่มีคำร้อง

ประกอบ ถ้าหามีการกล่าวถึงเพศของตัวเองในทางที่ไม่ดีก็จะบอกว่าดนตรีหรือเพลงที่ฟังนั้นไม่ดีตามไปด้วย

2) ประสบการณ์ หรือความเคยชินกับสิ่งนั้นจนเกิดเป็นความชำนาญและระดับการศึกษา การฟังของแต่ละคนแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมที่ตนเองอยู่ หากเราอยู่แถบอีสานเราก็จะบอกว่าดนตรีพื้นบ้านลูกทุ่งหมอลำเป็นดนตรีที่เก๋ล้ำสมัยและหันไปบอกว่าดนตรีสากลแบบฝรั่งเป็นดนตรีที่ดีและทันสมัยกว่า แต่ในทางกลับกันฝรั่งกลับมาชอบดนตรีที่พื้นบ้านมากกว่าดนตรีของตัวเอง

3) ความเฉลียวฉลาดเฉพาะตัว เป็นสามารถเฉพาะตัวเองที่สามารถเข้าถึงและเข้าใจดนตรีได้อย่างดีแยกแยะและรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี ไม่ต้องอธิบายถึงความแตกต่าง ขึ้นอยู่กับพรสวรรค์ที่ติดตัวเองมา แต่ถ้าหากเรานั้นมีการพัฒนาการอยู่ตลอดเวลา เราก็จะสามารถพัฒนาตนเองให้เฉลียวฉลาดได้ หากผู้ที่ฟังเพลงที่มีเนื้อหาทางดนตรีที่ซับซ้อน คอร์ดดนตรีที่แปลก แนวทำนองที่หลากหลายได้เข้าใจก็จะบอกว่าดนตรีและเพลงนั้นๆดี ในทางกลับกันผู้ที่ไม่เข้าใจก็จะบอกว่าดนตรีแบบนั้นไม่ไพเราะและไม่ดี

4) ความถนัด ความสนใจและความพึงพอใจของผู้ฟัง ถ้าหากผู้ฟังนั้นมีความสามารถทางด้านดนตรีก็จะเข้าใจและมีความสนใจดนตรีที่ตนเองกำลังบรรเลงอยู่แต่หากผู้ที่ไม่ได้ถนัดและไม่ค่อยสนใจและมองดนตรีในแง่ลบก็จะบอกว่าดนตรีไม่ไพเราะ

5) เลือกฟังในดนตรีที่ดี ความเหมาะสม กับเครื่องดนตรี เครื่องเสียงที่ดี แนวดนตรีที่เราชอบและอุปกรณ์ในการฟังอาจส่งผลถึงการฟังดนตรีและอาจทำให้เราตัดสินใจว่าดนตรีที่เราฟังนั้นไพเราะหรือไม่ไพเราะได้ เช่น หากเราชอบลูกทุ่งก็จะบอกว่า ดนตรีแบบคลาสสิกไม่ไพเราะ หรือถ้าเราซื้ออุปกรณ์เครื่องเสียงที่ไม่ดีมาก็อาจทำให้เสียงดนตรีที่ฟังไม่ได้รรถรสและความสุนทรีย์ในการรับฟังนั้นไปตัดสินดนตรีที่เราฟังนั้นไม่ดี (วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554)

จากข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการฟังดนตรี สรุปได้ว่า การแปรความหมายในการฟังดนตรีของแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับ อายุและเพศ ประสบการณ์และการศึกษา ความถนัด และการเลือกฟังดนตรี ซึ่งมีผลต่อความสนใจ การรับรู้ และความพึงพอใจในการฟังดนตรีของแต่ละบุคคล

1.3 การฟังองค์ประกอบของดนตรี

องค์ประกอบของดนตรี เป็นหัวข้อที่สำคัญในการฝึกฟังเพื่อแยกองค์ประกอบของดนตรีสำหรับผู้ศึกษาดนตรีและผู้ฝึกบรรเลงดนตรี โดยทั่วไป การฟังดนตรี เริ่มจากง่ายไปสู่การฟังที่ซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งพอจะจัด เป็นลำดับดังนี้

1) ฟังเสียง (Sound) เสียงที่เกิดขึ้นทุกชนิดจัดอยู่ในกลุ่มนี้ หูจะเรียนรู้เสียงที่ได้ยินจะพอใจ ไม่พอใจ น่าฟัง หรือไม่น่าฟัง เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ เด็กแรกเกิดจะเรียนรู้เรื่องเสียงเด็กจะมี

ความสนใจต่อเสียงแปลกใหม่ เสียงสามารถสร้างความสนใจ และเปลี่ยนแปลงอารมณ์ของเด็กได้ เสียงต่าง ๆ ไม่ถูกจัดระบบ เช่น เสียงรถยนต์ เสียงนกร้อง เสียงติเกาะเคาะไม้ ลมพัด ฟังร้อง ฯลฯ หูเราจะทนฟังอยู่ได้ไม่นานก็เกิดความเบื่อหน่าย เพราะความไม่มีศิลปะ ดนตรีประกอบด้วยเสียงต่าง ๆ เหล่านี้แต่ถูกนำมาจัดระบบเป็นศิลปะ มีความไพเราะ

2) ฟังจังหวะ (Rhythm Time) จังหวะเป็นการเอาเสียงมาจัดระบบระเบียบให้สัมพันธ์ คล้องจองกัน ความแปลกหูทำให้น่าฟัง เช่น กลองยาว กรับ โหม่ง ฆ้อง มาเคาะ เป็นจังหวะ ความเร็วช้า ให้อารมณ์ความรู้สึกครึกครื้น อับเฉา ชุ่มฉ่ำ เป็นต้น จังหวะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกมาก โดยเฉพาะทางร่างกาย ความตื่นเต้นเร้าใจต่อจังหวะที่ได้ยิน “ฟังแล้วเนื้อเต้น” จังหวะมักถูกนำไปเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในพิธีกรรมต่าง ๆ ทุกกิจกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับจิต ความรู้สึก ปฏิกิริยาญาณ ความเป็นชาตินิยม ฯลฯ จังหวะมักจะเร่งเร้าให้ร่างกายแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งต่อจังหวะที่ได้ยิน จังหวะเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของธรรมชาติ ทุกอย่างมีจังหวะควบคุม การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ความเป็น ความตาย เป็นธรรมชาติที่ประกอบขึ้นด้วยจังหวะ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น สัตส่วนของอาหาร สถาปัตยกรรม ความสมดุลของสรรพสิ่ง ภาพวาด ท่าทางที่ร้ายรำ ลีลาของฉันทลักษณ์ แม้แต่ลีลาของชีวิต ล้วนเกี่ยวข้องกับจังหวะทั้งสิ้น

3) ฟังทำนอง (Melody) ทำนองเป็นรูปร่างหน้าตาภายนอก เป็นโครงสร้างบอกถึงขอบเขตของความสูงต่ำของเสียง การอัมเพลง การผิวปาก การร้องเพลงเป็นการนำแนวทางทำนองมาใช้ ทำนองจะให้อารมณ์ชัดเจนกว่าจังหวะ ให้ความรู้สึกถึงลงถึงจิตใจมากกว่าส่วนของจังหวะ ขณะเดียวกันทำนองก็มีจังหวะรวมอยู่ด้วย

4) ฟังเนื้อร้อง (Text) ผู้ฟังจำนวนมากมุ่งฟังดนตรีเพื่อให้รู้เรื่องราวของเพลง เนื้อร้องสามารถสร้างความประทับใจให้ผู้ฟัง บางครั้งดูเหมือนว่าเนื้อร้องเป็นหัวใจของเพลงด้วยซ้ำไป

5) ฟังการเรียบเรียงเสียงประสาน (Harmony) การเรียบเรียงเสียงประสาน คือการนำเอาเสียงมาจัดระบบ เอาเสียงมาซ้อนกันตามกฎเกณฑ์ของแต่ละยุคแต่ละสมัยที่นิยมกัน เสียงประสานจะเป็นตัวช่วยอัมเสียงดนตรีให้มีพลังทางอารมณ์ ช่วยเกื้อหนุนความงามของบทเพลง

6) ฟังสีสัมผัสเสียง (Tone Color) สีสัมผัสเสียงแห่งดนตรีเป็นเสียงที่เกิดจากเครื่องดนตรีที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับวัสดุและรูปแบบของเครื่องดนตรี ทั้งที่เกิดเสียงโดย การดีด สี ตี เป่า หรือการกระทบแบบต่าง ๆ ทำให้เสียงดนตรีมีความแตกต่างกัน

7) ฟังรูปแบบของเพลง (Form) รูปแบบหรือโครงสร้างของเพลง เป็นการฟังดนตรีอย่างภาพรวม เรียนรู้โครงสร้างของบทเพลงว่าเป็นเพลงที่มี 1 ท่อน 2 ท่อน 3 ท่อน หรือ 4 ท่อน รูปแบบของบทเพลงแต่ละบทเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเพลงนั้น ๆ

8) การฟังอย่างวิเคราะห์ (Analysis) การฟังอย่างวิเคราะห์ เป็นการฟังเพื่อหารายละเอียดของผลงานชนิดนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร เป็นการฟังโดยมีจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น

ฟังเพื่อวิเคราะห์ว่าเป็นผลงานของใคร สมัยใด ใช้เครื่องดนตรีอะไรบรรเลง แต่งรูปแบบใด การประสานเป็นอย่างไร

9) ฟังเพื่อสุนทรีย์ (Aesthetic) การฟังดนตรีเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งเป็นประโยชน์ของชีวิต เป็นการฟังที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ เพราะการฟังประเภทนี้ผู้ฟังจะเลือกเพลงให้เหมาะสมกับตนเอง ผู้ฟังอาจมีความพอใจอยู่ในระดับใดระดับหนึ่ง มีความสุขที่จะเลือกฟังในสิ่งที่ตนชอบ โดยอาศัยความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่มีอยู่ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองให้มากที่สุด

จากข้อมูลการฟังองค์ประกอบของดนตรี สรุปได้ว่า การฟังดนตรีนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เราได้รับรู้ว่าเราฟังเพื่ออะไรและต้องเปิดใจและเข้าใจธรรมชาติของดนตรีนั้นๆ หากเรายึดติดและฝังใจในสิ่งที่ตนเองแค่นั้นอาจทำให้การสื่อความหมาย ในการฟังผิดไป ดังที่ ประภาส ชลศรานนท์ ซึ่งเป็นโปรดิวซ์เซอร์และนักแต่งเพลงได้กล่าวไว้ว่า “ คลาสสิกอย่าดูถูกแจ๊ส แจ๊สอย่าดูแคลนป๊อป ป๊อปอย่ารังเกียจลูกทุ่ง ลูกทุ่งเองก็อย่ารังอนหมอลำ หมอลำก็อย่าคิดว่าคลาสสิกมันสูงส่ง” ถ้าเราอยู่ในฐานะผู้ศึกษาดนตรีแล้วการฟังดนตรีดนตรีทุกแนวนั้นยังเป็นการได้เปรียบในการเกิดความรู้และประสบการณ์ในการฟังมากขึ้นและเราควรที่จะศึกษาเพลงในแนวนั้นๆ ในเรื่องขององค์ประกอบดนตรีที่มีเนื้อหาสาระทางด้านดนตรีให้มากเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างผลงานและพัฒนาทักษะทางดนตรีให้เพิ่มขึ้นได้

การฟังดนตรีเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการศึกษาดนตรีและการปฏิบัติดนตรี ฟังดนตรีผู้ฟังต้องมีเจตคติที่ดีในการฟังและเปิดใจยอมรับดนตรีหลากหลายรูปแบบเพื่อจะได้เป็นคลังความรู้และเพิ่มทักษะการฟังเพลงให้ได้มาก จึงจะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนการพัฒนาการฟังต้องมีการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะทำให้การฟังดนตรีนั้นจะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นการนำเข้าสู่การฟังอย่างมีสมาธิและวิเคราะห์ดนตรีอย่างมีหลักการทางด้านดนตรี จากข้อความข้างต้นเรื่องการฟังดนตรีเป็นบทปฐมฤกษ์ของผู้ที่กำลังคิดอย่างศึกษาและหาแนวทางในการพื้นฐานเท่านั้น เรื่องของการฟังดนตรีของนักดนตรีจริงๆ แล้วนั้นมีการฝึกเรื่องไวยากรณ์ ซึ่งมีการฝึก เรื่อง การฟังโน้ต การอ่านโน้ต การเขียนโน้ต ซึ่งดนตรีเปรียบเหมือนกับภาษาที่ใช้สื่อสารระหว่างผู้บรรเลงและผู้ฟังให้เข้าใจ ถ้าเปรียบกับการเรียนภาษาไทย ก็จะมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ในการสอนให้เข้าใจสัญลักษณ์หรือที่เรียกว่าอักษร และการออกเสียงต่างๆ ในการพูดก็เปรียบเสมือนการบรรเลงดนตรีนั่นเอง ดังนั้นการเรียนดนตรีจะอาศัยทักษะดังกล่าวเหมือนกัน เพื่อพัฒนานักดนตรีและผู้เรียน ดนตรีต่อไป

1.4 การฝึกการฟังดนตรี

ความสามารถในการฟังสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นเป็นลำดับได้ด้วยหลายวิธีด้วยกัน Hoffer (2002) ได้เสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพของการฟัง โดยมีกระบวนการต่อไปนี้

1) มีสมาธิในการฟังเสียงดนตรีให้ตลอด การฟังโดยมีสมาธิไม่มากพอหรือการฟังอย่างมีสมาธิในเวลา 2 นาที ในขณะที่เพลงยาวถึง 10 นาที ย่อมไม่นำไปสู่ความเข้าใจในบทเพลงได้

2) พยายามฟังโดยการจับแนวทำนองหลักของบทเพลงให้ได้ การฟังเพลงใดๆ เป็นครั้งแรกไม่ควรพยายามฟังเพื่อเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในบทเพลง ควรพยายามจับองค์ประกอบเด่นๆ เสียก่อนและค่อยๆ เรียนรู้สิ่งที่มีอยู่ในบทเพลงนั้นเป็นลำดับต่อไป ซึ่งสิ่งที่ฟังง่ายที่สุดคือแนวทำนองหลัก

3) จดจำแนวทำนองหลัก หรือลักษณะเด่นของเพลงให้ได้ การที่จะจดจำสิ่งใดๆ ได้นั้น ควรฟังหลายๆ ครั้ง และอาจแบ่งการฟังออกเป็นตอนๆ เพราะการพยายามจดจำสิ่งที่สำคัญจากเพลงที่มีความยาว ซึ่งเพลงคลาสสิกมักมีความยาวกว่าเพลงประเภทอื่น โดยการฟังตั้งแต่ต้นจนจบเป็นสิ่งที่ค่อนข้างลำบาก นอกจากนี้สิ่งที่จะช่วยให้เราจดจำจากการฟังแล้ว อาจจะมีการร้องและการเล่นดนตรี ประกอบการฟังไปด้วยจะทำให้เราสามารถจำได้เร็วยิ่งขึ้น

4) สังเกตการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาแนวทำนองหรือลักษณะสำคัญในบทเพลงนั้นๆ โดยปกติรูปแบบของดนตรีมักจะมีการแปรเปลี่ยนพัฒนาไปของแนวทำนองหลักเสมอ ดังนั้นถ้าเราสามารถฟังออกว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในลักษณะใดบ้าง จะทำให้เข้าใจในดนตรีได้มากขึ้น

5) พยายามฟังบทเพลงนั้นหลายๆ ครั้ง ถ้ายังไม่สามารถเห็นถึงความสำคัญของรูปแบบหรือการพัฒนาไปของแนวทำนองหลัก การฟังหลายๆ ครั้ง ทำให้ผู้ฟังสามารถเก็บรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในบทเพลงได้มากขึ้น

6) พยายามประยุกต์ใช้สิ่งที่ค้นพบจากการได้ยินกับบทเพลงที่เพิ่งฟังเป็นครั้งแรก เนื่องจากดนตรีมีรูปแบบ การฟังเพลงใดๆ มักจะเป็นรูปแบบที่เหมือนกัน เช่น ซิมโฟนีโดยทั่วไปนั้น ท่อนแรกมักใช้รูปแบบโซนาตาอัลเลโกริ ถ้าฟังเพลงใดที่ไม่เคยได้ยินซึ่งเป็นซิมโฟนี โดยพยายามฟังดูว่าเป็นแบบโซนาตาอัลเลโกริหรือไม่จะช่วยให้มีหลักในการฟังและนำไปสู่ความเข้าใจในบทเพลงได้ง่ายขึ้น

7) พยายามจับรายละเอียดปลีกย่อยให้ได้ เนื่องจากดนตรีเป็นศิลปะแม้จะมีรูปแบบกำหนดโครงสร้าง แต่ผู้ประพันธ์สามารถแปรเปลี่ยนเนื้อหาสาระไปได้เสมอ ดังนั้น การพยายามฟังรายละเอียดของเพลงให้ได้ จะทำให้เข้าใจและเห็นลักษณะงดงาม ของแต่ละบทเพลง

8) ใช้สัมผัสความรู้ในการฟังเพลง เพื่อให้เข้าถึงความงามความสุนทรีย์ของบทเพลงนั้นๆ ในการฟังเพลงใดๆ ผู้ฟังควรเกิดความรู้สึกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น ความเศร้าสร้อย ความสนุกสนาน ความน่ารัก ความกลัว ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ฟังทราบว่าขณะฟังเพลงนั้นตนได้สัมผัสกับดนตรีโดยความรู้สึก มิได้สัมผัสกับดนตรีเพียงเพื่อจะเรียนรู้ถึงโครงสร้างของดนตรีเท่านั้น

9) พยายามฟังดนตรีเพื่อให้เข้าถึงสุนทรียรสของดนตรี คือ เสียง ไม่ควรฟังดนตรีเพื่อใช้เป็นสื่อนำไปสู่เรื่องราวต่าง ๆ ในความคิดฝัน ซึ่งเป็นการฟังดนตรีเพื่อลักษณะสิ่งอื่นนอกเหนือจาก

ความเป็นดนตรี มิใช่การฟังดนตรีเพื่อให้เข้าถึงสุนทรียรสของดนตรี หรือให้ซาบซึ้งในดนตรีอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การฟังดนตรีประเภทดนตรีบรรยายเรื่องราว ผู้ฟังสามารถนึกภาพหรือใช้ดนตรีเป็นสื่อเรื่องราวต่าง ๆ ได้ เพราะเป็นความประสงค์ของผู้ประพันธ์เพลงที่ต้องการใช้ดนตรีเล่าเรื่องราว แต่การฟังดนตรีประเภทนี้ผู้ฟังไม่จำเป็นต้องทราบเรื่องราวมาก่อนก็ได้โดยฟังในลักษณะของดนตรีบริสุทธิ์

10) ฝึกฝนการฟังดนตรีให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งมีวิธีการหลายวิธีดังกล่าวนำมาแล้วและอาจจะมีอีกหลายวิธี ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ฟังแต่ละคนสามารถค้นคว้า ไล่หาดด้วยตนเอง วิธีการหนึ่งที่สามารถปฏิบัติได้ คือ การศึกษาดนตรีจะต้องศึกษาโครงสร้างของดนตรี ประวัติดนตรี ผู้ประพันธ์ และการอ่านบทวิเคราะห์เพลงแต่ละเพลงนั้นย่อมช่วยให้ผู้ศึกษาเห็นคุณค่าของดนตรี มีความเข้าใจดนตรีมากขึ้น ดังนั้นเมื่อมีโอกาสได้ฟังดนตรีหรือบทเพลงหนึ่งบทเพลงใด ย่อมช่วยให้ผู้ฟังเห็นถึงความสุนทรีย์ของบทเพลงนั้นได้แจ่มชัดขึ้น ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจและซึมซับดนตรีอย่างแท้จริงในที่สุด

จากข้อมูลการฝึกการฟังดนตรี สรุปได้ว่า การฟังดนตรีให้มีประสิทธิภาพ ควรฝึกอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การมีสมาธิในการฟังอย่างต่อเนื่อง การจับแนวทำนองหลักของเพลง การจดจำและการสังเกตการเปลี่ยนแปลงในเพลง การฟังบ่อยๆ เพื่อเข้าใจมากขึ้น และควรมีการศึกษาโครงสร้างของดนตรี ประวัติดนตรี และการอ่านบทวิเคราะห์เพลง โดยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจและสามารถประเมินคุณค่าของเพลงได้อย่างมีความรู้ และเห็นคุณค่าของดนตรีได้อย่างแท้จริง

2. โสตประสาททางด้านดนตรี

คำว่า Ear Training หรือ คำภาษาไทย คือ โสตประสาท , โสตทักษะ , พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ไม่มีคำนิยามปรากฏในฐานข้อมูล แต่หากมี คำว่า Ear Training คือ การฝึกโสตประสาท ในพจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์ (โสคติยานุรักษ์, 2543) ดังนั้น ในงานวิจัยในเล่มนี้ผู้วิจัยได้ใช้คำว่า โสตประสาท ในการระบุคำ

วิชาโสตประสาทมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนักดนตรีและผู้ศึกษาดนตรีวิชาดนตรี ในการศึกษาดนตรีนั้นในภาคทฤษฎีและปฏิบัติเครื่องมือดนตรีทุกชนิด การขับร้อง รวมทั้งการปฏิบัติรวมวง ควรได้รับการฝึกโสตประสาททางดนตรีไปควบคู่กันไปด้วยเสมอ ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาได้บรรลุจุดประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น และได้มีนักวิชาการดนตรีให้นิยามความหมายของการฝึกโสตประสาทของนักวิชาการดนตรี กล่าวไว้เกี่ยวกับความหมายและการฝึกโสตประสาทไว้ดังนี้

สายสระ (2533) ได้ให้ความหมายของการฝึกโสตประสาทไว้ว่า การฝึกโสตประสาท คือ การกระทำหรือปฏิบัติกิจกรรมใดๆ ที่ทำให้ความรู้สึกรับรู้ทางหู การได้ยิน ในสิ่งที่สัมผัสได้อย่างดีมากขึ้นกว่าปกติ การฝึกโสตประสาททางดนตรี หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมใดๆ ทางดนตรีที่

ทำให้ผู้รับการฝึกได้มีประสบการณ์ในการรับรู้ และความรู้จักคุ้นเคยกับคำสั่งและปัญหาด้วยการฟัง และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแสดงออกถึงการรับรู้ ความเข้าใจสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ธวัชชัย นาควงศ์ (2544) ได้ให้ความหมายของการฝึกโสตประสาทไว้ว่า การสอนโสตประสาทเบื้องต้น คือ การมุ่งพัฒนาทักษะความสามารถในการได้ยิน และการตอบโต้ถึงคุณลักษณะของเสียงในด้าน 1) จังหวะ 2) ทำนอง รวมทั้ง เสียงระดับต่าง ๆ เสียงลักษณะต่าง ๆ และความดัง - เบา 3) เสียงประสาน เช่น ชนิดและลักษณะต่าง ๆ ของชั้นคู่เสียง ชนิดและลักษณะของคอร์ด

จุฑารัตน์ มณีวัลย์ (2551) กล่าวว่า การสอนโสตทักษะ คือ การฝึกความสามารถทางด้านการฟังในเรื่องคุณสมบัติของเสียงไม่ว่าจะเป็นเรื่องจังหวะ อัตราจังหวะ ทำนอง เสียงประสาน ชั้น คู่เสียง รูปแบบทางดนตรี สีสัมผัสและลักษณะของเสียงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางด้านการฟัง และการได้ยินที่ดี และมีพัฒนาการทางด้านทักษะทางดนตรีด้านอื่นๆ ดีขึ้นด้วย แต่จำเป็นต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

โสคติยานุรักษ์ (2543) ได้ให้ความหมายของการฝึกโสตประสาทว่า การฝึกโสตประสาทหมายถึง การฝึกการฟังของนักดนตรีเพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพในการรับรู้รายละเอียดของเสียง ทั้งทำนอง จังหวะ และเสียงประสาน ความสามารถในการฟังมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักดนตรีที่ดี

วิระธรรมานนท์ (2555) ได้กล่าวว่าการมีโสตประสาทดีในที่นี้หมายถึง การมีความสามารถในการฟัง แยกแยะระดับเสียงสูงต่ำ สันยวของเสียงดนตรี ได้อย่างชัดเจน อันเป็นพื้นฐานของการเป็นนักร้อง นักดนตรีที่ดี และเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การฝึกศึกษาวิชาดนตรีทุกแขนงได้ผลดียิ่งขึ้น บางคงอาจจะมีพรสวรรค์อยู่ทางด้านโสตประสาทนี้อยู่แล้ว เพียงแค่ได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติมอีกเล็กน้อยเท่านั้นก็สามารถที่จะเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว

Denis Arnold (1996) ได้ให้ความหมายของการฝึกโสตประสาทไว้ว่า การฝึกโสตประสาทเป็นความรู้สึกขั้นสามัญเป็นการพยายามพัฒนาการสื่อสารระหว่างหูและสมอง ดังนั้น การฝึกโสตประสาท เป็นการฟังอย่างมีสติและใช้ปัญญาในการเข้าใจในสิ่งที่ได้ยิน

พจนานุกรมของ “The Harvard Concise Dictionary of Music and Musicians” (Don Michael Randel, 1996) ได้ให้ความหมายของการสอนโสตประสาท (Ear training) ไว้ว่า การสอนโสตประสาท คือ การฝึกให้มีความเข้าใจในความเป็นดนตรีให้ดีขึ้น รวมถึงมีความชำนาญ และมีความสามารถในการฟังที่ดีในองค์ประกอบทางดนตรีในด้านทำนอง ชั้นคู่เสียง เสียงประสาน จังหวะ อัตราจังหวะ และรวมไปถึงความชำนาญในการร้องเพลง และการฝึกเขียนโน้ตที่เรียกว่า dictation (นิสาชล บังคม, 2553)

จากข้อมูลความหมายของนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้ดังนี้ โสตประสาททางดนตรี หมายถึง การฝึกฟังดนตรีเพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยฝึกฟังแล้วแยกแยะ จังหวะในอัตราจังหวะต่าง ๆ ขึ้นคู่เสียง บันไดเสียง ตรัยแอ๊ด คอร์ด ทำนองเพลง กลุ่มตัวโน้ต แล้วนำมาวิเคราะห์และแสดงออกในรูปแบบการบันทึกสัญลักษณ์ทางดนตรี หรือโดยวิธีการแสดงออกโดยการร้องออกเสียงและการบรรเลงเครื่องดนตรี ให้ถูกต้องตามสัญลักษณ์ทางดนตรีที่ถูกบันทึกไว้ การฝึกนั้นต้องใช้สติปัญญาวิเคราะห์สิ่งที่ได้ยินกับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างมีสมาธิและปัญญา

จุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนทฤษฎีดนตรี คือ การฝึกความเข้าใจ (Mind Training) ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง การฝึกโสตทักษะ (Ear Training) ผ่านการวิเคราะห์ด้านดนตรี (Musical Analysis) การฝึกฝนทักษะความสามารถในการฟังความสัมพันธ์ของเสียงดนตรีได้อย่างถูกต้องแม่นยำและด้วยความเข้าใจ เพื่อพัฒนาการรับรู้ดนตรีจากภายในให้เกิดเป็น “หูที่มองเห็น” (The Seeing Ear) และ “ตาที่ได้ยิน” (The Hearing Eyes) และ “การร้อง” เป็นหนึ่งในการวิธีการฝึกโสตทักษะ เป็นหน้าต่างของความคิด ที่ครูผู้สอนสามารถเปิดเข้าไปดูได้ว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในทฤษฎีที่ได้สอนไปหรือไม่ ซึ่งหลักสูตรการเรียนการสอนดนตรีในปัจจุบัน โดยทั่วไปมักออกแบบให้แยกการเรียนการสอนวิชาทฤษฎีดนตรีและวิชาโสตทักษะออกจากกันเพื่อความสะดวกในการสอนและสอบวัดผลประเมินผล ทำให้ทั้งสองวิชาแยกห่างไปคนละทิศทางจนกลายเป็นวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกันน้อยลง ทั้ง ๆ ที่ทั้งสองวิชาเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจทฤษฎีดนตรี วิธีที่จะช่วยให้การเรียนการสอนทฤษฎีมีประสิทธิภาพมากขึ้น คือให้มีการฝึกโสตทักษะให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เมื่อสอนวิชาทฤษฎีที่มีการวิเคราะห์ และให้เพิ่มการวิเคราะห์ให้มากที่สุดเมื่อสอนวิชาโสตทักษะ ผลที่จะเกิดขึ้นคือทั้งสองวิชาจะหันหน้ากลับมาหากัน แล้วความแตกต่างจะถูกทำให้พราเลี่ยนและผสมรวมกันโดยมีจุดประสงค์ที่เหมือนกัน คือ ทฤษฎีดนตรี (Rogers, 1984)

2.1 ประโยชน์ของการฝึกโสตประสาททางดนตรี

- 1) เกิดทักษะการฟังด้านดนตรี เกิดการพัฒนาการฟังดนตรีโดยมีการเข้าใจและสามารถแยกแยะเสียงต่าง ๆ รวมไปถึงองค์ประกอบดนตรี ทำให้เกิดความซาบซึ้งในการฟังบทเพลงมากขึ้น
- 2) เกิดทักษะการบันทึกโน้ต ในการฝึกโสตประสาททางดนตรีไม่ได้ฟังการฟังเสียงดนตรีเพียงอย่างเดียวต้องมีการฝึกฝนการบันทึกโน้ตที่ได้จากการฟังมาบันทึกเป็นสัญลักษณ์ทางดนตรีหรือที่เรียกว่าการเขียนโน้ต ในการบันทึกสัญลักษณ์นั้น อาจแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของการบันทึกแต่ละชาติ เช่น ดนตรีตะวันตกบันทึกโดยใช้โน้ตสากล มีตัวโน้ตและบรรทัดห้าเส้น ส่วนดนตรีพื้นบ้านอีสานมีตัวโน้ตที่เป็นสัญลักษณ์ทางดนตรีเช่นเดียวกับอักษรไทย เช่น โน้ตเสียงโดใช้สัญลักษณ์คือตัว “ด” ในการบันทึก และมีเส้นกันห้องและขีดในแต่ละห้อง เช่น | - - ด |

3) เกิดทักษะการอ่านโน้ต การอ่านโน้ตถือเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ในการเรียนวิชา โสตประสาท ซึ่งการอ่านโน้ตที่ถูกบันทึกไว้ผู้ที่อ่านโน้ตต้องรู้และได้ฟังและเข้าใจเรื่องของจังหวะและเสียงต่าง ๆ ที่บันทึกไว้ให้เข้าใจถึงจะสามารถอ่านโน้ตแล้วนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ซึ่งการเรียนโสตประสาทจะมีการพัฒนาทักษะการอ่านโน้ตไว้ควบคู่ไปกับการฟัง การเขียนและการบรรเลงหรือการร้องออกเสียง เหมือนกับที่เราเรียนภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นๆ ก็จะมีทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

4) สามารถบรรเลงและร้องโน้ตได้อย่างถูกต้อง ในการตรวจดูว่านิสิตสามารถเข้าใจและอธิบายเสียงและจังหวะที่ได้ยินถูกต้องหรือไม่ ต้องอาศัยการสื่อสารออกมาจากตัวผู้เรียน โดยจะมีการฝึกบรรเลงและการร้องโน้ต ออกมาสื่อสารให้ผู้สอนได้ยิน

5) เกิดทักษะในการจำเสียงจากเครื่องดนตรีต่าง ๆ โดยเฉพาะเครื่องดนตรีของตนเองที่เล่นประจำอยู่นั้นถ้าหากผู้ที่เล่นเครื่องดนตรีมีทักษะการฟังที่ดีก็จะช่วยให้ผู้เล่น จำเสียงของเครื่องดนตรีตนเองได้ดีและสามารถที่จะมีจินตนาการและคาดเดาในเสียงนั้นๆ ได้อย่างแม่นยำ นักดนตรีบางคนเล่นกีตาร์หลายปีแล้วแต่จำเสียงสายกีตาร์ของตนเองไม่ได้ซักทีเวลาตั้งสายกีตาร์ต้องใช้เครื่องเทียบเสียงอยู่ตลอดเวลา

6) มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักดนตรีด้วยกัน เนื่องจากมีการฟังเครื่องดนตรีอื่นในขณะที่มีการรวมวงกันเล่นดนตรี ก็จะทำให้ทราบบทบาทของตนเองในขณะนั้นเป็นทำนองหรือเสียงผสมหรือคอร์ด ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างนักดนตรีด้วยกันเอง

7) สามารถที่จะได้ยินทำนองและคอร์ดโดยการจินตนาการโดยไม่ต้องใช้เครื่องดนตรีในการแทบเสียงหากได้รับการฝึกอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งช่วยในการบรรเลงเครื่องดนตรีและสร้างทำนองใหม่ๆ ได้

8) พัฒนามาเป็นอาชีพ เช่น นักแต่งเพลง นักแกะเพลง นักเขียนโน้ตเพลง ครูสอน Ear Training ฯลฯ เมื่อมีการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ

จากข้อมูลประโยชน์ในฝึกการโสตประสาททางด้านดนตรี สรุปได้ว่า ประโยชน์ในฝึกจะช่วยให้ผู้ฝึกพัฒนาทักษะการฟังดนตรีอย่างเป็นระบบ โดยรวมไปถึงการเข้าใจเสียงและองค์ประกอบดนตรี การบันทึกโน้ต การอ่านโน้ต การบรรเลงและร้องโน้ต การจำเสียงของเครื่องดนตรี การปฏิสัมพันธ์กับนักดนตรีอื่น ๆ และการพัฒนาเป็นอาชีพในอุตสาหกรรมดนตรี การฝึกฝนทักษะเหล่านี้ อย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้นักดนตรีพัฒนาเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชี่ยวชาญในอาชีพของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

3. การเรียนการสอนโสตประสาทด้านดนตรี

การสอนโสตประสาทเบื้องต้น คือ การมุ่งที่จะพัฒนาความสามารถในการได้ยินและสามารถบอกได้ถึงคุณลักษณะของเสียงในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) จังหวะ 2) ทำนอง เช่น ระดับเสียงลักษณะของเสียงต่าง ๆ ความดัง ความเบา 3) เสียงประสาน เช่น ชั้นคู่เสียง คอร์ด (ธวัชชัย นาควงศ์, 2544)

ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ (2547) กล่าวว่า หลักสูตรการสอนดนตรีที่ทั่วโลกให้การยอมรับต่างก็มีวิธีการฝึกโสตประสาทอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น แต่มีความแตกต่างกันไปในรายละเอียด วิธีปฏิบัติกิจกรรมการสอน แต่ทุกหลักสูตรต่างมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีโสตประสาทที่ดี มีการความสามารถในการได้ยินภายใน ซึ่งเป็นความสามารถขั้นสูงของนักดนตรีที่เพียงแค่ตามองเห็นตัวโน้ตดนตรีก็สามารถได้ยินเสียงของโน้ตนั้นบรรเลงอยู่ภายในสมองอย่างถูกต้องตามระดับเสียง จังหวะ รวมถึงการประสานเสียงต่าง ๆ ครบถ้วน ดังนั้นเป้าหมายของวิธีการสอนดนตรีต่าง ๆ จึงมีการวางรากฐานการฝึกโสตประสาททางดนตรีตั้งแต่เริ่มแรกในการเรียนดนตรี จนพัฒนาสูงขึ้นไปตามลำดับ ดังหลักสูตรการสอนดนตรีที่จะกล่าวโดยสังเขปต่อไปนี้

1) การสอนดนตรีของโคดาไล (Kodaly Approach)

โซลตาน โคดาไล (Zoltan Kodaly, 1882-1967) นักการศึกษาดนตรีและผู้ประพันธ์เพลงคนสำคัญของฮังการี ซึ่งมีหลักการสอนดนตรีโดยการจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมดนตรีให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กโดยมีขั้นตอนจากง่ายไปหายาก เน้นการสอนร้องเพลงเป็นหลัก การร้องเพลงเป็นการใช้เสียงที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติซึ่งเด็กคุ้นเคยอยู่แล้ว ฝึกควบคู่กับการอ่านโน้ต จนสามารถอ่านและเขียนโน้ตดนตรีได้ โคดาไลมีความคิดว่า ดนตรีสำหรับเด็กมีความสำคัญและต้องพัฒนาเช่นเดียวกับภาษา เด็กควรฟังดนตรีก่อนแสดงออกทางการร้องหรือการเล่น และเมื่อเขามีประสบการณ์เพียงพอก็สามารถฝึกการอ่านและเขียนภาษาดนตรีได้ โคดาไลมีวิธีการใช้สัญลักษณ์มือในกิจกรรมการสอน และใช้การอ่านโน้ตด้วยระบบ ซอล - ฟา ซึ่งมีขั้นตอนจากง่ายไปหายาก ซึ่งสามารถฝึกโสตประสาททางดนตรีผู้เรียนได้ทั้งเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ทำนอง และการประสานเสียงโดยการร้องเพลงตามแบบฝึกหัดของโคดาไลซึ่งมีการแบ่งเป็นระดับขั้นต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเรียน

2. การสอนดนตรีของดาลโครซ (Dalcroze Approach)

เอมิล ซาคส์ ดาลโครซ (Emile Jaques Dalcroze, 1865 – 1950) ผู้ประพันธ์เพลงและนักดนตรีศึกษาชาวสวิส ดาลโครซมีหลักการสอนดนตรีโดยใช้การเคลื่อนไหวจังหวะเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรีใช้ชื่อว่า “ยูริธึมมิก” (Eurhythmics) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตั้งใจฟังเสียงอย่างมีสมาธิและตอบสนองต่อองค์ประกอบของดนตรีง่าย ๆ ในเรื่อง จังหวะ ระดับเสียง ความดังเบา ความยาวสั้น นอกจากนั้นดาลโครซยังใช้หลักการสอนโซลเฟจ (Solfege) ซึ่งเป็นการฝึกการอ่านและการฟังเพื่อจดจำระดับเสียงต่าง ๆ บนบรรทัดห้าเส้น รวมถึงกิจกรรมอิมโพรไวเซชัน (Improvisation) ซึ่งเป็น

การปฏิบัติกิจกรรมทางดนตรีในทันทีทันใด โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเอง ซึ่งช่วยส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามพัฒนาการของเด็ก วิธีสอนตามแนวทางของดัลโครซนี้ ได้ชี้เด่นชัดว่ามีการให้ความสำคัญของการฝึกโสตประสาททางด้านต่าง ๆ เช่น จังหวะ ระดับเสียง ความแตกต่างของเสียง โดยใช้กิจกรรมการสอนยูริธึมมิก การสอนโซลเฟจและการอิมโพรไวเซชัน เป็นสื่อ และมีลำดับขั้นตอนจากง่ายมาหายากตามพัฒนาการของเด็ก

3) การสอนดนตรีของออร์ฟ (Orff Schuwerk)

คาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff, 1895 - 1982) นักประพันธ์เพลงและนักดนตรีศึกษาชาวเยอรมัน ผู้คิดค้นวิธีการสอนดนตรีผ่านสื่อการสอนที่เป็นเครื่องดนตรีขนาดเล็ก แต่หลักการสำคัญไม่ได้อยู่ที่การที่เด็กเล่นดนตรีขนาดเล็กเป็นอย่างเดียว แต่เป็นการจัดกิจกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ออร์ฟ มีความเชื่อว่าดนตรีเบื้องต้นสำหรับเด็กนั้นควรเป็นดนตรีที่สามารถแสดงออกได้โดยง่าย การสอนของเขารวมเอาดนตรี การเคลื่อนไหว และการพูดเข้าด้วยกัน ในการปฏิบัติเขาได้เน้นเรื่องจังหวะในการฝึกเบื้องต้น และกิจกรรมสร้างสรรค์อิสระโดยเป็นการร้องเพลง การเคลื่อนไหว การเล่นเครื่องดนตรีขนาดเล็กที่มีระดับเสียงต่าง ๆ ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้จังหวะ ระดับเสียง การอ่านโน้ต การประสานเสียง รูปแบบบทเพลง สีสัน เสียง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสัญลักษณ์ดนตรีไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นการฝึกโสตประสาททางดนตรีด้านต่าง ๆ ด้วยการฟัง การร้อง และการบรรเลงเครื่องดนตรีโดยตรง

4) การสอนดนตรีของซูซูกิ (Suzuki Method)

ชินอิจิ ซูซูกิ (Shinichi Suzuki, 1898 - 1998) นักการศึกษาและครูไวโอลินชาวญี่ปุ่นเป็นเวลากว่า 50 ปีมาแล้วที่ซูซูกิพบความจริงเกี่ยวกับการเรียนภาษาแม่ของเด็กทั่วโลกและได้นำมาพัฒนาให้เข้ากับการเรียนดนตรี ซูซูกิได้สังเกตว่าเด็กสามารถพูดภาษาของตนเองได้ก่อนที่จะเรียนการอ่านและการเขียน เป็นเพราะการฟังและการเลียนแบบนั่นเอง ดังนั้นการฟังดนตรีต้นฉบับ การเลียนแบบครูและการทำซ้ำบ่อยๆ เด็กย่อมสามารถให้บรรเลงเครื่องดนตรีได้อย่างดี ซูซูกิได้คัดเลือกบทเพลงในระดับต่าง ๆ ตามความยากง่าย ในวิธีการเรียนของซูซูกิ เด็กเรียนรู้สาระดนตรีต่าง ๆ และการปฏิบัติดนตรีมากกว่าเทคนิคต่าง ๆ การคัดเลือกบทเพลงในแบบฝึกหัดของซูซูกิได้นำเสนออย่างเป็นขั้นตอนและมีกระบวนการพัฒนา ต้องปฏิบัติด้วยความสม่ำเสมอ มาตรฐานของบทเพลงฝึกมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนดนตรีขั้นสูงขึ้น แม้ซูซูกิจะไม่ได้เน้นการฝึกโสตประสาทในด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับวิธีของโคดาย ออร์ฟ และดัลโครซ แต่เมื่อพิจารณาถึงวิธีการของเขาแล้วจะพบว่าการเน้นขั้นตอนของการฟังเป็นพื้นฐานแรก จากนั้นจึงเป็นขั้นตอนของการปฏิบัติเครื่องดนตรี ซึ่งนับว่าเป็นการฝึกโสตประสาทและนำมาปฏิบัติบนเครื่องดนตรีโดยตรง และสามารถประเมิณผลได้จากการเล่นเครื่องดนตรีนั่นเอง

จากการศึกษาปรัชญา วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนของทฤษฎีการสอนดนตรีของนักดนตรีศึกษาที่สำคัญทั้ง 4 วิธี อันได้แก่ การสอนดนตรีของโคคาย การสอนดนตรีของดาลโครซ การสอนดนตรีของออร์ฟ (Orff Schuwerk) และการสอนดนตรีของซูซูกิ สามารถสรุปวิธีการฝึกโสตประสาทตามหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) การฝึกโสตประสาททางจังหวะ (Rhythm) ในทุกวิธีการสอนดนตรีของนักดนตรีศึกษาที่สำคัญล้วนมีการฝึกโสตประสาทเกี่ยวกับจังหวะเป็นพื้นฐานสำคัญทั้งสิ้น ดังเช่น วิธีการสอนดนตรีของโคคาย มีการนำเสนอสัญลักษณ์เกี่ยวกับจังหวะทางดนตรีที่ไม่ใช่เป็นตัวโน้ตดนตรีมาตรฐาน แต่เป็นสัญลักษณ์ง่าย ๆ ให้เด็กสามารถอ่านและปฏิบัติตามได้ และมีการนำเสนออย่างเป็นขั้นเป็นตอน ในวิธีการสอนดนตรีของ ดาลโครซ มีการเน้นเรื่องจังหวะโดยใช้วิธีการที่เรียกว่ายูริทึมมิก (Eurhythmics) ซึ่งเป็นการแสดงออกทางร่างกายในการตอบสนองต่อจังหวะ ในวิธีการสอนดนตรีของออร์ฟ ก็มีการสอนเรื่องจังหวะเช่นกันโดยเน้นในการฝึกเครื่องดนตรีของออร์ฟ ซึ่งสังเกตได้ว่าเป็นเครื่องเคาะ ได้แก่ ระนาด และเครื่องกระทบประกอบจังหวะอื่นๆ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กอย่างมาก ส่วนวิธีการสอนดนตรีของซูซูกิ แม้จะดูเหมือนว่าเป็นการปฏิบัติในเครื่องดนตรีจริงเช่น เครื่องสายต่าง ๆ และเปียโน แต่ซูซูกิก็มีการใช้จังหวะในรูปแบบกระสวนจังหวะ (Rhythmic Pattern) เพื่อให้เด็กสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ง่ายขึ้นและสามารถจดจำเพลงฝึกหัดได้ง่ายขึ้นด้วย

2) การฝึกโสตประสาทเกี่ยวกับระดับเสียง (Pitch) การสอนเรื่องระดับเสียงเป็นพื้นฐานแรกที่สำคัญในการเรียนดนตรีเช่นเดียวกับเรื่องของจังหวะ ซึ่งนักดนตรีศึกษาต่าง ๆ พยายามคิดหาวิธีการสอนเรื่องระดับเสียงให้เด็กสามารถเข้าใจได้ง่ายที่สุด ดังที่วิธีการสอนดนตรีของโคคายได้คิดค้นสัญลักษณ์มือแทนเสียงต่าง ๆ โดยการดัดแปลงจากสัญลักษณ์มือของเคอร์เวน (John Curven, 1816-1880) นักดนตรีศึกษาชาวอังกฤษ ซึ่งเด็กยอมเข้าใจได้ดีกว่าการใช้บรรทัดห้าเส้นในการเรียน นอกจากนั้นสัญลักษณ์จะแสดงความสูง - ต่ำของระดับเสียงได้ชัดเจนดีมาก ในวิธีการสอนของดาลโครซมีการสอนเรื่องระดับเสียงโดยใช้ระบบโซลเฟจ (Solfege) เริ่มต้นจากโน้ตระบบซอล-ฟาง่ายๆ ที่บันทึกไว้บนบรรทัดเดียวและเพิ่มความซับซ้อนขึ้นไป และเริ่มจากบันไดเสียงเมเจอร์โดยใช้คีย์ซีจากโน้ตตัวโดก่อน ในวิธีการสอนดนตรีของออร์ฟได้ใช้วิธีการฝึกเรื่องระดับเสียงโดยการให้เครื่องดนตรีของออร์ฟเป็นสื่อ ซึ่งมีระดับเสียงตั้งแต่ โซปราโน ไปจนถึง เบส นอกจากนั้นยังใช้สัญญาณมือช่วยในการอ่านโน้ตด้วย และเริ่มจากการฝึกบันไดเสียงเพนทาโทนิค (Pentatonic Scale) ในเบื้องต้น ส่วนวิธีการสอนของซูซูกิ ไม่ได้เน้นการอ่านโน้ตเช่นเดียวกับวิธีที่กล่าวมาข้างต้น แต่วิธีการสอนซูซูกิใช้วิธีการเลียนแบบเสียงด้วยการฝึกการฟังและเล่นเครื่องดนตรีให้มีระดับเสียงเดียวกับที่ครูเล่นหรือที่ได้ยินจากเทปเพลงต้นฉบับ ซูซูกิเน้นเรื่องของการฟังเป็นอย่างมากโดยให้ผู้ปกครองเปิดเทปให้เด็กฟังซ้ำๆ บ่อยๆ จนหูเด็กสามารถจดจำระดับเสียงที่ถูกต้องได้ และเล่นเครื่องดนตรีได้อย่างไม่เพี้ยน

3) การฝึกโสตประสาทเกี่ยวกับทำนอง (Melody) มีวิธีการสอนเรื่องทำนองเพลงมากมาย ในทฤษฎีการสอนดนตรีต่าง ๆ ทำนองเป็นความรู้ที่ต่อเนื่องมาจากเรื่องจังหวะและระดับเสียง วิธีการของโคดายมีการสอนเรื่องทำนองอย่างชัดเจน อันเห็นได้จากแบบฝึกหัดของโคดาย ทุกแบบฝึกหัดล้วนเป็นทำนองเพลงสั้นๆ ทั้งสิ้น โดยใช้วิธีการร้องเพลงเป็นหลัก มีการคำนึงถึงช่วงกว้างของเสียงในการร้อง ใช้โน้ตเริ่มเพียงไม่กี่ตัวและเพิ่มขึ้นตามลำดับ โคดายให้ความสำคัญกับการใช้ทำนองเพลงพื้นเมืองมาเป็นแบบฝึกหัดด้วย วิธีการสอนของดาลโครซ ก็ฝึกเรื่องทำนองด้วยวิธีการของโซลเฟจ (Solfege) เช่นเดียวกับการฝึกเรื่องระดับเสียงแต่ก็มีวิธีการอื่นในการฝึกทำนองแฝงอยู่ด้วย เช่น การเคลื่อนไหวตามทำนองเพลง การปฏิบัติอย่างอิสระต่อการตอบสนองทำนอง หรือการร้องเพลงโต้ตอบกันอย่างอิสระซึ่งนับเป็นจุดเด่นของวิธีการนี้ วิธีการของออร์ฟ มีการใช้เครื่องดนตรีในการ ปฏิบัติเรื่องทำนองเพลงผ่านทางเครื่องดนตรีออร์ฟ ซึ่งมีระดับเสียงต่าง ๆ ครบถ้วน และเริ่มจากง่ายไปหายาก เป็นที่น่าสนใจว่าทั้งวิธีการทั้ง 3 ที่กล่าวมานี้ ต่างเริ่มด้วยการฝึกทำนองเพลงที่อยู่ในบันไดเสียงเพนทาโทนิค (Pentatonic Scale) ก่อนทั้งสิ้น และตามมาด้วยบันไดเสียงเมเจอร์ (Major Scale) และบันไดเสียงอื่นๆ ส่วนวิธีการที่แตกต่างจากข้างต้นคือ วิธีการสอนดนตรีของซูซูกิใช้บทเพลงในตำราซูซูกิโดยตรง และไม่ได้นับการอ่านโน้ตในการฝึกครั้งแรก แต่วิธีการซูซูกิเน้นการจำบทเพลงการฟัง การเลียนแบบ และการฝึกหัดซ้ำๆ บ่อยๆ ซึ่งเด็กต้องเลียนแบบครูผู้สอนทั้งท่าทางและเสียง การฝึกเป็นเพลงจะช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องประโยคเพลงได้ดี

4) การฝึกโสตประสาทเกี่ยวกับเสียงประสาน (Harmony) การฝึกเกี่ยวกับเสียงประสานนี้สามารถฝึกได้ตั้งแต่ขั้นตอนแรกๆ ของการเรียนดนตรีทีเดียว ดังจะสังเกตได้ว่าทฤษฎีการสอนดนตรีต่าง ๆ ก็มีการให้แนวคิดในเรื่องการประสานเสียง โดยเริ่มจากขั้นคู่เสียงเป็นลำดับแรกดังที่ Robert E.Nye (1992) ได้กล่าวว่า ทั้งออร์ฟและโคดายต่างก็ได้ใช้ขั้นคู่สามไมเนอร์ซาลง (descending minor third) และเปลี่ยนโน้ตโทนิคไปเรื่อย เพราะเพลงร้องที่เขานำมาให้อยู่ในบันไดเสียงเพนทาโทนิค (pentatonic scale) ซึ่งบันไดเสียงนี้ได้ถูกใช้ในการสอนดนตรีสำหรับเด็กในการร้องเพลง แต่ยังไม่นำมาใช้ในการประสานเสียง เด็กจะใช้บันไดเสียงนี้ในการสร้างสรรค์อิสระด้วยตามความสามารถของเขา ซึ่งสอดคล้องกับที่ ธวัชชัย นาควงษ์ (2544) กล่าวว่า ออร์ฟใช้ pentatonic mode เพราะเขาเชื่อมั่นเป็นกลุ่มเสียงที่เด็กใช้ร้องเพลงโดยธรรมชาติของเด็กเอง จากการที่ออร์ฟเชื่อทฤษฎีที่ว่าประวัติศาสตร์ดนตรีจะต้องแสดงตัวอยู่ในการพัฒนาของปัจเจกบุคคลเขาจึงมั่นใจว่าบันไดเสียงเพนทาโทนิค สามารถพัฒนาจิตใจของเด็กและเล่นได้ต่อเนื่องโดยไม่เกิดเสียงกระด้าง ไม่ถูกดึงเข้าหา tonal center เหมือนกับคีย์เมเจอร์และไมเนอร์ เมื่อเด็กได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเสียงหลายๆ บันไดเสียง เขาจะมีความรู้หลายแบบในการแต่งทำนองและประสานเสียง รวมถึงการแต่งทำนองตามความคิดสร้างสรรค์ จากข้อความข้างต้นแสดงว่าในวิธีการออร์ฟและโคดายก็มีแนวคิดเรื่องเสียงประสานที่ใกล้เคียงกันในการใช้ขั้นคู่เสียงและบันไดเสียงในการฝึกเรื่องเสียงประสาน วิธีการ

ของดัลโครซ มีการใช้การร้องในการฝึกเรื่องเสียงประสาน และอยู่ในขั้นตอนของการฝึกโซลเฟจ (Solfege) และเริ่มจากบันไดเสียงเมเจอร์ วิธีการที่ไม่ได้ฝึกเรื่องเสียงประสานโดยตรงคือ วิธีการสอนดนตรีของซูซูกิ แต่วิธีซูซูกิก็มีการฝึกทางอ้อมโดยการฟังเสียงประสานจากเปียโนซึ่งบรรเลงประกอบทำนองเพลง (Accompaniment) ซึ่งเริ่มตั้งแต่เพลงแรกของการฝึกทีเดียว และเมื่อเด็กได้เล่นกับเปียโนประกอบแล้วก็จะได้ฝึกฟังเสียงประสานควบคู่ไปด้วยโดยธรรมชาติ

ณัฐศรีณย์ ทฤษฎีคุณ (2563) กล่าวว่า การพัฒนาโสตประสาทมีความจำเป็นต่อการพัฒนาความเป็นนักดนตรีที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดรายวิชาโสตทักษะสำหรับนักดนตรีเป็นวิชาสำคัญในกระบวนการเรียนดนตรี เพราะเป็นวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับการฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะความสามารถในการฟัง การรับรู้เสียง ความละเอียดของเสียง เพื่อประสิทธิภาพในการรับรู้ของเสียงมากยิ่งขึ้น (เตร็ดนชัย, 2562) เนื่องจากทักษะการบรรเลงใด ๆ ต้องอาศัยทักษะการฟังเสียง และควบคุมทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีของตนเองให้เป็นไปตามสิ่งที่ได้ฟัง ทั้งน้ำเสียง (Intonation) ความกลมกลืนของเสียง (Blending) และความสมดุลของเสียง (Balancing) ดังนั้น เมื่อผู้บรรเลงมีการฟังซึ่งกันและกัน และปรับการควบคุมทักษะให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะสามารถที่จะบรรเลงบทเพลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จากความสำคัญของโสตประสาทสำหรับผู้บรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลม โดยเฉพาะผู้บรรเลงในระดับนักเรียน และผู้เรียน ที่ต้องหมั่นฝึกฝนทักษะโสตประสาทอย่างสม่ำเสมอให้เกิดความชำนาญโดยในปัจจุบันได้มีการออกแบบและพัฒนาการฝึกโสตประสาทสำหรับนักดนตรีผ่านระบบออนไลน์ในรูปแบบของเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน (Application) ที่น่าสนใจมากมาย โดยครูผู้สอนอาจทำการค้นหาเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันที่เหมาะสมและน่าสนใจมาฝึกให้กับผู้เรียนและเป็นสื่อที่จะสามารถฝึกฝนได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านสมาร์ตโฟนอย่างสะดวกสบายโดยเว็บไซต์

กฤษฎี บุรณวิทย์วุฒิ (2561) กล่าวว่า จุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนทฤษฎีดนตรี คือ การฝึกความเข้าใจ (Mind Training) ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง การฝึกโสตทักษะ (Ear Training) ผ่านการวิเคราะห์ด้านดนตรี (Musical Analysis) การฝึกฝนทักษะความสามารถในการฟังความสัมพันธ์ของเสียงดนตรีได้อย่างถูกต้องแม่นยำและด้วยความเข้าใจ เพื่อพัฒนาการรับรู้ดนตรีจากภายในให้เกิดเป็น “หูที่มองเห็น” (The Seeing Ear) และ “ตาที่ได้ยิน” (The Hearing Eyes) และ “การร้อง” เป็นหนึ่งในการฝึกโสตทักษะ เป็นหน้าต่างของความคิด ที่ครูผู้สอนสามารถเปิดเข้าไปดูได้ว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในทฤษฎีที่ได้สอนไปหรือไม่ ซึ่งหลักสูตรการเรียนการสอนดนตรีในปัจจุบัน โดยทั่วไปมักออกแบบให้แยกการเรียนการสอนวิชาทฤษฎีดนตรีและวิชาโสตทักษะออกจากกันเพื่อความสะดวกในการสอนและสอบวัดผลประเมินผล ทำให้ทั้งสองวิชาแยกห่างไปคนละทิศทางจนกลายเป็นวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกันน้อยลง ทั้ง ๆ ที่ทั้งสองวิชาเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจทฤษฎีดนตรี วิธีที่จะช่วยให้การเรียนการสอนทฤษฎีมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คือให้มีการฝึกโสตทักษะให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เมื่อสอนวิชาทฤษฎีที่มีการวิเคราะห์ และให้เพิ่มการวิเคราะห์ให้มากที่สุดเมื่อสอนวิชาโสตทักษะ ผลที่จะเกิดขึ้นคือทั้งสองวิชาจะหันหน้ากลับมาหากันแล้วความแตกต่างจะถูกทำให้พรา่เลือนและผสมรวมกันโดยมีจุดประสงค์ที่เหมือนกัน คือ ทฤษฎีดนตรี (Rogers, 1984: 100-149)

จากแนวคิดและวิธีการสอนของนักดนตรีศึกษา สรุปได้ว่า การเรียนการสอนดนตรีมักมีการเน้นทฤษฎีและปฏิบัติอย่างชัดเจน แต่การเรียนการสอนดนตรีที่เติบโตอย่างมั่นคงและมีคุณภาพต้องการการบูรณาการระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ โดยการฝึกโสตประสาททางดนตรีเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจและตอบสนองต่อเสียงดนตรีได้อย่างแม่นยำและมีความน้ำเสียงดนตรีที่ไพเราะ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยในการสร้างงานดนตรีใหม่ๆ และความคิดสร้างสรรค์ในนักดนตรีด้วย

4. การเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน

วิธีการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานในศาสตร์ของดนตรีพื้นบ้านอีสาน ซึ่งโดยแต่เดิม ศิลปินดนตรีพื้นบ้านอีสานส่วนใหญ่จะใช้การเรียนรู้จากความสนใจใคร่รู้ของตนเอง อาจเกิดจากความชอบหลงใหลในวัฒนธรรมที่มีในท้องถิ่น ซึ่งมีอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมและบุคคลรอบข้างเป็น บางท่านอาจเรียนรู้ด้วยตนเองหรือเรียนรู้เพิ่มเติมจากศิลปินผู้มีความเชี่ยวชาญซึ่งลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของศิลปินดนตรีพื้นบ้านอีสาน ที่สืบทอดเป็นป็นวัฒนธรรมทางการถ่ายทอดศิลปะดนตรี

บุษกร บินทสันต์ (2558) กล่าวไว้ว่า โดยทั่วไปการถ่ายทอดความรู้ของศิลปินดนตรีพื้นบ้านอีสาน มักจะเกิดขึ้นโดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. การถ่ายทอดโดยการเลียนแบบ เป็นการเรียนรู้โดยวิธีครูปักหลักจำจากประสบการณ์ โดยอาศัยพื้นฐานความสนใจส่วนตัวเป็นปัจจัยสำคัญต่อความใฝ่รู้กล่าว คือ เมื่อผู้นั้นมีโอกาสได้พบเห็นการแสดงที่ตนสนใจก็จะจดจำและฝึกฝนด้วยตนเองจนสามารถบรรเลงและขับร้องได้จากนั้นจึงส่งสมประสบการณ์ทางดนตรีเพิ่มเติมขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งเกิดความชำนาญโดยศิลปินดนตรีพื้นบ้านอีสานได้ ใช้การเรียนรู้โดยการเรียนแบบจากประสบการณ์ อาจเริ่มจากการได้เห็นการเล่น ของคนใกล้ชิดประเพณีวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ในท้องถิ่น จึงเกิดความสนใจฝึกฝนเรียนรู้ด้วยตนเอง การใกล้ชิดกับบุคคลทางดนตรีหรือเครื่องดนตรีทำให้เกิดการฝึกฝน โดยเล่นตามที่จำของมาเพราะว่าอาจไม่มีคนสอนหรือมีประสบการณ์จากงานประเพณีวัฒนธรรมเมื่อเห็นจดจำก็จะนำไปซ้อมตามที่ได้เห็น ศิลปินดนตรีพื้นบ้านส่วนใหญ่ จะใช้วิธีครูปักหลักจำในการเรียนรู้จนเกิดความชำนาญก่อนจะต่อยอดจากครูหรือผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้และจดจำเพลงหรือบทร้องนั้นส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากการฟัง และสังเกตอากัปกิริยาของผู้บรรเลงขณะที่มีการแสดงซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้ปฏิภาณไหวพริบเฉพาะตนจากนั้นจึงลงมือปฏิบัติตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง โดยการกระทำดังกล่าวต้องเกิดขึ้น

จากผู้ที่มีความสนใจใฝ่รู้ชื่นชอบในวัฒนธรรมนั้น ๆ จึงจะเกิดการเรียนรู้ โดยอาศัยความมานะพยายามความแสวงหา จนเกิดความชำนาญในทางดนตรีในระดับหนึ่ง

2. การถ่ายทอดโดยการซึมซับ คือ การถ่ายทอดโดยการซึมซับมักปรากฏในศิลปิน ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักดนตรี กล่าวคือ อาจเกิดในครอบครัวนักดนตรีหรืออยู่ใกล้ชิดบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญทางดนตรีทำให้เกิดการเรียนรู้โดยธรรมชาติเนื่องจากได้ยินได้ฟังได้สัมผัสและคลุกคลีกับดนตรีมาตั้งแต่ยังเยาว์วัยทำให้มีความคุ้นเคยจนกลายเป็นความชื่นชอบต่อมาเมื่อได้มีโอกาสเรียนรู้นักดนตรีอย่างจริงจังทำให้การเรียนรู้และจดจำเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยศิลปินพื้นบ้านที่มีความใกล้ชิดหรือเกิดในครอบครัวที่มีความเชี่ยวชาญทางดนตรีก็จะเกิดความสนใจในดนตรี อาจได้รับการติดตาม บิดา มารดา มีวิถีชีวิตอยู่กับดนตรี เข้าถึงและสัมผัสได้โดยง่ายการถ่ายทอดแบบซึมซับจึงเป็นกระบวนการได้ยินได้สัมผัสคลุกคลี และได้เห็นตลอดจนการฝึกซ้อมของศิลปินอย่างต่อเนื่องและยาวนานจนผลักดันให้เกิดการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ต่อมาเมื่อได้รับการสนับสนุนทำให้บุตรหลานหรือบุคคลใกล้ชิดเรานั้นมีปฏิภาณไหวพริบเฉพาะตนในการบรรเลงดนตรีจนกลายเป็นศิลปินในที่สุดจึงกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมครอบครัวของศิลปินมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้แบบซึมซับของบุตรหลานเป็นอย่างยิ่ง

3. การถ่ายทอดแบบบ่มเพาะ เป็นการถ่ายทอดอันเกิดขึ้นอย่างตั้งใจระหว่างผู้ถ่ายทอดกับผู้รับการถ่ายทอด กล่าวคือ มีการรับตัวเป็นศิษย์อย่างเป็นทางการเพื่อถ่ายทอดความรู้ส่วนใหญ่ครูดนตรีพื้นบ้านจะใช้การถ่ายทอดในรูปแบบของมุขปาฐะ คือ การเรียนแบบปากต่อปากการเรียนแบบตัวต่อตัวครูจะปฏิบัติให้สิทธิ์คู่ก่อนหลังจากนั้นสิทธิ์จึงปฏิบัติตามโดยที่ครูผู้ฝึกสอนจะคอยให้คำแนะนำกลวิธีเทคนิคที่ถูกต้องอยู่ใกล้ ๆ โดยวิธีการถ่ายทอดดังกล่าวเป็นวิธีการถ่ายทอดที่นิยมในการถ่ายทอดดนตรีพื้นบ้านอีสานการถ่ายทอดความรู้โดยการเรียนรู้แบบ ใช้การฟังและเล่นตามไม่มีการใช้โน้ตเพลงครูสอนด้วยวิธีบอกปากเปล่า ใช้ทำนองเสียงแทนเสียงเครื่องดนตรีอาจเป็นเสียงแทนเสียงเครื่องดนตรีแล้วใช้ การเล่นให้ดูเป็นแบบอย่างปัจจุบันการถ่ายทอดดนตรีมีความเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามบริบท กล่าวคือ ในอดีตผู้เรียนดนตรีอาจจะต้องจดจำเพลงเนื่องจากเป็นการตอบเพลงโดยวิธีการบอกเสียงหนอยเสียงหรือการเปล่งเสียงแคนเสียงเครื่องดนตรี ไม่มีการใช้โน้ตเพลงไม่มีการจดบันทึกโน้ตเพื่อเตือนความจำแต่อย่างใดต่อมาเมื่อมีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรโดยใช้ระบบบันทึกโน้ตเป็นเสียง โด เร มี ฟา ซอล ลา ที โดยใช้ตัวพยัญชนะแทนเสียงต่าง ๆ ด ร ม ฟ ซ ล ท ทำให้เกิดการบันทึกสัญลักษณ์แทนเสียงสามารถนำมาใช้ทบทวนหลังได้เป็นอิทธิพลที่ได้รับมา จากดนตรี (บุษกร ปิณฑสันต์, 2558)

กรณีกา ประทุมชาติ (2555) กล่าวว่า วิวัฒนาการของการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีพื้นบ้านได้แปรเปลี่ยนไปตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกที่วัฒนธรรมดนตรีตะวันตกเข้ามามีอิทธิพล ต่อดนตรีท้องถิ่นอย่างเห็นได้ชัดในการเรียกเสียงดนตรีในรูปแบบของโน้ตเพลงหรืออีกนัยหนึ่ง

อาจมีอิทธิพลมาจากการเรียนการสอนดนตรีไทยในภาคกลางที่ได้มีการใช้สัญลักษณ์โน้ตใช้สัญลักษณ์แทนเสียง คล้ายแบบอย่างของดนตรีสากลมาช้านานแล้วก็เป็นได้ อย่างไรก็ตามรูปแบบการถ่ายทอดใน 3 ลักษณะที่กล่าวมานี้อาจมีการผสมผสานกันอยู่อย่างกลมกลืน เช่น ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดแบบซึมซับเรียนรู้เพิ่มเติมในลักษณะการเรียนรู้แบบจดจำจากผู้อื่นไปด้วยหรือผู้ที่เรียนแบบบ่มเพาะต่อมาอาจใช้การเรียนรู้แบบเพื่อเพิ่มพูนความรู้ได้ด้วยเช่นกัน

บุษกร บิณฑสันต์ (2558) ให้ความเห็นว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้นดนตรีพื้นบ้านอีสาน วัฒนธรรมดนตรีอีสานเป็นวัฒนธรรมดนตรีที่นิยมในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยที่มีชายแดนติดกับประเทศลาว กัมพูชาหรือวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน มีการไปมาหาสู่และถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่างผู้คนหลายประเทศรวมถึงด้านภาษาและด้านอื่น ๆ มาตั้งแต่อดีตว่าทำดนตรีพื้นบ้านอีสานมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ทั้ง ในส่วนของพิธีกรรมความบันเทิงและดนตรีพื้นบ้านอีสานยังคงรักษาขนบการขับร้องและการบรรเลงที่มาแต่เดิมไว้เป็น ส่วนใหญ่ในส่วนของวัฒนธรรมการบรรเลงได้มีการกำหนดรูปแบบไว้รูปแบบการประสมวงหรือระเบียบการบรรเลงอย่างชัดเจนในบริบทอีสานได้ แต่ในบริบทของดนตรีอีสานเหนือมีการจัดรูปแบบการบรรเลง และการประสมวงแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นอิทธิพลของนิเวศวัฒนธรรมทางดนตรีเขมรดนตรีอีสานเหนือหรือดนตรีไทยภาคกลางปรากฏในรูปแบบการประสมวงการเรียกชื่อเครื่องดนตรี และการเรียกชื่อเพลงรวมถึงรูปแบบในการบรรเลงเช่น การใช้เครื่องดนตรีไทยภาคกลางในวงดนตรีมโหรีอีสานใต้ การใช้เพลงลูกทุ่ง เข้ามาประสมในบางคณะหรือการบรรเลงเพลงที่มีทำนองใกล้เคียงกับทำนองเพลงไทยภาคกลางการผสมผสานกันทางวัฒนธรรมนี้เป็นปรากฏการณ์อันเป็นธรรมชาติซึ่งเกิดกับวัฒนธรรมที่อยู่ในนิเวศวัฒนธรรมเดียวกันหรือใกล้เคียงกันซึ่งเป็นสิ่งที่พบได้จาก การทำการบรรเลงของดนตรีมโหรีอีสาน หรือการบรรเลงวงโปงลางที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มประเทศลาว

สำเริง คำโหมง (2538) แสดงถึงทรรศนะว่าการแสดงวัฒนธรรมการดนตรีและการขับร้องหมอลำ ดังกล่าวเป็นส่วนของวิธีการถ่ายทอดความรู้สำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานนั้น จัดเป็นการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบมุขปาฐะ ในระบบครอบครัว และระบบครูกับศิษย์ในอดีตผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านการจดจำโดยอาศัยปฏิภาณเฉพาะตนเท่านั้น ต่อมาเมื่อเริ่มมีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรได้มีการกำหนดตัวอักษรในการแทนเสียงเช่นเดียว กับดนตรีไทยกล่าวคือใช้อักษรพยัญชนะแทนด้วยเสียงตัวโน้ตทั้งนี้ยังได้นำนวัตกรรมทางเทคโนโลยี เช่น เครื่องอัดเสียงเครื่องถ่ายภาพเคลื่อนไหวมาใช้เป็นสื่อสำหรับเรียนรู้และเป็นเครื่องทบทวนความจำของผู้เรียน

นฤมล จิตต์หาญ (2549) กล่าวไว้ว่า ดนตรีพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมทางดนตรีที่ผ่านกระบวนการถ่ายทอดแบบ (มุขปาฐะ) โดยสิ่งที่พูดกันแบบปากต่อปาก เป็นการถ่ายทอดผ่านทางวาจา ซึ่งเรียนรู้ผ่านการฟังมากกว่าการอ่าน ทำให้ไม่มีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นลักษณะการสืบทอดทางวัฒนธรรมของชาวบ้านจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ในรูปแบบของกิจกรรมการบรรเลง

ดนตรีเพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน และช่วยสร้างสรรค์ความรื่นเริงบันเทิง เป็นหมู่คณะและชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีในท้องถิ่น และปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาสู่รุ่นลูกหลาน จนกลายเป็นอัตลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้านของท้องถิ่นนั้น ๆ สืบมาจากรุ่นสู่รุ่น และได้รับการยอมรับ

ปิยพันธ์ แสนทวีสุข (2549) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านว่าดนตรีพื้นบ้านนั้น มีความเป็นเอกภาพของเสียงดนตรี จากเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่มักแสดงออกทางทำนองและเสียงประสานอย่างง่าย เช่น มีเสียงเป็นจังหวะกับทำนองสั้น ๆ ที่เรียกว่าโมทีฟ(Motive) เกิดซ้ำและหมุนเวียนอยู่ภายในเพลง มีชั้นลำดับเสียงเทียบกับดนตรีสากลได้ แต่การจัดระบบเสียงแตกต่างกัน การบรรเลงดนตรีเป็นไปตามความชำนาญ ความสามารถ และปฏิภาณของนักดนตรี มักใช้เครื่องดนตรีหลายชนิดบรรเลงทำนองเดียวรวมกลุ่มกันไปเป็นส่วนมากการกำเนิดเพลงพื้นบ้านมักได้มาจากวิถีของการดำเนินชีวิต กิจกรรม และพิธีกรรม แล้วอนุรักษ์สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งไปเรื่อย ๆ (การถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ) มากกว่าการสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ ส่วนการขับร้องนั้น นักร้องมีวิธีการขับร้องด้วยน้ำเสียงที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด ความซาบซึ้งอย่างลึกซึ้งในดนตรีพื้นบ้านมักเป็นความรู้สึกของคนในวัฒนธรรมเหล่านั้นมีความคุ้นเคย มีชีวิต และจิตวิญญาณผูกพันอยู่กับดนตรีนั้น มากกว่าดนตรีเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มที่แสดงออกถึงความรักความสามัคคีระหว่างคนในวัฒนธรรมเดียวกันและเป็นสิ่งที่ต้องนำไปใช้ร่วมอยู่ในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสังคมนั้นอีกด้วย

การศึกษาหลักสูตรดนตรีทั้งดนตรีพื้นบ้านอีสาน เบื้องต้นนั้นการเรียนการสอนจะพบว่ามีหลักสูตรเบื้องต้นพื้นฐานเกี่ยวกับการอ่านโน้ต บันทึกโน้ตดนตรีตะวันตก เพื่อให้สะดวกในการสื่อสารตามที่ณัชชา พันธุ์เจริญ ได้กล่าวว่า การบันทึกโน้ตเป็นหัวใจของการสื่อสารในภาษาดนตรี เปรียบได้กับการเขียนที่ใช้ตัวอักษรเป็นเครื่องมือในการสื่อสารในภาษาดนตรี (โสคติยานุรักษ์, 2543)

จากข้อมูลบริบทเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานนั้น สรุปได้ว่า การเรียนดนตรีพื้นบ้านอีสานมักจะเป็นกระบวนการที่เน้นการสืบทอดและการเรียนรู้แบบปากต่อปาก โดยมักเกิดขึ้นในบรรยากาศของชุมชน มีลักษณะเป็นเรื่องของชีวิตประจำวันที่ถูกแต่งกลอนและแสดงในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น งานเทศกาล พิธีกรรม งานเลี้ยงเลี้ยง การเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานมักเน้นการฝึกซ้อมและการฝึกปฏิบัติจริง ๆ โดยผ่านการดูแลและคำแนะนำจากผู้รู้และนักดนตรีในชุมชน ผู้เรียนจะได้เรียนรู้การเลือกใช้เครื่องดนตรี การทำจังหวะ และการสร้างเสียงในแบบที่ถูกต้อง และมักจะเรียนรู้ด้วยการทดลองและปฏิบัติจริง ๆ ซึ่งเป็นวิธีการสำคัญในการสืบทอดและเรียนรู้ดนตรีในวัฒนธรรมพื้นบ้าน

5. การสอนและการพัฒนารูปแบบการสอน

5.1 ความหมายของการสอน

การถ่ายทอดความรู้นั้น เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน มีวิธีการที่หลากหลายที่นำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน

จิตติ ปัญญาอินทร์ (2553) ได้กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับความหมายของการสอนในการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนทฤษฎีดนตรีสากลของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมจังหวัดบุรีรัมย์ ว่าการสอน หมายถึง กระบวนการหรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนได้จัดขึ้น โดยมีเป้าหมายที่คาดหวังไว้ล่วงหน้า เป็นกระบวนการที่มีการจัดระบบและวางแผนเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์จากกระบวนการที่ผู้สอนได้กำหนดขึ้นและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ซึ่งในกระบวนการนั้น ทำให้ให้ผู้สอนได้เรียนรู้จากผู้เรียนด้วย

ทิศนา ขัมมณี (2559) ได้กล่าวถึงความหมายของการสอนในหนังสือศาสตร์การสอนว่า การสอนที่ดีประกอบไปด้วยส่วนที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ วิธีการสอนและทักษะการสอนกล่าวคือ วิธีการสอน หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนอันเป็นลักษณะเฉพาะของวิธีนั้น ๆ เช่นวิธีสอนแบบบรรยาย วิธีสอนแบบสาธิต วิธีสอนแบบนิรนัย วิธีสอนแบบอุปนัย วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง เป็นต้น ซึ่งทักษะการสอน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติการสอนในด้านต่าง ๆ อย่างชำนาญ โดยผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอน ได้แก่ ทฤษฎี หลักการสอน ระบบหรือรูปแบบการสอน วิธีสอน รวมไปถึงเทคนิคการสอน และลงมือปฏิบัติตามความรู้ความเข้าใจจนสามารถปฏิบัติได้ผลได้อย่างคล่องแคล่วและชำนาญ ซึ่งในการสอนทักษะปฏิบัติดนตรี สามารถใช้วิธีการสอนในด้านทักษะพิสัย ดังนี้

1) การพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Instruction Model Based on Simpson's Processes for Psycho-Motor Skill Development) โดยซิมป์สันเชื่อว่า ทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางกายของผู้เรียน เป็นการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลายส่วน ซึ่งการทำงานของกล้ามเนื้อต่าง ๆ เกิดขึ้นจากการสั่งงานของสมองที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ถ้าหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้วจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะที่ถูกต้อง มีความคล่องแคล่ว มีความเชี่ยวชาญและ

คงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความแม่นยำหรือความราบรื่นในการจัดการ

2) การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดฟ (Dave's Instruction Model for Psychomotor Domain) เดฟได้จัดลำดับทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การเลียนแบบ การลงมือทำตามคำสั่ง การกระทำอย่างถูกต้องแม่นยำ การแสดงออกและการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ โดยเดฟเชื่อว่า ในการสอนทักษะปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ

3) การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะ (Instruction Model for Psychomotor Domain Based on Skill Components) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะปฏิบัติว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะย่อยได้ก่อน แล้วค่อยเชื่อมโยงกันเป็นทักษะใหญ่นั้น จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะได้ดีและสมบูรณ์แบบ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นสาธิตให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นให้เทคนิควิธีการ และขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย

พิมพันธ์ พิมพันธ์ เดชะคุปต์และพะเยาว์ ยินดีสุข (2558) ได้กล่าวถึงวิธีการสอน ในหนังสือการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่า ครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนการใช้วิธีการสอนให้ทันสมัยยิ่งขึ้นเนื่องจากการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้เอง เน้นวิธีการเรียนรู้โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนหรือเป็นพี่เลี้ยง คอยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และค้นพบความสามารถที่สมบูรณ์ด้วยตนเอง โดยครูใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ และวิธีการสอนแบบโครงงาน

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยราชธานี (2557) ได้กล่าวถึงเทคนิควิธีการสอนยุคใหม่ในคู่มือแนวปฏิบัติที่ดี เทคนิควิธีการสอนระดับอุดมศึกษา ว่า ครูผู้สอนควรใช้เทคนิคการสอนแนวใหม่ที่นิยมใช้ในปัจจุบันเพื่อจะเป็นผู้สอนในยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบด้วยเทคนิคการสอน ดังต่อไปนี้

1) เทคนิคการสอนแบบทำงานรับผิดชอบร่วมกัน (Co-Operative Learning) เป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันและช่วยเหลือกันในชั้นเรียน เพื่อเพิ่มปฏิสัมพันธ์ให้ยอมรับซึ่งกันและกันและสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้เรียนทุกคน

2) เทคนิคการสอนแบบอุปนัย (Inductive Method) เป็นการสอนแบบค่อยไปหาส่วนรวมหรือเป็นการสอนจากตัวอย่างไปหาหลักการ ข้อเท็จจริง และข้อสรุป เพื่อให้ผู้เรียนได้พบความจริงและความสัมพันธ์ด้วยตนเอง โดยวิธีการค้นคว้าด้วยตนเอง คือ การศึกษา การสังเกต การทดลองและพิจารณาจนได้มาซึ่งข้อสรุป

3) เทคนิคการสอนแบบนิรนัย (Deductive Method) เป็นการสอนที่เริ่มต้นจากหลักการต่าง ๆ แล้วให้ผู้เรียนค้นคว้าหาหลักฐานและเหตุผลมาพิสูจน์ยืนยัน วิธีการสอนแบบนี้ฝึกหัดให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผล ไม่ยอมเชื่ออะไรง่าย ๆ จนกว่าจะพิสูจน์ให้ทราบข้อเท็จจริง

4) วิธีการสอนแบบสาธิต (Demonstration Method) เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนมีการแสดงหรือกระทำเป็นตัวอย่าง โดยผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การกระทำหรือการแสดงเพื่อช่วยในการอธิบายเนื้อหาที่ยาก ซึ่งต้องใช้เวลามากในการอธิบาย ให้ผู้เรียนได้เข้าใจง่าย ซึ่งนิยมใช้ในการแสดงวิธีการหรือกลวิธีในการปฏิบัติที่ยากกว่าการอธิบายด้วยคำพูด

5) วิธีการสอนโดยการลงมือปฏิบัติ (Practice) วิธีการสอนที่ให้ประสบการณ์ตรงกับผู้เรียน โดยการให้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นการสอนที่มุ่งให้เกิดการผสมผสานระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยการลงมือปฏิบัติจะดำเนินการภายหลังการสาธิต เพื่อเป็นการฝึกฝนความรู้ความเข้าใจจากทฤษฎีที่เรียนมาโดยเน้นการฝึกทักษะ

6) วิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) เป็นการสอนให้ผู้เรียนวางโครงการและดำเนินงานให้สำเร็จตามโครงการนั้น ซึ่งเป็นการสอนที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริง โดยการตั้งปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาด้วยการลงมือปฏิบัติจริง

จากข้อมูลข้างต้นจึงสามารถสรุปเกี่ยวกับความหมายของการสอนได้ว่า การสอนเป็นกระบวนการหรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนได้จัดขึ้น โดยมีเป้าหมายที่คาดหวังไว้ล่วงหน้าอย่างมีระบบเพื่อวางแผนให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านนั้นๆ จนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งการสอนที่ดีจะประกอบไปด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ วิธีการสอนและทักษะการสอน กล่าวคือ วิธีการสอนที่เป็นขั้นตอนในการดำเนินการต้องมีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบและครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการปฏิบัติการสอนในด้านต่าง ๆ อย่างชำนาญไปด้วยกันอีกทั้งครูผู้สอนต้องหมั่นฝึกฝนและพัฒนาตัวเอง ปรับเปลี่ยนการใช้การสอนให้ทันสมัยอยู่เสมออย่างเช่นในปัจจุบันนี้เป็นการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และในการสอนทักษะปฏิบัติดนตรีในระดับอุดมศึกษานั้น นอกจากจะวิธีการสอนด้านทักษะพิสัย เช่น การพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดฟ และการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะ เป็นต้น ผู้สอนยังต้องใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ มีการเสริมแรงให้กับผู้เรียนเมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ดี สอนให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและครูผู้สอนควรจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้ผ่อนคลาย เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครูผู้สอนคอยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อค้นพบความสามารถที่สมบูรณ์ด้วยตนเอง และเลือกใช้วิธีการสอนที่ทันสมัย เช่น เทคนิคการสอนแบบทำงานรับผิดชอบร่วมกัน (Co-Operative Learning) เทคนิคการสอนแบบอุปนัย (Inductive Method) เทคนิคการสอนแบบนิรนัย

(Deductive Method) วิธีการสอนแบบสาธิต (Demonstration Method) วิธีการสอนโดยการลงมือปฏิบัติ (Practice) และวิธีการสอนแบบโครงการ (Project Method) เป็นต้น

5.2 การพัฒนารูปแบบการสอน

ในการจัดการเรียนการสอนนั้น เป็นวิธีการที่ถูกจัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์ในการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่มีขั้นตอนและวิธีการที่เป็นระเบียบแบบแผนนั้น เรียกว่า รูปแบบการสอน เกิดขึ้นโดยนักการศึกษาที่เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนได้พัฒนาขึ้นและได้รับการยอมรับว่ารูปแบบการศึกษานั้น ๆ ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ในการเรียนรู้ได้ดี

ทิสนา แคมมณี (2559) ได้กล่าวถึงความหมายของรูปแบบการสอนในหนังสือศาสตร์การสอน ว่า รูปแบบการสอนเป็นลักษณะของการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ ที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนเนื้อหาที่ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษาและสามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะในรูปแบบนั้น ๆ ได้ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

- 1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการแนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการศึกษานั้นๆ
- 2) มีการอธิบายถึงลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ
- 3) มีการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่จะช่วยให้กระบวนการเรียนนั้น ๆ มีประสิทธิภาพสูงสุด
- 4) มีการจัดระบบองค์ประกอบของรูปแบบให้สามารถนำผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยราชธานี (2557) ได้กล่าวถึงระบบการสอนในคู่มือแนวปฏิบัติที่ดี เทคนิควิธีการสอนระดับอุดมศึกษา ว่า ระบบการสอนหรือรูปแบบการสอน คือ การนำวิธีระบบหรือการจัดระบบมาใช้ในการเรียนการสอน โดยมีองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ เช่น ผู้สอน ผู้เรียน สื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบย่อยเหล่านี้สามารถทำงานในหน้าที่ของตนอย่างมีอิสระ แต่ถ้าหากองค์ประกอบใดมีการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย ระบบการสอนต่าง ๆ มีการออกแบบและทดลองใช้อย่างกว้างขวางเพื่อให้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้เรียน โดยรูปแบบการสอนประกอบด้วยส่วนย่อยต่าง ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวพันกัน ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน สื่อ การเรียนการสอน และวิธีสอนที่ทำงานสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา ซึ่งรูปแบบการสอนจะต้องเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดและทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ดังนี้

1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) เกี่ยวข้องกับความรู้ ความจา ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

2) จิตพิสัย (Affective) เกี่ยวข้องกับเจตคติหรือความรู้สึกนึกคิด

3) ทักษะพิสัย (Psychomotor) เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติต่าง ๆ

สมชาย รัตนทองคำ (2556) ได้กล่าวถึงความหมายของรูปแบบการสอนว่า รูปแบบการสอน (Instructional Model) คือ รูปแบบที่ออกแบบไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย ลำดับ ขั้นตอน การเตรียมการ การจัดกิจกรรม และการประเมินผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนด้านใดด้านหนึ่งบรรลุเป้าหมายของการสอนนั้น ๆ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันกับการออกแบบสร้างบ้าน ซึ่งจะบอกถึงแปลน การใช้วัสดุสำหรับการสร้างตัวบ้านให้ได้ตามแบบที่ได้วางไว้เพื่อให้ได้มาซึ่งบ้านที่มีความแข็งแรงและตรงตามความต้องการโดยทั่วไป รูปแบบการสอนจะพัฒนาจากการศึกษาวิจัย ซึ่งจะบอกถึง หลักการและเป้าหมาย ทฤษฎีหรือแนวคิดสำคัญที่รองรับอีกด้วย

ธิตีรัตน์ รุ่งเจริญเกียรติ (2557) ได้กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนในการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิร ที่มีความสามารถทางปัญญาต่างกัน ว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ หลักการของรูปแบบการสอน จุดประสงค์ของรูปแบบการสอน เนื้อหา ที่เป็นส่วนระบุถึงเนื้อหาในการจัดกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการ รวมไปถึงการวัดผลประเมินผล โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการจัดนำแนวคิดมากำหนดวัตถุประสงค์กำหนดแนวทางเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ โดยประเมินความสอดคล้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบ อีกทั้งการนำเสนอรูปแบบการสอน ควรนำเสนอรูปแบบการสอนที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนเกิดความเข้าใจและสามารถนำรูปแบบการสอนไปใช้ได้หรือสามารถศึกษาและฝึกฝนด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบนั้น ๆ

วรพร ทองจีน (2560) ได้สรุปความหมายเกี่ยวกับรูปแบบการสอนและการพัฒนารูปแบบการสอนว่า รูปแบบการสอน หมายถึง แบบแผนในการออกแบบการเรียนการสอน โดยมีปรัชญา หลักการ ทฤษฎี หรือแนวคิดต่าง ๆ เป็นรากฐานของรูปแบบ ได้รับการพิสูจน์และทดสอบแล้วว่าสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอนได้ ซึ่งการพัฒนารูปแบบการสอนใช้วิธีการนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้จริง เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการสอนและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

นิยม กิমানุวัฒน์ (2559) ได้สรุปขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการสอน โดยดำเนินการ 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบการสอน ซึ่งในรูปแบบการสอนนั้นประกอบด้วย แนวคิดของ

รูปแบบการสอน ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการสอน และระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการสอน

สุทธาสินี ถีระพันธ์ (2563) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ หลักการของรูปแบบการสอน จุดประสงค์ของรูปแบบการสอน เนื้อหา รวมไปถึงการวัดผลประเมินผล โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการจัดนำแนวคิดมากำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดแนวทางเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ โดยประเมินความสอดคล้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบ อีกทั้งการนำเสนอรูปแบบการสอน ควรนำเสนอรูปแบบการสอนที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนเกิดความเข้าใจและสามารถนำรูปแบบการสอนไปใช้ได้หรือสามารถศึกษาและฝึกฝนด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบนั้น ๆ ได้

จากข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการสอนคือการจัดระบบการสอน ซึ่งจะเป็นลักษณะของการเรียนการสอนที่ระบบระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ ที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ โดยนักการศึกษาออกแบบไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย ลำดับ ขั้นตอน การเตรียมการ การจัดกิจกรรม และการประเมินผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และรูปแบบการสอนต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

- 1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอนนั้น
- 2) มีการอธิบายถึงลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ
- 3) มีการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่จะช่วยให้กระบวนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพสูงสุด
- 4) มีการจัดระบบองค์ประกอบของรูปแบบให้สามารถนำผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้

โดยจะสังเกตได้ว่าในรูปแบบการสอนมีองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ เช่น ผู้สอน ผู้เรียน สื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบย่อยเหล่านี้สามารถทำงานในหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากองค์ประกอบใดมีการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย ในปัจจุบันระบบการสอนต่าง ๆ มีการออกแบบและทดลองใช้อย่างกว้างขวางเพื่อให้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้เรียน ซึ่งรูปแบบการสอนจะต้องเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดและทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) ด้านจิตพิสัย (Affective) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor)

6. การจัดการเรียนรู้

6.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) เป็นกระบวนการหรือวิธีการใด ๆ ก็ตามที่ผู้สอน นำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาตนในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพ เรียกได้ว่าเป็น การจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ฮู และ ดัน แคน (Hough J.B. and Duncan K . 1970) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ ว่า หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้ และมีความสุข ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ 4 ด้านดังนี้

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจใน จุดประสงค์รายวิชา และการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนเลือกเนื้อหา ได้เหมาะสม สอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้

4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการ ประเมินผลของการจัดการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้ (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2557)

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542) ดังกล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุมการดำเนินการตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล สำนักงาน คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการ วิธีการ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีการ จัดบรรยากาศ เนื้อหาสาระ กระบวนการ การประเมินผลการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน แหล่งการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับ ความ ถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2557) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ ว่าการ จัดการเรียนรู้คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์ของผู้สอน

กุลิสรา จิตรขญาวนิช (2562) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการ เรียนรู้ หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของผู้สอนตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้

จนสิ้นสุดการ ประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและ เกิดทักษะหรือ สมรรถนะต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

จากข้อมูลความหมายในข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการหรือ วิธีการที่ผู้สอนใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของผู้เรียนในทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก คือด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผล และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดย มีการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบ ระเบียบครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนจนถึงการ ประเมินผล การจัดการเรียนรู้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์ของผู้สอน มันเป็นกระบวนการที่ผู้สอนวางแผนและดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และสมรรถนะต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้.

6.2 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทำให้ ผู้เรียนมี พัฒนาการที่เจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา โดยภาพรวมการ จัดการ เรียนรู้มีความสำคัญหลายประการดังนี้ (กุลิสรา จิตรขญาวณิช, 2562)

1. การจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงาม ในการ จัดการการเรียนรู้ แต่ละครั้งโดยทั่วไป ผู้สอนจะกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้เอาไว้ เพื่อเป็นแนวทางใน การจัดกิจกรรม ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่ดีขึ้น หรือต้องการให้ผู้เรียน เกิดการเปลี่ยนแปลง ไปในทางที่พึงประสงค์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา

2. การจัดการเรียนรู้ช่วยทำให้จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษابรรลุผลตามเป้าหมาย ทั้งนี้การ กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ในหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษาของสังคมไทย อาจจะมีทั้ง ความเหมือนกันและต่างกัน แต่ไม่ว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาในแต่ละระดับจะกำหนดไว้ อย่างไรสิ่งที สำคัญที่จะทำให้จุดมุ่งหมายของการศึกษาบรรลุผลก็คือ การจัดการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการ เรียนรู้ที่ดีมี ประสิทธิภาพจะส่งผลทำให้การศึกษามีคุณภาพ

3. การจัดการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนสามารถที่จะนำไปใช้ใน การดำรงชีวิต อย่างมีความสุข ซึ่งทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่สถานศึกษาควรจัดให้กับ ผู้เรียนมีหลายทักษะ ด้วยกัน เช่น ทักษะกระบวนการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะทางสังคม ทักษะ การสื่อสาร ทักษะทาง วิทยาศาสตร์ ทักษะการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น

4. การจัดการเรียนรู้ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ทำให้ ผู้เรียนเป็นคนที่ สามารถแยกแยะข้อดีข้อเสียออกอย่างมีเหตุผล มีหลักยึดปฏิบัติในการใช้ชีวิตอยู่บน พื้นฐานของความถูกต้องดี งาม และทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

5. การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนรู้จักเอาตัวรอด เนื่องจากการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการ สร้างองค์ความรู้พัฒนาให้ผู้เรียนมีสติปัญญาที่ชาญฉลาด รวมทั้งพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับ ผู้เรียน และยังสามารถช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ในการดำรงชีวิตให้มีความสุขในสังคม ดังนั้น เมื่อผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ ประสบการณ์และทักษะต่าง ๆ

จากการศึกษาและการจัดการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์และ รู้จักที่จะเอาตัวรอดอยู่ในสังคมได้อย่างรู้เท่าทัน

6. การจัดการเรียนรู้ช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการ ดำรงชีวิตประจำวัน

7. การจัดการเรียนรู้สามารถนำไปสู่การสร้างเสริมอาชีพหรือรายได้ให้กับผู้เรียน

8. การจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้น้องค์ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้พัฒนา ตนเอง สังคม และประเทศชาติให้มีความก้าวหน้าได้

จากข้อมูลทีกล่าวนมาในข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้มีความสำคัญมากในการ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา เพราะช่วยให้ผู้เรียน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี ช่วยให้การศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย สร้างทักษะที่จำเป็นใน การดำรงชีวิต พัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้ผู้เรียนรู้จักเอาตัวรอด สร้างประสบการณ์และ อาชีพ และส่งเสริมการพัฒนาตนเอง ชุมชน และประเทศชาติอย่าง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เป็นหลัก สำคัญที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกด้าน

6.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ให้กระจ่าง แจ่ม เพื่อสามารถวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายของ หลักสูตร ซึ่ง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้อธิบายถึง การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ไว้คือ การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญใน การ นำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการ เรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนา เด็กและ เยาวชนผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณภาพตาม มาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

1.หลักการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตาม มาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะ สำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึด หลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่ เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและ พัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัย กระบวนการเรียนรู้ที่ หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับ ผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการ สร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการ ทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัยกระบวนการเหล่านี้ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้อง ศึกษาทำความเข้าใจใน กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ อย่างมี ประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึง มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการ เรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณา ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและ เทคนิคการสอน สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตาม เป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน การ จัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
- 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ และทักษะ กระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่าง บุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
- 4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการ เรียนรู้

5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับ ธรรมชาติของวิชา และระดับพัฒนาการของผู้เรียน

7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้ง ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

- 1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง
- 2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ
- 3) ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในสถานการณ์ต่าง ๆ
- 4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู
- 5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลทีกล่าวในข้างต้น สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้การนำ หลักสูตรสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษาพื้นฐาน โดยในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้สอนต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาตามมาตรฐานการเรียนรู้และสมรรถนะที่ กำหนดไว้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญโดยการส่งเสริมให้พัฒนา ตามธรรมชาติและศักยภาพ นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับความรู้และคุณธรรม การจัดการ เรียนรู้จำเป็นต้องเน้นที่ผู้เรียนและใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย การ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะของผู้เรียน และสาระการ เรียนรู้ที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังต้องมีการประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ บทบาท ของผู้สอนและผู้เรียนมีความสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมให้ เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่ในนิสัยของผู้เรียน

ในงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ใน สถาบันอุดมศึกษามีแนวคิดหลากหลายตามความต้องการและวัตถุประสงค์ของแต่ละสถาบัน แต่มักจะเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และเติบโตทาง อารมณ์ สังคม และปัญญาอย่างครอบคลุม การจัดการเรียนรู้ที่พบเห็นได้แก่

- 1) การเรียนรู้ที่มีศักยภาพ คือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา ทักษะทางการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างความคิดสร้างสรรค์

2) การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ คือ การสร้างการเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติจริง ๆ ในสถานการณ์จริง เช่น การฝึกงาน การแข่งขัน หรือโครงการวิจัย

3) การเรียนรู้แบบมีผู้เรียนศูนย์กลาง คือ การสนับสนุนให้ผู้เรียนมีบทบาทในการกำหนดและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองตามความสนใจและความต้องการ

4) การเรียนรู้แบบพลวัต คือ การใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ใหม่ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานและน่าสนใจ

5) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผนในกระบวนการเรียนรู้

6) การเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ไม่เพียงแคในระหว่างช่วงการศึกษาเท่านั้น แต่ยังให้โอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านการพัฒนาและการศึกษาต่อเนื่อง

7) การเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและสังคม: การสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชุมชนและสังคมในระดับท้องถิ่นหรือระดับโลก

จากแนวคิดการจัดการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานและในสถาบันอุดมศึกษา พอสรุปได้ว่า แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ โดยใช้หลายแนวคิด เช่น การเรียนรู้รูปแบบผู้เรียนกลุ่ม, การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้, การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจ, การสร้างสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง, และการสร้างการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต โดยหากมีการปรับปรุงและบูรณาการวิธีการเรียนการสอน เหล่านี้อาจช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยในยุคปัจจุบันและอนาคต

6.4 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ ซึ่งต้องอาศัย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาตนในทุก ๆ ด้าน การจัดการเรียนรู้มี ลักษณะที่เด่นชัดอยู่ 3 ประการ ดังที่ อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) ได้อธิบายไว้และสามารถสรุปได้ดังนี้ 1. การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หมายความว่า การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นทั้งผู้สอนและผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ใน การจัดการเรียนรู้ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนิ่งเฉย คือ ไม่เกิดการเคลื่อนไหวทั้งทางกาย วาจา และทางปัญญา เรียกได้ว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ก็ไม่จัดเป็นการเรียนรู้ แต่จะจัดเป็นการเรียนรู้ถ้าครูและ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม มีการร่วมมือกันและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ที่ทำให้ผู้เรียน

ได้รับประสบการณ์ 2. การจัดการเรียนรู้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรม 3 ด้าน ได้แก่ 2.1 ด้านความรู้ ความคิด หรือด้านพุทธิพิสัย กล่าวคือ ผู้เรียนเกิดความรู้ของงานทาง สถิติปัญหา เกิดการพัฒนาขึ้น จากความไม่รู้ไม่เข้าใจ มีความคิดและคิดเป็น เช่น จากการอ่านเขียนไม่ได้มา เป็นอ่านออกเขียนได้ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้ เป็นต้น 2.2 ด้านเจตคติ หรือด้านจิตพิสัย เกี่ยวกับความรู้สึกรู้เห็นคุณค่า ความดี ความงาม เช่น รู้สึก ซาบซึ้งในบทกลอนที่ได้ฟังได้อ่าน เห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เป็นต้น 2.3 ด้านทักษะ หรือด้านทักษะพิสัย หมายถึง ความสามารถกระทำได้ ปฏิบัติได้ถูกต้องตาม วัย เช่น สามารถว่ายน้ำได้ วาดภาพได้ ร้อยมาลัยได้ เป็นต้น 3. การจัดการเรียนรู้จะบรรลุจุดประสงค์ได้ดี ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน หมายถึง การจัดการเรียนรู้จะบรรลุผลตามจุดประสงค์ได้ หรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้สอนทั้งด้าน วิชาการ วิชาชีพ (ศาสตร์) รวมทั้งทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ (ศิลป์)

จากข้อมูลลักษณะของการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้สอนและผู้เรียนต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนิ่งเฉยทั้งทางกาย วาจา และทางปัญญา เราจะไม่สามารถเรียกกิจกรรมนั้นว่าเป็นการเรียนรู้ได้ แต่จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมกันในกิจกรรมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ การบรรลุจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ จำเป็นต้องใช้ทั้งความรู้และศิลป์ของผู้สอน ไม่ว่าจะเป็นความรู้และความสามารถในด้านวิชาการ วิชาชีพหรือทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้

6.5 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาจากข้อมูลหลายประการเพื่อนำมาช่วยเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ของตน และการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตามขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการคือ (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2557)

1. ผู้เรียน
2. บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน

ถ้าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ประการนี้ดำเนินไปได้ด้วยดีจะทำให้ผู้เรียน ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้อย่างมาก องค์ประกอบดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้เรียน

ธรรมชาติของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก เกี่ยวกับความสามารถ ทางสมอง ความถนัด ความสนใจ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ความต้องการพื้นฐานเป็นสิ่งที่ ผู้สอนจะต้องคำนึง และจะละเลยไม่ได้

2) บรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

ผู้สอนเป็นส่วนสำคัญ และส่วนหนึ่งที่จะกำหนดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปในรูปแบบที่ ต้องการ ความเป็นประชาธิปไตย ความเคร่งเครียด ความขื่นบานของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดย ผู้สอนเป็นผู้กำหนด แต่ถึงกระนั้นก็ตามบรรยากาศในชั้นเรียนยังมีองค์ประกอบอื่นๆอีก นอกเหนือไปจาก ตัวผู้สอน คือ ผู้เรียนที่เข้าชั้นเรียนโดยไม่ได้รับประทานอาหารเช้า หรืออาหารกลางวัน ผู้เรียนเริ่มเรียนชั่วโมงแรกด้วยความรู้สึกหิว หรือบางครั้งผู้เรียนได้รับสิ่งกระทบกระเทือนใจ ติดต้ามมาเนื่องจากความไม่ ประรองตองในครอบครัว เป็นต้น ส่วนทางด้านตัวผู้สอนนั้นอาจจะมี ความกดดันจากฝ่ายบริหารหรือจาก ครอบครัว เศรษฐกิจ สิ่งที่น่ามาก่อนเหล่านี้เกิดขึ้นก่อนที่ผู้สอนและผู้เรียนจะมาพบกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งได้ ว่าบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้จะปรากฏออกมาในรูปแบบใด

3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน จะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ว่าผู้เรียน จะประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรคิดถึงผู้เรียนในฐานะเป็นบุคคลหนึ่ง ผู้เรียนมีสิทธิที่จะได้รับความต้องการพื้นฐาน และผู้สอนควรจะฝึกให้มีความไวต่อความรู้สึกนึกคิด ของ ผู้เรียน เพื่อความสำเร็จแห่งการเรียนรู้และการเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ต่อไป

กุลิสรา จิตรชนวนิช (2562) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ไว้คือ การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างด้วยกัน จึงจะสามารถทำให้การจัดการเรียนรู้ ประสบผลสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สำหรับองค์ประกอบของการจัดการ เรียนรู้ที่สำคัญซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดไว้อย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้พัฒนา ผู้เรียน ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษารายละเอียดทั้งหมดในหลักสูตรเพื่อทำความเข้าใจ และสามารถนำสิ่งต่างๆที่บรรจุไว้ในหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุ จุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนด ที่สำคัญถ้าผู้สอนไม่ได้มีการศึกษาเรียนรู้รายละเอียด ต่าง ๆ ในหลักสูตร ก็ไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่าจะสอนเนื้อหาอะไร เพื่ออะไร และวัดผลประเมินผล อย่างไร

2. จุดประสงค์ การจัดการเรียนรู้เริ่มต้นจะต้องมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ทุกครั้ง เพราะจะทำให้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมาย สามารถทราบว่าผู้เรียนจะเกิดพฤติกรรม

ใดบ้าง รวมทั้งสามารถวางแผนเตรียมเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้สอดคล้อง กับจุดประสงค์การเรียนรู้ ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

3. การจัดการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นเดียวกัน เพราะจะทำให้ผู้สอนทราบว่า จะจัดการเรียนรู้อย่างไร ใช้วิธีการใดบ้าง โดยการจัดการเรียนรู้จะต้องเลือกวิธีการที่น่าสนใจ มีความเหมาะสม กับเนื้อหาและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

4. สื่อการเรียนรู้ การนำสื่อการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้สอนทราบว่า จะจัดการเรียนรู้อย่างไร ใช้วิธีการใดบ้าง โดยการจัดการเรียนรู้จะต้องเลือกวิธีการที่น่าสนใจ มีความเหมาะสม กับเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

5. การวัดผลและประเมินผล จะทำให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยทำให้ผู้สอนนำข้อมูลที่ได้จากการวัดผลและ ประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถนำปัญหาที่ค้นพบ มาใช้ในการทบทวนในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

6. ผู้สอน หรือครูเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นและเป็นผู้ นำ หลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ในการที่จะ ถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปสู่ผู้เรียน

7. ผู้เรียน หรือนักเรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเท่ากับผู้สอน เพราะถ้าไม่มีผู้เรียน หรือผู้รับ ความรู้ และประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้ก็ไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นได้เพราะไม่มีผู้รับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมาในข้างต้นมีหลายอย่างด้วยกัน เริ่มตั้งแต่ หลักสูตร จุดประสงค์ การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล ผู้สอน ผู้เรียน รวมทั้งองค์ประกอบทางจิตวิทยา คือ บรรยากาศทางจิตวิทยา และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไป ก็จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างสมบูรณ์ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ไม่เต็มศักยภาพและไม่บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

จากข้อมูลองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า องค์ประกอบในการเรียนรู้ไม่ใช่เพียงแต่เรื่องของผู้เรียนและผู้สอนเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับบรรยากาศในห้องเรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนโดยใช้จิตวิทยาในการควบคุมห้องเรียนด้วย และการจัดการเรียนรู้ต้องใช้ องค์ประกอบหลายอย่างร่วมกัน เช่น หลักสูตรที่เป็นเครื่องมือในการวางแผนการเรียนรู้ จุดประสงค์ที่ช่วยกำหนดเป้าหมาย และการวัดผลเพื่อประเมินความสำเร็จของการเรียนรู้

6.6 หลักพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนจะต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อจะได้ ใช้เป็นหลักยึดหรือเป็นแนวทางปฏิบัติ ในการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มี ประสิทธิภาพและบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการ ปริญญาการเรีรณรู้ (2543) ได้กำหนดหลักสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. มุ่งประโยชน์สูงสุดผู้เรียน
2. ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
4. ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริง
5. ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและควรคำนึงถึงประเด็นสำคัญ

ต่อการ จัดกระบวนการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1) สมองของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด ผู้สอนจะต้องสนใจและให้ ผู้เรียนได้พัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (Head) จิตใจ (Heart) มือ (Hand) และสุขภาพองค์รวม (Health)

2) ความหลากหลายของสติปัญญา การจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมที่ หลากหลาย เพื่อส่งเสริมศักยภาพ ความเก่ง ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

3) การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมี ประสิทธิภาพ โดย การทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เตรียมการจดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วาง แนวกิจกรรม และ ประเมินผล

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ อ้างถึงใน (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553) ได้อธิบายถึงหลักการพื้นฐานใน การ จัดการเรีรณรู้ สามารถสรุปได้ 4 ประการคือ

1. หลักการเตรียมความพร้อมพื้นฐาน ได้แก่ การเตรียมตัวผู้สอนด้านความรู้ ด้าน ทักษะการ จัดการเรีรณรู้และด้านการแก้ปัญหาการจัดการเรีรณรู้
2. หลักการวางแผนและเตรียมการจัดการเรีรณรู้ ได้แก่ การเตรียมเขียนแผนการ จัดการเรีรณรู้การผลิตสื่อ เตรียมแบบทดสอบและข้อสอบ
3. หลักจิตวิทยาการเรีรณรู้ เช่น หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักการเร้าความ สนใจ หลักการเสริมแรง เป็นต้น

4. หลักการประเมินผลและรายงานผล ซึ่งเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์การ จัดการเรีรณรู้ การ สร้างและการใช้เครื่องมือการประเมิน การตีความหมายและการรายงานผลการ ประเมิน

จากข้อมูลหลักพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต้องมีการกำหนดเป้าหมาย เช่น การมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน พัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียนตามศักยภาพ เสริมความหลากหลายของการเรียนรู้ และเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้อย่างควรเน้นที่การเตรียมความพร้อมของผู้สอน การวางแผนการเรียนรู้ดูแลด้านจิตวิทยาการสอน และการประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

6.7 การวางแผนการจัดการเรียนรู้

แนวทางการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรมสามัญศึกษา, 2542 : 13-16)

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 เตรียมตนเอง ครูต้องเตรียมตนเองให้พร้อม สำหรับบทบาทของผู้บริการที่ให้ความรู้ที่จะต้องให้คำอธิบายแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะ แนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าข้อมูลได้ ดังนั้นครูจะต้องมีการเตรียมตนเอง ด้วยการอ่าน การค้นคว้า การทดลองปฏิบัติในเนื้อหาที่ตนเองรับผิดชอบ รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่เป็นประโยชน์ต่อ ผู้เรียน

1.2 เตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูไม่ใช่ผู้บอกเล่ามวลความรู้อีกต่อไป ครูจึงต้องเตรียม แหล่งข้อมูลความรู้แก่นักเรียน ในด้านสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมใน ห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามต้องการ หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุด รวมถึงแหล่ง เรียนรู้ภายนอกโรงเรียนด้วย ซึ่งครูสามารถสำรวจบัญชีรายชื่อหนังสือ อุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ สำหรับ ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าทั้งในและนอกเวลาเรียน จัดทำแผนการเรียนรู้ บทบาทของครูก่อนการจัดการ เรียนรู้ทุกครั้งคือ วางแผนการจัดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อควรรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ที่จะ สร้างเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ได้ ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต้องเตรียมสิ่งเหล่านี้

1.3 เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ ครูต้องวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มี บทบาทในการเรียนรู้ การค้นหาความรู้และการสร้างความรู้ โดยการทำหน้าที่ผู้จัดการที่กำหนดบทบาทใน การเรียนรู้และความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนให้สามารถทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ ตามความสามารถและความสนใจของแต่ละคน

1.4 เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้อง พิจารณาและกำหนดว่า จะใช้สื่อหรืออุปกรณ์ใดเพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลและจัดเตรียมให้ พร้อม บทบาทของครูตรงนี้เป็นผู้อำนวยการความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผล

1.5 เตรียมวัดและประเมินผล การเตรียมวัดและประเมินการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยการวัดให้ บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้และวัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการ และผลงาน ที่เกิดขึ้นทั้งด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

2. ขั้นตอนการ ควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะต่อไปนี้

2.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนที่ ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการ ค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน

2.2 ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและกลุ่มโดยยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่ สำคัญส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มได้พูดคุย ปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของ ตนเองและผู้อื่นและจะปรับให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

2.3 ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียน มีบทบาทเป็นผู้กระทำจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา กิจกรรมที่จัดจึงควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะ ดังนี้

2.3.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะ ๆ เหมาะสมกับ วัยและความสนใจของผู้เรียน

2.3.2 มีประเด็นท้าทายให้ผู้เรียนได้คิด เป็นประเด็นที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไป เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหรือลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2.3.3 ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว

2.3.4 ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนเกี่ยวข้องกับชีวิตประสบการณ์ และความ เป็นจริงของผู้เรียน

2.4 เน้นกระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product) โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ถึงกระบวนการต่างๆที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งจะพิจารณาถึงผลงานแค่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ เพราะประสิทธิภาพผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของกระบวนการ

2.5 เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดแนวทางที่ จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้การปฏิบัติจริงและพยายามติดตามผลการปฏิบัติ ของผู้เรียน

3. ชั้นประเมินผล

ครูผู้สอนจะต้องดำเนินการวัดผลและประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้ครูควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้ พร้อม ก่อนถึงขั้นตอนการวัดและประเมินผลทุกครั้ง และการวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้าน วัดและ ประเมินผลตามสภาพจริง โดยเน้นการวัดจากการปฏิบัติและจากแฟ้มสะสมผลงาน ซึ่งในการวัดและ ประเมินผลนี้ นอกจากครูจะเป็นผู้วัดและประเมินผลเองแล้ว ผู้เรียนและสมาชิกของแต่ละกลุ่มควรจะมี บทบาทร่วมวัดและประเมินตนเองและกลุ่มด้วย

จากข้อมูลการวางแผนการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การวางแผนการจัดการเรียนรู้ ควรมุ่งเน้นการเตรียมการและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทและความรับผิดชอบ พร้อมส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้สอนควรปฏิบัติตามขั้นตอนการเตรียมการ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และประเมินผลอย่างรอบคอบ เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและมีผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การวางแผนในการเรียนรู้ควรเน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์จริง

6.8 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่ดี

การจัดการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้น จะเกิดขึ้นได้ก็อยู่ที่ตัวผู้สอนที่จะต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบ บนพื้นฐานของแนวคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ สอนด้วยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่ดีหรือการสอนที่ดีที่ผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553)

1. เป็นการสอนที่มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ครอบคลุมประกอบของการสอน อันได้แก่ การ ตั้งจุดประสงค์การสอน การจัดเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการ วัดผลประเมินผล

2. เป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ความคิด ด้านเจตคติ และด้านทักษะ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้แจ้ง คิดชอบ และปฏิบัติดี เกิดการเจริญเติบโตทุกด้านอย่างขึ้นบานและแจ่มใส (สมน อมรวิวัฒน์ อ้างถึงใน อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553)

3. เป็นการสอนที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์กับเนื้อหาและ กับผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม

4. เป็นการสอนที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง หรือได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

5. เป็นการสอนที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร เช่น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ผู้สอนก็ต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิด คุณลักษณะดังที่หลักสูตรกำหนดไว้

6. เป็นการสอนที่คำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและตลอดไป เช่น การสอนโดยให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ วิจัย ได้รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ได้ฝึกคิดแก้ปัญหา ย่อมดีกว่าวิธีสอน โดยบอกความรู้ให้ หรือกระทำให้ดูแต่เพียงอย่างเดียว การให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์ทั้งความรู้ ความคิด ไปใช้ในชีวิตประจำวันปัจจุบันและอนาคตได้ ย่อมเป็นการสอนที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียน

7. เป็นการสอนที่เร้าความสนใจผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนตลอดจนจบกระบวนการสอน เช่น ผู้สอนใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจ ใช้คำถามกระตุ้นให้คิด ใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบที่เหมาะสม ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ (Learning by doing) ได้ทดลอง ได้คิดค้นคว้า เป็นต้น ย่อมทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสนใจ

8. เป็นการสอนที่มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศ ด้านวัตถุและด้านจิตใจ บรรยากาศด้านวัตถุ หมายถึง การมีสภาพห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน และสิ่งแวดล้อมที่ดีเอื้ออำนวยให้เกิดความสบายตาสบายใจในการเรียน ส่วนด้านจิตใจ หมายถึง การที่ครูมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยดี ให้ความเป็นกันเอง ให้ความเมตตา ความรัก ความอบอุ่นแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสุข มีชีวิตชีวา และไม่ตึงเครียด

9. เป็นการสอนที่ผู้สอนรู้จักใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เช่น การให้รางวัลและการลงโทษที่พอดี การให้คำชม การจูงใจ เร้าใจให้ผู้เรียนเกิดแรงกระตุ้นภายใน การให้ผู้เรียนได้รับทราบ ผลงานของตนโดยทันที การทำให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในความสำเร็จของตน การคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล การให้เรียนจากสิ่งที่ง่ายไปยาก ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัจจัยช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้ดี

10. เป็นการสอนที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย เช่น ให้ผู้เรียนมีอิสระในการ แสดงความคิดเห็น ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานกลุ่มร่วมกัน ได้ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม ฝึกการทำตามข้อกำหนด กลุ่ม และฝึกระเบียบวินัยในตนเอง สิ่งเหล่านี้จะเป็นการปูพื้นฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และการ เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไป

11. เป็นการสอนที่มีกระบวนการ หมายถึง มีลำดับขั้นตอนการสอนที่ไม่สับสน ในการสอน จำเป็นต้องมีการเตรียมการสอน เตรียมจัดลำดับการสอนให้สอดคล้องต่อเนื่องกันอย่าง

เหมาะสมตั้งแต่ขั้น นำ ขึ้นสอน และขั้นสรุป กระบวนการสอนจะมีขั้นตอนแตกต่างกันไปตามลักษณะของวิธีสอนที่นำมาใช้ เช่น วิธีสอนแบบสาธิต ย่อมมีขั้นตอนการสอนแตกต่างจากวิธีสอนแบบทดลอง ผู้สอนต้องวางแผน จัดลำดับขั้นตอนการสอนให้ถูกต้อง

12. เป็นการสอนที่มีการวัดผลประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังการเรียน โดยอาจ ใช้วิธีต่าง ๆ เช่น การสังเกต การซักถาม การทดสอบ การให้ค้นคว้ารายงาน การทำแบบฝึกหัด ฯลฯ การ วัดผลประเมินผลจะช่วยวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และวัดผลสำเร็จของผู้สอน ผู้สอนจะนำผลการประเมิน มาเป็นข้อมูลย้อนกลับพิจารณาการสอนของตนว่า มีข้อบกพร่องที่องค์ประกอบการสอนข้อใด ทำให้แก้ไข ได้ตรงจุด เพื่อความบูรณ์ของการสอนครั้งต่อไป

13. เป็นการสอนที่ผู้สอนสอนด้วยวิญญานความเป็นครู สอนด้วยความกระตือรือร้น สอนด้วย ความตั้งใจ ความเต็มใจ และความมั่นใจ บุคลิกภาพท่าทางการแสดงออกของผู้สอนจะสะท้อนให้ผู้เรียน เข้าใจความรู้สึกของผู้สอนได้ดี ถ้าผู้สอนมีความรู้สึกที่ดีทั้งต่อผู้เรียนและต่ออาชีพ ผู้เรียนส่วนใหญ่จะเรียน ด้วยความศรัทธา ด้วยความสุขด้วยความตั้งใจ และด้วยความเต็มใจเช่นกัน

นอกจากนี้ กุลิศรา จิตรขญาวณิช (2562) ได้สรุปการจัดการเรียนรู้ที่ดีในสถานศึกษา ทุก ระดับได้ดังนี้

1. เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มองเห็นได้ (Visible Learning) โดยผู้สอนอาจใช้วิธีการ หรือ มาตรการต่าง ๆ มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพที่สูง เช่น การให้ผู้เรียนบอกความ คาดหวัง และให้เกรดตนเอง การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย การอภิปรายในชั้นเรียน การมี ความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน การฝึกคิดเกี่ยวกับการใช้ ความคิดของตนเอง (Think about Thinking) การจัดการห้องเรียนและการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง

2. ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องคำนึงถึง หลักจิตวิทยา และปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนและผู้สอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ เช่น วิญญาณของผู้เรียน ความ ยากง่ายของเนื้อหาที่เรียน การใช้แรงเสริม การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

3. จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วม ร่วมในการจัดการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และ จะต้องส่งเสริม พัฒนาการผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

4. ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัย การจัดการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพและทำ ให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกในการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องพยายามใช้เทคนิค วิธีการ จัดการเรียนรู้ นวัตกรรม การ เรียนรู้ที่หลากหลายมีความน่าสนใจและทันสมัยมาใช้พัฒนาผู้เรียน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนด ไว้

5. มีการวัดผลและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องสามารถบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่ กำหนดไว้ ซึ่งปัจจุบันการวัดผลประเมินผลสามารถใช้วิธีการได้หลายรูปแบบ เช่น การวัดผลตามสภาพจริง ทั้งนี้การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจะต้องอยู่บนจุดมุ่งหมายพื้นฐานสองประการ คือ การ วัดผลและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน การวัดผลและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

จากข้อมูลดังกล่าวมาในข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ดีเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตร โดยมีการเตรียมการสอนอย่างดี โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ และเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และลงมือฝึกปฏิบัติ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัย และผู้สอนใช้จิตวิทยาการเพื่อการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

6.9 แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

โลกในศตวรรษที่ 21 มีสิ่งใหม่ปรากฏขึ้นมากมายในแต่ละวัน ซึ่งผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้จบสิ้น ดังนั้น การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนจำจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะสิ่งที่ควรนำไปสอนผู้เรียนยังมีอีกมากมาย และไม่สามารถสอนจนหมดสิ้น ภายในเวลาเรียนที่กำหนดได้ ดังนั้น เนื้อหาสาระที่จะนำไปจัดการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงควรมุ่งเน้นที่การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เป็นบุคคลที่มีเครื่องมือในการสร้าง ความรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก มีความสามารถในการสกัดและคัดกรองข้อมูลที่ควรเรียนรู้ ผู้สอนจึงควรมุ่ง สอนเกี่ยวกับกระบวนการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความอยากที่จะเรียนรู้ ที่เรียกว่ามีจิตแห่ง วิทยาการ เกิดการรู้คิด สอนเกี่ยวกับการคิดขั้นสูง การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา การจัดการแก้ไข ปัญหา การสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น การสร้างเครือข่าย มีทักษะ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยได้เรียนเกี่ยวกับการใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือในการช่วยแสวงหาความรู้และ นำมาสร้างองค์ความรู้ ฝึกวางแผนการทำงาน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการความรู้ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ ต้องการ รวมทั้งได้เรียนรู้วิธีการวิเคราะห์แนวโน้มและสามารถคาดการณ์ความเป็นไปในอนาคต (ฉิรดา เวชญาลักษณ์, 2561)

ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์และเพยาว์ ยินดีสุข (2557) ที่ได้กล่าวถึง กระบวนทัศน์ใหม่การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่เน้นให้คนมีปัญญา เพราะปัญญาของ คนในชาติ มีความสำคัญยิ่งกว่าทรัพยากรแร่ธาตุ การศึกษาในยุคนี้เน้นรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ เน้นการร่วมมือจากปวงชน เป็นการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้แบบรวมพลัง การจัดการเรียนรู้เน้นการสอนที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้เอง ครูต้องสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนใช้ปัญญาในการสร้างความรู้และผลิตผล ด้วยตนเองที่มีค่าต่อสังคม กระบวนทัศน์ของการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้

ดังนั้นจึงต้องมี การปรับกระบวนทัศน์ของครูไทยจากกระบวนทัศน์เดิมที่ครูเป็นศูนย์กลาง (teacher-centered) เป็นกระบวนทัศน์ใหม่ของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (child-centered) เน้น การบูรณาการ (integration) โดยกระบวนทัศน์ใหม่สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเรียนรู้เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
 - 1.1 ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้สนับสนุน และเป็นพี่เลี้ยง
 - 1.2 ใช้หลากหลายรูปแบบในการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ
 - 1.3 เราให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น กระตุ้นความสนใจให้คิดลงมือปฏิบัติ สำรวจ ตรวจสอบและเรียนรู้
 - 1.4 การสอนเป็นกระบวนการริเริ่ม อำนวยความสะดวก และให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และค้นพบความสามารถที่สมบูรณ์ด้วยตนเอง
 - 1.5 การสอนคือ การร่วมกันอย่างมีความสุขในการใช้กระบวนการแล้ว ทำให้เกิดผลการเรียนรู้โดยผู้เรียน
 - 1.6 การสอนเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และหมายถึงการค้นพบอยู่เสมอ การทดลองความสามารถ หรือศักยภาพของตนเอง การสะท้อนกลับและการพัฒนาอาชีพ
2. การเรียนรู้ที่เน้นท้องถิ่นและเน้นความเป็นสากล
 - 2.1 ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ในท้องถิ่น ในชุมชนและในจังหวัด
 - 2.2 จะต้องเป็นการสอนที่เน้นกลุ่มหรือทีมและการสร้างเครือข่าย
 - 2.3 เป็นการสอนจากห้องเรียน สู่โลกภายนอก
 - 2.4 เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้แก่ผู้เรียนอย่างไม่จำกัดเวลาและสถานที่
 - 2.5 สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม
 - 2.6 เน้นการสร้างเครือข่ายของครูในโรงเรียน ออกสู่โลกภายนอก

จากข้อมูลแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยการสอนเกี่ยวกับกระบวนการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้และแสวงหาองค์ความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังเน้นการทำงานเป็นทีม และมีการบูรณาการหลาย ๆ วิชาเข้าด้วยกัน ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้สนับสนุน และเป็นพี่เลี้ยง โดยใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ และใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการสร้างเครือข่ายสู่โลกภายนอก และสามารถนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

7. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

7.1 แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ทั่วไป

7.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของโนลส์ (Knowles, 1980) ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยมัลคอล์ม โนลส์ (Malcolm Knowles) โดยทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากหากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีอิสระที่จะเรียนในสิ่งที่ตนต้องการด้วยวิธีการที่ตนพอใจ และมนุษย์ทุกคนมีลักษณะเฉพาะคน จึงควรได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งหลักการในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

- 1) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน รับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี
- 2) ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ เจตคติและค่านิยมของตน เข้ามาใช้ในการทำความเข้าใจสิ่งใหม่ ประสบการณ์ใหม่
- 3) ครูผู้สอนควรเข้าใจและส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณสมบัติเฉพาะตน
- 4) ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนตัดสินใจด้วยตนเอง ลงมือกระทำ และยอมรับผลการตัดสินใจหรือการกระทำนั้น

7.1.2 ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Classical Connectionism 1814-1949) โดยธอร์นไดค์ เชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง บุคคลจะมีการลองผิดลองถูก ปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะพบรูปแบบการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว บุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองในรูปแบบนั้น และพยายามเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ ซึ่งทฤษฎีนี้มีหลักการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

- 1) ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองผิดลองถูกบ้าง เมื่อพิจารณาแล้วว่า ไม่เสียเวลามากเกินไป จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา จดจำการเรียนรู้ได้ดี และเกิดความรู้สึกภูมิใจจากการกระทำของตนเอง
- 2) สำรวจความพร้อมหรือสร้างความพร้อมให้กับผู้เรียนก่อนเรียน โดยสำรวจความรู้พื้นฐาน ความรู้ใหม่ เพื่อดูว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนบทเรียนต่อไปหรือไม่
- 3) หากต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องใด ผู้สอนจะต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง และให้ฝึกฝนกระทำสิ่งนั้นบ่อย ๆ แต่ควรระวังอย่าให้ซ้ำจนผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

4) ให้คำชมหรือให้รางวัลผู้เรียน เมื่อผู้เรียนสามารถกระทำได้ใกล้เคียงกับเป้าหมายมากที่สุด จะช่วยให้ผู้เรียนมั่นใจ และเกิดการเรียนรู้ที่ดี

7.1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส (Roger, 1969) โดยทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า มนุษย์จะสามารถพัฒนาตนเองได้ดีมาก หากอยู่ในสภาพการณ์ที่ดีและผ่อนคลาย ครูผู้สอนควรจัดบรรยากาศให้ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบชี้แนะ ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยมีหลักการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1) จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้อบอุ่นและน่าไว้วางใจ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

2) ผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพและแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่แล้ว ครูผู้สอนจึงควรสอนแบบชี้แนะ คอยช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนอย่างสะดวกจนบรรลุผล

3) เน้นการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่บุคคลใช้ในการดำรงชีวิตและแสวงหาความรู้ต่อไป

7.1.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, 1956) เชื่อว่าการเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้นผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนและได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมโดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้และจิตวิทยาพื้นฐานว่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ใน 3 ด้าน คือ

1) พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านสมองเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งพฤติกรรมทางพุทธิพิสัย 6 ระดับ ได้แก่

1.1) ความรู้ (Knowledge) เป็นความสามารถในการจดจำแนกประสบการณ์ต่าง ๆ และระลึกเรื่องราวต่างๆ ออกมาได้ถูกต้องแม่นยำ

1.2) ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถบ่งบอกใจความสำคัญของเรื่องราวโดยการแปลความหลัก ตีความได้ สรุปใจความสำคัญได้

1.3) การนำความรู้ไปประยุกต์ (Application) เป็นความสามารถในการนำหลักการ กฎเกณฑ์และวิธีดำเนินการต่างๆ ของเรื่องที่รู้มา นำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้

1.4) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวที่สมบูรณ์ให้กระจายออกเป็นส่วนย่อยๆ ได้อย่างชัดเจน

1.5) การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยเข้าเป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้นและมีคุณภาพสูงขึ้น

1.6) การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการวินิจฉัยหรือตัดสินกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป การประเมินเกี่ยวข้องกับการใช้เกณฑ์คือ มาตรฐานในการวัดที่กำหนดไว้

2) จิตพิสัย (Affective Domain) (พฤติกรรมด้านจิตใจ) ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งที่ดีงามอยู่ตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ จะประกอบด้วย พฤติกรรมย่อย ๆ 5 ระดับ ได้แก่

2.1) การรับรู้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นไปในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้านั้นว่าคืออะไร แล้วจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น

2.2) การตอบสนอง เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้านั้น ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว

2.3) การเกิดค่านิยม การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น

2.4) การจัดระบบ การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไป แต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับอาจจะยอมรับค่านิยมใหม่โดยยกเลิกค่านิยมเก่า

5. บุคลิกภาพ การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัว ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงามพฤติกรรมด้านนี้ จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ ซึ่งจะเริ่มจากการได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อม แล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ ขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่าง ๆ จนกลายเป็นค่านิยม และยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิด อุดมคติ ซึ่งจะเป็นควบคุมทิศทางพฤติกรรมของคนคนจะรู้ตัวรู้ชั่วอย่างไรนั้น ก็เป็นผลของพฤติกรรมด้านนี้

3) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) (พฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท) พฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรงโดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะประกอบด้วย 5 ขั้น ดังนี้

3.1) การเลียนแบบ เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือ เป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

3.2) กระทำตามสั่ง หรือ เครื่องชี้แนะ เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจและพยายามทำซ้ำ เพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือ สามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อแนะนำ

3.3) การหาความถูกต้อง พฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้ว ก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

3.4) การกระทำอย่างต่อเนื่องหลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเองจะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง จนปฏิบัติงานที่ยุ่งยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว การที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

3.5) การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ พฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติ ได้คล่องแคล่วว่องไวโดยอัตโนมัติ เป็นไปอย่างธรรมชาติซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง

7.1.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ พาฟลอฟ (Pavlov, 1936) การเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตจำนวนมาก เกิดจากการวางเงื่อนไข กล่าวคือการตอบสนองหรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นต่อสิ่งเร้ามักมีเงื่อนไขหรือสถานการณ์เกิดขึ้นซึ่งในสภาวะปกติหรือในชีวิตประจำวันการตอบสนองเช่นนั้นอาจไม่มี

จากข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องการวิจัย สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการสอน ควรมีการประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของโนลส์ (Knowles) ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคค์ (Thorndike's Classical Connectionism) ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอกเจอร์ส (Roger) ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom) ทฤษฎีการเรียนรู้ พาฟลอฟ นำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ของผู้เรียน ใช้วิธีการเรียนรู้จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เรียนรู้จากสิ่งเร้าโดยรวมที่ผ่านการจัดระเบียบการรับรู้ในสิ่งที่คล้ายคลึงกันอย่างต่อเนื่องจัดกระบวนการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้ใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางพร้อมจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนด้านต่าง ๆ ให้ชัดเจนและวางเงื่อนไขและข้อกำหนดในการศึกษา

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยในประเทศ

8.1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโสตประสาท

เตริตันชัย (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสอนโสตประสาทตามแนว สุดา พนมยงค์ มีสอนโสตประสาทครอบคลุม 5 หัวข้อ ดังต่อไปนี้ 1) จังหวะ 2) ระดับเสียงและทำนอง 3) ชั้นคู่เสียงและกลุ่มโน้ตประสาน 4) ดนตรีหลากหลายแนว 5) การฟังดนตรีด้วยความรู้สึกและความเข้าใจ โดยมีหลักการในการสอน คือ สอนจากความรู้สึก แล้วค่อยเชื่อมโยงไปสู่ทฤษฎี (ความเป็นวิชาการ) วิธีการในการสอนโสตประสาทของสุดา พนมยงค์ จะประกอบไปด้วย ความรู้สึก การฟัง การร้อง ความจำ การอ่าน การเชื่อมโยง และการบันทึก โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับดนตรีด้วยวิถีธรรมชาติ ผ่อนคลาย เป็นขั้นตอนอย่างมีระบบ เพื่อพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ในขั้นสูง

รพีพล หล้าวงษา (2565) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการสอนดนตรีด้านจังหวะเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยในการสอนจะประกอบไปด้วย การฟังการร้อง การจดจำการอ่าน การเชื่อมโยง และการจดบันทึก โดยจะต้องอาศัยการฝึกซ้อมร่วมกับเครื่องจับจังหวะ(Metronome) ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่จะช่วงฝึกและควบคุมจังหวะการเล่นให้คงที่การฝึกซ้อมดนตรีที่ตึ้นนั้นก็ควรฝึกซ้อมกับเครื่องจับจังหวะเช่นกันโดยในการฝึกฟังควรเริ่มกำหนดความเร็ว ในจังหวะที่ช้าๆ ก่อนที่ 60 ครั้งต่อนาที (B.P.M.) เมื่อเกิดความชำนาญแล้วจึงค่อยๆ เพิ่มความเร็วขึ้นตามลำดับในแต่ละบทเพลง หรือแบบฝึกหัดนั้นๆ ซึ่งผลเสียจากการฝึกซ้อมในจังหวะที่เร็วโดยมองข้ามการฝึกในจังหวะที่ช้าๆ ส่งผลให้การฟังและการเล่นนั้นขาดซึ่งรายละเอียดที่สมบูรณ์

พิมตะวัน ลาภวนิชย์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนการสอนโสตประสาท ในหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมี 5 ขั้นตอนในการวางแผนการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วย

1) ด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนทำตามจุดประสงค์การเรียนการสอนของคำอธิบายรายวิชาจากหัวหนัารายวิชา ซึ่งหัวข้อและเนื้อหาสาระจะครอบคลุมประเด็นสำคัญของการเรียนการสอนโสตประสาท

2) ด้านวิธีการสอน ผู้สอนส่วนใหญ่ใช้ตัวผู้สอนเป็นหลัก และผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบผสมผสาน คือ การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติ แต่หัวใจสำคัญของการเรียนการสอนวิชานี้คือ ผู้สอนควรมอบหมายการบ้านและทำให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง นอกจากนี้วิธีการสอน ขั้นตอนและลำดับการต่าง ๆ ในห้องเรียน ผู้สอนสามารถออกแบบเองได้ ตามบริบทของตนเองและบริบทของผู้เรียน ซึ่งจะมีการประเมินกันภายใน โดยการพูดคุยและประชุมร่วมกันอยู่เสมอ เพื่อปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน

3) ด้านเนื้อหาสาระการเรียนการสอน ผู้สอนทำการสอนเนื้อหาสาระตามคำอธิบายรายวิชาและเป็นไปในทิศทางเดียวกันเสมอ ต้องครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับโสตประสาทและทำให้ผู้เรียนสามารถนำประโยชน์ของการเรียนวิชานี้ไปใช้กับวิชาหรืองานดนตรีอื่น ๆ ได้ และมีการสอนเนื้อหาสาระเพิ่มเติมในหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจหรือหัวข้อที่ผู้เรียนยังปฏิบัติได้ไม่ดี โดยการนัดหมายเพิ่มเติมนอกเหนือจากคาบเรียนปกติ

4) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนแต่ละคนจะมีขั้นตอนและลำดับการในการสอนแตกต่างกันไป แต่หนึ่งในหัวใจสำคัญคือเน้นการปฏิบัติและเข้าใจทฤษฎี และใช้เปียโนเป็นสื่อการสอนที่สำคัญในวิชานี้ เพื่อสาธิตให้ผู้เรียนได้ฟังและเข้าใจมากขึ้น แต่ขั้นตอน กิจกรรมการเรียนการสอน และเนื้อหาสาระจะอยู่ภายใต้หัวข้อของคำอธิบายรายวิชา

5) ด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้สอนใช้เกณฑ์การวัดผลประเมินผลเดียวกัน ซึ่งแบ่งสัดส่วนโดยชัดเจน การเช็คชื่อเข้าห้องเรียนของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ผู้เรียนจำเป็นต้องเข้าเรียนเพื่อรับ

ประสบการณ์ด้วยตนเอง การเข้าห้องเรียนและการปฏิบัติจึงเป็นหัวใจหลักในรายวิชานี้ การวัดผลจะมีตลอดปีการศึกษา โดยถ้าพบว่าผู้เรียนมีจุดอ่อน ผู้สอนจะทำการนัดหมายเรียนเพิ่มเติมให้แก่ผู้เรียน และ มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการวัดผลประเมินผล จึงทำให้สะดวก ง่ายตายมากขึ้น

รจนาภา กลิ่นดี (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รู้จักฟังเสียง 5 ประการ” ของมูลนิธิการประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นขั้นตอนหนึ่งของทฤษฎีภายในดนตรีไทย ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติที่ทำให้นักดนตรีไทยมีบุคลิกภาพที่ดี มีความรู้ และทักษะในการบรรเลงดนตรีการที่ได้ฝึกฝน อีกทั้งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีสมาธิ มีสติ ขณะบรรเลงดนตรี และช่วยให้ผู้เรียนเป็นนักดนตรีที่มีคุณภาพได้ ซึ่งจะต้องได้รับการฝึกฝนอย่างหนักมีสไตล์ประสาท ที่ดี ฟังแล้วรู้จักจำแนกเสียงต่าง ๆ ได้ โดยมีลำดับขั้นตอนการฝึก มีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1) เสียงในใจ คือ เสียงที่นักดนตรีได้ยินอยู่ในใจ โดยที่นักดนตรีต้องศึกษาเพลงนั้นมาก่อน จนเกิดเป็นทำนองเพลงขึ้นในใจ เสียงที่ 1 นี้เกิดจาก การเรียนรู้ การฝึกฝน การต่อเพลง

2) เสียงที่เราบรรเลง คือ เสียงที่นักดนตรีลงมือบรรเลงตามเสียงที่เกิดขึ้นในใจ จิตจะต้องนึกมาก่อนว่าจะเล่นอย่างไร นักดนตรีจึงจะลงมือบรรเลงออกมา หรือที่เรียกว่าบรรเลงได้ตามที่นึก

3) เสียงที่ผู้อื่นบรรเลง คือ เสียงที่คนอื่นบรรเลง ต้องบรรเลงได้ตามที่นึกและบรรเลงให้เข้ากับผู้อื่นที่ร่วมบรรเลง

4) เสียงที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลง คือ เสียงที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลง เป็นเสียงโดยรอบ (Surrounding) ไม่ว่าจะเป็นเสียงฉิ่ง กรับ เครื่องจังหวะ รวมถึงเสียงของผู้ควบคุมวง

5) เสียงที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบรรเลง คือ เสียงที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบรรเลง ต้องรู้จักฟังและละวางเสียงที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป อย่าหงุดหงิดหรือเสียสมาธิในการบรรเลง

ธนกรณ โปธิเวช (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการสอนโสตสัมผัสงานในครูดนตรีระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพื้นฐานความรู้ความเข้าใจของครู 2) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพื้นฐานความรู้และความเข้าใจของครูดนตรี 3) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนดนตรีที่ใช้แนวคิดโสตสัมผัสงาน และ 4) เพื่อศึกษาเจตคติของครูดนตรีต่อแนวการสอนโสตสัมผัสงาน ผลการวิจัยพบว่า ครูดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นส่วนน้อยที่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในเรื่องโสตสัมผัสงาน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างประเภทกลุ่มโรงเรียนพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ครูดนตรีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีมากต่อแนวการสอนโสตสัมผัสงาน แต่การจัดการเรียนการสอนโสตประสาททางดนตรีโดยใช้แนวการสอนโสตสัมผัสงานยังอยู่ในระดับปานกลาง

จิรภัทร ถิ่นทะเล (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโสตประสาททางดนตรีด้วยชุดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างโสตประสาททางดนตรี ตามแนวคิดของโคคาย สา

หรับนักเรียนชั้นร้องประสานเสียงโรงเรียนเปรมประชาพัฒนา มีจุดประสงค์เพื่อ 1) สร้างชุดกิจกรรมเสริมสร้างไสตประสาททางดนตรี 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไสตประสาททางดนตรีด้วยชุดกิจกรรมเสริมสร้างไสตประสาททางดนตรี 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเสริมสร้างไสตประสาททางดนตรี มีรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) ภายใต้กรอบแนวคิดของแนวคิดของโคคาย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นร้องประสานเสียงโรงเรียนเปรมประชาพัฒนา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 10 คน ซึ่งมาจากเกณฑ์การเลือกโดยการทำรายชื่อประชากรทั้งหมด จำนวน 20 คน และมีการให้เลขกำกับใช้วิธีจับฉลาก จากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา 1-10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด คือ 1) ชุดกิจกรรมเสริมสร้างไสตประสาททางดนตรี 2) แบบทดสอบไสตประสาททางดนตรี 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างชุดกิจกรรม นักเรียนมีไสตประสาททางดนตรีการขับร้องโดยและแยกแยะระดับเสียงตัวโน้ตได้ดียิ่งขึ้น 2) นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ 3) นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ คือ ผลจากการศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมเสริมสร้างไสตประสาททางดนตรี ตามแนวคิดของโคคายช่วยให้นักเรียนมีทักษะเรียนรู้ในการแยกแยะระดับเสียง รวมไปถึงการขับร้องเพลงโดยใช้การอ่านโน้ตตามระดับเสียงทดแทนการท่องจำได้ดียิ่งขึ้นและยังได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนทางด้านไสตประสาททางดนตรี

กานต์ธิดา กำแพงแก้ว (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เนื้อหาการสอบทักษะไสตประสาทในระดับชั้นต้นของสามสถาบัน ได้แก่ สถาบันทรินิตี้คอลเลจ ลอนดอน, ดิแอสซอซิเอทเท็ดบอร์โดออฟเดอะรอยัลสคูลออฟมิวสิก (เอปียาร์เอสเอ็ม) และ สถาบันยามาฮา มีจุดประสงค์ เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบเนื้อหาการสอบทักษะไสตประสาทในระดับชั้นต้นของ สามสถาบัน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเรียนและการฝึกฝนทักษะไสตประสาทในแต่ละระดับชั้น ใช้ระเบียบวิธีวิจัย เชิงคุณภาพที่มีลักษณะสำคัญในการวิจัย โดยเน้นการวิเคราะห์เอกสาร (content analysis) เป็นหลัก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการบรรยาย ผลของการวิจัย พบว่า ทั้งสามสถาบันมีเนื้อหาในการเรียนเรื่องทักษะไสตประสาทครอบคลุมเนื้อหาองค์ประกอบดนตรีทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน ลักษณะของเสียง รูปพรรณ สีสัน และรูปแบบโดยมีข้อสังเกต คือ ด้านสีสันและด้านรูปแบบเป็นด้านที่มีการวัดผลน้อยที่สุดในระดับชั้นต้น

กฤษฎี บุรณวิทย์วุฒิ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การออกแบบแบบฝึกหัดการร้องคอรัสเกลที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาทฤษฎีดนตรีแจ๊ส เป็นลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อออกแบบและพัฒนาแบบฝึกหัดการร้องคอรัสเกลที่เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาทฤษฎีดนตรีแจ๊ส ในรูปแบบที่ช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละโหมดได้ง่ายยิ่งขึ้น โดย

ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยของการศึกษา คอร์ดสเกลพื้นฐานที่สำคัญในดนตรีแจ๊ส ได้แก่ บันไดเสียง เมเจอร์ จำนวน 7 โหมด บันไดเสียงไมเนอร์แบบฮาร์โมนิก จำนวน 2 โหมด บันไดเสียงไมเนอร์แบบ เมลodik จำนวน 7 โหมด และบันไดเสียงสมมาตร จำนวน 3 โหมด รวมทั้งสิ้น 19 โหมด ผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ทฤษฎีคอร์ดสเกลที่เกี่ยวข้อง และ (2) แนวความคิดในการออกแบบและรูปแบบของแบบฝึกหัด ซึ่งในแต่ละกระบวนการจะมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างกันทั้ง 2 ประเด็น ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกหัดการร้องคอร์ดสเกลที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาทฤษฎีดนตรีแจ๊ส เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้คู่กับกิจกรรมการบรรยายเนื้อหาทฤษฎีคอร์ดสเกลไปพร้อม ๆ กันในชั้นเรียน แบบฝึกหัดมุ่งเน้นกิจกรรมการร้องคอร์ดสเกลด้วยวิธีคู่ขนาน ระบบสัญลักษณ์โน้ตที่ใช้ในการอ่านโน้ตในแบบฝึกหัด ใช้ระบบบันไดเสียงในรูปแบบตัวอักษรและบันไดเสียงในรูปแบบลำดับตัวเลข ส่วนรูปแบบวิธีการร้องที่ใช้ในการร้องแบบฝึกหัดจะใช้วิธีการร้องพยางค์ไม่เกินช่วงคู่แปด โครงสร้างแบบฝึกหัดการร้องคอร์ดสเกล จะเริ่มจากการฝึกร้องจำแนกองค์ประกอบย่อยของโหมด ในส่วนโหมดที่มาจากเสียงประสานระบบเมเจอร์ไมเนอร์นั้น ประกอบด้วยเทร่าคอร์ดล่างและเทร่าคอร์ดบนแต่ละชนิด หลังจากนั้นฝึกร้องโดยนำเทร่าคอร์ดล่างและเทร่าคอร์ดบนมาผสมรวมกันให้เกิดเป็นโหมดที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ในส่วนโหมดที่มาจากเสียงประสานระบบบันไดเสียงสมมาตรนั้น เนื่องจากเป็นบันไดเสียงที่ไม่ใช่โน้ตจำนวน 7 ตัว ไม่มีสเกลต้นกำเนิด อีกทั้งมีระบบโครงสร้างขั้นเต็มเสียงและขั้นครึ่งเสียงที่มีสัดส่วนเท่ากัน ดังนั้น จึงใช้ประโยชน์จากความ “เท่ากัน” ของขั้นคู่เสียง มาเป็นองค์ประกอบย่อยของโหมด และได้เสนอแนะว่า หากมีการออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอนของสาขาวิชาดนตรีแจ๊ส ในรายวิชาทฤษฎีดนตรีแจ๊ส และรายวิชาสไตล์ทักษะดนตรีแจ๊ส หรือรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ให้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างสองรายวิชา ทั้งในด้านจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอน ตามแนวคิดจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียนทฤษฎีดนตรี คือ การฝึกความเข้าใจ ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง การฝึกสไตล์ทักษะ ผ่านการวิเคราะห์ด้านดนตรี จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น

นิลวรรณ อึ้งอัมพร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง สรีระสัมพันธ์: กระบวนการพัฒนาทักษะความเป็นนักดนตรีโดยใช้บทฝึกดนตรีเพื่อการเคลื่อนไหว มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นนักดนตรี (Musicianship) ซึ่งประกอบด้วยทักษะสำคัญหลายด้าน เช่น สไตล์ทักษะ ไหวพริบทางจังหวะ การแสดงออกทางดนตรี ทักษะทางด้านจังหวะเป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญที่สุดของการเป็นนักดนตรีที่ดี แต่นักดนตรีจำนวนไม่น้อยยังมีความบกพร่องทางจังหวะ บทฝึกดนตรี “สรีระสัมพันธ์” สร้างจากการนำประสบการณ์สอนดนตรีตามแนวคิดของดัลโครส (Dalcroze Eurhythmics) ผสมกับการศึกษาปรัชญาการสอนดนตรีร่วมสมัยรูปแบบจังหวะของเพลงนำมาจากจังหวะธรรมชาติที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของมนุษย์ เช่น เดิน วิ่ง กระโดด แกว่งแขน ไกวตัว ฯลฯ ชุดบทฝึก “สรีระ

สัมพันธ์” ประกอบด้วยบทเพลงเปียโน 30 เพลงสำหรับบรรเลงประกอบกิจกรรมดนตรีที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวร่างกายแบ่งเป็น 3 ระดับชั้น ได้แก่ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง บทฝึกนี้จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนดนตรีและบุคคลทั่วไปที่ต้องการพัฒนาทักษะความเป็นนักดนตรี

จุฑารัตน์ มณีวัลย์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การสอนสอดทักษะด้านทำนอง ในหลักสูตรเปียโน ระดับชั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด กรณศึกษา โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสอนสอดทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโน ระดับชั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด ที่โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร ระหว่างเดือนเมษายน – มิถุนายน 2551 โดยการศึกษาจากครูผู้สอนวิชาเปียโน จำนวน 9 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่เกิน 5 ปี และกลุ่มของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเกิน 5 ปี ด้วยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในห้องเรียน โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์จำแนก จัดกลุ่มและนำเสนอด้วยการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูทั้ง 2 กลุ่มเล็งเห็นความสำคัญของการสอนสอดทักษะด้านทำนองและเล็งเห็นคุณค่าประโยชน์ของการสอนสอดทักษะด้านทำนอง 2) ในด้านการเตรียมการสอนครูส่วนใหญ่เตรียมการสอน โดยศึกษาจากคำแนะนำในหนังสือเล่มเลสซัน บ๊อค (Lesson Book) และเล่ม แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค (Activity & Ear Training Book) และทำการจดเนื้อหา ปัญหาที่ได้เรียนในแต่ละชั่วโมง 3) ในด้านวิธีการสอน ครูได้ใช้วิธีการอธิบาย, การเปรียบเทียบ, การจินตนาการ และการร้องในการสอน 4) ทรัพยากรทางดนตรี ได้แก่ อัฟไรท์เปียโน, กระดานไวท์บอร์ด สื่อการสอน ได้แก่ หนังสือเลสซัน บ๊อค, หนังสือ แอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค, การ์ดรูปตัวโน้ต, บทเพลงนอกเหนือหนังสือเรียน, รูปภาพสัตว์, เกมส์ 5) การวัดผลและประเมินผล ครูทั้ง 2 กลุ่มทำการวัดผลและประเมินผลจากหนังสือทดสอบการฟัง เล่มแอคทิวิตี แอนด์ เอียร์ เทรนนิ่ง บ๊อค 6) ปัญหาในการเรียนการสอนเกิดจากนักเรียนมีนิสัยขี้ขลาดและเบื่อหน่ายการเรียน นักเรียนเกิดความสับสนในเนื้อหาที่เรียน นักเรียนร้องเสียงเพี้ยน บทเพลงที่ใช้เรียนไม่เป็นบทเพลงที่คุ้นหูสำหรับนักเรียน จึงทำให้นักเรียนจำเสียงขึ้นคู่เสียงได้ยากข้อเสนอแนะ ครูควรมีการวางแผนว่าในขณะการเรียนการสอนควรทำอะไรก่อน – หลังอย่างมีขั้นตอน ครูควรให้นักเรียนฝึกใช้สัญญาณมือของโคดา ครูควรแนะนำให้นักเรียนวางเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเอง โรงเรียนควรจัดหาบทเพลงที่คุ้นหูสำหรับนักเรียนมาสอนในเรื่องขึ้นคู่เสียง

น้อยทิพย์ เฉลิมแสนยากร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการสอนสอดทักษะด้านทำนองในชั้นเรียนเปียโนขั้นต้นสำหรับผู้ใหญ่ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการสอนสอดทักษะด้านทำนองในชั้นเรียนเปียโนขั้นต้นสำหรับผู้ใหญ่ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์คุณครูเปียโนจำนวน 5 คน และสังเกตการณ์สอนของคุณครูเปียโนในชั้นเรียนเปียโนแบบเดี่ยวของนักเรียนวัยผู้ใหญ่ อายุระหว่าง 21 - 60 ปี ที่เป็นนักเรียนที่เรียนกับคุณครูที่เข้าร่วมงานวิจัย โดยนำข้อมูลผ่านการวิเคราะห์และนำเสนอผ่านการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า คุณครูเปียโนเห็นความสำคัญและมีการสอนสอด

ทักษะด้านทำนองผ่านการสอดแทรกการสอนในชั้นเรียนเปียโนปกติ โดยไม่ได้มีการจัดกิจกรรมการสอนและจัดการสอนอย่างชัดเจน การเตรียมการสอนและการวางแผนการสอนจะยึดจุดประสงค์และเป้าหมายในการเรียนของนักเรียนเป็นหลัก ซึ่งเนื้อหาที่ใช้ในชั้นเรียนจะใช้เนื้อหาภายในเพลงและหนังสือแบบเรียนเป็นหลัก ด้านวิธีการสอนสอดทักษะด้านทำนอง คือ การสาธิตการเล่นทำนองการปรบจังหวะ การร้องทำนองและการอธิบาย ควบคู่ไปกับการใช้เทคนิคการสอนเชิงจิตวิทยาและเทคนิคการสอนเพื่อพัฒนาสอดทักษะด้านทำนอง สื่อการสอนหลัก คือ หนังสือแบบเรียนเปียโนสำหรับผู้ใหญ่ โน้ตเพลงและเปียโน ปัญหาที่พบโดยมากเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนโดยเฉพาะปัญหาการลาเรียนและการซ้อมเปียโน จากงานวิจัยนี้ขอเสนอแนะว่า คุณครูควรมีการจัดการเรียนการสอนสอดทักษะให้มีรูปแบบชัดเจนมากขึ้นและควรส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของฝึกสอดทักษะด้านทำนองที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทางด้านดนตรีของนักเรียน

มนวิภา ชันขาว (2554) ได้ศึกษาเรื่อง แบบฝึกสอดทักษะสำหรับขิม ระดับขั้นต้น โครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบฝึกสอดทักษะ สำหรับขิม ระดับขั้นต้น การได้มาของแบบฝึก ผู้วิจัยคัดเลือกจากบทเพลงที่ถูกกำหนดเพื่อใช้ในการสอบขิมในระดับขั้นต้น 1-4 จำนวน 15 เพลง โดยทำการวิเคราะห์ระดับความยาก-ง่ายเพื่อนำไปสร้างแบบฝึก และให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางดนตรีไทยจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมในด้านความยากง่าย ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ระดับ 1.00 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยนำแบบฝึกสอดทักษะสำหรับขิม ระดับขั้นต้น ให้ครูผู้สอนภาควิชาดนตรีไทยของโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไป วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 9 ท่านและผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกจำนวน 6 ท่าน รวม 15 ท่าน ประเมินคุณภาพแบบฝึกสอดทักษะ ด้วยแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale)จากเห็นด้วยมากที่สุดไปไม่เห็นด้วยมากที่สุด(5-1) และแบบสอบถามความคิดเห็นแบบปลายเปิดผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าแบบฝึกสอดทักษะสำหรับขิม ระดับขั้นต้น ผ่านเกณฑ์ในการพิจารณาทุกข้อด้วยคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.53-4.13 และขอเสนอแนะที่มีต่อแบบฝึกสอดทักษะ สำหรับขิม คือในระดับง่ายควรเพิ่มเสียง ฟา และในระดับยากควรเพิ่มกลอนเพลงความยาว 4 ห้องเพลงไทย

วิระภัทร์ ขาติหนู (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสอดทักษะวิชาดนตรีสากลโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของธอร์นไคค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิจัยนี้เป็นวิจัยทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสอดทักษะวิชาดนตรีสากลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) ศึกษาความสามารถและความคงทนของสอดทักษะวิชาดนตรีสากล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการพัฒนาสอดทักษะวิชาดนตรีสากลตามแนวคิดของธอร์นไคค์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดชัยพฤกษ์มาลา แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานครที่มีคะแนนในการทดสอบไม่ผ่านในรายวิชาศิลปะ ดนตรี:นาฏศิลป์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องโสตทักษะ C เมเจอร์สเกล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ 1) ชุดกิจกรรมการพัฒนาโสตทักษะในวิชาดนตรีสากลตามแนวคิดของธอร์นไคค์ 2) แบบทดสอบความสามารถการฟังโน้ตดนตรีสากล 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาโสตทักษะวิชาดนตรีสากล นักเรียนทุกคนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ 2) นักเรียนมีความสามารถทงของโสตทักษะวิชาดนตรีสากล จากการทดสอบความสามารถ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 นักเรียนทุกคนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 3) ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม การพัฒนาโสตทักษะวิชาดนตรีสากลตามแนวคิดของธอร์นไคค์ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.29)

ถาวรดา จันทะสุต (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกโสตทักษะสำหรับผู้เรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษาการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกโสตทักษะสำหรับผู้เรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สร้างแบบฝึกโสตทักษะประกอบเสียงด้วยคอมพิวเตอร์ 2. ศึกษาประสิทธิผลทางการเรียนหลังจากการใช้แบบฝึกโสตทักษะประกอบเสียง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือผู้เรียน หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์สากล ภาควิชานาฏดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนโสตทักษะในภาคการศึกษา 1/2555 จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกโสตทักษะสำหรับผู้เรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพดีมาก โดยมีระดับค่าเฉลี่ย 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลจากการใช้แบบฝึกโสตทักษะสำหรับผู้เรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษา = 0.659 หรือผู้เรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 65.93 หลังจากใช้แบบฝึกโสตทักษะสำหรับผู้เรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษา

ผกาพรรณ แสงพรหม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้การขับร้อง โดยใช้แนวคิดของ โชลตาน โคคาย และชินอิจิ ชูซูกิ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ และศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การขับ ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน โรงเรียนลับแลพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้การขับร้อง โดยใช้แนวคิดของโชลตานโคคาย และชินอิจิ ชูซูกิ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทั้งหมด 8 แผน รวม 16 ชั่วโมงแต่ละแผน มีขั้นตอนการจัดการเรียน 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม การฟัง การ

สังเกต และการเลียนแบบ ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรมกลุ่ม เสริมความรู้ และการปฏิบัติ ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปบทเรียนและการทำงานกลุ่ม ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

วีระศักดิ์ อักษรถึง การศึกษาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การฝึกโสตและการอ่านโน้ต การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการฝึกโสตและการอ่านโน้ตตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการฝึกโสตและการอ่านโน้ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เรียน ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 โปรแกรมวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการฝึกโสตและการอ่านโน้ตและ (2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1)บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการฝึกโสตและการอ่านโน้ตที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.50/87 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการฝึกโสตและการอ่านโน้ตสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วีระศักดิ์ อักษรถึง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การฝึกโสตและการอ่านโน้ต การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการฝึกโสตและการอ่านโน้ตตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการฝึกโสตและการอ่านโน้ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เรียน ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 โปรแกรมวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการฝึกโสตและการอ่านโน้ตและ (2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1)บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการฝึกโสตและการอ่านโน้ตที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.50/87 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการฝึกโสตและการอ่านโน้ตสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภูมิพัฒน์ ชัยบุรัมย์และนิภาพร เฉลิมนิรันดร์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสเพื่อพัฒนาโสตประสาทของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 1 เรื่อง ชันคู่ โดยใช้บทเพลงไทย มีจุดประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสเพื่อพัฒนาโสตประสาทของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 1 เรื่องชันคู่โดยใช้บทเพลงไทย

และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านโสตประสาท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน แผนละ 90 นาที และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Nonparametric Statistics: The Wilcoxon Matched Pairs Signed – Ranks Test ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสเพื่อพัฒนาโสตประสาทของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 1 เรื่องขั้นคู่โดยใช้บทเพลงไทย สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางด้านโสตประสาทได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียน ($M = 14.29$, $SD = 3.69$) มีค่ามากกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($M = 9.36$, $SD = 5.23$) และค่านัยสำคัญทางสถิติพบว่าค่า Significant มีค่าเท่ากับ .002 ซึ่งน้อยกว่า .05 แสดงว่าคะแนนการทดสอบก่อนและหลังเรียน มีการเปลี่ยนแปลงการไปในทางที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า

การศึกษาการสอนโสตทักษะในหลักสูตรเปียโนระดับขั้นต้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในวงการดนตรีไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 โดยเริ่มจากการวิจัยของจุฑารัตน์ มณีวัลย์ ที่มุ่งเน้นศึกษาการสอนโสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนระดับขั้นต้นของสำนักพิมพ์อัลเฟรด โดยใช้สื่อการสอนหลากหลายและการวัดผลประเมินผลจากหนังสือทดสอบการฟัง ในปี พ.ศ. 2556 รุจภา กลิ่นดี ได้วิจัยการฟังเสียง 5 ประการของมูลนิธิลวงประดิษฐ์ไพเราะ ซึ่งประกอบด้วยเสียงโน้ต เสียงที่เร้าบรรเลง เสียงที่ผู้อื่นบรรเลง เสียงที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลง และเสียงที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบรรเลง

ในปี พ.ศ. 2559 มีงานวิจัยหลายชิ้นที่สำคัญ เช่น การศึกษาของนิลวรรณ อึ้งอัมพร ที่ใช้กระบวนการพัฒนาทักษะความเป็นนักดนตรีโดยใช้บทฝึกดนตรีเพื่อการเคลื่อนไหวตามแนวคิดของดัลโครส (Dalcroze Eurhythmics) นอกจากนี้ ธนกรณ์ โพธิ์เวส ได้ศึกษาการสอนโสตสัญญาณในครูดนตรีระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเน้นถึงพื้นฐานความรู้ความเข้าใจของครู รูปแบบการจัดการเรียนการสอน และเจตคติของครูดนตรีต่อแนวการสอนโสตสัญญาณ ในปีเดียวกัน กานต์ธิดา กำแพงแก้ว ได้ศึกษาและเปรียบเทียบเนื้อหาการสอบทักษะโสตประสาทในระดับขั้นต้นของสามสถาบันดนตรีใหญ่ คือ ทรินิตี้คอลเลจ ลอนดอน, เอปาร์เอสเอ็ม และยามาฮา

ในปี พ.ศ. 2561 กฤษณ์ บุรณวิทย์วุฒิ ได้ออกแบบและพัฒนาแบบฝึกหัดการร้องคอรัสเกลในวิชาทฤษฎีดนตรีแจ๊ส เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละโหมดได้ง่ายขึ้น ส่วนในปีเดียวกัน น้อยทิพย์ เฉลิมแสนยากร ได้ศึกษาการสอนโสตทักษะด้านทำนองในชั้นเรียนเปียโนขั้นต้นสำหรับผู้ใหญ่ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การฟัง การร้อง และการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย

ในปี พ.ศ. 2562 เทรนต์นชัย ได้วิจัยการสอนโสตประสาทตามแนวสุตา พนมยงค์ ซึ่งครอบคลุมด้านจังหวะ ระดับเสียงและทำนอง ขั้นคู่เสียงและกลุ่มโน้ตประสาน ดนตรีหลากหลาย และ

การฟังดนตรีด้วยความรู้สึกและความเข้าใจ ในปีเดียวกัน พิมตะวัน ลาภวณิชช์ ได้ศึกษาการเรียนการสอนโน้ตประสานในหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต โดยเน้นถึงการกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอน วิธีการสอน เนื้อหาสาระการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

ในปี พ.ศ. 2564 จิรภัทร์ ถิ่นทะเล ได้วิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโน้ตประสานทางดนตรีด้วยชุดกิจกรรม โดยเน้นการสร้างชุดกิจกรรม ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม ในปีล่าสุด พ.ศ. 2565 รพีพล หล้าวงษา ได้เสนอแนวทางการสอนดนตรีด้านจังหวะ โดยใช้การฟัง การร้อง การจดจำ การอ่าน การเชื่อมโยง และการจดบันทึก โดยใช้เครื่องจับจังหวะ (Metronome)

จากการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายและความลึกซึ้งในการศึกษาการเรียนโน้ตประสานในด้านต่าง ๆ ของดนตรี ทั้งในด้านทำนอง จังหวะ การฟัง และการฝึกฝน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะความเป็นนักดนตรี ซึ่งชี้ให้เห็นถึงทิศทางในการพัฒนางานโน้ตประสาน ใน 4 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. การใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เป็นการนำสื่อการสอนที่หลากหลายเข้ามาใช้ในการสอนโน้ตทักษะ เช่น การใช้หนังสือทดสอบการฟังและสื่อการสอนที่พัฒนามาเพื่อให้ผู้เรียนมีการรับรู้และเข้าใจในทฤษฎีดนตรีได้ดีขึ้น นับว่าเป็นทิศทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนการสอน เช่น งานวิจัยของน้อยทิพย์ เฉลิมแสนยากรในปี พ.ศ. 2561 ที่ใช้วิธีการฟัง การร้อง และการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายในการสอนโน้ตทักษะด้านทำนอง

2. การประยุกต์แนวคิดทางดนตรีสากล เป็นการนำแนวคิดทางดนตรีสากลมาใช้ในการพัฒนาทักษะโน้ตประสาน เช่น การเคลื่อนไหวตามแนวคิดของดัลโครส ที่เน้นการใช้ร่างกายในการเรียนรู้และจดจำดนตรี เป็นตัวอย่างที่ดีของการประยุกต์ใช้แนวคิดทางดนตรีสากลในการพัฒนาทักษะโน้ตประสาน เช่น งานวิจัยของนิลวรรณ อึ้งอัมพรในปี พ.ศ. 2559

3. การพัฒนาแบบฝึกหัดเฉพาะทาง เป็นการพัฒนาแบบฝึกหัดที่เจาะจงสำหรับทักษะดนตรีเฉพาะทาง เช่น การพัฒนาแบบฝึกหัดการร้องคอรัสเกลในวิชาทฤษฎีดนตรีแจ๊ส ที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละโหมดได้ง่ายขึ้น เช่น งานวิจัยของกฤษฎี บุรณวิทย์วุฒิในปี พ.ศ. 2561

4. การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี เป็นการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการเรียนการสอน เช่น การใช้เครื่องจับจังหวะ (Metronome) เพื่อฝึกฝนด้านจังหวะในการเรียนดนตรี เช่น งานวิจัยของรพีพล หล้าวงษาในปี พ.ศ. 2565 ที่เสนอแนวทางการสอนดนตรีด้านจังหวะ โดยใช้เครื่องจับจังหวะ

8.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรี

นอร์ เตร์ตันชัย (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเนื้อหาการสอนเปียโนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นกลาง ช่วงอายุ 8-12 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาการสอนเปียโนที่เหมาะสมกับนักเรียนเปียโนระดับชั้นกลางโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยผู้ให้ข้อมูลงานวิจัยนี้คือครูเปียโนชาวไทยที่ประสบความสำเร็จและเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการสอนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาที่ควรจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนเปียโนในวัยนี้ได้แก่ การวางเป้าหมาย เทคนิคการเลือกบทเพลง การอ่าน การฟัง นอกจากนี้ต้องมีกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ โดยเสนอแนวทางสอนการฟังสำหรับนักเรียนเปียโนในระดับชั้นกลางไว้ว่าปัญหาอย่างหนึ่งที่เด็กไทยไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนเปียโนเนื่องจากขาดการฟังเพลงนักเรียนไม่รู้จักบทเพลงไม่รู้จักนักประพันธ์ซึ่งปัญหานี้เกิดจากการที่นักเรียนไม่ฟังเพลงคลาสสิกดังนั้นนักเรียนต้องกลับไปฟังเพลงให้มากและให้หลากหลายเพราะนอกจากจะรู้จักเพลงแล้วในอนาคตทำให้นักเรียนสามารถแยกโครงสร้างของบทเพลงลักษณะการประพันธ์น้ำเสียงลักษณะเฉพาะของบทเพลงในยุคสมัยที่แตกต่างกัน โดยวิธีการที่ใช้มีหลายรูปแบบเช่นให้นักเรียนฟังเพลงจากผู้บรรเลงสองคนจากนั้นให้ดูว่าทั้งสองใช้ Pedal ต่างกันอย่างไร Articulations แตกต่างกันอย่างไรรวมทั้งหัวข้ออื่นๆ ที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดจากนั้นให้นักเรียนวิเคราะห์ดูว่านักเปียโนแต่ละคนเค้าตีความเรื่องต่าง ๆ อย่างไรนอกจากนี้การฟังแบบการฝึกไสตปประสาทในบางหัวข้อก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นในการนำมาใช้ในการสอนเพราะมีประโยชน์หลายอย่างเช่นการฟังคอร์ทเมื่อนักเรียนแยกแยะได้ ก็จะทำให้เสียงในการเล่นดีขึ้น มีทิศทางมากขึ้น เป็นต้น

ชานนท์ โรจน์เจริญวัฒนา (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบเกณฑ์การสอบวัดระดับทักษะขับร้องเพลงสมัยนิยมของศูนย์สอบดนตรี ประเทศอังกฤษ แคนาดา และ ออสเตรเลีย มีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบการสอบวัดระดับทักษะขับร้องสมัยนิยมของศูนย์สอบวัดระดับทักษะขับร้องในประเทศอังกฤษ แคนาดา และ ออสเตรเลียโดยศึกษาจากคู่มือเกณฑ์การสอบวัดระดับของแต่ละศูนย์ทดสอบ ที่เผยแพร่ในระหว่างปี ค.ศ. 2012 – 2017 โดยใช้การวิเคราะห์เทียบเคียง (Juxtaposition) ของ Bereday (1964) ผลการวิจัยพบว่าศูนย์สอบ Trinity และ Australian Music Examination Board มีเป้าหมายเพื่อสร้างมาตรฐานดนตรีสมัยนิยมในขณะที่ The Royal Conservatory of Music of Toronto มีเป้าหมายมุ่งเน้นด้านดนตรีคลาสสิกเป็นส่วนใหญ่ ในโครงสร้างของบทเพลงศูนย์สอบทั้ง 3 แห่งมีความใกล้เคียงกันในด้านจังหวะแต่มีความแตกต่างกันในด้านช่วงเสียงและสไตล์เพลง เมื่อพิจารณาในด้านเทคนิคการขับร้อง ไสตทักซ์ การถามตอบทักษะดนตรี และเกณฑ์การประเมินผลของศูนย์สอบทั้ง 3 แห่ง ส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่แตกต่างกัน

เกษมสันต์ トラชู (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนานักกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) พัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาดนตรีระดับประถมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาทักษะการปฏิบัติทางดนตรีที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรี โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรี แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์รายวิชาดนตรี แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ร้อยละดัชนีประสิทธิภาพ E1/ E2 และ ค่า t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.55/82.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 33.96 สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .013. ทักษะการปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซมีค่าเฉลี่ยหลังทดลองรวม ด้านเคลื่อนไหวร่างกายตามการเคลื่อนที่ของท่อนองได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 71.68, รองลงมาด้าน อ่าน-เขียนโน้ตดนตรี ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62.18 เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 59.09 และ ขับร้อง ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 58.86 โดยมีค่าร้อยละเฉลี่ยรวมของคะแนนเต็มเท่ากับ 69.25

ประพนธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องเทคนิคการสอนไวโอลินของรองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ ชันธิศิริ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเทคนิคการสอนไวโอลิน ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพรวมทั้งสัมภาษณ์และสังเกตการสอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเลือกตำราเรียนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนแต่ละคน เทคนิคการสอน คือ การสอน การสรุปการสอน และการประเมินผล 2) สอนให้ผู้เรียน ให้เชี่ยวชาญด้านดนตรีโดยทดสอบเทคนิคไวโอลินในแต่ละหัวข้อได้ แบ่งได้ 4 ประเด็น 2.1 เทคนิคการใช้มือซ้ายและขวา 2.2 การผลิตเสียงและระดับเสียง 2.3 ดนตรีและสไตล์เพลง 2.4 ผสมผสานเทคนิคในระดับสูง พร้อมกับ เน้นเรื่องการฝึกสอดประสาน พร้อมกับ การเล่นเครื่องดนตรี นักดนตรีควรฝึกให้เชี่ยวชาญและสามารถอธิบายดนตรีได้ วิธีการสอนดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเองได้

อรทัย เครือศรีรัตน์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์เพื่อส่งเสริมทักษะการบันทึกโน้ตสำหรับผู้เรียน ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน โดยมีระเบียบวิจัยแบบ One Group Pretest Posttest Design กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เลือกแบบเจาะจง คือ ผู้เรียน ปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สาขาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 20 คน วิเคราะห์ข้อมูลทดลองโดยใช้ t-test ผลการวิจัย

พบว่า ผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 32.13 คะแนน สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน 12.75 คะแนน จึงเป็นไปตามสมมติฐานของการทดลองที่กล่าวไว้และความพึงพอใจในการใช้สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์เพื่อส่งเสริมทักษะการบันทึกโน้ตสำหรับผู้เรียน ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด

ณัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผู้บรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 วัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางสำหรับครูผู้สอนวงดุริยางค์เครื่องลมในด้านการพัฒนาผู้บรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย มีแนวทางการพัฒนาผู้บรรเลงระดับมัธยมศึกษาในวงดุริยางค์เครื่องลมมีองค์ประกอบด้านการพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาด้านทฤษฎีดนตรี 2) การพัฒนาด้านโสตประสาท และ 3) การพัฒนาแนวคิดของเสียง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและสามารถนำไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ รวมถึงสื่อเทคโนโลยีออนไลน์ เพื่อช่วยในการพัฒนาองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำเว็บไซต์และแอปพลิเคชันมาใช้ในการฝึกโสตประสาทผู้เรียนซึ่งเป็นผู้บรรเลงในวงดุริยางค์เครื่องลม ครูผู้สอนอาจมอบหมายภาระงานให้มีการฝึกฝนในแต่ละสัปดาห์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีบางเว็บไซต์อย่าง เช่น Tonesavvy.Com ที่มีระบบการจัดการห้องเรียน โดยครูผู้สอนสามารถจัดระบบห้องเรียนออนไลน์ในเว็บไซต์ดังกล่าวได้ เมื่อผู้เรียนทำการเข้าสู่ระบบในฐานะนักเรียน ก็จะเข้าไปฝึกแบบฝึกหัดที่ผู้สอนกำหนดไว้ในระบบและผลของคะแนนที่ผู้เรียนทำการทดสอบจะปรากฏในระบบของผู้สอนแบบอัตโนมัติ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว จึงได้อำนวยความสะดวกให้กับผู้สอนให้จัดการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านโสตประสาทได้เป็นอย่างดีดังนั้น การฝึกโสตประสาทให้กับผู้เรียนซึ่งเป็นผู้บรรเลงในวงดุริยางค์เครื่องลมในฐานะครูผู้สอนอาจให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนโสตประสาทควบคู่ไปกับการเรียนการสอนทฤษฎีดนตรีด้วย เช่น การอ่านโน้ตให้คล่องแคล่ว ปฏิบัติจังหวะที่ถูกต้องและการแสดงสัญลักษณ์ทางดนตรี กระตุ้นการฟังบทเพลงและแยกแยะเสียงเครื่องดนตรีได้ เช่น การฟังบทเพลงบรรเลงในประเภทต่าง ๆ หรืออาจเป็นบทเพลงที่ไม่ได้บรรเลงด้วยวงดุริยางค์เครื่องลมก็ได้ แต่ให้ผู้เรียนได้ฟังบทเพลงที่หลากหลาย และสามารถแยกแยะแนวเสียงหรือวิเคราะห์การฟังแนวเสียงเครื่องดนตรีของตนเองได้ และการวิเคราะห์ในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีดนตรีและการฝึกโสตประสาทได้ต่อไป

ถาวรดา จันทนะสุด (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตฉบับพลันสำหรับผู้เรียนดนตรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตฉบับพลันประกอบเสียง 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตฉบับพลันประกอบเสียงสำหรับผู้เรียนดนตรี 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนดนตรีที่มีต่อชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตฉบับพลันประกอบเสียง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เรียน หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์สากลศึกษา ภาควิชานาฏดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลธัญบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการอ่านออกเสียงโน้ตและพัฒนาโสตประสาทและวิชาดนตรี ตะวันตก 1 ในภาคการศึกษา 1/2561 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดฝึกทักษะ การอ่านโน้ตฉบับล้นประกอบเสียง แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบทักษะการอ่านโน้ต ฉบับล้นสำหรับผู้เรียนดนตรี แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนดนตรีที่มีต่อชุดฝึกทักษะการอ่าน โน้ตฉบับล้นประกอบเสียง และแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญในการหาความสอดคล้องของแบบ สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ต ฉบับล้นประกอบเสียง มีประสิทธิภาพ 80.61/88.00 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการใช้ ชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตฉบับล้นประกอบเสียง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตฉบับล้นประกอบเสียง ในภาพรวมอยู่ระดับดี มาก ระดับค่าเฉลี่ย 4.59

อุทัย ศาสตราและยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ (2562) ได้ศึกษา กระบวนการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : การ ถอดบทเรียนจากศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและ พัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีไทยสำหรับ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้ข้อความรู้จากการถอดบทเรียนจากศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) เป็นฐาน และ 2) ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนที่ พัฒนาขึ้น โดยการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ถอดบทเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีไทยจากศิลปินแห่งชาติ จำนวน 5 ท่าน ระยะที่ 2 พัฒนา กระบวนการเรียนการสอน ระยะที่ 3 ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนที่ พัฒนาขึ้น โดย กลุ่มตัวอย่างที่ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม จำนวน 35 คน และระยะที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอกระบวนการเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ใช้สถิติค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสถิติทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมี 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมสำหรับการสร้างสรรค์ดนตรีไทย ได้แก่ ขั้นฝึกบรรเลงทำนองหลัก ของเพลงไทย และขั้นสร้างความรู้พื้นฐานสำหรับการสร้างสรรค์ดนตรีไทย ระยะที่ 2 การพัฒนา ความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีไทย ได้แก่ ขั้นเรียนรู้การสร้างสรรคทำนองเพลงไทยจากต้นแบบ ขั้นฝึกสร้างสรรค์ทำนองเพลงไทยขั้นเพิ่มพูนประสบการณ์การฟังเพลงไทย และขั้นพัฒนาผลงานการ สร้างสรรคทำนองเพลงไทย 2) ผลการทดลองใช้กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า ความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ

นักเรียนมีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ดนตรีไทยดีขึ้น โดยเฉพาะด้านการแต่งทำนองเพลงไทยได้คล่องแคล่วและด้านการแต่งทำนองเพลงไทยให้สอดคล้องเหมาะสม

ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ (Chuppunnarat et al., 2020) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการดนตรีศึกษาในประเทศไทย : การวิเคราะห์ข้อกำหนดของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาดนตรีไทยทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ผู้เข้าร่วมประกอบด้วยสามกลุ่ม 1) ผู้แทนครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 2) ผู้แทนนักการศึกษาด้านดนตรีและผู้พัฒนาหลักสูตรดนตรี และ 3) ผู้แทนครูและนักเรียนโรงเรียนสพฐ. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแบบสอบถามปลายเปิดออนไลน์และการสนทนากลุ่มสนทนา แบบสอบถามปลายเปิดใช้รวบรวมข้อมูลจากตัวแทนครูโรงเรียนสพฐ. และครูและนักเรียนที่มีผลงานดนตรีดีเด่นจาก 6 ภูมิภาคของประเทศไทย ในเวลาเดียวกัน การสนทนากลุ่มใช้เพื่อรวบรวมข้อมูลจากนักการศึกษาด้านดนตรีและผู้พัฒนาหลักสูตรดนตรีจำนวน 18 คน ผลการวิจัยพบว่าความต้องการของนักดนตรี เครื่องดนตรี กิจกรรมดนตรี งบประมาณ และการสนับสนุนจากผู้อำนวยการโรงเรียน ถือเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องพิจารณาในการจัดการศึกษาด้านดนตรี อย่างไรก็ตาม ปัญหาระยะยาวคือการฟื้นฟูหลักสูตรดนตรีและการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างยั่งยืน การค้นพบนี้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะจำเป็นสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเมื่อจัดทำและพัฒนานโยบาย แผนงาน งบประมาณ และการจัดการที่ประสบความสำเร็จ

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า

การวิจัยด้านการสอนดนตรีในประเทศไทยมีความหลากหลายและครอบคลุมหลายด้าน ตั้งแต่เทคนิคการสอนเครื่องดนตรี ไปจนถึงการพัฒนาชุดฝึกทักษะและสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะพื้นฐานและสร้างสรรค์ทางดนตรีให้กับนักเรียนในหลายระดับการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึง 2564 ผู้วิจัยหลายท่านได้นำเสนอผลงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะดนตรีในหลายมิติ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553, ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ ได้ศึกษาเทคนิคการสอนไวโอลินโดยใช้วิธีที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะด้านดนตรีได้ดียิ่งขึ้น ในปีเดียวกันนั้น ถาวรดา จันทะสุด ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านโน้ตฉบับพลัน ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่าการฝึกฝนด้วยวิธีนี้เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ในปี พ.ศ. 2560, ชานนท์ โรจน์เจริญวัฒนา ได้เปรียบเทียบมาตรฐานการสอบวัดระดับทักษะขับร้องของสถาบันต่าง ๆ ทำให้เห็นถึงความแตกต่างของเกณฑ์และสไตลในแต่ละประเทศ การศึกษานี้ช่วยให้เข้าใจความต้องการของแต่ละสถาบันและสิ่งที่จำเป็นต่อการปรับปรุงการสอนและประเมินผลในประเทศไทย

ในช่วงปี พ.ศ. 2562 ถึง 2564, ได้มีการวิจัยหลายชิ้นที่เน้นการพัฒนาสื่อและโปรแกรมเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ดนตรี อรทัย เครือศรีรัตน์ ได้พัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์เพื่อส่งเสริมทักษะการบันทึกโน้ตสำหรับผู้เรียน ชั้นปีที่ 1 โดยได้รับผลตอบรับที่ดีจากผู้เรียน นอกจากนี้ นีอร เตรัตนชัย ยังได้วิจัยเกี่ยวกับการสอนเปียโนสำหรับนักเรียนระดับกลางวัย 8-12 ปี โดยเน้นเทคนิคที่เหมาะสมกับวัยนี้

ในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีสามารถดำเนินการได้หลายวิธี โดยอิงจากผลวิจัยที่ได้กล่าวถึงข้างต้น สรุปได้ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ที่เสริมสร้างทักษะพื้นฐานดนตรี สามารถช่วยให้นักเรียนเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ การใช้แพลตฟอร์มเช่นแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ที่มีฟังก์ชันการฝึกฝนและทดสอบออนไลน์ยังช่วยให้นักเรียนสามารถฝึกฝนได้ตามจังหวะของตนเองและรับข้อสังเกตจากครูผู้สอนได้ทันที

2. การฝึกฝนสอดประสาน การฝึกฝนสอดประสานเป็นส่วนสำคัญในการเรียนดนตรี ควรมีการฝึกฝนการฟัง การอ่านโน้ตดนตรี และการเล่นดนตรีให้เข้ากับจังหวะ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแยกแยะเสียงและรูปแบบทางดนตรีต่าง ๆ นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียน

3. การเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้เทคนิคการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกเพลงหรือเทคนิคที่จะฝึกฝน ช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบและความมุ่งมั่นต่อการเรียนของนักเรียน

4. การเปรียบเทียบและการปรับมาตรฐาน การศึกษาเปรียบเทียบมาตรฐานการสอบวัดระดับทักษะด้านดนตรีจากหลายประเทศ ช่วยให้เข้าใจถึงเกณฑ์และความต้องการของแต่ละระบบการศึกษา ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศตนเอง

5. การสร้างสรรค์และการนำทฤษฎีมาใช้ในการปฏิบัติ การเรียนรู้จากศิลปินแห่งชาติหรือผู้เชี่ยวชาญ และการนำทฤษฎีมาใช้ในการสร้างสรรค์ดนตรีท้องถิ่น ช่วยเพิ่มความสามารถในการนำเสนอผลงานที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับวัฒนธรรม

การพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีด้วยวิธีเหล่านี้จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะที่ครบถ้วน พร้อมทั้งสามารถนำไปสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืนและการพัฒนาทักษะที่ตอบสนองต่อความต้องการของแต่ละบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีที่บ้าน

กฤษฎ์ พิรธันศสกุล (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นเมือง โดยใช้ K6 Model และการใช้ดนตรีพื้นเมืองผสมผสานดนตรีสากล สำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรี) โรงเรียนกัลยาณวัตรการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นเมือง โดยใช้ K6 Model และการใช้ดนตรีพื้นเมืองผสมผสานดนตรีสากล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน 5) เพื่อประเมินทักษะทางดนตรีหลังจากที่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 57 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการเรียนการสอน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะทางดนตรี และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า E1 / E2 ค่า E.I. และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ค่า t-test แบบ Dependent Samples Test ผลการวิจัยพบว่า

1) ได้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นเมือง โดยใช้ K6 Model และการใช้ดนตรีพื้นเมืองผสมผสานดนตรีสากล มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอนและเงื่อนไข การนำรูปแบบไปใช้ กระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1)รู้เครื่องดนตรี 2)รู้โน้ตเพลง 2)รู้หลักการปฏิบัติ 3.1)สังเกตรับรู้ 3.2)ทำตามแบบ 3.3) ทำโดยไม่มีแบบ 3.4) ฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ 3.5)วัดทักษะทาง ดนตรี 4)รู้รักษาเครื่องดนตรี 5)รู้พัฒนาฝีมือ และ6)รู้คุณค่าที่สั่งสอน โดยรูปแบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นเมือง โดยใช้ K6 Model และการใช้ดนตรีพื้นเมืองผสมผสานดนตรีสากล ที่พัฒนาขึ้นมานี้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.69/91.26 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2) ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นเมือง โดยใช้ K6 Model และการใช้ดนตรีพื้นเมืองผสมผสานดนตรีสากล มีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 83.96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ .50

3) หลังการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นเมือง โดยใช้ K6 Model และการใช้ดนตรีพื้นเมืองผสมผสานดนตรีสากล ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ผู้เรียนที่มีความพึงพอใจของต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นเมือง โดยใช้ K6 Model และการใช้ดนตรีพื้นเมืองผสมผสานดนตรีสากล อยู่ในระดับมากที่สุด

5) การประเมินทักษะทางดนตรี พบว่า หลังการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นเมือง โดยใช้ K6 Model และการใช้ดนตรีพื้นเมืองผสมผสานดนตรีสากล ประเมินทักษะทางดนตรีโดยใช้แบบประเมินชุดเดิม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เพียงพาน สรรพศรี (2560) การศึกษาด้านแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา: กรณีศึกษาครูพรหมเศรษฐ์ สรรพศรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้านแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหมเศรษฐ์ สรรพศรี วิจัยดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษางานเอกสาร และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการวิจัยเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า ด้านแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนาของครูพรหมเศรษฐ์ สรรพศรี ประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ท่านเป็นผู้มีทักษะการเข้าสังคม เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นผู้มีความเป็นกัลยาณมิตร และเป็นผู้มีความใฝ่รู้ 2) ด้านคุณธรรม พบว่า ท่านเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ เป็นผู้มีความประพฤติตนอยู่ในความดี เป็นผู้มีความอดทน และเป็นผู้สละความสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 3) ด้านความรู้ พบว่า ท่านสามารถจดจำเพลงและบรรเลงได้อย่างแม่นยำ สามารถแปรทำนองคล่องชำนาญ สามารถสอน ใช้ ปรับ กระบวนทัศน์แตกฉาน สามารถวิเคราะห์บริบทดนตรีพื้นบ้านล้านนาอย่างชาญฉลาด สามารถสร้างสรรค์ผลงานตระการผล และ สามารถประเมินผลงานดนตรีเที่ยงธรรม 4) ด้านการสอน ท่านปลูกฝังให้ศิษย์บรรเลงดนตรีล้านนาได้เสนาะ โสด ปลูกฝังให้ศิษย์มีความเป็นดนตรีการ ปลูกฝังให้ศิษย์พัฒนาตนเองต่อเนื่อง ปลูกฝังให้ศิษย์มีประสบการณ์การแสดงดนตรี ปลูกฝังให้ศิษย์รู้สมรรถนะตนเอง และ ปลูกฝังให้ศิษย์มีทักษะดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่ลุ่มลึก 5) ด้านความเป็นคนในวัฒนธรรมล้านนา พบว่า ท่านเป็นผู้ดำเนินชีวิตตามวิถีชาวล้านนา และ เป็นผู้มีความผูกพันกับขนบวัฒนธรรมดนตรีล้านนา

ณัฐกรรณ์ โพธิ์ปัดชา (2565) โพธิ์ปัดชา ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะในหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน เรื่องการตีพิณอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะในหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน เรื่องการตีพิณอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (3) แบบประเมินผลทักษะการตีพิณอีสาน (4) แบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้เรียนที่ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาวิทยาเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ที่เรียนวิชาศิลปะ (ดนตรี) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 10 คน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือการวิจัยมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะในหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน เรื่อง การตีพิณอีสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพคือ $E1 = 80.4$ และ $E2 = 82$ ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะในหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน เรื่อง การตีพิณอีสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.89$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 0.18$) หมายความว่า ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแบบฝึกทักษะการตีพิณอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

กมลชนก อรรคอำนวยและธนกร เฟ่งศรี (Akkaamnuy & Bhengsri, 2020) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางพัฒนางานดนตรีพื้นบ้านอีสาน โรงเรียนมัธยมในจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางพัฒนางานดนตรีพื้นบ้านอีสานโรงเรียนมัธยมในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความมุ่งหมายของการวิจัย 1. เพื่อศึกษาการอนุรักษ์วงดนตรีพื้นบ้านอีสาน โรงเรียนมัธยมในจังหวัดกาฬสินธุ์ 2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนางานดนตรีพื้นบ้านอีสาน โรงเรียนมัธยมในจังหวัดกาฬสินธุ์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และข้อมูลภาคสนามโดยได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จากผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติจำนวน 22 คน ซึ่งมีวงดนตรีพื้นบ้านอีสานโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์และวงดนตรีพื้นบ้านอีสานโรงเรียนอนุกุลนารีจังหวัดกาฬสินธุ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในลักษณะการพรรณนาตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้และนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพผลการวิจัยพบว่า

1. การอนุรักษ์วงดนตรีพื้นบ้านอีสาน โรงเรียนมัธยมในจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า การอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านอีสาน โรงเรียนมัธยมในจังหวัดกาฬสินธุ์มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.วิธีการอนุรักษ์วงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2. ขั้นตอนการอนุรักษ์วงดนตรีพื้นบ้าน และ 3. ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้าน

2. แนวทางการพัฒนางานดนตรีพื้นบ้านอีสาน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า แนวทางในการพัฒนางานดนตรีพื้นบ้านอีสาน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ มี 4 แนวทาง ได้แก่ 1.แนวทางในการพัฒนาด้านเครื่องดนตรี 2. แนวทางในการพัฒนาด้านรูปแบบการนำเสนอ 3. แนวทางในการพัฒนาด้านบุคลากร และ 4. แนวทางในการพัฒนาด้านงบประมาณ

สัญญาชัย ด้วงบั้ง (Dungbung, 2020) ได้ศึกษาการดำรงอยู่ของดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท ในลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อศึกษาการดำรงอยู่ของดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท และการเปลี่ยนแปลงของดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท ในลุ่มแม่น้ำโขง ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการเข้าเก็บข้อมูลภาคสนาม ผลการศึกษาพบว่า 1. การดำรงอยู่ของดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท ในลุ่มแม่น้ำโขง ด้านเครื่องดนตรี มีรูปแบบดั้งเดิม ใช้วัสดุจากธรรมชาติ ได้แก่ ปี่ผู้ไท ซอบังไม้ไผ่ แคนและเครื่องประกอบจังหวะ

เป็นต้น ด้านวงดนตรี สำหรับประกอบพิธีกรรมเหยาและวงดนตรีสำหรับการบรรเลงเพื่อความบันเทิง ประกอบการลำไ้ไทยังคงรูปแบบเดิม ด้านบทเพลง หรือลายเพลงมีลายผู้ไทใหญ่และลายผู้ไทน้อย ยังคงอยู่เช่นเดิม 2. การเปลี่ยนแปลงของดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท ในลุ่มแม่น้ำโขง ด้านเครื่องดนตรี ลักษณะทางกายภาพและวัสดุที่ใช้คงเดิม เปลี่ยนแปลงเฉพาะวัสดุที่ใช้ทำลิ้นแคนและลิ้นปี่ผู้ไท จากเดิมเคยใช้เหรียญสมัยโบราณ มาใช้เข็มขัดเงินและทองคำแทน ด้านวงดนตรี วงดนตรีสำหรับประกอบพิธีกรรมเหยา ยังคงลักษณะดั้งเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนวงเพื่อความบันเทิง มีการผสมผสานนำเครื่องดนตรีตะวันตกบรรเลงร่วม มีการจัดการประกวดดนตรีและศิลปหัตถกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) การจัดกิจกรรมผู้ไทในระดับอำเภอ จังหวัด ผู้ไทนานาชาติ และผู้ไทโลก เกิดการเปลี่ยนแปลงของวงดนตรีเน้นเพื่อการแสดง ด้านบทเพลง พิธีกรรมเหยายังคงใช้บทเพลงดั้งเดิม จะเปลี่ยนแปลงบทเพลงเพื่อความบันเทิง และด้วยกระแสความนิยมในบทเพลงสมัยใหม่ จึงเน้นทำนองเฮ็ดเทโรโฟนี (Heterophony) และเสียงประสานที่เกิดขึ้นระหว่างวงดนตรีกับเสียงลำ นักดนตรีได้แปลทำนองหลัก หรือเป็นลักษณะการดันทำนอง เป็นการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของบทเพลงกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไท

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่างานวิจัยแต่ละชิ้นมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาและอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านโดยใช้วิธีการและเทคนิคที่หลากหลาย เพื่อให้เข้ากับบริบทของการศึกษาและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น และการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนยุคใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

เพียงแพน สรรพศรี (2560) ได้ศึกษาด้านแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา พบว่า คุณลักษณะของครูพรหมเมศวร์ สรรพศรี มี 5 ด้านสำคัญที่ทำให้เป็นต้นแบบในการเป็นครูดนตรี ซึ่งรวมถึงด้านบุคลิกภาพ, คุณธรรม, ความรู้, การสอน, และความเป็นคนในวัฒนธรรมล้านนา ที่ส่งผลต่อการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กฤษฎ์ พิธรัตน์สกุล (2564) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นเมืองโดยใช้ K6 Model และการผสมผสานดนตรีพื้นเมืองกับดนตรีสากล ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้พัฒนามีประสิทธิภาพสูงและได้รับความพึงพอใจจากนักเรียนอย่างมาก

ณัฐกรรณ์ โพธิ์ปัดชา (2565) ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะในหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยเฉพาะการตีพิณอีสาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและได้รับความพึงพอใจสูงจากนักเรียน

กมลชนก อรรคอำนวยและธนกร เฟ่งศรี (2563) วิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนางานดนตรีพื้นบ้านอีสาน พบว่าการอนุรักษ์และการพัฒนางานดนตรีพื้นบ้านต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย ซึ่งรวมถึงการจัดการด้านเครื่องดนตรีและรูปแบบการนำเสนอ

สัญญาชัย ด้วงบั้ง (2563) ศึกษาการดำรงอยู่ของดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในลุ่มแม่น้ำโขง พบว่าดนตรีผู้ไทยังคงรูปแบบเดิมแต่มีการผสมผสานกับเครื่องดนตรีสมัยใหม่ในบางประเภทของการแสดง

จากการวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาและอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่น โดยการนำเทคนิคที่ทันสมัยและเหมาะสมเข้ามาใช้ในการสอนและการเรียนรู้ เพื่อให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และรักษาวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านของตนไปสู่อนาคต

ในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านสามารถดำเนินการได้หลายวิธี โดยอิงจากผลวิจัยที่ได้กล่าวถึงข้างต้น สรุปได้ดังนี้

1.การผสมผสานวัฒนธรรมและเทคโนโลยี ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการสอนเพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีส่วนร่วมมากขึ้น การใช้สื่อมัลติมีเดีย, แอปพลิเคชันสำหรับการฝึกฝน, และแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์เป็นตัวอย่างที่ดีในการนำเสนอเนื้อหาดนตรีพื้นบ้านแบบโต้ตอบและน่าตื่นเต้นมากขึ้น

2.การฝึกอบรมและพัฒนาครู จัดการอบรมและพัฒนาทักษะให้กับครูดนตรีพื้นบ้านเป็นประจำ ส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนและเทคนิคใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน

3.การประยุกต์ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้วิธีการสอนที่สร้างสรรค์และหลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบสืบเสาะ, การเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรม, และการใช้แนวคิดการแก้ปัญหาจริง เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจและเชื่อมโยงความรู้ดนตรีพื้นบ้านไปยังสถานการณ์ในชีวิตจริง

4.การอนุรักษ์และการถ่ายทอด สนับสนุนการอนุรักษ์เครื่องดนตรีพื้นบ้านและวิธีการเล่นที่เป็นเอกลักษณ์ ผ่านการจัดการแสดงสด การจัดนิทรรศการ และการสร้างสื่อการเรียนการสอนที่บันทึกวิธีการเล่นและเสียงดนตรีดีๆ ไว้

5.การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ สร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน, มหาวิทยาลัย, และองค์กรดนตรีเพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากร, ความรู้ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญจริง

6.การให้ความสำคัญกับบทบาทของชุมชน ชุมชนท้องถิ่นควรมีบทบาทในการร่วมกำหนดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้เนื้อหาและกิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง

การประยุกต์ใช้แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้การเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านให้คงอยู่สืบต่อไป

8.1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำดนตรีพื้นบ้านมาประยุกต์ใช้ในการสอนดนตรีและงานวิจัย

ศศิ พงศ์สรายุทธ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ไมโครคอสมอส โดยบาร์ตอก: แนวทางการเลือก การศึกษาเปียโนยุคใหม่ ซึ่ง บทประพันธ์ชุด ไมโครคอสมอส โดยเบลา บาร์ตอกนี้ได้รับการยอมรับให้เป็นผลงานชุดสำหรับคีย์บอร์ดที่โดดเด่นที่สุดในช่วงศตวรรษที่ 20 เป็นบทประพันธ์เพลงเปียโน สำหรับนักเรียนที่เริ่มเรียนเปียโนตั้งแต่ปีแรกของการเรียนไปจนถึงระดับสูง บทเพลงชุดนี้จะช่วยพัฒนาเทคนิคการบรรเลงเปียโนไปพร้อมกับความเข้าใจดนตรีศตวรรษที่ 20 อันประกอบด้วยสไตล์ ดนตรีที่หลากหลาย บทเพลง ไมโครคอสมอส นี้มีจุดประสงค์ที่จะปรับปรุงการสอนเปียโนโดยผ่าน สไตล์ดนตรีพื้นบ้าน เนื้อหาหลากหลายและองค์ประกอบที่ยืดหยุ่นได้ รวมถึงการพัฒนาสไตล์ทักษะ ทางด้านดนตรีของนักเรียนอีกด้วย ในบทเพลงชุดนี้ บาร์ตอกได้ถ่ายทอดเทคนิคการประพันธ์เพลง และสไตล์ดนตรีของเขาไว้อย่างครบถ้วน จะขาดก็เพียงแค่โครงสร้างของบทเพลงขนาดใหญ่เท่านั้น จึง ถือได้ว่าเป็นการรวบรวมเอาเทคนิคการเล่นเปียโนและเทคนิคการประพันธ์เพลงเกือบทั้งหมดของบาร์ ตอกเข้าไว้ด้วยกัน บทเพลงชุดนี้ได้รับการยกย่องให้เป็นแบบเรียนเปียโนที่ทรงคุณค่าที่สุดชุดหนึ่ง และ ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่เชื่อมโยงดนตรีในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตอีกด้วย นับเป็นทางเลือกใหม่ สำหรับการฝึกฝนเทคนิคการบรรเลงเปียโนสำหรับการเรียนดนตรีในศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา เป็น การเปิดมุมมองหรือมิติใหม่ในการศึกษาเปียโนเพื่อให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วนทุกมิติ

พิภพ สอนโย (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างสรรค์บทเพลงเพื่อพัฒนาทักษะการตีตะเซ่ จากเพลงพื้นบ้านอีสาน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยการสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์ไทย และวิธี วิจัยทางการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ คือ สร้างสรรค์บทเพลงสำหรับบรรเลงจะเซ่ขึ้น ต้นจาก เพลงพื้นบ้านอีสาน จำนวน 5 บทเพลง และสร้างแบบฝึกทักษะการตีตะเซ่ จากเพลงพื้นบ้านอีสาน และศึกษาประสิทธิภาพ ผลการศึกษาวิจัยดังนี้ ตอนที่ 1 การสร้างสรรค์บทเพลงสำหรับบรรเลงจะเซ่ ขึ้นต้นจากเพลงพื้นบ้านอีสาน โดยใช้ลักษณะทางดุริยางคศิลป์พื้นบ้านอีสานมาเป็นแนวทางในการ สร้างสรรค์ และสอดแทรกกลวิธีการตีตะเซ่ตามเกณฑ์ฐานดนตรีไทย ชั้น 1-6 จำนวน 5 บทเพลง โดยมีทำนองไม่ซับซ้อนและมีความยาวไม่มาก ใช้กลุ่มโน้ต 5 เสียง (Pentatonic Scale) ที่ใกล้เคียง บันไดเสียง A ไมเนอร์ (A Minor) ตอนที่ 2 สร้างแบบฝึกทักษะการตีตะเซ่จากเพลงพื้นบ้านอีสาน และศึกษาประสิทธิภาพ ตามแนวทางการสอนทักษะดนตรี จำนวน 5 ชุด ชุดละ 4 แบบฝึก รวมเป็น 20 แบบฝึก ครอบคลุมกลวิธีการตีตะเซ่ตามเกณฑ์ฐานดนตรีไทย ชั้น 1-6 การสร้างสรรค์บทเพลงเพื่อ พัฒนาทักษะการตีตะเซ่จากเพลงพื้นบ้านอีสานเป็นแนวทางหนึ่งในการสอนดนตรีตามภูมิภาคที่มี ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมดนตรี ท้องถิ่น การนำบทเพลงที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคยมาสร้างสรรค์เป็น หนทางหนึ่งที่จะ เชื่อมโยงองค์ความรู้ทางดนตรีต่างวัฒนธรรมสู่ผู้เรียนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

พัชระ หลวงแก้ว & พงษ์พิทยา สัพโส (2563) ได้ศึกษา ชุดการสอนการบรรเลงพิณอีสาน โดยประยุกต์ใช้จากกลวิธีการบรรเลงกีตาร์ไฟฟ้าสำหรับผู้เรียน หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาดนตรีพื้นเมืองมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดการสอนการบรรเลงพิณอีสานโดยประยุกต์ใช้จากกลวิธีการบรรเลงกีตาร์ไฟฟ้าสำหรับผู้เรียน หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาดนตรีพื้นเมือง ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผลการใช้ชุดการสอนการบรรเลงพิณอีสาน โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เรียน ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาดนตรีพื้นเมืองเครื่องเอกพิณ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 คน เครื่องมือในการวิจัย 1) ชุดการสอนการบรรเลงพิณอีสานโดยประยุกต์ใช้จากกลวิธีการบรรเลงกีตาร์ไฟฟ้าสำหรับผู้เรียน หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาดนตรีพื้นเมือง ประกอบด้วยคู่มือการใช้ชุดการสอน แผนการจัดการเรียนการสอนจำนวน 1ชุด 2) แผนการเรียนการสอน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดการสอน 4) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอน

วิบูลย์ ตระกูลฮุ่น (2558) ได้กล่าวถึงการพัฒนาดนตรีโดยรวมเอาองค์ประกอบดนตรีพื้นบ้านของ “บารตอก” ว่าโครงสร้างดนตรีที่เป็นแบบแผนดั้งเดิมและเสียงของดนตรีศตวรรษที่ 20 มาไว้ด้วยกันเป็นดนตรีมีลักษณะเฉพาะตัว เขาเชื่อว่าดนตรีพื้นบ้านช่วยให้ดนตรีมีอิสระจากระบบเสียงเมเจอร์และไมเนอร์ โดยทำนองเพลงพื้นบ้านมีลักษณะใกล้เคียงกับโหมดเพลงโบสถ์หรือโหมดของกรีกโบราณและเป็นโหมดที่ใช้กันดั้งเดิม เช่น โหมดเพนทาทอนิก ทำนองพื้นบ้านมีอิสระมากด้านโครงสร้างจังหวะและการเปลี่ยนอัตราจังหวะบารตอกเรียบเรียงดนตรีพื้นบ้านโรมานีเยและยังการีใหม่โดยใช้แนวประกอบซึ่งมีเสียงกระด้าง

วีระชาติ เปรมมานนท์ (2537) กล่าวว่า ในประเทศไทยมีผลงานเพลงที่มีทำนองอันเป็นเอกลักษณ์ ทั้งเพลงที่ใช้สอนเด็กในวัยเยาว์ เช่น เพลงช้าง เพลงมดแดง หรือแม้กระทั่งเพลงลอยกระทง ซึ่งถือเป็นเพลงประจำชาติที่คนไทยทุกคนได้ยินได้ฟังกันมาตั้งแต่เด็ก อีกทั้งเพลงพื้นบ้านที่เป็นเพลงประจำถิ่นที่กระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศไทย เป็นเพลงที่มีความสำคัญอยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน หากจะมีการนำทำนองเหล่านั้น มาประยุกต์สร้างสรรค์เป็นเพลงสำหรับวงซิมโฟนิคได้บรรเลงนักดนตรีอาจทำความเข้าใจได้ง่าย เพราะเป็นเพลงที่เคยได้ฟังอยู่เป็น

วิเชษฐ์ สุดโต (2562) ได้แต่งเพลง มีสเตอร์ ทีที ซึ่งได้นำทำนองเพลงปู่ป้าหลานมาศึกษา และเลือกกลุ่มจังหวะที่น่าสนใจมาใช้เป็นโมทีฟสั้นๆ ในการประพันธ์เพลง และมีการนำมาสร้างเป็นจังหวะแบบดนตรีฟังก์ บทเพลงเล่นอยู่บนจังหวะซฟเฟิล ซึ่งเป็นลักษณะของดนตรีบลูส์ และดนตรีอีสานก็มีลักษณะคล้ายกันคือมีความเป็นซฟเฟิลเช่นกัน โครงสร้างบทเพลงเป็นอิสระคือไม่มีการซ้ำท่อน วิธีการประพันธ์ มีการนำโมทีฟในท่อนแรกมาขยายต่อหรือมาพัฒนาดัดแปลงเพื่อสร้างท่อนต่อไป มีการนำแนวคิดเรื่องการ”เกริ่นนำ ”ในดนตรีอีสานมาใช้ในการอินโทร หรือเกริ่นนำก่อนจะ

เข้าเพลง เป็นการเล่นที่ไม่อยู่ในจังหวะที่ตายตัว เป็นการสั่นไหลของผู้บรรเลงตามแต่อารมณ์ ลักษณะเช่นนี้พบมากในดนตรีอีสานการร้องเล่นหมอลำ ในท่อนสุดท้ายของบทเพลงมีการสร้างแนวทำนองใหม่โดยการนำเอาเลขปีเกิดของนายทองใส ทิ่บถนูน คือ ค.ศ.1947 มาแปลงเป็นลำดับโน้ต และนำเอาตัวเลขที่ได้จากจำนวนอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานีมาเป็นตัวเลือกในการสร้างกลุ่มรูปแบบจังหวะ

สยาม จวงประโคน (2565) ได้โครงการบทเพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สำหรับวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สำหรับวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน จำนวน 10 บทเพลง มีวงดนตรีจากสถาบันการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้าร่วมบรรเลง จำนวน 10 วง คัดเลือกโดยให้วงดนตรีที่จะเข้าร่วมโครงการฯ บรรเลงบทเพลงพระปีใหม่ที่เรียบเรียงเสียงประสานขึ้นใหม่ และบันทึกคลิปวิดีโอที่ส่งให้คณะกรรมการคัดเลือก เมื่อผ่านการคัดเลือกแล้ว วงดนตรีทุกวงจะทำการฝึกซ้อมการบรรเลงบทเพลงทั้ง 10 บทเพลง เพื่อเข้าร่วมการแสดงภายใต้ ชื่อการแสดง “มหาดุริยางค์พื้นบ้านอีสาน สืบทอดตำนานเอกองค์อัครศิลปิน” ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และได้มีการถ่ายทอดสดการแสดงผ่านช่องทาง Facebook Live ตลอดจนมีการเผยแพร่บันทึกการแสดงผ่านช่อง YouTube เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน ผสมผสานระหว่างดนตรีตะวันตกและดนตรีพื้นบ้านอีสานบูรณาการเป็นดนตรีร่วมสมัยที่ยังคงเอกลักษณ์ของชาติและความปรีชาสามารถขององค์พระมหากษัตริย์ไทย เผยแพร่ให้คนทั่วโลกได้รับฟังมากกว่า 2 หมื่นคน

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่าการนำดนตรีพื้นบ้านมาประยุกต์ใช้ในการสอนดนตรีและการวิจัย ได้มีการทำงานวิจัยหลายชิ้นที่ครอบคลุมเทคนิคการประพันธ์เพลง, การสร้างชุดการสอน, และการปรับปรุงเทคนิคการบรรเลงที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพื้นบ้านแต่ละภูมิภาคในประเทศไทย และประเทศอื่น ๆ ดังนี้

ศศิ พงศ์สรายุทธ (2563) ได้ศึกษาการนำไมโครคอสโมสโดยบาร์ตอกมาใช้เป็นวิธีการสอนเปียโนในยุคใหม่ เน้นการปรับปรุงวิธีการสอนเปียโนด้วยการผสมผสานสไตล์ดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาเทคนิคการบรรเลงเปียโน แต่ยังเสริมสร้างความเข้าใจในดนตรีศตวรรษที่ 20 อีกด้วย

พิภัก สอนโย (2563) วิจัยเกี่ยวกับการสร้างสรรค์บทเพลงจากเพลงพื้นบ้านอีสานเพื่อพัฒนาทักษะการตีจะเข้ โดยสร้างบทเพลงใหม่ที่เหมาะสมสำหรับระดับต้นพร้อมสร้างแบบฝึกหัดที่มีประสิทธิภาพในการสอน

พัชระ หลวงแก้ว & พงษ์พิทยา สัพโส (2563) ศึกษาการสร้างชุดการสอนพิณอีสานโดยใช้เทคนิคจากการบรรเลงกีตาร์ไฟฟ้า โดยชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพและความพึงพอใจสูงจากผู้ใช้

วิบูลย์ ตระกูลยั้ง (2558) วิเคราะห์การรวมโครงสร้างดนตรีพื้นบ้านของบาร์ตอกเข้ากับเสียงดนตรีศตวรรษที่ 20 เพื่อสร้างสรรค์เสน่ห์ใหม่ให้กับดนตรีที่สามารถเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันและอนาคต

วีระชาติ เปรมมานนท์ (2537) แนะนำการประยุกต์ทำนองเพลงประจำชาติไทยในการสอนดนตรี ช่วยให้นักดนตรีทำความเข้าใจในดนตรีไทยและสามารถบรรเลงได้ง่ายขึ้น

วิเชษฐ์ สุดใจ (2562) และ สยาม จวงประโคน (2565) ทั้งสองคนได้สร้างสรรค์บทเพลงใหม่โดยใช้ทำนองพื้นบ้านเพื่อสอนดนตรีที่มีลักษณะเฉพาะและเชื่อมโยงดนตรีต่างวัฒนธรรมสู่ผู้เรียนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีการนำดนตรีพื้นบ้านมาประยุกต์ใช้ในการสอนและการสร้างสรรค์ดนตรีใหม่นั้นไม่เพียงแต่ช่วยในการเรียนรู้เทคนิคดนตรีเท่านั้น แต่ยังเสริมสร้างความเข้าใจและความสามารถในการเชื่อมต่อความรู้ดนตรีของวัฒนธรรมต่าง ๆ อีกด้วย

การนำดนตรีพื้นบ้านมาประยุกต์ใช้ในการสอนและการวิจัยดนตรีสามารถสร้างสรรค์การเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ สามารถเสนอแนะแนวทางการพัฒนา โดยอิงจากผลวิจัยที่ได้กล่าวถึงข้างต้น สรุปได้ดังนี้

1. การรวมวัฒนธรรม ส่งเสริมการรวมเอาดนตรีพื้นบ้านและดนตรีแบบตะวันตกเข้าด้วยกัน อย่างที่ศึกษาโดยบาร์ตอก ในการสร้างบทเพลงและการสอนดนตรี สามารถเสริมสร้างความเข้าใจในลักษณะทางดนตรีของวัฒนธรรมต่าง ๆ และช่วยให้นักเรียนเข้าใจความหลากหลายของเทคนิคและรูปแบบดนตรี

2. การพัฒนาทักษะทางดนตรี ใช้เทคนิคและทำนองเพลงพื้นบ้านในการสอนเครื่องดนตรีสมัยใหม่ เช่น การสอนพิณอีสานโดยใช้เทคนิคการบรรเลงกีตาร์ไฟฟ้า หรือนำเทคนิคการบรรเลงเปียโนจากไมโครคอสโมส ที่ผสมผสานสไตล์ดนตรีพื้นบ้าน

3. การใช้แบบจำลองที่มีความหลากหลาย ออกแบบและใช้แบบจำลองการเรียนการสอนที่สามารถปรับเปลี่ยนได้เพื่อตอบสนองความต้องการและระดับทักษะของนักเรียนแต่ละคน เช่นการพัฒนาชุดการสอนที่ประยุกต์เทคนิคดนตรีทั้งแบบพื้นบ้านและสมัยใหม่

4. การวิจัยและเอกสารการสอน ต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิจัยอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการใช้ดนตรีพื้นบ้านในการสอน รวมทั้งการประเมินผลและการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงสุด

5.การสร้างสรรคและนวัตกรรม ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ โดยใช้แรงบันดาลใจจากดนตรีพื้นบ้านและประยุกต์เข้ากับเทคนิคดนตรีสมัยใหม่ ซึ่งสามารถนำไปสู่การสร้างผลงานที่มีความเป็นเอกลักษณ์และน่าสนใจ

6.การส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จัดทำโครงการและกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้สัมผัสกับดนตรีจากวัฒนธรรมอื่นๆ ไม่เพียงแต่เพื่อการศึกษาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าใจและเคารพในความหลากหลายของดนตรีทั่วโลก

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Vandemoortele (2009) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกหัดการฟังฮาร์โมนีเบื้องต้นสำหรับวิชาเอกดนตรี: แนวทางตามทฤษฎีรูปโมชันและแบบฝึกหัดทำซ้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบฝึกหัดแล้วทดสอบผู้เรียน ได้มีการพัฒนาสื่อประสาทในด้านการฟังฮาร์โมนี ได้ทดสอบแบบฝึกหัดดังกล่าวกับกลุ่มทดลองคือ ผู้เรียน เอกดนตรี 17 คน ผลการศึกษาพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น

Jingyi and Pattananon (2022); จาง จิงอี้ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้โซลเฟจีโอสอนดนตรีพื้นบ้านในประเทศจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประยุกต์การวิธีการสอนโซลเฟจีโอและการฝึกสื่อประสาทมาผสมผสานกับดนตรีพื้นบ้านของจีน โดยมีวิธีการดังนี้ 1) ใช้ทำนองเพลงจีนโบราณในการสอนโซลเฟจีโอ 2) การสอนแบบโซลเฟจีโอดำเนินการโดยใช้ระบบทฤษฎีดนตรีจีน 3) ขับร้องทำนองดนตรีจีนด้วยระบบทฤษฎีของดนตรีจีนดั้งเดิม ในการศึกษาการสอนดนตรีจีนแบบโซลเฟจีโอมีการสอนทำนองเพลงดั้งเดิมโดยใช้ในการร้องทำนองและเขียนโน้ตเพลง ในขณะเดียวกันก็ต้องวิเคราะห์เสียงและโครงสร้างดนตรีของดนตรีจีนในการสอนด้วย หากใช้ทฤษฎีดนตรีจีนโบราณในการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร้องเพลงชื่อดังอาศัยการฝึกอบรมเป็นเวลานาน แตกต่างจากระบบยุโรป DO, RE, MI, FA, SOL, LA, SI, DO ชื่อร้องเพลงในประเทศจีนมีหลายประเภท เช่น ชาตึงเฉอ ชาติจิน ชาตีกุฉิน ชาตูปิปะ นอกจากนี้ยังมีวิธีการบันทึกโดยใช้ตัวอักษรจีนเป็นสัญลักษณ์อีกด้วย วิธีการฝึกโซลเฟจีโอแบบจีนดั้งเดิมเหล่านี้ซับซ้อนกว่าระบบการฝึกโซลเฟจีโอของยุโรป ซึ่งเป็นเหตุผลว่าทำไมการฝึกโซลเฟจีโอของยุโรปจึงมีความเป็นสากลมากกว่า อย่างไรก็ตาม การฝึกโซลเฟจีโอและการฟังดนตรีจีนดั้งเดิมมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างมาก

Schüler (2021) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางใหม่ในการสอนอ่านโน้ตและสื่อทัศนประสาทกล่าวว่า การสอนการอ่านโน้ตและการสื่อทัศนเป็นหัวข้อที่ยากต่อการสอน แต่เมื่อในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเครื่องมือเทคโนโลยีใหม่มากมายที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อรองรับ เช่น SmartMusic, SingSnap, EarTrainer (MusicDictation.app), และ YouTube ได้ถูกใช้ในหลักสูตรในระดับมหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้างการสอนการอ่านโน้ตและการสื่อทัศนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่ม

ทักษะในการวัดผล ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้เรียน มีแรงจูงใจมากกว่าในการทำแบบฝึกหัดฟังเทียบกับการฝึกแบบเดิม 2) ในช่วงเวลาที่สั้นกว่า ผู้เรียน ทำได้ดีกว่ามากเมื่อเทียบกับการฝึกเดิมที่มีความยากเท่ากัน 3) ความสามารถของผู้เรียน เพิ่มขึ้นมากกว่าจากการฝึกการฟังเทียบกับการฝึกแบบเดิม และ 4) ผู้เรียน มีทักษะในการใช้โซลเฟจมากกว่าเมื่อเทียบกับการฝึกเดิม วิธีการสอนที่ใช้สื่อการสอนดังกล่าวยังนำไปสู่เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติด้วยตนเองของผู้เรียน อย่างได้ผลมากขึ้น

Arthurs and Petrini (2022) ได้ศึกษาเรื่อง มุมมองของนักดนตรีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการอ่านและการบันทึกโน้ตดนตรี กล่าวว่า การอ่านบันทึกดนตรีไม่ใช่ทักษะที่ง่ายต่อการเรียนรู้และอาจใช้เวลาหลายปีในการฝึก อย่างไรก็ตาม การสอนและการเรียนรู้ดนตรีในตะวันตกมักเน้นไปที่ทักษะในการอ่านและการบันทึกโน้ตดนตรีแบบดั้งเดิม การศึกษานี้ ได้สำรวจเหตุผลที่ผู้เรียนเลือกการเรียนรู้การอ่านและการบันทึกโน้ตดนตรี โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามออนไลน์ที่มีคำถามแบบเปิดเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของ 64 คน ทั้งผู้เรียนรู้การอ่านและการบันทึกโน้ตดนตรี และผู้ไม่รู้การอ่านและการบันทึกโน้ตดนตรี เกี่ยวกับกิจกรรมดนตรี โดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมการเรียนรู้และมีส่วนร่วมกับการอ่านและการบันทึกโน้ตดนตรี มีความรู้สึกละเลยในดนตรีทางการรับรู้ของพวกเขา ซึ่งรวมถึงการเห็นสัญลักษณ์ทางเสียง และการปฏิบัติ และเมื่อเทียบกับการเรียนรู้ด้วยการฟังมีการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและเข้าใจทฤษฎีดนตรีมากขึ้น และทักษะในการอ่านและการบันทึกโน้ตดนตรี และยังมีเทคโนโลยีสามารถใช้เป็นทางเลือกในการอ่านและการบันทึกโน้ตดนตรี ที่ช่วยในการอ่านโน้ตเพลงได้

Wang (2022) ได้ศึกษาเรื่อง การสอนแบบซอลเฟจจิโอและการฝึกโสตประสาทในสื่อการสอนแบบใหม่ กล่าวว่า วัฒนธรรมจีนเป็นวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและมีบทบาทในการพัฒนาคนของจีน การอ่านโน้ต การบันทึกโน้ตและการฝึกโสตทักษะกำลังมีบทบาทที่สำคัญมากขึ้นในวิธีการสอนดนตรี ในงานวิจัยนี้มุ่งเน้น พัฒนาการศึกษากการใช้เทคโนโลยีในการประยุกต์และพัฒนาทักษะ ผลพบว่า เทคโนโลยีสามารถพัฒนาทักษะการอ่านบันทึกดนตรีมากขึ้น ซึ่งเสริมความไวต่อดนตรีของนักเรียนได้ถึง 20% และเสริมให้เกิดการสื่อสารดนตรีได้และสร้างความไวต่อดนตรีขึ้น

Sabina and Senad (2021) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ความรู้อารมณ์การฟังของนักดนตรีมืออาชีพที่มีความสำคัญต่อการศึกษาดนตรี ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาด้านดนตรีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแบบองค์รวมในของพัฒนาผู้เรียน ประโยชน์ของการศึกษาด้านดนตรีปรากฏชัดในขอบเขตต่างๆครอบคลุมทั้งด้านสติปัญญาด้านสังคมและอารมณ์ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนดนตรีไม่เพียงแต่สอนเรื่องการสร้างสรค์ดนตรีเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการปลูกฝังความรู้จากประสบการณ์ความเข้าใจและการประเมินดนตรีอย่างมีวิจารณ์ญาณควบคู่ไปกับการแสดงออกของความคิดอารมณ์และความคิดส่วนตัว ความพยายามในการสอนที่ดำเนินการตลอดศตวรรษที่ 19 และ 20 มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการรับรู้ถึงคุณประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการฟังศตวรรษที่ 19 และ

20 มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการรับรู้ถึงคุณประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการฟัง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เอื้ออำนวยต่อการฟังเพลงในทางปฏิบัติ เป็นกรณีที่น่าสนใจสนับสนุนการปลูกฝังประสบการณ์ทางอารมณ์ในดนตรีการศึกษาการเน้นย้ำยังคงอยู่ที่การมอบหมายงานด้านความรู้ความเข้าใจและการได้รับความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆของดนตรี ซ้อยกเว้นหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการนำความหลากหลายทางการศึกษาด้านดนตรีไปใช้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบูรณาการองค์ประกอบทั้งทางดนตรีและที่ไม่ใช่ทางดนตรี การวิจัยพยายามที่จะเน้นความสำคัญของการฟังเพลงเพื่อการรับรู้และอารมณ์และการประยุกต์ใช้ที่เป็นไปได้ในหลักสูตรการฝึกหัด การฟังเพลงเป็นกระบวนการสัมผัสเข้าใจและเห็นคุณค่าของดนตรีคลาสสิกโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหล่อหลอมโลกทัศน์ของนักเรียนและเพิ่มพูนความสามารถทางดนตรีของตนเอง แนวทางแบบหลายรูปแบบและแบบสหวิทยาการ บริบททางดนตรี-ประวัติศาสตร์ซึ่งมีผลงานชิ้นหนึ่งเกิดขึ้นรวมถึงปัจจัยทางโลกและปัจจัยแวดล้อม พวกเขายังเจาะลึกแนวทางการเรียบเรียงที่ใช้และสำรวจองค์ประกอบทางทฤษฎีและ ฮาร์โมนิกที่มีอยู่ในงาน นอกจากนี้ผู้เรียน ปลูกฝังความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางดนตรีมีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำดนตรีและประเมินทั้งการเรียบเรียงดนตรีและความสำเร็จของตนเอง มีส่วนร่วมในการฝึกฟังบทเพลงหรือบทเพลงที่ตัดตอนมาซ้ำๆสังเกตและทำความเข้าใจกับบทเพลงและมุมมองต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้นการมีส่วนร่วมในการอภิปรายเกี่ยวกับผลงานและประสบการณ์การฟังสามารถช่วยให้เข้าใจการเรียบเรียงและลักษณะเฉพาะของมัน ได้ อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นนอกจากนี้กระบวนการนี้ ยัง ช่วยให้บุคคลสามารถสำรวจและปรับปรุงพวกเขา ได้การเติบโตบุคคลของตนเองตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการยอมรับของผู้อื่นและความชื่นชมในความหลากหลาย

DEMIRTAS and OZCELIK (2022) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้แอปพลิเคชันการฝึกโสตประสาทแบบโมโครโทนอลในการศึกษาดนตรีประเทศมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ผลกระทบของการใช้แอปพลิเคชันมือถือสำหรับ การฝึกโสตประสาทต่อการศึกษาด้านดนตรีของตุรกี เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง โดยกลุ่มศึกษาประกอบด้วยผู้เรียน ภาควิชาดนตรีศึกษามหาวิทยาลัยกาซีใช้เวลา 4 สัปดาห์ในการทดลอง แล้วนำไปตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดำเนินการโดยใช้กลุ่ม ตัวอย่าง 105 คน จากมหาวิทยาลัย 3 แห่งที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าแอปพลิเคชันมือถือที่ออกแบบมาสำหรับการสอนดนตรีตุรกี มีส่วนสำคัญต่อพัฒนาการของผู้เรียน

Ding (2020) ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการผลิตดนตรีและระบบมัลติมีเดียคอมพิวเตอร์ในการฝึกโสตประสาท กล่าวว่า ปัจจุบันมีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามามากน้อยอย่างแพร่หลายในการสอนโสตประสาท แต่การนำไปใช้ในการสอนจริงผู้สอนอาจยังไม่เข้าใจในวิธีการสอนผ่านสื่อเทคโนโลยีใหม่ๆโดยตรง ซึ่งผู้สอนต้องออกแบบใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการสอนผู้เรียนตามความถนัดให้ความสนใจนักเรียน สร้างสภาพแวดล้อมแข่งขันเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองเพื่อ

การเรียนรู้ที่ดีสำหรับนักเรียนในการเรียนด้านโสตประสาท การพัฒนาควรทำอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มความสามารถผู้เรียน เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของความก้าวหน้าทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

Huang (2021) ได้ศึกษา การออกแบบระบบช่วยการเรียนรู้จากคอมพิวเตอร์ สำหรับ การฝึกโสตประสาท กล่าวว่า งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการนำเอาเทคโนโลยีการสอนเรื่องของโสตประสาท ซึ่ง โสตประสาทมีความสำคัญในหลักสูตรดนตรีระดับอุดมศึกษา เป็นอย่างมากและเป็นพื้นฐานของการ สอนดนตรีการศึกษาด้านดนตรีระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการสอนดนตรี ซึ่ง จะเห็นได้ว่าปัจจุบันวิชาเอกดนตรีหลายแห่งนำเอาเทคโนโลยีมาใช้สอนโสตประสาท มีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบและประเมินผลกระทบของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วย(CAT) ต่อการเรียนการสอน Solfeggio และการฝึกโสตประสาท โดยเปรียบเทียบผลกระทบของเทคโนโลยีช่วยด้วยคอมพิวเตอร์ (CAT) กับวิธีการสอนแบบเดิม โดยใช้ในโรงเรียนสอนดนตรี 2 แห่ง ผลการวิจัย นักเรียนส่วนใหญ่(มากกว่า60 %) มีความพึงพอใจต่อระบบกระบวนการสอนโดยเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสอน

Tas and Usluer (2022) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการฝึกโสตประสาทด้วยเครื่องดนตรีไวโอลิน วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกโสตประสาทที่มีผลต่อการปฏิบัติเครื่องดนตรีไวโอลิน เพื่อฝึก สำเนียงและความแม่นยำของโน้ต โดยใช้ตัวอย่างผู้เรียน ไวโอลินที่ลงทะเบียนเรียนที่ Afyon Kocatepe University State Conservatory ระยะเวลาในการฝึก 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ1ชั่วโมง ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการแยกแยะเสียงและการอ่านอ่านโน้ตในขณะปฏิบัติไวโอลิน และในการฝึกดังกล่าวนักเรียนมีกระตือรือร้นมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าการฝึกโสตประสาทดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาได้จริง

จากการศึกษาวิจัยต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปการสอนดนตรีและการฝึก โสตประสาทได้ดังนี้

1.การพัฒนาเทคนิคการฟัง การวิจัยของ Vandemoortele (2009) ได้แสดงให้เห็นถึง การสร้างแบบฝึกหัดเพื่อเพิ่มทักษะการฟังฮาร์โมนีในผู้เรียน ดนตรี โดยใช้ทฤษฎีรูทโมชันและการ ทำซ้ำ ซึ่งช่วยเพิ่มคะแนนเฉลี่ยในการทดสอบก่อนและหลังเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

2.การผสมผสานวัฒนธรรมในการสอน การวิจัยของ Jingyi and Pattananon (2022) ศึกษาการประยุกต์ใช้วิธีการสอนโซลเฟจจิโอในดนตรีพื้นบ้านของจีน เป็นการนำทฤษฎีดนตรีจีนและ รูปแบบการสอนแบบดั้งเดิมมาใช้ในการสอน ซึ่งมีความซับซ้อนแต่รักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมไว้ได้ อย่างดี

3.การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การวิจัยของ Schüler (2021) และหลายๆ งานวิจัยอื่นๆ ได้ชี้ให้เห็นถึงการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการฝึกหัดทักษะการอ่านโน้ตและการ

ฟัง เช่น SmartMusic และ MusicDictation.app ซึ่งพบว่าช่วยเพิ่มแรงจูงใจและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญ

4. การปรับปรุงทักษะการอ่านและการบันทึกโน้ตดนตรี การวิจัยของ Arthurs and Petrini (2022) พบว่านักดนตรีมีมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับการอ่านและการบันทึกโน้ตดนตรี และ การใช้เทคโนโลยีสามารถช่วยเพิ่มความสามารถในด้านนี้ได้

5. การสอนโซลเฟจีโอและการฝึกโสตประสาทในสื่อการสอนแบบใหม่ การวิจัยของ Wang (2022) และ DEMIRTAS and OZCELIK (2022) ชี้ให้เห็นถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการฝึกโสตประสาทและการสอนดนตรีซึ่งมีผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนาทักษะดนตรีของนักเรียน

ผลการวิจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางใหม่ๆ ในการสอนดนตรีที่เน้นการใช้เทคโนโลยีและการผสมผสานวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมทักษะทางดนตรีและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงไปของนักเรียนในปัจจุบัน



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย และพัฒนาแนวทางการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานในประเทศไทย โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย มีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากรผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้เลือกบุคคลากรผู้ให้ข้อมูล โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกจาก

1.1.1 ศิลปินนักปราชญ์พื้นบ้านอีสานและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสานที่ได้รับการยอมรับ พร้อมทั้งเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับผู้เรียนทางดนตรีพื้นบ้านในระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

- 1) ศิลปินแห่งชาติทางด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน จำนวน 2 ท่าน
- 2) ผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน จำนวน 1 ท่าน

1.1.2 สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาโสตประสาท พร้อมกับมีผู้เรียนวิชาเอกดนตรีพื้นบ้านอีสาน หรือมีการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้คัดเลือกมาทั้งหมด 5 สถาบัน

โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องที่สอนในสถาบันดังกล่าว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยในการดำเนินการสร้างและออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้อิงจากหลักการในการจัดการเรียนการสอนและการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมดได้ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง โดยมี 2 แบบสัมภาษณ์คือ

1) แบบสัมภาษณ์ศิลปินนักปราชญ์พื้นบ้านอีสานและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน

2) แบบสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านสถาบันอุดมศึกษา

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการสอน เพื่อนำไปใช้ประเมินรับรองคุณภาพในรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชารายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานของระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

1) ทบทวนเอกสาร งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ องค์ความรู้เกี่ยวกับการสอนและการพัฒนารูปแบบการสอน องค์ความรู้เกี่ยวกับการสอนดนตรีและการสอนโสตประสาท องค์ความรู้เกี่ยวกับการสอนโสตประสาทแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2) สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structure Interview) แล้วดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์

3) ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสัมภาษณ์ศิลปินนักปราชญ์พื้นบ้านอีสานและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสานและอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาของอาจารย์ผู้สอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทยทั้งหมด 5 สถาบัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หามาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำโครงร่างเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตทักษะ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลการสอน

ระยะที่ 2 ออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาสัตตบรรณคดีอีสานของระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

นำองค์ความรู้ที่ได้จากการทบทวนเอกสาร งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งผลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม (Content Analysis) แล้วใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงร่างเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาสัตตบรรณคดีอีสาน

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้การสอนสัตตบรรณคดีอีสานระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อหาประเมินรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชา

4. การจัดการกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งการจัดการกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 องค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนสัตตบรรณคดีอีสาน

1) ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนเอกสาร งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้และนำไปจัดทำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งจัดทำเค้าโครง และประยุกต์ใช้ในการออกแบบสัมมนา

2) ข้อมูลจากภาคสนาม นำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงเพื่อออกแบบการเรียนรู้

ระยะที่ 2 ออกแบบและพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาสัตตบรรณคดีอีสาน
นำองค์ความรู้ที่ได้จากการทบทวนเอกสาร งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งผลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม ได้แก่

1) เรื่องการสอนสัตตบรรณคดีอีสานแบบดั้งเดิมจากศิลปินนักปราชญ์พื้นบ้านอีสานและนักวิชาการทางสัตตบรรณคดีอีสาน นำข้อมูลมาศึกษาบริบทและนำวิธีการสอนแบบมาประยุกต์ใช้

2) เรื่องการสอนรายวิชาสัตตบรรณคดีอีสานจากสถาบันอุดมศึกษา

แล้วใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงร่างเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาสัตตบรรณคดีอีสานแล้วตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงตามคำแนะนำ

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาสัตตบรรณคดีอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อหาประเมินรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชา แล้วสรุปข้อมูล วิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณตามข้อมูลเชิงสถิติและสรุปผล

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) และเสริมด้วยวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) เกี่ยวกับวิธีสอนโสตทักษะทางดนตรีที่บ้านอีสานในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่

5.1 วิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence; IOC) เพื่อใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ โดยมีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$IOC = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างส่วนประกอบของข้อคำถามกับ
จุดประสงค์

$$\frac{\sum x}{N} \text{ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด} \\ \text{แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

5.2 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ใช้ในการประเมินรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีที่บ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องด้านเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$$\frac{\sum x}{n} \text{ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม} \\ \text{แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม}$$

พหุบัณฑิต ชเว

5.3 การวิเคราะห์หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คือค่าที่บ่งบอกถึงการกระจายตัวของข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ซึ่งหมายความว่าค่า SD ยิ่งสูง การกระจายตัวของข้อมูลจากค่าเฉลี่ยยิ่งมาก ในขณะที่ค่า SD ต่ำแสดงว่าข้อมูลอยู่ใกล้กับค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องด้านเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$S. D. = \frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n - 1)}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

พูน ปณ จิโต ชีเว

บทที่ 4

วิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

การศึกษาวิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่างๆที่เก็บรวบรวมจากสัมภาษณ์การจัดการเรียนสอนและวิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอนของแต่ละสถาบันที่มีการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านและมีการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับโสตประสาท จำนวน 5 สถาบัน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการจัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานต่อไป โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชาและการจัดการชั้นเรียน
2. ด้านแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาในการเรียนการสอน
3. ด้านจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน
4. ด้านกระบวนการเรียนการสอน
5. ด้านสถานที่/อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

และศิลปินแห่งชาติและนักวิชาการทางด้านดนตรีพื้นบ้านอีสานที่เป็นที่ยอมรับ จำนวน 3 ท่าน โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อ

1. การสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา
2. การสอนโสตประสาททางดนตรีในดนตรีพื้นบ้านอีสาน
3. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน

โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์และทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพโดยมีรายละเอียดดังนี้

พูน ปณ กิโต ชีเว

1. สถาบันอุดมศึกษา

1.1 มหาวิทยาลัยแห่งที่ 1

1.1.1 ด้านหลักสูตรเนื้อหารายวิชาและการจัดการชั้นเรียน

1.1.1.1 ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Education Program in Music Education

หลักสูตรปรับปรุงเมื่อ พ.ศ. 2560

1.1.1.2 ชื่อปริญญา

ภาษาไทย : ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)

ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Education (Music Education)

1.1.1.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- 1) มีความรู้ ทักษะ และเชี่ยวชาญด้านดนตรี สามารถคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์งานศิลป์
- 2) เป็นครูดนตรี ที่สามารถถ่ายทอดและประยุกต์ความรู้ มีความเป็นเลิศในศาสตร์ด้านดนตรี
- 3) สร้างสรรค์นวัตกรรม และหรืองานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และบูรณาการความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง
- 4) พัฒนาตนเองให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและมีความพร้อมในการร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- 5) มีความสามารถในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา และใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

1.1.1.4 โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาเป็นหลักสูตร ระดับปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 131 หน่วยกิต ดังนี้

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 31 หน่วยกิต

1.1) กลุ่มวิชาบังคับ 29 หน่วยกิต

1.2) กลุ่มวิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 2 หน่วยกิต

2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน 102 หน่วยกิต

2.1) กลุ่มวิชาชีพครู 38 หน่วยกิต

2.1.1) วิชาชีพรู 26 หน่วยกิต

2.1.2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 12 หน่วยกิต

2.2) กลุ่มวิชาเอก ไม่น้อยกว่า 64 หน่วยกิต

2.2.1) วิชาแกน 4 หน่วยกิต

2.2.2) วิชาเอกดนตรีไทย

1) เอกบังคับ 40 หน่วยกิต

2) เอกเลือก ไม่น้อยกว่า 20 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

1.1.1.5 รายละเอียดเกี่ยวกับรายวิชาโสตประสาท หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาดนตรีศึกษา เป็นหลักสูตร 4 ปี มีจำนวนรายวิชาตลอดหลักสูตร 1 รายวิชา ซึ่งมีรายละเอียดของรายวิชา ดังนี้

ตารางที่ 1 รายวิชาโสตประสาท หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

ชื่อวิชา	หน่วยกิต	คำอธิบายรายวิชา
พื้นฐานโสตทักษะ (Foundation for Ear Training)	3(2-2-5)	องค์ประกอบการฝึกโสตทักษะ ฝึกทักษะการฟัง ทำนอง ฝึกเคาะหรือตบจังหวะในอัตราธรรมดา อัตรา ผสม บันทึกโน้ตจากการฟัง (Dictation of Melody) การขับร้องโน้ตให้ตรงตามทำนองและจังหวะ (Solfeggio) Visual elements of coaching skills, practice listening melody, practice tapping or slapping rhythmically at a rate of conventional mixing rate note from listening (Dictation of Melody) by singing a note, melody and rhythm (Solfeggio)

พูน ปณ ภัโต ชีเว

1.1.1.6 การจัดการเรียนการสอนรายสัปดาห์

1) ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนในหลักสูตรนี้ประกอบด้วยผู้เรียน ที่เลือกเรียนตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา การสอนใช้วิธีการเรียนรวมทั้งหมดจากทุกสาขาวิชาเรียนพร้อมกันในห้องเรียนเดียวกัน

2) ด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่เรียนจะเป็นเนื้อหาเดียวกันทั้งหมดสำหรับผู้เรียนทุกคน เนื้อหาครอบคลุมการฝึกฝนการร้องโน้ตตามจังหวะและทำนอง, การบันทึกโน้ตตามเสียงที่ได้ยิน, และการฝึกสัปดาห์ทักษะจากแบบฝึกหัดที่กำหนดโดยผู้สอน

1.1.2 ด้านแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาในการเรียนการสอน

1.1.2.1 ทฤษฎีการฟังทำนองและจังหวะ (Melody and Rhythm Dictation) การเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะการฟังทำนองและจังหวะ โดยให้ผู้เรียน ฝึกการบันทึกโน้ตตามจังหวะและเสียงที่ได้ยิน (rhythmic dictation และ melodic dictation) เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังและจดจำทำนองและจังหวะดนตรีอย่างแม่นยำ

1.1.2.2 การใช้แนวคิด Solfeggio เป็นการฝึก ตามทำนองและจังหวะอย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียน สามารถเข้าใจและตีความโน้ตเพลงได้ดียิ่งขึ้น Solfeggio เป็นการฝึกการฟังและร้องที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะด้านดนตรี

1.1.2.3 การฝึกสัปดาห์ทักษะตามแบบฝึกหัด โดยการสอนเน้นการฝึกปฏิบัติผ่านแบบฝึกหัด ออกแบบไว้ เช่น Rhythm reading และ Kodaly 333 Elementary Exercises ซึ่งออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการรับรู้และการตอบสนองต่อเสียงดนตรี

แนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้ถูกนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะสัปดาห์สำหรับผู้เรียน ในรายวิชานี้ อย่างมีระบบและครอบคลุมทุกด้านที่สำคัญในการเรียนรู้ดนตรี

1.1.3 ด้านจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน

1.1.3.1 เพื่อให้ผู้เรียน เข้าใจในองค์ประกอบการฝึกสัปดาห์

1.1.3.2 เพื่อให้ผู้เรียน สามารถปฏิบัติทักษะการฟังทำนอง ฝึกเคาะหรือตบจังหวะในอัตราธรรมชาติ อัตราผสม บันทึกโน้ตจากการฟัง (Dictation of Melody)

1.1.3.3 เพื่อให้ผู้เรียน สามารถการขับร้องโน้ตให้ตรงตามทำนองและจังหวะ (Solfeggio)

1.1.4 ด้านกระบวนการเรียนการสอน

1.1.4.1 การเตรียมการสอน

1) การเตรียมเนื้อหา

ผู้สอนเตรียมเนื้อหาการเรียนการสอนที่ครอบคลุมทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการฝึกโสตทักษะ ซึ่งรวมถึงการฝึกฟังทำนองและจังหวะ การบันทึกโน้ตจากการฟัง และการร้องโน้ตให้ตรงตามทำนองและจังหวะ (Solfeggio) เนื้อหาเหล่านี้ได้รับการคัดเลือกและจัดลำดับให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน โดยเนื้อหาจะเริ่มจากพื้นฐานก่อนและค่อย ๆ เพิ่มความซับซ้อนขึ้น การเตรียมเนื้อหายังรวมถึงการเลือกสื่อการสอนที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น เพลงพื้นฐานที่ปฏิบัติ และแบบฝึกหัดที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ของรายวิชา

2) การจัดเตรียมแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความสำคัญมากในการพัฒนาทักษะโสต การเตรียมแบบฝึกหัดต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและทบทวนทักษะที่เรียนรู้ แบบฝึกหัดเหล่านี้อาจมีทั้งการร้องโน้ต การบันทึกโน้ตจากการฟัง และการเคาะจังหวะ ซึ่งจะถูกนำมาใช้ในช่วงต่าง ๆ ของการเรียนการสอน

1.1.4.2 การสอนและสื่อการสอน

1) รูปแบบการสอน

การสอนในวิชานี้เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติเป็นหลัก ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนทักษะการฟังและการบันทึกโน้ตในรูปแบบต่าง ๆ โดยเริ่มจากการฝึกการร้องโน้ตตามจังหวะ และทำการบันทึกโน้ตที่ได้ยิน และสุดท้ายเป็นการฝึกโสตทักษะขั้นสูงผ่านแบบฝึกหัดเฉพาะ เช่น การฟังเสียงและจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ของเสียงดนตรี

2) สื่อการสอน

สื่อการสอนที่ใช้ในรายวิชามีทั้งสื่อเสียงและแบบฝึกหัดที่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยแบบฝึกหัดเหล่านี้จะถูกใช้ในการฝึกปฏิบัติการฟังและการบันทึกโน้ต ประกอบไปด้วยแบบฝึกหัด Rhythm reading, French Folk Song, O My Little A minuet, St. Anthony Chorale, Bass line melody, และ Kodaly 333 Elementary Exercises นอกจากนี้ ยังมีการใช้เพลงพื้นฐานและบทเพลงคลาสสิกที่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน เพื่อฝึกการฟังและการร้องโน้ต สื่อการสอนดิจิทัล สื่อการสอนจาก YouTube หรือเว็บไซต์เกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี อาจถูกใช้เพื่อเสริมการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายและน่าสนใจยิ่งขึ้น

3) การจัดการเรียนรู้

การเรียนรู้จะเป็นแบบกลุ่ม โดยผู้เรียน ทุกคนจะได้รับการสอนเนื้อหาเดียวกัน และเข้าร่วมในกิจกรรมการฝึกปฏิบัติที่ถูกจัดเตรียมไว้ ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือระหว่างผู้เรียน

1.1.4.3 การประเมินผล

1) การประเมินตามกิจกรรม

การประเมินผลการเรียนรู้จะถูกดำเนินการตลอดทั้งภาคการศึกษา ผ่านการ สังเกตพฤติกรรมและผลคะแนนจากการทำแบบฝึกหัด การประเมินนี้จะทำให้ผู้สอนสามารถติดตาม ความก้าวหน้าของผู้เรียน ได้อย่างต่อเนื่องและปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของ ผู้เรียน ในแต่ละคน การประเมินยังครอบคลุมทักษะที่ผู้เรียน ได้รับจากการฝึกฝน เช่น การร้องโน้ต ตามจังหวะและทำนอง การบันทึกโน้ตจากการฟัง และการฝึกหัดที่ใช้ในการเรียนการสอน

2) การสอบปลายภาค

ในการสอบปลายภาค ผู้เรียน จะถูกทดสอบความสามารถในการปฏิบัติทักษะที่ ได้เรียนรู้ตลอดภาคการศึกษา โดยข้อสอบประกอบด้วยการร้องโน้ต การบันทึกโน้ตจากการฟัง และ การวิเคราะห์เสียงดนตรี ซึ่งการสอบนี้เป็นการประเมินขั้นสุดท้ายที่มีสัดส่วนคะแนน 20% ของผลการ ประเมินทั้งหมด.

1.1.5 ด้านสถานที่/อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

1.1.5.1 ด้านสถานที่

1) ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ

ห้องเรียนและห้องบรรยายห้องปฏิบัติดนตรีมีหลายประเภท คือ ห้องปฏิบัติ ดนตรีไทย, ห้องปฏิบัติคีตศิลป์, ห้องปฏิบัติดนตรีพื้นบ้าน, และห้องปฏิบัติดนตรีสากล

ห้องเฉพาะทาง มีห้อง Studio บันทึกเสียงระบบ Digital ซึ่งใช้สำหรับการบันทึก และประมวลผลเสียงดนตรีดิจิทัล ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ ยังมีห้องศิลปะนิพนธ์ สถานที่ฝึกซ้อมและสอบการแสดงดนตรี มีสถานที่ฝึกซ้อมและสอบการแสดงดนตรี

ซึ่งห้องเรียนที่ใช้สอนมีบรรยากาศที่ดีและมีเปียโนในห้องเรียนเพื่อให้บรรยากาศ การเรียนรู้ได้ครบถ้วน

2) อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

อุปกรณ์การเรียนการสอน มีเครื่องดนตรีที่หลากหลายรวมถึงห้องสำหรับเครื่อง ดนตรีไทย, เครื่องดนตรีพื้นบ้าน, และเครื่องดนตรีสากล ที่ถูกจัดเตรียมไว้เพื่อสนับสนุนการเรียนการ

สอนดนตรีในสาขาต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีอุปกรณ์การเรียนการสอนอื่น ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ และ เครือข่าย Wi-Fi เพื่อรองรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน

3) ทรัพยากรการเรียนรู้และสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ

วิทยาลัยมีหอสมุด ซึ่งมีตำราและหนังสือที่ครอบคลุมทุกภาควิชาและสาขาวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตร รวมถึงผลงานศิลปนิพนธ์ในด้านนาฏศิลป์และดนตรีของผู้เรียน ด้วย

4) แหล่งเรียนรู้นอกสถานที่

มีการจัดเตรียมแผนงานเพื่อจัดหาตำรา หนังสือ และครุภัณฑ์เพิ่มเติม รวมถึง แหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ เช่น ห้องสมุดประชาชนจังหวัดกาฬสินธุ์, วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, และสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาสารคามและ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สรุป

การสอนวิชาโสตประสาทในมหาวิทยาลัยแห่งที่ 1 มีลักษณะเป็นการฝึกทักษะทางดนตรีที่เน้นการฟังและจดจำเสียงทำนองและจังหวะอย่างเป็นระบบ การสอนเน้นการฝึกทักษะด้านการฟังทำนองและจังหวะของดนตรี โดยผู้เรียนจะต้องฝึกการบันทึกโน้ตตามเสียงที่ได้ยิน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการจดจำและแยกแยะเสียงดนตรีที่มีลักษณะเฉพาะ ตัวอย่างแม่นยำ

พร้อมกับการฝึกทักษะการฟังนี้ด้วยแบบฝึกหัดที่ออกแบบมาอย่างดีโดยบูรณาการดนตรีตะวันตกเข้าไปด้วย เช่น แบบฝึก Rhythm reading และ Kodaly 333 Elementary Exercises ซึ่งเน้นไปที่การฝึกฝนการรับรู้และตอบสนองต่อเสียงดนตรีแบบดั้งเดิม การใช้เพลงพื้นบ้าน และทำนองอีสานเป็นสื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ การประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชานี้จะดำเนินการผ่านการสังเกตและการให้คะแนนจากการทำแบบฝึกหัดและการสอบปฏิบัติ ซึ่งมุ่งเน้นที่การวัดความสามารถของผู้เรียน ในการฟังและบันทึกโน้ตตามทำนองและจังหวะดนตรี การประเมินนี้จะช่วยให้ผู้สอนสามารถติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนและปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน แต่ละคน

การนำวิธีการสอนจากวิชาโสตประสาทในมหาวิทยาลัยแห่งที่ 1 มาประยุกต์ใช้กับดนตรีพื้นบ้านอีสาน คือ เน้นการฝึกทักษะการฟัง การจดจำทำนองและจังหวะอย่างเป็นระบบ โดยประยุกต์ใช้แบบฝึกต่าง ๆ เช่น Kodaly 333 และ Solfeggio ผู้เรียนจะฝึกฟังและบันทึกทำนองจากเครื่องดนตรีอีสาน เช่น แคน หรือ พิณ รวมถึงการประยุกต์ใช้ Rhythm Reading กับจังหวะพื้นบ้าน เช่น หมอลำ การประเมินผลจะเน้นการฝึกปฏิบัติและสังเกตพัฒนาการผู้เรียน ช่วยให้พวกเขาพัฒนาทักษะการฟังและตอบสนองต่อดนตรีพื้นบ้านอย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพในการสอนวิชาโสต

ประสาสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสาน จึงเป็นการพัฒนาทักษะการฟังและจดจำเสียงที่สำคัญในการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานในบริบทของการศึกษา ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านนี้อย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 มหาวิทยาลัยแห่งที่ 2

1.2.1 ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน

1.2.1.1 ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี)

ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Education Program in Music Education

หลักสูตรปรับปรุงเมื่อ พ.ศ. 2565

1.2.1.2 ชื่อปริญญา

ภาษาไทย : ครุศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)

ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Education (Music Education)

1.2.1.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1) เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านดนตรีศึกษา สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของประเทศ

2) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรทางด้านการเรียนการสอนการสอนที่จะส่งผลให้ครู มีความรู้ความสามารถสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการศึกษาของชาติ

3) เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูมีความรับผิดชอบสูงต่อวิชาการและวิชาชีพมีความอดทนใจกว้างและมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้พร้อมที่จะประกอบวิชาชีพครูอย่างมีคุณภาพและเป็นไปตามสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครู

4) ความรอบรู้ในศาสตร์สาขาวิชาดนตรี และวิชาชีพครู สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความรู้ใหม่สำหรับการประกอบวิชาชีพหรือการศึกษาในระดับสูงขึ้นในอนาคต

5) มีศักยภาพที่จะพัฒนางานในหน้าที่ และเส้นทางวิชาชีพให้มีความก้าวหน้าเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานหน้าที่ครูได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.2.1.4 โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา เป็นหลักสูตร ระดับปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 138 หน่วยกิต ดังนี้

โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็นหมวดวิชา ดังนี้

- 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
- 2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน จำนวนไม่น้อยกว่า 102 หน่วยกิต
 - 2.1) กลุ่มวิชาชีพครู จำนวนไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต
 - 2.1.1) วิชาชีพครู 30 หน่วยกิต
 - 2.1.2) วิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 12 หน่วยกิต
 - 2.2) กลุ่มวิชาเอก จำนวนไม่น้อยกว่า 60 หน่วยกิต
 - 2.2.1) วิชาแกน 31 หน่วยกิต
 - 2.2.2) วิชาบังคับ 18 หน่วยกิต
 - 2.2.3) วิชาเลือก 11 หน่วยกิต
- 3) หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

1.2.1.5 รายละเอียดเกี่ยวกับรายวิชาโสตประสาท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มีจำนวนรายวิชาตลอดหลักสูตร 1 รายวิชา ซึ่งในแต่ละรายวิชา มีรายละเอียดของรายวิชา ดังนี้

ตารางที่ 2 รายวิชาโสตประสาท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

ชื่อวิชา	หน่วยกิต	คำอธิบายรายวิชา
โสตทักษะและการขับร้อง สำหรับครู (Ear Training Skills and Choral for Teachers)	2(1-2-3)	พิสัยความสูงต่ำของเสียงผู้ร้อง จัดกลุ่มตามพิสัย ฝึก การหายใจ ที่ถูกต้อง ฝึกการออกเสียง ฝึกการใช้เสียง ทุกระดับ ฝึกการออกเสียงสระ ฝึกการเทียบเสียงกับ เครื่องดนตรี ฝึกการฟังเสียงประสานและบทเพลง สำหรับวงขับร้องประสานเสียง The range of height and low of the singer's voice. Group by range, practice correct breathing, practice pronunciation. Practice using sounds at all levels. Practice pronunciation of vowels. Practice comparing sounds with instruments. Practice listening to chorus and songs for the choir.

2.1.6 การจัดการเรียนการสอนรายสัปดาห์

1) ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนในรายวิชานี้ประกอบด้วยผู้เรียน ที่เลือกเรียนตามสาขาวิชาเอกดนตรีสากล ดนตรีไทย และดนตรีพื้นบ้าน การสอนใช้วิธีการเรียนรวมทั้งหมดจากทุกสาขาวิชาเรียนพร้อมกันในห้องเรียนเดียวกัน

2) ด้านเนื้อหา

เนื้อหาประกอบด้วยการศึกษาอ่านโน้ตสากล การฟังเสียงโน้ตและจังหวะ และการเขียนโน้ตดนตรีแนวเดียวจากการฟัง มีการปฏิบัติจริงและการใช้เครื่องมือทางดนตรี ซึ่งเป็นเนื้อหาเดียวกัน ซึ่งทุกเครื่องดนตรีต้องทราบและเข้าใจ ดังนั้นการเรียนการสอนจึงไม่ได้แยกเครื่องมือเอกดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีไทย ดนตรีตะวันตก ซึ่งการเรียนรวมด้านเนื้อหาดังกล่าวยังเป็นข้อดีในการสร้างสภาวะแวดล้อมให้นิสิตได้ช่วยเหลือกันและเป็นแรงกระตุ้นในการเรียนรู้ในห้องเรียน

1.2.2 ด้านแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาในการเรียนการสอน

1.2.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางดนตรี โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงและการใช้เครื่องมือทางดนตรี ใช้การทดสอบและการประเมินผลเพื่อวัดความเข้าใจและความสามารถทางดนตรีของผู้เรียน

1.2.2.2 ทฤษฎีการพัฒนาทักษะสัปดาห์ฝึกให้ผู้เรียน สามารถฟังและเขียนโน้ตจากการฟังได้อย่างถูกต้อง ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการฟังเสียงโน้ตดนตรีจากสิ่งของต่าง ๆ และการนับจังหวะ

1.2.2.3 ทฤษฎีการสอนดนตรีแบบบูรณาการ รวมการสอนทฤษฎีดนตรีและการปฏิบัติจริงเข้าด้วยกันส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวมที่ผู้เรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง

1.2.3 ด้านจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน

1.2.3.1 พัฒนาความรู้ความเข้าใจในดนตรี

- 1) ให้ผู้เรียน มีความรู้และความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีดนตรี
- 2) ให้ผู้เรียน สามารถจำแนกระดับของเสียง ชนิดของคอร์ด และขั้นคู่ได้
- 3) ให้ผู้เรียน สามารถอ่านโน้ตสากลได้ทั้งกุญแจซอลและกุญแจฟา

1.2.3.2 พัฒนาทักษะการฟังและการเขียนโน้ต

- 1) ให้ผู้เรียน ฟังเสียงโน้ตและจังหวะ
- 2) ให้ผู้เรียน เขียนโน้ตดนตรีแนวเดียวจากการฟัง

1.2.3.3 ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ

- 1) ให้ผู้เรียน การมีวินัย ตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

1.2.4 ด้านกระบวนการเรียนการสอน

1.2.4.1 การเตรียมการสอน

- 1) วางแผนบริหารการสอน (Course Syllabus) จัดเตรียมเอกสารแผนบริหารการสอนเพื่อชี้แจงรายละเอียดของวิชา หัวข้อการเรียนรู้ การบ้าน และข้อตกลงในการเรียน
- 2) การวางแผนการสอนรายสัปดาห์ กำหนดหัวข้อและกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละสัปดาห์อย่างชัดเจน เช่น การฝึกฟังเสียง การอ่านโน้ต และการเขียนโน้ตดนตรี

1.2.4.2 การสอนและสื่อการสอน

1) วิธีการสอน

การบรรยาย ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเสียงโน้ตและคอร์ด การอ่านโน้ตสากล ทั้งกุญแจซอลและกุญแจฟา

การปฏิบัติ ฝึกทักษะการฟังจังหวะและโน้ต การฟังชิ้นคู่ และการเขียนโน้ตดนตรีแนวเดียวจากการฟัง

การอภิปรายกลุ่ม ให้ผู้เรียน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการฝึกฝนทักษะ

การสาธิต ใช้เปียโนในการสาธิตเสียงโน้ตและจังหวะต่าง ๆ

2) สื่อการสอน

ตำราเรียนหลัก Maurice Lieberman's "Ear Training And Sight Singing" ซึ่งให้แนวทางในการฝึกทักษะการฟังและการอ่านโน้ต เอกสารประกอบการสอน รวมถึงโน้ตเพลง และแบบฝึกหัดที่ใช้ในการฝึกทักษะต่าง ๆ

เครื่องดนตรี เปียโนใช้ในการฝึกปฏิบัติการฟังและเขียนโน้ต

1.2.4.3 การประเมินผล

1) การประเมินผลการเรียนรู้

การทดสอบย่อย ประเมินความเข้าใจในแต่ละหัวข้อที่เรียน

การสอบกลางภาคและปลายภาค ทดสอบความรู้และทักษะที่ได้เรียนมาตลอดภาคการศึกษา

การสังเกตพฤติกรรม สังเกตการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและการตอบคำถาม

เกณฑ์การประเมิน:

การเข้าชั้นเรียน ผู้เรียน ต้องเข้าชั้นเรียนตามเวลาที่กำหนดและมีส่วนร่วมในกิจกรรม

การส่งงาน ผู้เรียน ต้องส่งงานตามกำหนดระยะเวลาและมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

การสอบ คะแนนสอบกลางภาคและปลายภาคมีส่วนร่วมการประเมินรวมถึงการสอบย่อยและการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน

1.2.5 ด้านสถานที่/อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

1.2.5.1 สถานที่

1) ห้องเรียนและห้องฝึกปฏิบัติ มีห้องเรียนเฉพาะทางสำหรับการสอนดนตรี รวมถึงห้องฝึกปฏิบัติที่มีการจัดอุปกรณ์ดนตรี เช่น เปียโน กีตาร์ กลองชุด และเครื่องดนตรีอื่น ๆ

2) ห้องอัดเสียง มีการจัดเตรียมห้องอัดเสียงที่มีอุปกรณ์คุณภาพสูงสำหรับการฝึกฝนและการบันทึกเสียงดนตรี

3) ห้องสมุดดนตรี มีการจัดเก็บหนังสือ เอกสาร และสื่อการสอนทางดนตรีอย่างครบถ้วนสำหรับการค้นคว้าและการศึกษาของนักเรียน

1.2.5.2 อุปกรณ์การสอน

1) เครื่องดนตรี มีการจัดเตรียมเครื่องดนตรีหลากหลายประเภท ทั้งดนตรีสากลและดนตรีไทย เพื่อให้ได้ฝึกฝนและใช้งานในการเรียนการสอน

2) สื่อการสอนดิจิทัล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการฝึกฟัง การเรียนรู้ทฤษฎีดนตรี และการเรียบเรียงเสียงประสาน

สรุป

การสอนวิชาโสตประสาทในมหาวิทยาลัยแห่งที่ 2 ถูกออกแบบมาเพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียน โดยเฉพาะด้านการฟัง การจดจำเสียง และการเขียนโน้ตจากการฟัง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการสอนดนตรีและการสร้างความเชี่ยวชาญในด้านดนตรี

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ได้รับการปรับปรุงล่าสุดในปี พ.ศ. 2565 และมุ่งเน้นที่การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน ในการเป็นครูดนตรีที่มีคุณภาพ วิชาโสตประสาทในหลักสูตรนี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการฟังและการขับร้องผ่านการฝึกปฏิบัติที่เข้มข้น และการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เนื้อหาของวิชาโสตประสาทครอบคลุมการฝึกทักษะการฟังเสียงโน้ตและจังหวะ การเทียบเสียงกับเครื่องดนตรี และการฟังเสียงประสาน

การสอนในวิชานี้เน้นไปที่การปฏิบัติจริง โดยผู้เรียน จะได้ฝึกฝนทักษะการฟังและการขับร้องผ่านการใช้เครื่องดนตรีที่หลากหลายและการเรียนรวมกันในห้องเรียนเดียวกัน ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน เนื้อหาที่ใช้ในการสอนครอบคลุมทั้งดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีไทย และดนตรีสากล ซึ่งช่วยให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการสอนดนตรีในบริบทที่หลากหลาย

นอกจากนี้ กระบวนการเรียนการสอนยังได้รับการเสริมด้วยการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น ตำราเรียนหลัก “Ear Training And Sight Singing” ของ Maurice Lieberman ซึ่งให้แนวทางในการฝึกทักษะการฟังและการอ่านโน้ต ตลอดจนการใช้เปียโนและเครื่องดนตรีอื่น ๆ ในการสาธิตและฝึกฝน ผู้เรียน ยังได้รับการประเมินผลผ่านการทดสอบย่อย การสอบกลางภาคและปลายภาครวมถึงการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน เพื่อวัดความเข้าใจและทักษะที่ได้เรียนรู้อย่างแท้จริง

การจัดการเรียนการสอนในวิชานี้ได้รับการสนับสนุนจากสถานที่และอุปกรณ์ที่ทันสมัย รวมถึงห้องฝึกปฏิบัติที่มีการจัดอุปกรณ์ดนตรีอย่างครบครัน และห้องสมุดดนตรีที่รวบรวมทรัพยากรทางดนตรีอย่างหลากหลาย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการฟัง ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป การสอนวิชาโสตประสาท เป็นการฝึกฝนทักษะทางดนตรีที่เน้นการปฏิบัติจริงและการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการพัฒนาทักษะการฟัง การขับร้อง และการบันทึกเสียงดนตรี ผู้เรียน จะได้รับการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งเตรียมความพร้อมให้พวกเขาเป็นครูดนตรีที่มีความสามารถและเชี่ยวชาญในอนาคต

ในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ 2 เน้นการพัฒนาทักษะการฟัง การจดจำเสียง และการเขียนโน้ตผ่านการปฏิบัติจริง รวมถึงการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนดนตรีที่บ้านอีสานได้ดังนี้

1) ฝึกทักษะการฟังและจดจำเสียงจากดนตรีตะวันตกในหลักสูตรนี้ สามารถนำมาปรับใช้ในการสอนดนตรีที่บ้านอีสาน โดยปรับให้เน้นทำนองและจังหวะจากเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน หรือ พิณ ให้ผู้เรียนฝึกการฟังเสียงดนตรีพื้นบ้านเพื่อพัฒนาทักษะในการจดจำเสียงและทำนอง

2) การเขียนโน้ตจากการฟัง เทคนิคการเขียนโน้ตจากการฟังเสียงดนตรีที่เรียนในหลักสูตรสามารถนำไปใช้กับดนตรีพื้นบ้านอีสาน เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการบันทึกทำนองและจังหวะที่ได้ยิน ซึ่งเป็นการช่วยสร้างความเข้าใจและการจดจำดนตรีพื้นบ้านอย่างแม่นยำ

3) การฝึกขับร้องและการฟังเสียงประสาน การสอนทักษะการขับร้องและการฟังเสียงประสานที่เน้นในวิชานี้ สามารถนำมาใช้กับดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยผู้เรียนสามารถฝึกการร้องเพลงพื้นบ้าน เช่น หมอลำ และการฟังเสียงประสานจากวงดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งจะช่วยให้พวกเขามีทักษะในการปฏิบัติและเข้าใจบทเพลงพื้นบ้านมากขึ้น

4) การใช้เทคโนโลยีในการสอนดนตรี การใช้สื่อการสอนดิจิทัลและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกทักษะดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยอาจใช้โปรแกรม

คอมพิวเตอร์ในการฝึกฟังเสียงดนตรีที่บ้าน และการเรียบเรียงทำนอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

1.3 มหาวิทยาลัยแห่งที่ 3

1.3.1 ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน

1.3.1.1 ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี)

ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Education Program in Music Education

หลักสูตรปรับปรุงเมื่อ พ.ศ. 2562

1.3.1.2 ชื่อปริญญา

ภาษาไทย : ครุศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)

ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Education (Music Education)

1.3.1.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติทางดนตรีที่มีคุณภาพ เป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้และมีความเข้าใจกระบวนการวิจัยทางด้านดนตรี

2) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดนตรี และบูรณาการทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ร่วมกับศาสตร์แห่งการสอนดนตรี

3) เพื่อให้ผู้เรียนมีอุดมการณ์และจิตวิญญาณความเป็นครู มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

4) เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นและประจำชาติสู่ระดับสากล

1.3.1.4 โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี) มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 138 หน่วยกิต โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็นหมวดวิชา ดังนี้

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เรียนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน เรียนไม่น้อยกว่า 102 หน่วยกิต

2.1) วิชาชีพครู เรียนไม่น้อยกว่า 41 หน่วยกิต

2.1.1) วิชาชีพครูบังคับ 29 หน่วยกิต

2.1.2) วิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 12 หน่วยกิต

2.2) วิชาเอก เรียนไม่น้อยกว่า 61 หน่วยกิต

2.2.1) วิชาเอกบังคับ 40 หน่วยกิต

2.2.2) วิชาเอกเลือก 21 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี เรียนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

1.3.1.5 รายละเอียดเกี่ยวกับรายวิชาโสตประสาท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี) มีจำนวนรายวิชาตลอดหลักสูตร 1 รายวิชา ซึ่งมีรายละเอียดของรายวิชา ดังนี้ ตารางที่ 3 รายวิชาโสตประสาท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี)

ชื่อวิชา	หน่วยกิต	คำอธิบายรายวิชา
การบันทึกโน้ตและฝึกโสตประสาท Musical Notation and Ear Training	3 (2-2-5)	การบันทึกโน้ตดนตรีตะวันตก ระดับเสียง จังหวะ การประสานเสียง เครื่องหมายทางดนตรีตะวันตก การแปลงเสียงระดับตัวโน้ตและพัฒนาโสตประสาท การฝึกทักษะการฟังชั้นคู่เสียง คอร์ดและบันไดเสียง Western musical notation, volume, rhythm, choir, western musical symbol, voicing of note and auditory development, practicing interval listening skills; including with chord and scale

1.3.1.6 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาโสตประสาท

1) ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนในรายวิชานี้ประกอบด้วยผู้เรียน ที่เลือกเรียนตามสาขาวิชาเอกดนตรีสากล ดนตรีไทย และดนตรีพื้นบ้าน การสอนใช้วิธีการเรียนรวมทั้งหมดจากทุกสาขาวิชาเรียนพร้อมกันในห้องเรียนเดียวกัน การจัดการเรียนการสอนรายวิชาโสตประสาททางดนตรีมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียนในหลักสูตร โดยเน้นที่การพัฒนาความสามารถในการฟัง การบันทึก และการอ่านโน้ตดนตรี การฟังดนตรีในหลากหลายมิติ เช่น การฟังจังหวะ การฟังแนวทำนอง และการฟังเสียงประสาน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและรับรู้เสียงดนตรีได้อย่างละเอียดและแม่นยำมากขึ้น

2) ด้านเนื้อหา

หลักสูตรมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับโสตประสาท และรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพื้นบ้าน การสอนใช้วิธีการเรียนรวมทั้งหมด เนื้อหาที่เรียนเป็นเนื้อหาเดียวกันทั้งหมด ไม่ได้แบ่งแยกตามสาขาวิชาของผู้เรียน เนื้อหาของการเรียนการสอนรายวิชาโสตประสาทประกอบด้วยหลายประเด็นที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะดนตรีของผู้เรียน เนื้อหาครอบคลุมการฟังดนตรีในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่การฟังเสียงทั่วไป การฟังเพื่อความบันเทิง ไปจนถึงการฟังด้วยความเข้าใจและวิเคราะห์ดนตรี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะดนตรี

การบันทึกโน้ตและการอ่านโน้ตดนตรีเป็นเนื้อหาสำคัญที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ เนื้อหานี้จะสอนให้ผู้เรียนสามารถบันทึกและอ่านโน้ตดนตรีได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ นอกจากนี้ การฝึกการฟังและการวิเคราะห์จังหวะ การฟังแนวทำนองเพลง จะช่วยเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ และความเข้าใจในดนตรีอย่างลึกซึ้ง การพัฒนาทักษะการฟังเสียงประสานและการแยกแยะเสียงดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ เป็นอีกหนึ่งเนื้อหาที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในดนตรีอย่างลึกซึ้ง

การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีและการบันทึกจังหวะ เป็นอีกหนึ่งเนื้อหาที่สำคัญในการเรียนการสอน ผู้เรียนจะได้เรียนรู้การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรีและการบันทึกจังหวะดนตรี เพื่อให้สามารถบันทึกและอ่านโน้ตดนตรีได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้เนื้อหาเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะดนตรีได้อย่างเต็มที่ ทั้งในด้านการฟัง การบันทึก การอ่าน การบรรเลง และการร้องเพลง

1.3.2 ด้านแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาในการเรียนการสอน

แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนโสตประสาทของมหาวิทยาลัยแห่งที่ 3 การจัดการเรียนการสอนรายวิชาโสตประสาทของมหาวิทยาลัยแห่งที่ 3 ใช้แนวคิดและทฤษฎีการสอนดนตรีหลายประการเพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียน โดยแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้นั้นมีดังนี้

1.3.2.1 การสอนดนตรีของโคดัล (Kodaly Approach) วิธีการสอนนี้เน้นการใช้สัญลักษณ์ทางจังหวะที่ง่ายต่อการเข้าใจและการใช้เสียงร้องเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการอ่านโน้ตดนตรี ผู้เรียน จะได้ฝึกการใช้เสียงร้องและการใช้สัญลักษณ์ที่ไม่ใช่โน้ตมาตรฐาน เพื่อให้เข้าใจจังหวะและเสียงดนตรีอย่างลึกซึ้ง

1.3.2.2 การสอนดนตรีของดัลโครซ (Dalcroze Approach) ทฤษฎีนี้เน้นการใช้การเคลื่อนไหวทางกาย ในการตอบสนองต่อจังหวะดนตรี ผู้เรียน จะได้ฝึกการแสดงออกทางกายเพื่อปรับปรุงทักษะการฟังและการเข้าใจจังหวะดนตรี

1.3.2.3 การสอนดนตรีของออร์ฟ (Orff Schulwerk) วิธีการสอนนี้เน้นการใช้เครื่องดนตรีที่ง่ายต่อการเล่น เช่น ฆ้องและกลอง เพื่อพัฒนาการเล่นดนตรี ผู้เรียน จะได้ฝึกการเล่นเครื่องดนตรีเหล่านี้ร่วมกับการร้องเพลงและการเคลื่อนไหว

1.3.2.4 การสอนดนตรีของซูซูกิ (Suzuki Method) วิธีการสอนนี้เน้นการเรียนรู้ดนตรีโดยการฟังและการจำ ผู้เรียน จะได้ฝึกการฟังและการจำทำนองดนตรีและจังหวะโดยใช้วิธีการฟังเพลงและการฝึกซ้อม

การฝึกโสตประสาทในทฤษฎีการสอนดนตรีเหล่านี้จะช่วยพัฒนาทักษะการฟัง การบันทึก และการอ่านโน้ตดนตรีของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียน สามารถเข้าใจและรับรู้เสียงดนตรีได้อย่าง

ละเอียดและแม่นยำมากขึ้น การใช้แนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้ในการเรียนสอดประสานทำให้การเรียนรู้ดนตรีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียน ได้อย่างเต็มที่

1.3.3 ด้านจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาสอดประสานมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและครอบคลุมเพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียน โดยจุดมุ่งหมายหลักในการเรียนการสอนมีดังนี้

1.3.3.1 การพัฒนาทักษะการฟัง ผู้เรียน จะได้ฝึกฟังและวิเคราะห์ระดับเสียง อัตราจังหวะ และการบันทึกโน้ตดนตรี ทำให้สามารถแยกระดับเสียงสูง-ต่ำของโน้ตดนตรีได้อย่างแม่นยำ

1.3.3.2 การพัฒนาทักษะการบันทึกโน้ตดนตรี ผู้เรียน จะได้ฝึกการบันทึกโน้ตจากการได้ยิน ทำให้สามารถบันทึกและอ่านโน้ตดนตรีได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ

1.3.3.3 การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ทำนองเพลง ผู้เรียน จะได้ฝึกฟังและวิเคราะห์ทำนองเพลง และนำมาบันทึกโน้ตในบรรทัด 5 เส้น ทำให้สามารถเข้าใจและแยกแยะทำนองเพลงได้อย่างลึกซึ้ง

1.3.3.4 การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรี ผู้เรียน จะได้เรียนรู้การใช้สัญลักษณ์ทางดนตรี เช่น กุญแจเสียง เครื่องหมายแปลงเสียง และโน้ตเอ็นฮาร์โมนิก เพื่อให้อ่านโน้ตดนตรีได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

1.3.3.5 การฝึกปฏิบัติทางดนตรี ผู้เรียน จะได้ฝึกการร้องโน้ตในบันไดเสียงเมเจอร์ การใช้ระบบโดคงที่ (Fixed Do) และระบบโดเคลื่อนที่ (Movable Do) เพื่อเสริมสร้างทักษะการแสดงและการร้องเพลง

1.3.3.6 การบูรณาการความรู้ทางดนตรี ผู้เรียน จะได้เรียนรู้การวิเคราะห์จังหวะ ระดับเสียง และการบันทึกโน้ตจากเสียงดนตรีที่ได้ยิน และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการในการทำสื่อการสอนทางดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.4 ด้านกระบวนการเรียนการสอน

1.3.4.1 การเตรียมการสอน

1) การเตรียมแผนการสอน

กำหนดหัวข้อการสอนและวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนอย่างชัดเจน เช่น การฝึกฟังดนตรี การบันทึกโน้ต การวิเคราะห์จังหวะ และทำนองเพลงเตรียมสื่อการสอนที่เหมาะสม เช่น เอกสารประกอบการสอน เครื่องมือดนตรี โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับบันทึกและเล่นเสียงดนตรี วีดีโอสาธิต และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ วางแผนการจัดกลุ่มผู้เรียน เพื่อให้สามารถเรียนรู้และฝึกฝนร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์

จัดเตรียมห้องเรียนที่มีอุปกรณ์ครบครัน เช่น เครื่องเสียง เครื่องดนตรีต่าง ๆ และอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการฝึกโสตประสาทตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ทุกชิ้นเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีปัญหาทางเทคนิค

1.3.4.2 การสอน

1) การบรรยายและสาธิต

เริ่มต้นการสอนด้วยการบรรยายเพื่ออธิบายแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น การฟังดนตรี การบันทึกโน้ต การวิเคราะห์จังหวะ และทำนองสาธิตการใช้งานสื่อการสอนและเครื่องมือดนตรีต่าง ๆ ให้เห็นภาพชัดเจน

2) การฝึกปฏิบัติ

ผู้เรียน ได้ฝึกฟังและบันทึกโน้ตดนตรีตามที่ได้ยินจากการเล่นสดหรือจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์จัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการบรรเลงและการร้องเพลงตามทำนองและจังหวะที่กำหนด เพื่อเสริมสร้างทักษะการแสดงสดและการร้องเพลงให้ฝึกการวิเคราะห์และแยกแยะเสียงดนตรีในหลายมิติ เช่น การฟังจังหวะ การฟังแนวทำนอง และการฟังเสียงประสาน

3) การทำงานกลุ่มและการอภิปราย

จัดกลุ่มผู้เรียน ให้ทำงานร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ การฝึกฝนดนตรีส่งเสริมให้ผู้เรียน อภิปรายและนำเสนอผลงานการฝึกฝนต่อหน้าชั้นเรียน เพื่อฝึกทักษะการนำเสนอและการวิจารณ์

1.3.4.3 การประเมินผล

1) การสังเกตพฤติกรรม

สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ในระหว่างการเรียนและการฝึกฝน เช่น ความตรงต่อเวลา ความมีส่วนร่วมในการอภิปราย และการตอบสนองต่อคำถาม

2) การประเมินผลงาน

ประเมินผลงานที่ผู้เรียน ส่ง เช่น การบันทึกโน้ตดนตรี การวิเคราะห์จังหวะ และทำนอง การบรรเลงและการร้องเพลง ใช้แบบทดสอบเพื่อประเมินความเข้าใจและทักษะทางดนตรีของผู้เรียน เช่น การฟังเสียงและการบันทึกโน้ต การแยกแยะเสียงดนตรี และการใช้สัญลักษณ์ทางดนตรี

3) การทดสอบและสอบปลายภาค

จัดการทดสอบย่อยและการสอบกลางภาคเพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน สอบปลายภาคเพื่อประเมินทักษะและความรู้ทางดนตรีที่ผู้เรียน ได้เรียนรู้ตลอดภาคการศึกษา

1.3.5 ด้านสถานที่/อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

1.3.5.1 สถานที่

มีการจัดเตรียมสถานที่สำหรับการเรียนการสอนดนตรีและโสตประสาทอย่างเหมาะสม โดยมีห้องเรียนที่ออกแบบมาเพื่อรองรับการเรียนการสอนทางดนตรีโดยเฉพาะ รวมถึงห้องฝึกซ้อมที่มีการเก็บเสียงเพื่อไม่ให้เกิดการรบกวนจากภายนอก นอกจากนี้ยังมีห้องบรรเลงที่มีอุปกรณ์ครบครันสำหรับการฝึกฝนการบรรเลงและการร้องเพลง

1.3.5.2 อุปกรณ์การสอน

ได้จัดเตรียมอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัยและครบครันสำหรับการเรียนการสอนดนตรีและโสตประสาท เช่น

เครื่องดนตรี มีเครื่องดนตรีหลากหลายประเภททั้งดนตรีสากลและดนตรีไทย เช่น เปียโน กีตาร์ ไวโอลิน ฆานาด และเครื่องดนตรีพื้นบ้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียน ได้ฝึกฝนและเรียนรู้

อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ มีอุปกรณ์สำหรับการบันทึกและเล่นเสียงดนตรี เช่น เครื่องบันทึกเสียง ไมโครโฟน และลำโพงคุณภาพสูง เพื่อใช้ในการฝึกฝนการฟังและการวิเคราะห์เสียงดนตรี

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยสำหรับการบันทึกและแก้ไขเสียงดนตรี รวมถึงโปรแกรมที่ช่วยในการฝึกโสตประสาท

สรุป

การสอนวิชาโสตประสาท ถูกออกแบบมาเพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียนในทุกมิติ โดยเน้นที่การฟัง การบันทึก และการวิเคราะห์เสียงดนตรี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเข้าใจและสืบสานดนตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี) ได้รับการปรับปรุงในปี พ.ศ. 2562 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดนตรีและการบูรณาการทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การสอนวิชาโสตประสาท เน้นการพัฒนาความสามารถในการฟังและการอ่านโน้ตดนตรี การฟังเสียงดนตรีในหลากหลายมิติ เช่น การฟังจังหวะ แนวทำนอง และเสียงประสาน จะช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจและรับรู้เสียงดนตรีได้อย่างละเอียดและแม่นยำ การเรียนการสอนในวิชานี้ใช้แนวคิดและทฤษฎีการสอนดนตรีหลายประการ เช่น การสอนดนตรีของโคดัลย (Kodaly Approach) ที่เน้นการใช้สัญลักษณ์ทางจังหวะและเสียงร้อง การสอนดนตรีของดาลโครซ (Dalcroze Approach) ที่เน้นการใช้การเคลื่อนไหวทางกายในการตอบสนองต่อจังหวะดนตรี การสอนดนตรีของออร์ฟ (Orff Schulwerk) ที่ใช้เครื่องดนตรีง่าย ๆ ในการเรียนรู้ และการสอนดนตรีของซูซูกิ (Suzuki Method) ที่เน้นการเรียนรู้โดยการฟังและการจำ

จุดมุ่งหมายในการสอนวิชาโสตประสาทครอบคลุมการพัฒนาทักษะการฟัง การบันทึกโน้ต การวิเคราะห์ทำนองเพลง และการใช้สัญลักษณ์ทางดนตรี ผู้เรียน จะได้ฝึกปฏิบัติจริงผ่านการร้องเพลงและการบรรเลงดนตรี โดยใช้ระบบโดคงที่ (Fixed Do) และระบบโดเคลื่อนที่ (Movable Do) เพื่อเสริมสร้างทักษะการแสดงและการร้องเพลง นอกจากนี้ ยังเน้นการบูรณาการความรู้ทางดนตรี เพื่อให้ผู้เรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำสื่อการสอนและการฝึกโสตประสาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการเรียนการสอนประกอบด้วย การบรรยายและสาธิต การฝึกปฏิบัติ การทำงานกลุ่ม และการอภิปราย ผู้เรียน จะได้เรียนรู้ผ่านสื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น เอกสารประกอบการสอน เครื่องดนตรี โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจและทักษะทางดนตรี การประเมินผลจะดำเนินการผ่านการสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลงาน และการทดสอบทั้งในช่วงกลางภาคและปลายภาค เพื่อวัดความก้าวหน้าและทักษะทางดนตรีของผู้เรียน

การจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนดนตรีและโสตประสาท เช่น ห้องเรียนที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนดนตรีโดยเฉพาะ ห้องฝึกซ้อมที่มีการเก็บเสียง และห้องบรรเลงที่มีอุปกรณ์ครบครัน รวมถึงการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยในการบันทึกและแก้ไขเสียงดนตรี ซึ่งทั้งหมดนี้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียน

จากข้อมูลการสอนวิชาโสตประสาทของมหาวิทยาลัยแห่งที่ 3 ซึ่งเน้นการพัฒนาทักษะการฟัง การบันทึก และการวิเคราะห์ดนตรี สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการสอนดนตรีพื้นฐานอีสานได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

1) การฝึกทักษะการฟังและการบันทึกเสียงดนตรีพื้นฐาน วิธีการสอนที่เน้นการฟังจังหวะและแนวทำนองในหลากหลายมิติ สามารถปรับใช้กับการฟังเสียงดนตรีพื้นฐานอีสาน เช่น เสียงแคนหรือพิณ โดยฝึกการบันทึกโน้ตจากการฟังเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการบันทึกดนตรีพื้นฐานได้อย่างแม่นยำ

2) การประยุกต์ใช้ทฤษฎี Kodaly และ Orff ในดนตรีพื้นฐาน การใช้สัญลักษณ์ทางจังหวะและการเคลื่อนไหวร่างกายที่เน้นในทฤษฎี Kodaly และ Orff สามารถประยุกต์ใช้กับการเรียนดนตรีพื้นฐานอีสานได้โดยการใช้เครื่องดนตรีพื้นฐาน เช่น โปงลาง หรือการใช้เสียงร้องที่ตรงกับลักษณะดนตรีพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการฟังและการเล่นดนตรีพื้นฐาน

3) การใช้การบูรณาการเรียนรู้นักร้องพื้นฐาน การผสมผสานการฟัง การร้อง และการเล่นดนตรี สามารถนำมาใช้กับการสอนดนตรีพื้นฐานอีสาน โดยให้ผู้เรียนฝึกฟังและแยกแยะทำนองและจังหวะจากการเล่นเครื่องดนตรีพื้นฐาน การบูรณาการเรียนรู้นี้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติในดนตรีพื้นฐานนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจดนตรีพื้นฐานอีสานได้ลึกซึ้งขึ้น

4) การใช้เทคโนโลยีในดนตรีพื้นบ้าน การใช้สื่อการสอนดิจิทัลและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการฝึกโสตประสาท สามารถนำมาปรับใช้ในการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยอาจใช้โปรแกรมในการบันทึกเสียงดนตรีพื้นบ้าน การแก้ไข และการฝึกฟังเสียงดนตรีแบบดั้งเดิม เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการบันทึกเสียงในบริบทของดนตรีพื้นบ้าน

การนำแนวทางการสอนเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้กับการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน จะช่วยเสริมสร้างทักษะการฟังและการบันทึกเสียงดนตรีพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจและสืบสานวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานได้อย่างลึกซึ้งและมีประสิทธิภาพ

1.4 มหาวิทยาลัยแห่งที่ 4

1.4.1 ด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชาและการจัดการชั้นเรียน

1.4.1.1 ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Arts Program in Music

หลักสูตรปรับปรุงเมื่อ พ.ศ. 2561

1.4.1.2 ชื่อปริญญา

ภาษาไทย : ศิลปศาสตรบัณฑิต (ดนตรี)

ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Arts Program in Music

1.4.1.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1) มีความรู้ความสามารถและทักษะการบรรเลงดนตรี และใช้เทคโนโลยีดนตรีให้มีมาตรฐานทางวิชาการ วิชาชีพ

2) สามารถนำความรู้ด้านดนตรีไปใช้ในการประกอบอาชีพได้

3) มีความตระหนักในคุณค่าของดนตรี

4) มีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์

5) มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

1.4.1.4 โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี เป็นหลักสูตร ระดับปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 130 หน่วยกิต โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็นหมวดวิชา ดังนี้

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

2) หมวดวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 94 หน่วยกิต

2.1) หลักสูตรดนตรี (แขนงดนตรีสากล)

1) วิชาแกน 25 หน่วยกิต

- 1.1) กลุ่มวิชาประวัติศาสตร์
- 1.2) กลุ่มวิชาพื้นฐานดนตรี
- 1.3) กลุ่มวิชานำเสนอผลงานดนตรี
- 1.4) กลุ่มวิชาดุริยางคศิลป์

2) วิชาเฉพาะด้าน 33 หน่วยกิต

- 2.1) กลุ่มวิชาความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี
- 2.2) กลุ่มวิชาเทคโนโลยีดนตรี

3) วิชาเอก 36 หน่วยกิต

- 3.1) กลุ่มวิชาบังคับ 30 หน่วยกิต
 - 3.1.1) วิชาทฤษฎี 14 หน่วยกิต
 - 3.1.2) วิชาปฏิบัติเครื่องเอก 12 หน่วยกิต
 - 3.1.3) วิชาปฏิบัติเครื่องโท 4 หน่วยกิต
- 3.2) กลุ่มวิชาประสบการณ์ภาคสนาม 6 หน่วยกิต

2.2) หลักสูตรดนตรี (แขนงดนตรีเทคโนโลยี)

1) วิชาแกน 25 หน่วยกิต

- 1.1) กลุ่มวิชาประวัติศาสตร์
- 1.2) กลุ่มวิชาพื้นฐานดนตรี
- 1.3) กลุ่มวิชานำเสนอผลงานดนตรี
- 1.4) กลุ่มวิชาดุริยางคศิลป์

2) วิชาเฉพาะด้าน 33 หน่วยกิต

- 2.1) กลุ่มวิชาความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี
- 2.2) กลุ่มวิชาเทคโนโลยีดนตรี

3) วิชาเอก 36 หน่วยกิต

- 3.1) กลุ่มวิชาบังคับ 30 หน่วยกิต
 - 3.1.1) วิชาทฤษฎี 14 หน่วยกิต
 - 3.1.2) วิชาปฏิบัติเครื่องเอก 12 หน่วยกิต
 - 3.1.3) วิชาปฏิบัติเครื่องโท 4 หน่วยกิต
- 3.2) กลุ่มวิชาประสบการณ์ภาคสนาม 6 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

1.4.1.5 รายละเอียดเกี่ยวกับรายวิชาโสตประสาท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี) มีจำนวนรายวิชาตลอดหลักสูตร 1 รายวิชา ซึ่งมีรายละเอียดของรายวิชา ดังนี้

ตารางที่ 4 รายวิชาโสตประสาท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี)

ชื่อวิชา	หน่วยกิต	คำอธิบายรายวิชา
การฝึกโสตประสาท Sight Singing and Ear Training	1(0-2-1)	การฝึกทักษะการฟังจังหวะของทำนอง บันไดเสียงเมเจอร์ ไมเนอร์ การฝึกร้องจากขั้นคู่ (Interval) ที่สร้างบนการดำเนินคอร์ด แบบเรียงเสียง (Diatonic Progression) และการฟังกลุ่มโน้ตสามตัว (Triad) ทั้ง 4 ชนิด ร้องออกเสียงตามโน้ตเพลงได้อย่างถูกต้อง Skill for hearing Melodic Time, Major and minor Scale. Aral Training Interval by Diatonic Chord Progression and Triad 4 type and Sight singing Music melody by the cast correctly.

1.4.1.6 การจัดการเรียนการสอนรายโสตประสาท

1) ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนในรายวิชานี้ประกอบด้วยผู้เรียน ที่เลือกเรียนตามสาขาวิชาเอกดนตรีสากล ดนตรีไทย และดนตรีพื้นบ้าน การสอนใช้วิธีการเรียนรวมทั้งหมด จากทุกสาขาวิชาเรียนพร้อมกันในห้องเรียนเดียวกัน

2) ด้านเนื้อหา

หลักสูตรมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับโสตประสาท และรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพื้นบ้าน การสอนใช้วิธีเรียนรวมทั้งหมด เนื้อหาที่เรียนเป็นเนื้อหาเดียวกันทั้งหมด ไม่ได้แบ่งแยกตามสาขาวิชาของผู้เรียน

การเรียนการสอนในรายวิชาโสตประสาทของมหาวิทยาลัยแห่งที่ 4 มุ่งเน้นการรวมกลุ่มผู้เรียนจากสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้เรียนรู้และพัฒนาทักษะไปพร้อมๆ กันในเนื้อหาเดียวกัน ไม่ได้แบ่งแยกตามความต้องการเฉพาะของแต่ละสาขาวิชา

1.4.2 ด้านแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาในการเรียนการสอน

1.4.2.1 ทฤษฎีการฟังดนตรี (Music Listening Theory) มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการฟังจังหวะและเมโลดี้ โดยให้ผู้เรียนสามารถจดจำและระบุเสียงต่าง ๆ ในดนตรีได้อย่างถูกต้อง

1.4.2.2 ทฤษฎีบันไดเสียง (Scale Theory) การเรียนรู้บันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาดนตรี

1.4.2.3 ทฤษฎีการดำเนินคอร์ด (Chord Progression Theory) ฝึกการร้องขึ้นคู่ที่สร้างในการดำเนินคอร์ดแบบเรียงเสียง (Diatonic Progression) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้

1.4.2.4 ทฤษฎีตรียแอด (Triad Theory) ฝึกการฟังและการจำแนกกลุ่มโน้ตสามตัว (Triad) ทั้ง 4 ชนิด เพื่อเพิ่มพูนทักษะการฟังที่ละเอียดอ่อนและแม่นยำ

1.4.2.5 การออกเสียงตามโน้ตเพลง (Sight Singing Theory) ฝึกการร้องออกเสียงตามโน้ตเพลงได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการแสดงดนตรี

ทฤษฎีเหล่านี้ถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียน ให้มีความสามารถในการฟังและร้องเพลงตามโน้ตได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

1.4.3 ด้านจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน

1.4.3.1 เพื่อจดจำเสียงและสัญลักษณ์โน้ตดนตรีตะวันตก/ดนตรีไทย /ดนตรีพื้นเมือง

1.4.3.2 ฝึกทักษะการฟังจังหวะของทำนอง

1.4.3.3 เรียนรู้บันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์

1.4.3.4 ฝึกการร้องขึ้นคู่ที่สร้างในการดำเนินคอร์ดแบบเรียงเสียง (Diatonic Progression)

1.4.3.5 ฝึกการฟังกลุ่มโน้ตสามตัว (Triad) ทั้ง 4 ชนิด

1.4.3.6 ฝึกการร้องออกเสียงตามโน้ตเพลงได้อย่างถูกต้อง

ทั้งนี้ มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะด้านการฟังและการร้องเพลงให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาด้านดนตรี

1.4.4 ด้านกระบวนการเรียนการสอน

1.4.4.1 การเตรียมการสอน

1) การวางแผนการสอน วางแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจนและครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดที่ผู้เรียน ต้องเรียนรู้ รวมถึงการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ (CLOs) และการจัดทำ Course blueprint และ Learning objective ที่สอดคล้องกับ curriculum mapping ใน มคอ.2

2) การเตรียมสื่อการสอน เตรียมสื่อการสอนที่จำเป็น เช่น เปียโน, เอกสารประกอบการสอน, และหนังสือเรียน "Eyes and Ears: An Anthology of Melodies for Sight-Singing" โดย Benjamin Crowell

3) การจัดเตรียมอุปกรณ์ ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติ เช่น เปียโนและเครื่องดนตรีต่าง ๆ เพื่อให้พร้อมใช้งานในห้องเรียน

1.4.4.2 การสอน

- 1) การปฐมนิเทศรายวิชา แจ้งหัวข้อที่จะเรียน เกณฑ์การประเมิน การเข้าชั้นเรียน และระเบียบวินัยในการเรียนรายวิชานี้ รวมถึงการทดสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินความรู้ของผู้เรียน
- 2) การสอนเนื้อหา เกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี การฟังเสียงดนตรี การฝึกร้องเพลงตามโน้ตดนตรี และการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรีตะวันตก ดนตรีไทย และดนตรีพื้นบ้าน โดยใช้วิธีการบรรยาย การฝึกปฏิบัติ การทำกิจกรรมกลุ่ม และการถามตอบ
- 3) สื่อการสอนต่าง ๆ เช่น เปียโน หนังสือเรียน และเอกสารประกอบการเรียน เพื่อช่วยในการอธิบายและฝึกปฏิบัติ

1.4.4.3 การประเมินผล

- 1) การทดสอบรายบุคคล การทดสอบความสามารถในการฟังและร้องเพลงตามโน้ตดนตรี รวมถึงการทดสอบการปฏิบัติเครื่องดนตรีตะวันตก ดนตรีไทย และดนตรีพื้นบ้าน
 - 2) การประเมินผลระหว่างเรียน การเก็บคะแนนจากการทำกิจกรรม การทำแบบทดสอบ Quiz และการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในขณะเรียนและระหว่างการสอน
 - 3) การสอบปลายภาคเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ รวมถึงการสอบแก้ตัวในกรณีที่ผู้เรียน ไม่ผ่านเกณฑ์
 - 4) การให้เกรดตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยผู้เรียน ต้องผ่านเกณฑ์ 60% ของคะแนนรวมทั้งหมดเพื่อผ่านรายวิชา
- การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้ทางด้านดนตรีที่ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้ในอนาคต

1.4.5 ด้านสถานที่/อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

1.4.5.1 สถานที่ในการจัดการเรียนการสอน

- 1) ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการดนตรี มีห้องเรียนสำหรับการสอนทฤษฎีดนตรี ห้องซ้อมดนตรี ห้องอัดเสียง และห้องแสดงดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
- 2) ห้องสมุดดนตรี มีห้องสมุดที่รวบรวมหนังสือเรียน เอกสารการวิจัย และสื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับดนตรี เพื่อให้ผู้เรียน ได้ค้นคว้าและศึกษาด้วยตนเอง
- 3) ห้องซ้อมดนตรีส่วนบุคคลและกลุ่ม จัดเตรียมห้องซ้อมสำหรับการฝึกซ้อมเครื่องดนตรีทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม รวมถึงห้องซ้อมวงดนตรีขนาดใหญ่

1.4.5.2 อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

1) เครื่องดนตรีไทยและสากล มีเครื่องดนตรีครบชุดสำหรับการฝึกซ้อมและการแสดง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรีไทยหรือเครื่องดนตรีสากล เช่น เปียโน กีตาร์ เครื่องสาย และเครื่องเป่าต่างๆ

2) อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ มีอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน เช่น ระบบเสียง ระบบแสง และอุปกรณ์สำหรับการอัดเสียงและการบันทึกวิดีโอ

3) อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนดนตรี มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนและการฝึกปฏิบัติ เช่น โน้ตเพลง สมุดโน้ตดนตรี และอุปกรณ์การแสดงดนตรี

1.4.5.3 สิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม

1) พื้นที่สำหรับพักผ่อน มีพื้นที่ให้ผู้เรียน ได้นั่งพักผ่อน เช่น ลานกีฬา สวนหย่อม และลานแสดงดนตรีกลางแจ้ง

2) ห้องอเนกประสงค์ มีห้องอเนกประสงค์สำหรับการใช้งานที่หลากหลาย เช่น ห้องทานอาหาร ห้องรับแขก และห้องพักรู

การจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ดังกล่าวเป็นไปเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนด้านดนตรีให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อให้ผู้เรียน ได้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทางดนตรี

สรุป

การสอนวิชาโสตประสาทในมหาวิทยาลัยแห่งที่ 4 มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการฟัง การจดจำเสียง และการร้องเพลงตามโน้ตดนตรีอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเข้าใจและสืบสานดนตรีพื้นบ้านอีสาน หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี ได้รับการปรับปรุงในปี พ.ศ. 2561 โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการบรรเลงดนตรี และการใช้เทคโนโลยีดนตรีที่มีมาตรฐานสูง ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสอนวิชาโสตประสาท มุ่งเน้นการฝึกทักษะการฟังจังหวะของทำนองและบันไดเสียง โดยผู้เรียน จะได้เรียนรู้การร้องเพลงตามโน้ตเพลง และฝึกการฟังและจำแนกเสียงต่าง ๆ เช่น เสียงขั้นคู่ (Interval) ที่สร้างจากการดำเนินคอร์ดแบบเรียงเสียง (Diatonic Progression) และกลุ่มโน้ตสามตัว (Triad) ทั้ง 4 ชนิด การเรียนการสอนในวิชานี้ยังใช้แนวคิดและทฤษฎีทางดนตรีต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีการฟังดนตรี ทฤษฎีบันไดเสียง ทฤษฎีการดำเนินคอร์ด และทฤษฎีทริยแอด เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการร้องเพลงของผู้เรียน

จุดมุ่งหมายหลักในการสอนวิชานี้คือการพัฒนาทักษะการฟังและการจดจำเสียงดนตรี ตะวันตก ดนตรีไทย และดนตรีพื้นบ้าน ผู้เรียน จะได้ฝึกทักษะการฟังจังหวะของทำนอง เรียนรู้บันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์ ฝึกการร้องขึ้นคู่ที่สร้างจากการดำเนินคอร์ดแบบเรียงเสียง และฝึกการฟังและจำแนกกลุ่มโน้ตสามตัว รวมถึงการฝึกการร้องเพลงตามโน้ตเพลงอย่างถูกต้อง การเรียนการสอนนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางดนตรีอย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

กระบวนการเรียนการสอนประกอบด้วย การวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ การใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย และการจัดเตรียมอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ เช่น เปียโน และเครื่องดนตรีต่าง ๆ ผู้เรียน จะได้เรียนรู้ผ่านการบรรยาย การฝึกปฏิบัติ การทำกิจกรรมกลุ่ม และการถามตอบ รวมถึงการใช้สื่อการสอนเช่นหนังสือเรียนและเอกสารประกอบการเรียน การประเมินผลจะดำเนินการผ่านการทดสอบรายบุคคล การประเมินผลระหว่างเรียน และการสอบปลายภาค เพื่อวัดความสามารถในการฟังและร้องเพลงตามโน้ตดนตรีของผู้เรียน

การจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่ทันสมัยและครบครันสำหรับการเรียนการสอนดนตรี เช่น ห้องเรียนสำหรับการสอนทฤษฎีดนตรี ห้องซ้อมดนตรี ห้องอัดเสียง และห้องแสดงดนตรี รวมถึงห้องสมุดดนตรีและห้องซ้อมส่วนบุคคลและกลุ่ม ที่มีเครื่องดนตรีไทยและสากลครบชุด อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ และอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนดนตรีที่ครบถ้วน สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียน

จากข้อมูลการสอนวิชาโสตประสาทในมหาวิทยาลัยแห่งที่ 4 ที่เน้นการพัฒนาทักษะการฟัง การจดจำเสียง และการร้องเพลงตามโน้ตดนตรี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานได้ดังนี้

1) การฝึกทักษะการฟังและการร้องเพลง การฝึกการฟังจังหวะและทำนองในดนตรี ตะวันตก สามารถนำเอาเสียงดนตรีพื้นบ้านอีสาน มาประยุกต์ใช้ในการฟัง เช่น เสียงแคนหรือพิณ เพื่อพัฒนาทักษะการจดจำทำนองและจังหวะ รวมถึงการฝึกร้องเพลงพื้นบ้านอีสานตามโน้ตเพลงได้อย่างแม่นยำ

2) การประยุกต์ใช้ Sight Singing กับดนตรีพื้นบ้านอีสาน การฝึกการร้องตามโน้ตเพลง (Sight Singing) จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถร้องเพลงพื้นบ้านอีสานตามโน้ตที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการแสดงดนตรีพื้นบ้าน และช่วยในการรักษาเอกลักษณ์ทำนองและจังหวะของเพลงพื้นบ้าน

การนำแนวทางเหล่านี้มาใช้ในการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการฟังและการร้องเพลงพื้นบ้านได้อย่างแม่นยำ สอดคล้องกับลักษณะดนตรีพื้นบ้านอีสาน และส่งเสริมการอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านอีสานในอนาคต

1.5 มหาวิทยาลัยแห่งที่ 5

1.5.1 ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน

1.5.1.1 ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา (4 ปี)

ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Education Program in Music Education

หลักสูตรปรับปรุงเมื่อ พ.ศ. 2562

1.5.1.2 ชื่อปริญญา

ภาษาไทย : ครุศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)

ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Education (Music Education)

1.5.1.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- 1) เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติทางด้านดนตรีที่มีคุณภาพ
- 2) เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการทักษะการเรียนรู้ด้านดนตรี อันก่อให้เกิดการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรมของประเทศ
- 3) เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและมีจิตวิญญาณความเป็นครู
- 4) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยทางดนตรีและพัฒนาความรู้สู่ระดับที่สูงขึ้นได้
- 5) เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นและประจำชาติสู่ระดับสากลได้

1.5.1.4 โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา เป็นหลักสูตร ระดับปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 139 หน่วยกิต โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็นหมวดวิชา ดังนี้

- 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
 - 1.1) กลุ่มวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร 12 หน่วยกิต
 - 1.2) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ 3 หน่วยกิต
 - 1.3) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ 6 หน่วยกิต
 - 1.4) กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 9 หน่วยกิต
- 2) หมวดวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 103 หน่วยกิต
 - 2.1) กลุ่มวิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 43 หน่วยกิต
 - 2.1.1) วิชาชีพครูบังคับ 28 หน่วยกิต

2.1.2) วิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 15 หน่วยกิต

2.2) กลุ่มวิชาเอก ไม่น้อยกว่า 60 หน่วยกิต

2.2.1) วิชาเอกบังคับ 40 หน่วยกิต

2.2.2) วิชาเอกเลือก 20 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

1.5.1.5 รายละเอียดเกี่ยวกับรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับโสตประสาท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา เป็นหลักสูตร ระดับปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 139 หน่วยกิต มีจำนวนรายวิชาตลอดหลักสูตร 1 รายวิชา ซึ่งมีรายละเอียดของรายวิชา ดังนี้

ตารางที่ 5 รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับโสตประสาท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

ชื่อวิชา	หน่วยกิต	คำอธิบายรายวิชา
ทักษะดนตรีสำหรับครูดนตรีศึกษา Music Skills for Music Education Teachers Instructor	3(2-2-5)	หลักการสอนทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้น การบันทึกโน้ต ชื่อโน้ต ค่าของโน้ต บันไดเสียง กุญแจเสียง เครื่องหมายกำหนดจังหวะ ขึ้นคู่เสียง และศัพท์เฉพาะทางดนตรี ผ่านการเรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติจริง และเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อมีความรู้และความเข้าใจ ทฤษฎีดนตรีตะวันตกเบื้องต้นในการประยุกต์ใช้กับการสอน Principles of Western music theory teaching, note recording, note name, note value, scale, clef, time signature, interval and musical terminology, through learning by practicing and participatory learning to have knowledge and understanding of Western music theory and apply for teaching

1.5.1.6 การจัดการเรียนการสอนรายสัปดาห์

1) ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนมีทั้งดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีสากล ไม่มีการแยกเป็นกลุ่มในรายวิชา แต่มีการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้แบบร่วมมือและกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้

2) ด้านเนื้อหา

เนื้อหาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติโดยปรบมือ โดยผู้เรียน ทุกคนจะได้เรียนรู้หลักการทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้น การบันทึกโน้ต การฝึกปฏิบัติการฟัง การร้อง และการบันทึกโน้ตอย่างถูกต้องแม่นยำ

1.5.2 ด้านแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาในการเรียนการสอน

1.5.2.1 การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การเรียนรู้แบบร่วมมือถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนและพัฒนาทักษะทางสังคมในการฝึกทักษะการฟังเสียงดนตรี ผู้เรียนสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์เพลง และช่วยกันระบุส่วนต่าง ๆ ของเพลง เช่น จังหวะ ทำนอง และเครื่องดนตรีที่ใช้ การทำงานร่วมกันนี้ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพัฒนาทักษะการฟังร่วมกัน

1.5.2.2 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติและการใช้เทคโนโลยี ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เสียงดนตรี โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนเลือกเพลงและอธิบายความรู้สึกที่ได้จากการฟัง รวมถึงการแบ่งปันประสบการณ์การฟังเพลงที่หลากหลาย การมีส่วนร่วมนี้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในมิติทางอารมณ์และการรับรู้เสียง

1.5.2.3 การเรียนรู้ด้วยการสืบค้น (Learning to Search) ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในข้อมูลและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสไตส์ดนตรี ประวัติศาสตร์ และการพัฒนาของดนตรีที่เกี่ยวข้องกับสัปดาห์ การสืบค้นนี้ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการค้นคว้าและการฟังเชิงลึก

1.5.2.4 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านกิจกรรมและการสาธิต จัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์การฟังดนตรีสด เช่น การเข้าชมคอนเสิร์ต หรือการเชิญนักดนตรีมาเล่นดนตรีในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการฟังและการวิเคราะห์เสียงในสถานการณ์จริง

1.5.2.5 การเรียนรู้ด้วยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Learning to Construct) นักเรียนได้รับการสนับสนุนในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านและการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์

ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้สร้างชิ้นงานหรือโปรเจกต์ที่เกี่ยวกับการฟังเพลง เช่น การสร้างพอดแคสต์รีวิวเพลง หรือการสร้างวิดีโอแนะนำเพลงโปรด การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการฟังและการนำเสนอ

1.5.2.6 การบรรยายและการสาธิต (Lecture and Demonstration) การบรรยายและการสาธิตถูกนำมาใช้ในการสอนเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้เบื้องต้นและเห็นภาพชัดเจนในการปฏิบัติ ใช้การบรรยายเพื่ออธิบายหลักการพื้นฐานของทฤษฎีดนตรี เช่น โครงสร้างของเพลง การใช้เสียง และการรับรู้เสียง จากนั้นใช้การสาธิตเพื่อแสดงให้เห็นถึงตัวอย่างจริง ๆ ของการฟังและการวิเคราะห์เสียงในเพลงต่างๆ

1.5.3 ด้านจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน

1.5.3.1 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้น ผู้เรียนจะได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรีสากล เช่น การบันทึกโน้ต ชื่อโน้ต ค่าของโน้ต บันไดเสียง กุญแจเสียง เครื่องหมายกำหนดจังหวะ ชั้นคู่เสียง และศัพท์เฉพาะทางดนตรี

1.5.3.2 เพื่อฝึกปฏิบัติทักษะดนตรีสากลเบื้องต้น การฝึกทักษะ การฟังการบันทึกโน้ตให้ถูกต้องแม่นยำ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนและการปฏิบัติจริงได้

1.5.3.3 ผู้เรียนสามารถประยุกต์หลักการทางทฤษฎีดนตรีสากลเพื่อการสาธิตและการสอน ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้อธิบายและการสาธิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้อื่นได้

1.5.4 ด้านกระบวนการเรียนการสอน

1.5.4.1 การเตรียมการสอน

1) ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เตรียมการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและทักษะที่ต้องการพัฒนา เช่น การฝึกฟังเสียงดนตรี การวิเคราะห์เพลง และการบันทึกโน้ต

2) การเลือกใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สไลด์ และโปรเจคเตอร์ เพื่อช่วยในการสอนและทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ จัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เช่น ห้องเรียนที่เหมาะสมกับการฝึกปฏิบัติ การใช้เครื่องเสียงและอุปกรณ์ดนตรีที่มีคุณภาพ

1.5.4.2 การสอน

1) การอ่านโน้ตในบรรทัด 5 เส้น จากหนังสือ "คู่มือการสอนดนตรี" โดย สมจิตร กุลกาญจนาธร

เนื้อหา การแนะนำและการฝึกอ่านโน้ตในบรรทัด 5 เส้น กุญแจซอล และกุญแจฟา

สื่อการสอน หนังสือคู่มือการสอนดนตรี, สไลด์โปรเจกเตอร์ที่แสดงตัวอย่างโน้ต, โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ช่วยฝึกอ่านโน้ต

การสอน เริ่มต้นด้วยการอธิบายบรรทัด 5 เส้นและตำแหน่งของโน้ตต่าง ๆ ใน กุญแจซอล จากนั้นให้ฝึกอ่านโน้ตที่ปรากฏบนสไลด์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยฝึกฝน

2) การฝึกปฏิบัติการฟังและการบันทึกโน้ต จากหนังสือ "การสอนดนตรีสำหรับครู" โดย ปริญญา สุมนานิก

เนื้อหา การฝึกทักษะการฟังเสียงดนตรีและการบันทึกโน้ตที่ได้ยิน

สื่อการสอน หนังสือการสอนดนตรีสำหรับครู, โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการ ฝึกฟัง, ตัวอย่างเพลงและเครื่องเล่นเพลง

การสอน เปิดตัวอย่างเพลงให้ฟังและให้นักเรียนฝึกบันทึกโน้ตที่ได้ยินลงบน กระดาษ และประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการพิมพ์โน้ตและช่วยวิเคราะห์และตรวจสอบความ ถูกต้อง

3) การสอนทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น จากหนังสือ "ทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น" โดย สมชาย ปรีชาบริสุทธิ์

เนื้อหา การสอนทฤษฎีดนตรีพื้นฐาน เช่น ชื่อโน้ต ค่าของโน้ต และอัตราส่วน จังหวะ

สื่อการสอน หนังสือทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น, สไลด์โปรเจกเตอร์ที่แสดงแผนภาพ และตัวอย่าง, วิดีโอสาธิตการเล่นเครื่องดนตรีต่าง ๆ

การสอน อธิบายชื่อและค่าของโน้ตต่าง ๆ โดยใช้แผนภาพบนสไลด์ จากนั้นให้ นักเรียนฝึกเขียนและอ่านโน้ตตามที่สอน และชมวิดีโอสาธิตการเล่นเครื่องดนตรีเพื่อให้เข้าใจในทาง ปฏิบัติ

4) การใช้ศัพท์เฉพาะทางดนตรี จากหนังสือ "พจนานุกรมศัพท์ดนตรี" โดย ราชบัณฑิตยสถาน

เนื้อหา การเรียนรู้และการใช้ศัพท์เฉพาะทางดนตรี เช่น ชื่อโน้ต เครื่องหมายทาง ดนตรี และคำศัพท์เฉพาะทางอื่น ๆ

สื่อการสอน พจนานุกรมศัพท์ดนตรี, สไลด์โปรเจคเตอร์ที่แสดงคำศัพท์และความหมาย, โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีฐานข้อมูลคำศัพท์

ตัวอย่างการสอน นำคำศัพท์เฉพาะทางดนตรีมาแสดงบนสไลด์ อธิบายความหมายและการใช้ในบริบทต่าง ๆ จากนั้นให้นักเรียนฝึกใช้คำศัพท์เหล่านี้ในการบรรยายหรือเขียนบันทึกทางดนตรี

1.5.4.3 การประเมินผล

- 1) การสอบข้อเขียน/สอบย่อย การสอบข้อเขียนหรือการสอบย่อยเพื่อประเมินความเข้าใจในเนื้อหาวิชาดนตรี
- 2) การประเมินกระบวนการทำงาน/บทบาทในการทำกิจกรรม การประเมินกระบวนการทำงานและบทบาทของนักเรียนในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การทำงานกลุ่มการนำเสนอผลงาน
- 3) การประเมินผลงาน/บทเรียนที่ถอดประสบการณ์จากผู้เรียน การประเมินผลงานที่นักเรียนสร้างขึ้น หรือบทเรียนที่เรียน เช่น การสร้างแบบฝึกหัดสำหรับการอ่านและฟังโน้ตเพลง
- 4) การสอบกลางภาคและปลายภาค การสอบกลางภาคและสอบปลายภาคเพื่อประเมินความรู้และทักษะที่นักเรียนได้

1.5.5 ด้านสถานที่/อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

1.5.5.1 สถานที่ในการเรียนการสอน

- 1) ห้องเรียน การเรียนการสอนดนตรีและโสตประสาท จัดในห้องเรียนที่มีการติดตั้งอุปกรณ์เสียงและมีเครื่องดนตรีที่จำเป็นสำหรับการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ เปียโน
- 2) ห้องซ้อมดนตรี มีห้องซ้อมดนตรีที่มีการจัดเตรียมใช้ฝึกซ้อมและเตรียมตัวสำหรับการแสดงหรือการสอบ
- 3) ห้องอัดเสียง มีห้องอัดเสียงสำหรับการฝึกการบันทึกเสียงและการจัดทำสื่อการเรียนการสอนด้านดนตรี ให้กับผู้เรียน

1.5.5.2 อุปกรณ์ในการเรียนการสอน

- 1) เครื่องดนตรี ผู้เรียน มีโอกาสได้ใช้เครื่องดนตรีต่าง ๆ ในการฝึกปฏิบัติ เช่น เปียโน กีตาร์ ไวโอลิน กลอง และเครื่องดนตรีไทย ฆ้องวง
- 2) อุปกรณ์เสียง ห้องเรียนและห้องซ้อมดนตรีมีการติดตั้งระบบเสียงที่มีคุณภาพรวมถึงไมโครโฟน ลำโพง และเครื่องขยายเสียง เพื่อให้ผู้เรียน ได้ฝึกทักษะด้านการฟังและการปรับเสียงดนตรี

3) คอมพิวเตอร์ดนตรี การสอนดนตรีและโสตประสาทยังมีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เช่น Musictheory.net และโปรแกรมฝึกหัดการฟังเสียงดนตรีอื่น เพื่อช่วยเสริมทักษะและความเข้าใจในดนตรีมากขึ้น

การนำแนวทางการสอนวิชาโสตประสาทในมหาวิทยาลัยแห่งที่ 5 มาประยุกต์ใช้กับการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1) การบูรณาการทฤษฎีดนตรีพื้นบ้านอีสาน เนื้อหาการสอนทฤษฎีดนตรีสากล เช่น การบันทึกลีลา คอร์ด และชิ้นเสียง สามารถนำมาปรับใช้ในการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานได้โดยใช้ทฤษฎีที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของดนตรีพื้นบ้าน เช่น การบันทึกเสียงจากพิณหรือแคน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างและทำนองดนตรีพื้นบ้านมากขึ้น

2) การฝึกปฏิบัติและการฟังดนตรีพื้นบ้าน วิธีการฝึกปฏิบัติการฟังและการบันทึกลีลาที่แม่นยำ สามารถนำมาปรับใช้ในดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยให้ผู้เรียนฟังและฝึกการบันทึกเสียงจากเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น โปงลางหรือกลองอีสาน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความแม่นยำในการฟังและจดจำเสียงดนตรีพื้นบ้าน

3) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ร่วมกัน แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มเพื่อฝึกฝนและวิเคราะห์ดนตรีพื้นบ้าน ร่วมกันทำกิจกรรมการฟังเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้านและช่วยกันระบุลักษณะเฉพาะ เช่น จังหวะและทำนอง

4) การใช้เทคโนโลยีในการสอนดนตรีพื้นบ้าน การใช้เทคโนโลยี เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สามารถนำมาใช้ในการฝึกโสตประสาทในดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยการใช้โปรแกรมช่วยบันทึกเสียงและวิเคราะห์เสียงดนตรีพื้นบ้าน ทำให้การฝึกทักษะการฟังและการบันทึกเสียงมีความแม่นยำมากขึ้น

การนำแนวทางการสอนเหล่านี้ไปใช้กับดนตรีพื้นบ้านอีสาน จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรีพื้นบ้านอย่างลึกซึ้ง ส่งเสริมการอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้าน และพัฒนาทักษะการฟัง การบันทึก และการจดจำเสียงดนตรีที่มีเอกลักษณ์

สรุป

จากข้อมูลสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 5 แห่ง ผู้วิจัยได้สรุปเป็นหัวข้อตามข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชาและการจัดการชั้นเรียน

มหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งมีหลักสูตรดนตรีศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี โดยใช้ชื่อหลักสูตรที่แตกต่างกัน เช่น “ศึกษาศาสตรบัณฑิต” หรือ “ครุศาสตรบัณฑิต” สาขาวิชาดนตรีศึกษา เป็นต้น ทุกหลักสูตรได้รับการปรับปรุงในช่วงปี พ.ศ. 2560-2565 มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะดนตรีในระดับที่สามารถนำไปใช้ในการสอนและประกอบอาชีพได้ รายวิชาสอดประสานหรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะการฟังและการอ่านโน้ตดนตรีเป็นวิชาหลักที่ถูกบรรจุในหลักสูตร มีเนื้อหาครอบคลุมการฝึกทักษะทางดนตรี เช่น การฟัง การบันทึกโน้ต การฟังเสียงประสาน การร้องโน้ตตามทำนอง รวมถึงการฝึกปฏิบัติจริง

การจัดการเรียนการสอนวิชาสอดประสานส่วนใหญ่เป็นการเรียนรวม ผู้เรียนจากสาขาวิชาดนตรีต่าง ๆ จะเรียนร่วมกันในห้องเรียนเดียวกัน เนื้อหาที่เรียนเหมือนกันทั้งหมด โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน และสร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียนจากสาขาวิชาที่แตกต่างกัน

2. ด้านแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาในการเรียนการสอน

การเรียนการสอนวิชาสอดประสานในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้นำแนวคิดและทฤษฎีการสอนดนตรีที่หลากหลายมาใช้ในการพัฒนาทักษะผู้เรียน เช่น

2.1 ทฤษฎีการฟังทำนองและจังหวะ (Melody and Rhythm Dictation) มุ่งเน้นการฝึกทักษะการฟังทำนองและจังหวะ โดยให้ผู้เรียนฝึกการบันทึกโน้ตตามเสียงที่ได้ยิน ฝึกให้สามารถจับจังหวะและทำนองของเพลงได้แม่นยำ

2.2 แนวคิด Solfeggio เป็นการฝึกการร้องตามโน้ตอย่างแม่นยำ ทั้งด้านทำนองและจังหวะ โดยใช้วิธีการฝึกฟังและร้องเพื่อพัฒนาความสามารถในการตีความโน้ตเพลง

2.3 Kodaly Method เป็นแนวคิดที่เน้นการสอนด้วยการใช้สัญลักษณ์และเสียงร้อง ฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจจังหวะและเสียงดนตรีอย่างลึกซึ้ง

2.4 Dalcroze Approach ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อช่วยในการฝึกจังหวะดนตรีและการรับรู้เสียง

2.5 Orff Schulwerk ใช้เครื่องดนตรีที่ง่ายต่อการเล่น เช่น ระนาด กลอง เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการเล่นดนตรี

2.6 Suzuki Method เน้นการเรียนรู้ดนตรีโดยใช้การฟังและการจำ เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการฟังและการจดจำทำนองดนตรี

ทฤษฎีเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายในการช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการฟัง วิเคราะห์ และตีความดนตรีอย่างเป็นระบบ

3. ด้านจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน

วิชาโสตประสาทมีจุดมุ่งหมายหลักในการพัฒนาทักษะทางดนตรีที่สำคัญของผู้เรียน ได้แก่

3.1 การพัฒนาทักษะการฟังและการจดจำเสียง ผู้เรียนจะได้ฝึกฟังเสียงโน้ต จังหวะ และทำนองอย่างแม่นยำ เพื่อให้สามารถจดจำและแยกแยะเสียงดนตรีได้ถูกต้อง

3.2 การพัฒนาทักษะการบันทึกและการอ่านโน้ต ผู้เรียนจะได้ฝึกบันทึกโน้ตจากการฟัง และฝึกการอ่านโน้ตดนตรีในบรรทัด 5 เส้น โดยสามารถอ่านได้ทั้งกุญแจซอลและกุญแจฟา

3.3 การฝึกการร้องและขับร้องตามโน้ต ฝึกให้ผู้เรียนสามารถร้องเพลงตามโน้ตและจังหวะที่ถูกต้อง เช่น การฝึกร้องตามทำนองด้วยวิธี Solfeggio หรือการฝึกฟังเสียงประสานจากบทเพลงต่าง ๆ

3.4 การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ เน้นให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามข้อกำหนดในการเรียนอย่างเคร่งครัด

4. ด้านกระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอนวิชาโสตประสาทได้รับการออกแบบมาอย่างเป็นระบบ และมุ่งเน้นการปฏิบัติจริง โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 การเตรียมการสอน ครูผู้สอนจะต้องเตรียมเนื้อหาอย่างละเอียด โดยกำหนดหัวข้อการเรียน การฝึกทักษะที่ต้องพัฒนา รวมถึงการจัดสื่อการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหา เช่น เอกสารประกอบการสอน หนังสือเรียน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยฝึกทักษะดนตรี

4.2 การสอนและสื่อการสอน ใช้วิธีการบรรยายและการฝึกปฏิบัติควบคู่กัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะจริงในห้องเรียน เช่น การฝึกฟังเสียงและบันทึกโน้ต การฝึกร้องเพลงตามโน้ต และการเล่นเครื่องดนตรี ครูผู้สอนยังใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเสริมการสอน เช่น โปรแกรมฝึกการฟัง การฝึกอ่านโน้ต และวิดีโอสาธิต

2.5 การประเมินผล การประเมินผลการเรียนการสอนทำได้หลายวิธี เช่น การทดสอบย่อย การสอบกลางภาคและปลายภาค การเก็บคะแนนจากการฝึกปฏิบัติ การสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน และการสอบปฏิบัติการเล่นหรือร้องเพลง ขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

5. ด้านสถานที่/อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งมีการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาโสตประสาทและดนตรีโดยรวม

5.1 สถานที่ ห้องเรียนที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนดนตรีโดยเฉพาะ เช่น ห้องฝึกปฏิบัติดนตรี ห้องซ้อมดนตรี ห้องอัดเสียง และห้องแสดงดนตรี มีบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับการฝึกทักษะดนตรี

5.2 อุปกรณ์การสอน มีเครื่องดนตรีที่หลากหลาย ทั้งดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน และ ดนตรีสากล เช่น เปียโน กีตาร์ ระนาด แคน พิณ รวมถึงอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง ไมโครโฟน ลำโพง และระบบเสียงคุณภาพสูง

5.3 เทคโนโลยีการสอน มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนดนตรีและฝึกทักษะ เช่น โปรแกรมฝึกการฟังเสียง ผ่าน Application Ear training , ผ่านระบบออนไลน์ เช่น Musictheory.net หรือผ่านระบบ Google Classroom ผู้เรียนสามารถใช้โปรแกรมเหล่านี้เพื่อเสริมทักษะการฟังและการปฏิบัติดนตรีของตนเอง ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละสถาบัน

และจากข้อมูลการศึกษาการเรียนการสอนโสตประสาทในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 5 แห่ง มาประยุกต์ใช้กับการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน ทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน ผู้วิจัยจึงสรุปไว้ดังนี้

ตารางที่ 6 ตารางสรุปแนวทางการสอนโสตประสาททางดนตรีพื้นบ้านอีสาน

สถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัย แห่งที่ 1	มหาวิทยาลัย แห่งที่ 2	มหาวิทยาลัย แห่งที่ 3	มหาวิทยาลัย แห่งที่ 4	มหาวิทยาลัย แห่งที่ 5
ด้านหลักสูตร เนื้อหารายวิชา และการจัดการ ชั้นเรียน	หลักสูตรเน้น การสอนดนตรี พื้นบ้านอีสาน ผ่านการปฏิบัติ และการเรียนรู้ แบบบูรณาการ	หลักสูตรมุ่งพัฒนา ความสามารถใน การฟัง การบันทึก และการฟังเพลง อย่างแม่นยำ	หลักสูตรเน้น การพัฒนา ทักษะการฟัง การบันทึก และ การวิเคราะห์ ดนตรีพื้นบ้าน	หลักสูตรเน้นการ ฝึกปฏิบัติและ การบูรณาการ การเรียนรู้ดนตรี พื้นบ้านกับดนตรี สากล	หลักสูตรเน้น การสอน ทฤษฎีและ ปฏิบัติพื้นฐาน ของดนตรี สากลและการ ประยุกต์ใช้กับ ดนตรีพื้นบ้าน
ด้านแนวคิดและ ทฤษฎีที่นำมาใน การเรียนการสอน	ใช้ทฤษฎีการ สอนดนตรี พื้นบ้านอีสาน แบบดั้งเดิม ควบคู่กับการใช้ เทคนิคการสอน ที่ทันสมัย	ใช้ทฤษฎีการสอน ดนตรีพื้นบ้าน อีสานแบบดั้งเดิม ควบคู่กับการใช้ เทคนิคการสอนที่ ทันสมัย	ใช้ทฤษฎีดนตรี พื้นบ้านอีสาน และการฟังเพื่อ พัฒนาทักษะ การเล่นและการ วิเคราะห์ดนตรี	เน้นทฤษฎีการฟัง ดนตรีและการฝึก ทักษะการเล่น ดนตรีพื้นบ้าน	ใช้ทฤษฎีการ สอนดนตรี สากลเบื้องต้น ควบคู่กับการ ฝึกปฏิบัติและ การฟังดนตรี พื้นบ้าน
ด้านจุดมุ่งหมาย ในการจัดการ เรียนการสอน	พัฒนาทักษะ การฟังและการ เล่นดนตรี พื้นบ้านอีสาน อย่างถูกต้อง	พัฒนาความรู้ ความเข้าใจใน ดนตรีและทักษะ การฟังและเขียน โน้ต	พัฒนาทักษะ การฟัง การ วิเคราะห์ และ การบันทึกดนตรี พื้นบ้านอีสาน	พัฒนาทักษะการ ฟัง การเล่นดนตรี และการบูรณา การดนตรีพื้นบ้าน กับดนตรีสากล	พัฒนาความรู้ และทักษะใน การฟังและ ปฏิบัติดนตรี พื้นบ้านอีสาน

สถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัย แห่งที่ 1	มหาวิทยาลัย แห่งที่ 2	มหาวิทยาลัย แห่งที่ 3	มหาวิทยาลัย แห่งที่ 4	มหาวิทยาลัย แห่งที่ 5
ด้านกระบวนการ เรียนการสอน	การสอนแบบ บูรณาการ ระหว่างทฤษฎี และปฏิบัติ โดย เน้นการฝึก ปฏิบัติจริง	การสอนรวมกลุ่ม ในชั้นเรียนโดย เน้นการฝึกฟังและ การปฏิบัติเครื่อง ดนตรี	การสอนแบบ บูรณาการโดย เน้นการฟัง การ บันทึก และการ วิเคราะห์ดนตรี ที่บ้าน	การสอนแบบ บูรณาการที่รวม ทฤษฎีและการ ปฏิบัติ โดยให้ ผู้เรียน ได้ฝึก ปฏิบัติจริง	การสอนแบบ บูรณาการ ระหว่างการฝึก ฟังและการ ปฏิบัติ โดย เน้นการใช้สื่อ การสอนที่ ทันสมัย
ด้านสถานที่/ อุปกรณ์ในการ จัดการเรียนการ สอน	ห้องเรียนเฉพาะ ทางและห้อง ปฏิบัติที่มี อุปกรณ์ดนตรี ที่บ้านครบ ครัน	ห้องเรียนและห้อง ฝึกปฏิบัติที่มี อุปกรณ์ดนตรีและ สื่อการสอนที่ ทันสมัย	ห้องเรียนดนตรี ที่ออกแบบมา เฉพาะและห้อง ฝึกซ้อมที่มี เครื่องดนตรี ที่บ้านและ สากล	ห้องเรียนดนตรี ห้องฝึกซ้อมดนตรี ห้องสมุดดนตรี และอุปกรณ์ครบ ครันสำหรับการ เรียนการสอน	ห้องเรียนและ ห้องซ้อมดนตรี ที่มีอุปกรณ์ เสียงและ เครื่องดนตรีที่ ครบถ้วน

จากตารางได้สรุปการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีที่บ้านอีสานจากข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่ง ดังนี้

1. การบูรณาการเนื้อหาหลักสูตร

การออกแบบการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีที่บ้านอีสานควรบูรณาการเนื้อหาที่ครอบคลุมทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเนื้อหาควรเน้นไปที่การฝึกฟัง การเล่นเครื่องดนตรีที่บ้าน เช่น แคน พิณ และโปงลาง รวมถึงการเรียนรู้ทำนองและจังหวะที่เป็นเอกลักษณ์ของดนตรีที่บ้านอีสาน ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในยุคปัจจุบัน

2. การใช้แนวคิดและทฤษฎีการสอนที่หลากหลาย

ควรใช้แนวคิดและทฤษฎีการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีจากตะวันตก เช่น ทฤษฎีการฟังและจำแนกเสียง หรือการใช้ทฤษฎีดนตรีที่บ้านที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การผสมผสานทฤษฎีเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเชิงลึกและสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

การออกแบบการเรียนรู้ควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เช่น การพัฒนาทักษะการฟังและจำแนกเสียง การเรียนรู้และเข้าใจทฤษฎีดนตรีพื้นฐานอีสาน รวมถึงการสร้างจริยธรรมและคุณธรรมในการเป็นนักดนตรีพื้นบ้าน โดยเน้นการเรียนรู้ที่นำไปสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

4. กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย

กระบวนการเรียนการสอนควรเน้นการฝึกปฏิบัติจริง การใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น วีดิทัศน์ โปรแกรมฝึกฟังเสียง และการบันทึกเสียง รวมถึงการบูรณาการการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ เช่น การฝึกเล่นดนตรีในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการแสดงดนตรี และการฝึกการฟังเสียงจากการแสดงจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะได้ครบทุกด้าน

5. การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การออกแบบการเรียนรู้ควรคำนึงถึงการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ห้องเรียนที่ทันสมัย อุปกรณ์การสอนดนตรีพื้นบ้าน เครื่องดนตรีต่าง ๆ และสื่อดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติของนักเรียนอย่างเต็มที่

ซึ่งแนวทางการออกแบบการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานควรมีความครอบคลุม ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับวัฒนธรรมและความต้องการของนักเรียนในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุดและสามารถพัฒนาทักษะดนตรีของนักเรียนได้อย่างเต็มที่



ภาพประกอบที่ 1 แนวทางเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทของสถาบันอุดมศึกษา

2. ศิลปินแห่งชาติและนักวิชาการดนตรีพื้นบ้านอีสาน

2.1 ศิลปินแห่งชาติ คนที่ 1

2.1.1. การสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา

การสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา มีความสำคัญและเป็นแบบอย่างที่ดีในหลายด้าน โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นที่รู้จักและยอมรับมากขึ้นในวงการศึกษาและสังคมทั่วไป รายละเอียดเพิ่มเติมและตัวอย่างประกอบดังนี้

2.1.1.1 บทบาทในวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญการสอนดนตรีพื้นบ้านที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2523 ได้จัดสร้างเรียบเรียงลายดนตรีพื้นบ้านให้เป็นรูปแบบที่ง่ายต่อการสอนและถ่ายทอด รวมทั้งถอดเสียงออกมาเป็นตัวโน้ต เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) การจัดสร้างเรียบเรียงลายดนตรีพื้นบ้าน

ท่านได้จัดทำและเรียบเรียงลายดนตรีพื้นบ้านให้เป็นรูปแบบที่เข้าใจง่าย เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และนำไปใช้ได้จริง โดยมีตัวอย่าง เช่น

1.1) ลายเป็ดวงโหวด ลายเพลงที่ใช้เป็นเพลงเปิดในการแสดงวงดนตรีโหวด ซึ่งมีจังหวะและทำนองที่โดดเด่น สร้างความตื่นเต้นและความประทับใจให้กับผู้ฟัง

1.2) ลายเป็ดวงศรีอีสาน เพลงที่สะท้อนเอกลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านอีสาน และใช้เป็นเพลงเปิดในการแสดงเช่นกัน มีทำนองที่เน้นความอบอุ่นและสนุกสนาน

1.3) ลายลมพัดพร้าว เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงภูไทเรณู เป็นลายเพลงที่มีความอ่อนโยนและเหมาะสมกับการแสดงที่มีความประณีต

2) การถอดเสียงออกมาเป็นตัวโน้ต

การถอดเสียงดนตรีพื้นบ้านออกมาเป็นตัวโน้ตช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น

2.1) การสอนบรรเลงโหวด ท่านได้ถอดเสียงของเพลงพื้นบ้านที่ใช้โหวดเป็นเครื่องดนตรีหลักออกมาเป็นโน้ต ทำให้นักเรียนสามารถฝึกฝนและเล่นโหวดได้อย่างถูกต้องตามต้นฉบับ

2.2) การเรียบเรียงลายดนตรีพื้นบ้านในรูปแบบโน้ต ท่านได้ทำการบันทึกโน้ตเพลงพื้นบ้านต่าง ๆ เช่น ลายลมพัดไผ่ ลายคอนสวรรค์ และลายสังข์ศิลป์ชัย ซึ่งเป็นลายเพลงที่มีความซับซ้อนและเป็นเอกลักษณ์

2) ตัวอย่างกิจกรรมการสอน

2.1) การสอนเล่นโหวดและพิณในห้องเรียน จะเริ่มต้นด้วยการสอนเทคนิคพื้นฐานในการเล่นโหวดและพิณ จากนั้นจะให้เด็กนักเรียนฝึกฝนตามขั้นตอน โดยใช้โน้ตที่ถอดเสียงออกมาเป็นสื่อการสอน

2.2) การจัดการแสดงดนตรีพื้นบ้าน นักเรียนจะได้รับโอกาสในการแสดงดนตรีพื้นบ้านต่อสาธารณชน โดยใช้สายเพลงที่ได้เรียนรู้ เป็นการฝึกทักษะและสร้างความมั่นใจในการแสดง

2.1.1.2 บทบาทในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้รับเชิญให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้านอีสานที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งทำการสอนในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท โดยใช้เทคนิคและรูปแบบการสอนที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ รายละเอียดเพิ่มเติมและตัวอย่างประกอบดังนี้

1) เทคนิคและรูปแบบการสอน

1.1) การประยุกต์ใช้ดนตรีพื้นบ้านในหลักสูตรการเรียนการสอน

ได้บรรจุหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้และการฝึกฝนดนตรีพื้นบ้านอีสานในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท โดยให้ผู้เรียน ได้สัมผัสและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การเรียนรู้การเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้านต่าง ๆ เช่น โหวด พิณ และโปงลาง

1.2) การใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย

ใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น การใช้สื่อวีดิทัศน์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการถ่ายทอดความรู้ ทำให้ผู้เรียน เข้าใจและเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นตัวอย่างเช่น การใช้วีดิทัศน์ที่แสดงวิธีการเล่นโหวดในแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียน ได้เห็นภาพและฟังเสียงจริงในการฝึกฝน

1.3) การสอนในลักษณะเชิงปฏิบัติ

ใช้การเน้นการสอนในลักษณะเชิงปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียน ได้ลงมือทำและฝึกฝนด้วยตนเอง เช่น การจัดการแสดงดนตรีพื้นบ้านในงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้เรียน จะได้แสดงทักษะการเล่นดนตรีพื้นบ้านที่ได้เรียนรู้มา

1.4) การวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานดนตรีพื้นบ้าน

ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียน ทำการวิจัยและสร้างสรรค์ผลงานดนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น การจัดทำวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน ตัวอย่างเช่น วิทยานิพนธ์ของผู้เรียน ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาลายดนตรีพื้นบ้านใหม่ ๆ หรือการศึกษาประวัติและบทบาทของดนตรีพื้นบ้านอีสานในสังคมไทย

2) ตัวอย่างกิจกรรมการสอน

2.1) การฝึกเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน

ผู้เรียน จะได้รับการฝึกเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้านต่าง ๆ เช่น โหวด พิณ และ โปงลาง โดยจะสอนเทคนิคการเล่นและการปรับเสียงให้เหมาะสมกับแต่ละลายเพลงตัวอย่างเช่น การฝึกเล่นลายเพลง “ลมพัดพร้าว” ซึ่งเป็นลายเพลงที่ต้องใช้ทักษะการเป่าโหวดให้ไพเราะและสมจริง

2.2) อบรมปฏิบัติการและการแสดงดนตรีพื้นบ้าน

ท่านและมหาวิทยาลัยมหาสารคามจะจัดเวิร์กช็อปและการแสดงดนตรีพื้นบ้าน โดยเชิญชวนผู้เรียน และบุคคลภายนอกเข้าร่วม ซึ่งเป็นการฝึกฝนและเผยแพร่ดนตรีพื้นบ้านอีสานในวงกว้าง ตัวอย่างเช่น การจัดเวิร์กช็อปการทำโหวดและการเป่าโหวด โดยท่านจะสอนวิธีการทำโหวดตั้งแต่การเลือกไม้ไฟ การตัด การประกอบ และการเป่าให้มีเสียงที่ไพเราะ

12.2 การสอนโสตประสาททางดนตรีในดนตรีพื้นบ้านอีสาน

การสอนโสตประสาททางดนตรีเป็นส่วนสำคัญของการฝึกฝนดนตรีพื้นบ้านอีสาน ท่านได้พัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนที่ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการฟังและการเล่นดนตรีได้ดีขึ้น ดังนี้

2.1.2.1 เทคนิคการเป่าโหวด

ท่านเป็นผู้คิดค้นเทคนิคการฝึกเป่าโหวดที่เป็นขั้นตอน ประกอบด้วยการฝึกเป่าผ่อนลม การเป่าตัดลม การเป่าสะบัดเสียง และการเป่าอ่อนเสียง ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถเป่าโหวดได้อย่างมีประสิทธิภาพและไพเราะและได้บูรณาการการฝึกโสตประสาทเข้าไปด้วย

1) การฝึกเป่าผ่อนลม

1.1) รายละเอียด การฝึกเป่าลมออกจากโพรงปากไปสู่ลูกโหวด โดยสูดลมเข้าปอดลึกๆ แล้วจึงค่อยๆ เป่าระบายลมออกมาทีละน้อยและประคองลมให้สม่ำเสมอให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้

1.2) ตัวอย่าง นักเรียนจะฝึกการเป่าลมอย่างช้า ๆ และยาว เพื่อให้เกิดเสียงที่สม่ำเสมอ ซึ่งช่วยในการพัฒนาความสามารถในการควบคุมลมหายใจและความยาวของเสียง

2) การเป่าตัดลม

2.1) รายละเอียด การเป่าลมออกจากปากอย่างรุนแรงแล้วใช้ลิ้นมาอุดที่ริมฝีปาก ซึ่งจะทำให้ลมที่ออกมานั้นหยุดลงทันที เสียงโหวดที่ดังจากการเป่าลักษณะนี้จะเป็นเสียงสั้นคล้ายเสียงทรมเป็ต

2.2) ตัวอย่าง นักเรียนจะฝึกการเป่าลมสั้น ๆ ด้วยความรุนแรง เพื่อสร้างเสียงที่ชัดเจนและทรงพลัง

3) การเป่าสะบัดเสียง

3.1) รายละเอียด การเป่าลมจากปากสู่ลูกโหวดโดยใช้ลมเป่าให้ยาวและในขณะที่เป่าก็ใช้มือจับที่ตัวโหวดหมุนกลับไปกลับมา ซึ่งจะทำให้ลมที่เป่าออกมากระทบลูกโหวดได้หลายลูก เสียงโหวดที่ดังออกมาก็จะสะบัดมีหลายเสียงตามลมที่กระทบลูกโหวด

3.2) ตัวอย่าง นักเรียนจะฝึกการเป่าลมยาว ๆ และหมุนโหวดไปมา เพื่อให้เสียงที่ออกมามีความหลากหลายและน่าสนใจ

4) การเป่าอ่อนเสียง

4.1) รายละเอียด การเป่าออกจากปากไปสู่ลูกโหวดโดยระบายลมออกมาให้เป็นคลื่นและในขณะที่เป่าลมก็กระดิกมือที่จับโหวดไปด้วย จะทำให้เสียงที่ดังออกมาเป็นคลื่น เร็ว-ช้า ขึ้นอยู่กับการกระดิกของมือและการเป่าลม

4.2) ตัวอย่าง นักเรียนจะฝึกการเป่าลมเป็นคลื่น และกระดิกมือที่จับโหวด เพื่อสร้างเสียงที่มีความหลากหลายและสามารถปรับเปลี่ยนความเร็ว-ช้าได้ตามต้องการ

2.1.2.1 การบูรณาการโสตประสาททางดนตรี

ท่านยังได้บูรณาการโสตประสาททางดนตรีเข้าไปในวิธีการสอน เพื่อให้ นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการฟังและการเล่นดนตรีได้อย่างเต็มที่ ดังนี้

1) การฝึกฟังเสียงโหวดและการจำแนกเสียง

1.1) รายละเอียด นักเรียนจะถูกฝึกให้ฟังเสียงโหวดที่แตกต่างกันและจำแนกเสียงที่ได้ยิน เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังและจดจำทำนองเพลง

1.2) ตัวอย่าง ท่านจะเล่นลายเพลงต่าง ๆ และให้นักเรียนฟังและจำแนกเสียงของแต่ละลาย จากนั้นนักเรียนจะต้องเล่นลายเพลงนั้น ๆ ตามที่ได้ยิน

2) การเรียนรู้การจับจังหวะและทำนอง

2.1) รายละเอียด นักเรียนจะถูกฝึกให้จับจังหวะและทำนองของเพลงที่เล่น เพื่อให้สามารถเล่นดนตรีได้อย่างถูกต้องและมีจังหวะที่สม่ำเสมอ

2.2) ตัวอย่าง นักเรียนจะต้องฝึกการจับจังหวะของเพลงด้วยการตบมือหรือการเคาะ เพื่อให้สามารถจับจังหวะและทำนองได้ถูกต้องก่อนที่จะเล่นเครื่องดนตรี

3) การใช้สื่อการสอนที่เป็นเสียง

3.1) รายละเอียด ท่านใช้สื่อการสอนที่เป็นเสียง เช่น การบันทึกเสียงเพลงพื้นบ้านต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกฟังและเล่นตาม

3.2) ตัวอย่าง นักเรียนจะได้รับสื่อการสอนที่เป็นเสียงของเพลงพื้นบ้านอีสาน แล้วฝึกฟังและเล่นตามเสียงที่ได้ยิน

4) การประเมินทักษะการฟังและการเล่นดนตรี

4.1) รายละเอียด นักเรียนจะได้รับการประเมินทักษะการฟังและการเล่นดนตรี โดยการใช้การสอบฟังเสียงและการเล่นเครื่องดนตรี

4.2) ตัวอย่าง นักเรียนจะต้องสอบฟังเสียงเพลงและจำแนกเสียงที่ได้ยิน จากนั้นจึงเล่นเครื่องดนตรีตามที่ได้ยินเพื่อประเมินทักษะการฟังและการเล่น

2.1.3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานให้มีประสิทธิภาพและเข้าใจง่ายแบบบูรณาการ โดยมุ่งเน้นการถอดเสียงดนตรีพื้นบ้านออกมาเป็นตัวโน้ต และการวิเคราะห์ผลการสอนเพื่อปรับปรุงเทคนิคและวิธีการสอนให้ดียิ่งขึ้น รายละเอียดและตัวอย่างการบูรณาการโสตประสาทเข้าไปในรูปแบบการเรียนการสอนมีดังนี้

2.1.3.1 การเรียบเรียงลายดนตรีพื้นบ้าน

ท่านได้ทำการถอดเสียงดนตรีพื้นบ้านจากการเล่นจริงออกมาเป็นตัวโน้ต ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้ง่ายขึ้น

1) ตัวอย่าง นักเรียนจะได้เรียนรู้การเล่นโหวด พิณ และโปงลางผ่านโน้ตดนตรีที่อาจารย์ถอดออกมาจากเสียงดนตรีพื้นบ้าน ทำให้นักเรียนสามารถฝึกเล่นตามโน้ตได้แม่นยำยิ่งขึ้น

2) การบูรณาการโสตประสาท นักเรียนจะฝึกฟังเสียงดนตรีพื้นบ้านที่อาจารย์เล่นแล้วทำการจับจังหวะและทำนอง จากนั้นจึงฝึกเล่นตามโน้ตที่ถอดเสียงออกมา เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการเล่นดนตรีควบคู่กันไป

2.1.3.2 การสร้างวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ท่านได้จัดตั้งวงดนตรีพื้นบ้านที่นำโหวดมาใช้ร่วมกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านอื่น ๆ เช่น พิณ และโปงลาง ทำให้เป็นที่นิยมและเป็นต้นแบบของวงดนตรีพื้นบ้านในปัจจุบัน

1) ตัวอย่าง วงดนตรีโหวดเสียงทองเพชรส่งเสริมจะทำการแสดงในงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีการฝึกซ้อมและการประยุกต์ใช้เทคนิคการเล่นที่ทันสมัย

2) การบูรณาการโสตประสาท นักเรียนจะฝึกฟังเสียงจากการเล่นของสมาชิกวงดนตรีและการฟังเสียงเครื่องดนตรีต่าง ๆ ในวง จากนั้นทำการปรับเสียงและจังหวะการเล่นของตนเองให้เข้ากับวงดนตรี

2.1.3.3 การสาธิตและเผยแพร่ศิลปะการแสดง

ท่านได้เผยแพร่ศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ่านการแสดงร่วมกับวงโปงลางและการสอนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

1) ตัวอย่าง ท่านและนักเรียนได้ร่วมกันแสดงดนตรีพื้นบ้านในงานเทศกาลต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น งานวันมหาสารคาม งานพ็อนลำแคน คอนเสิร์ต

2) การบูรณาการโสตประสาท ในการสาธิตและเผยแพร่ศิลปะการแสดง นักเรียนจะได้ฝึกฟังและเล่นดนตรีพร้อมกับวงดนตรีจริง ทำให้สามารถพัฒนาทักษะการฟังและการเล่นดนตรีในสภาพแวดล้อมที่แท้จริง

2.1.3.4 การวัดผลและประเมินผลการสอน

ท่านทำการวิเคราะห์ผลการสอนโดยการประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากนั้นนำผลการประเมินมาปรับปรุงเทคนิคการสอน

1) ตัวอย่าง หากนักเรียนมีปัญหาในการเล่นเพลงที่มีจังหวะเร็ว อาจารย์จะปรับวิธีการสอนโดยการใช้สื่อการสอนที่ช่วยให้นักเรียนสามารถฝึกเล่นในจังหวะที่ช้าก่อน แล้วค่อย ๆ เพิ่มความเร็วขึ้น

2) การบูรณาการโสตประสาท ในการประเมินผลการสอน อาจารย์จะทำการสอบฟังเสียงและการเล่นดนตรี โดยให้นักเรียนฟังและจำแนกเสียง จากนั้นเล่นตามเสียงที่ได้ยินเพื่อประเมินทักษะการฟังและการเล่น

สรุป

ศิลปินแห่งชาติ ท่านที่ 1 มีบทบาทสำคัญในการสืบสานและพัฒนาศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา ท่านได้ประยุกต์ใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่เป็นเอกลักษณ์และมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีพื้นบ้านให้กับนักเรียนและผู้เรียน ท่านเน้นการบูรณาการทักษะโสตประสาททางดนตรีเข้ากับการเรียนการสอนในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและปฏิบัติได้จริง โดยเฉพาะการถอดเสียงดนตรีพื้นบ้านออกมาเป็นตัวโน้ต การฝึกทักษะการฟังและการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น โหวด พิณ และโปงลาง

ในบทบาทที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดและมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ท่านได้สอนและพัฒนาลัทธิสุรดนตรีพื้นบ้านที่ครอบคลุมทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ท่านใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย และเน้นการสอนเชิงปฏิบัติ ทำให้นักเรียนและผู้เรียน ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและลึกซึ้ง นอกจากนี้ ท่านยังส่งเสริมการวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานดนตรีพื้นบ้านเพื่อให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาทักษะและความรู้ในด้านดนตรีพื้นบ้านอีสานได้อย่างเต็มที่

ท่านยังได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้น ผ่านการเรียบเรียงลายดนตรี การจัดตั้งวงดนตรีพื้นบ้าน และการเผยแพร่ศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านทั้งในประเทศและต่างประเทศ การสอนของท่านเน้นการฝึกฝน

ทักษะการฟังและการเล่นดนตรีควบคู่กันไป ซึ่งช่วยให้นักเรียนและผู้เรียน สามารถพัฒนาทักษะทางดนตรีได้อย่างเต็มที่

โดยสรุป วิธีการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานของศิลปินแห่งชาติ คนที่ 1 มุ่งเน้นการบูรณาการทักษะการฟังและการเล่นดนตรีควบคู่กันไป โดยใช้เทคนิคการสอนที่เป็นเอกลักษณ์และมีประสิทธิภาพ ท่านได้สร้างสรรค์และพัฒนารูปแบบการสอนที่ทำให้ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นที่รู้จักและยอมรับมากขึ้นในวงการศึกษาและสังคมทั่วไป ทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และสืบสานดนตรีพื้นบ้านอีสานต่อไป

2.2 ศิลปินแห่งชาติ คนที่ 2

2.2.1 การสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา

มีบทบาทสำคัญในการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานในระดับอุดมศึกษา เป็นอาจารย์พิเศษในวิชาเอกหมอลำที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการสอน ได้นำความรู้และประสบการณ์จากการเป็นศิลปินหมอลำมาสอนให้ผู้เรียน เช่น การสอนหมอลำกลอน หมอลำเรื่องต่อกลอน และหมอลำประยุกต์ โดยเน้นที่การผสมผสานดนตรีพื้นบ้านอีสานกับดนตรีสากล เพื่อให้สอดคล้องกับความนิยมของยุคปัจจุบัน ดังนี้

2.2.1.1 บทบาทในวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1) เทคนิคการสอน

1.1) การฟังและแยกแยะเสียง การฝึกฝนให้ผู้เรียนฟังและแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน พิณ กลองโพนสองหน้า โดยเน้นให้เข้าใจและจดจำลักษณะเสียงเฉพาะของแต่ละเครื่องดนตรี

1.2) การฝึกทักษะการร้อง การฝึกการร้องเพลงพื้นบ้านอีสาน เช่น หมอลำ โดยให้ผู้เรียนฝึกการใช้เสียงและการเอื้อนเสียงให้ถูกต้องตามทำนองเพลง

1.3) การใช้เทคโนโลยีในการสอน การบันทึกเสียงและวิดีโอการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนได้ตลอดเวลา และการใช้อินเทอร์เน็ตในการเผยแพร่ผลงานของผู้เรียน

2) รูปแบบการสอน

2.1) การบูรณาการทฤษฎีและปฏิบัติ การสอนที่เน้นทั้งการเรียนรู้ทฤษฎีทางดนตรีและการฝึกปฏิบัติจริง โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานในสถานที่ต่างๆ

2.2) การจัดกิจกรรมการแสดงสด การจัดการแสดงสดในสถานที่ต่าง ๆ เช่น คอนเสิร์ตหมอลำ เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์จริงและสามารถพัฒนาทักษะการแสดงได้

3) ตัวอย่างการสอน

3.1) การสอนร้องเพลงหมอลำ

การสอนร้องเพลงหมอลำจะเริ่มต้นด้วยการสอนทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างของเพลงหมอลำและทำนองเพลง จากนั้นจะให้ผู้เรียนฝึกการร้องตามทำนองที่ถูกต้อง โดยมีการบันทึกเสียงเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพัฒนาการของผู้เรียน

3.2) การใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้าน

สอนการใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน และพิณ โดยเริ่มจากการแนะนำเครื่องดนตรีและเสียงที่ได้ จากนั้นจะให้ฝึกการเล่นตามทำนองเพลงพื้นบ้านที่ได้เรียนรู้

2.2.1.2 บทบาทในคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1) เทคนิคการสอน

1.1) การฝึกทักษะการแสดง การฝึกให้มีความมั่นใจในการแสดงออก โดยเน้นการฝึกฝนการแสดงสดและการใช้ท่ารำประกอบการแสดง

1.2) การประยุกต์ทำนองดนตรี การสอนให้รู้จักการประยุกต์ทำนองเพลงพื้นบ้านอีสานให้เข้ากับเครื่องดนตรีสากล เช่น การใช้กีตาร์ คีย์บอร์ด และเครื่องดนตรีอื่นๆ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ที่ทันสมัย

2) รูปแบบการสอน

2.1) การเน้นการปฏิบัติ การสอนที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงทั้งในการใช้เครื่องดนตรีและการแสดงบนเวที เพื่อให้ นักเรียนมีประสบการณ์ในการแสดงจริง

2.2) การใช้โครงการและกิจกรรม การจัดโครงการและกิจกรรมการแสดงที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม เช่น โครงการการแสดงหมอลำในงานเทศกาลต่างๆ

3) ตัวอย่างการสอน

3.1) การแสดงหมอลำซิ่ง

การแสดงหมอลำซิ่ง โดยให้ฝึกการใช้เสียงและการเล่นเครื่องดนตรีที่เข้ากับจังหวะเพลง นอกจากนี้ยังเน้นการฝึกท่ารำที่มีความเร็วและสนุกสนานเพื่อให้การแสดงมีความน่าสนใจ

3.2) การประยุกต์ดนตรีพื้นบ้านกับดนตรีสากล

การประยุกต์ดนตรีพื้นบ้านอีสานกับดนตรีสากล โดยให้นักเรียนฝึกการเล่นเครื่องดนตรีสากล เช่น กีตาร์ และคีย์บอร์ด พร้อมกับการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานเพลงที่มีความร่วมสมัย

จากบทบาทและวิธีการสอน ทำให้เห็นว่าการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษามีความหลากหลายและมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการบูรณาการทฤษฎีและปฏิบัติในการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนได้รับความรู้และทักษะที่ครบถ้วน

2.2.2 การสอนโสตประสาททางดนตรีในดนตรีพื้นบ้านอีสาน

การสอนโสตประสาททางดนตรีในดนตรีพื้นบ้านอีสานมุ่งเน้นไปที่การฝึกฟังและรู้จำทำนอง รวมถึงการร้องตามทำนองที่ถูกต้อง เทคนิคการสอนที่ใช้คือการฟังและฝึกฝนการแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีต่าง ๆ ในการแสดงหมอลำ เช่น การฝึกฟังเสียงแคน พิณ และการจำแนกทำนองเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของหมอลำกลอนและหมอลำซิ่ง การประยุกต์การสอนด้วยการใช้เพลงลูกทุ่งมาผสมผสานกับทำนองหมอลำ ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและฝึกฝนได้ง่ายขึ้น เช่น การฝึกฟังจังหวะเพลงลูกทุ่งที่มีทำนองสนุกสนานและนำมาผสมกับกลอนลำ การใช้เพลงลูกทุ่งที่มีจังหวะเร็วขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแยกแยะและรู้จำเสียง

2.2.2.1 เทคนิคการสอนที่ใช้

1) การฝึกฟังและรู้จำทำนอง

1.1) การฝึกฟังเสียงแคน การสอนให้รู้จักเสียงแคนที่เป็นเอกลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยให้ฟังและฝึกจำแนกทำนองต่าง ๆ ของแคน เช่น ทำนองลำเต้ย ทำนองลำเพลิน และทำนองลำกลอน

1.2) การฝึกฟังเสียงพิณ การฝึกฟังเสียงพิณและจำแนกทำนองที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น เสียงพิณในทำนองลำซิ่ง ซึ่งมีจังหวะเร็วและสนุกสนาน

1.3) การฟังเสียงรวมของวงดนตรี การฝึกฟังเสียงของเครื่องดนตรีทั้งหมดในวงดนตรีพื้นบ้าน เช่น การฟังและแยกเสียงแคน พิณ กลอง และเครื่องดนตรีอื่นๆ เพื่อให้สามารถเข้าใจและแยกแยะเสียงได้อย่างถูกต้อง

2) การร้องตามทำนองที่ถูกต้อง

2.1) การฝึกการร้องเพลงหมอลำ การสอนนักเรียนให้ฝึกร้องเพลงหมอลำตามทำนองที่ถูกต้อง โดยให้นักเรียนฟังและร้องตามการแสดงของครูหรือการบันทึกเสียงเพลงหมอลำ

2.2) การฝึกการเอื้อนเสียง การฝึกให้นักเรียนให้เอื้อนเสียงตามทำนองของเพลงหมอลำ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของการร้องเพลงหมอลำ เช่น การเอื้อนเสียงในทำนองลำยาวหรือทำนองลำเพลิน

2.2.2.3 การประยุกต์การสอน

1) การใช้เพลงลูกทุ่งมาผสมผสานกับทำนองหมอลำ

1.1) การฝึกฟังจังหวะเพลงลูกทุ่ง การใช้เพลงลูกทุ่งที่มีจังหวะสนุกสนานและทำนองที่ง่ายต่อการฟังเพื่อให้นักเรียนสามารถฝึกฝนและเข้าใจทำนองได้ง่ายขึ้น เช่น การใช้เพลงลูกทุ่งที่มีจังหวะเด่นชัดและนำมาผสมกับกลอนลำ

1.2) การใช้เพลงลูกทุ่งเพื่อพัฒนาความสามารถในการแยกแยะเสียง การฝึกนักเรียนให้ฟังและรู้จำเสียงเครื่องดนตรีในเพลงลูกทุ่ง เช่น การฟังเสียงกีตาร์และเปรียบเทียบกับเสียงพิณในเพลงหมอลำ เพื่อให้ นักเรียนสามารถแยกแยะและจำแนกเสียงได้ดียิ่งขึ้น

2.2.2.4 การบูรณาการการสอนโสตประสาท

1) การฝึกการฟังและการตอบสนอง

1.1) การใช้การบันทึกเสียง การบันทึกเสียงการเล่นเครื่องดนตรีหรือการร้องเพลงของนักเรียน และให้นักเรียนฟังการบันทึกเสียงเพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงการเล่นหรือการร้องของตนเอง

1.2) การใช้วิดีโอการแสดง การบันทึกวิดีโอการแสดงของนักเรียนและให้ดูการแสดงนั้นเพื่อวิเคราะห์การแสดงของตนเองและปรับปรุงทักษะการแสดง

2) การฝึกการแยกแยะเสียงในวงดนตรี

2.1) การฝึกการฟังเสียงรวมของวงดนตรี การฝึกนักเรียนให้ฟังเสียงรวมของวงดนตรีพื้นบ้าน เช่น การฟังและแยกเสียงแคน พิณ กลอง และเครื่องดนตรีอื่นๆ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเข้าใจและแยกแยะเสียงได้อย่างถูกต้อง

2.2) การฝึกการฟังทำนองที่ซับซ้อน การฝึกนักเรียนให้ฟังและรู้จำทำนองที่ซับซ้อน เช่น ทำนองลำกลอนที่มีการเปลี่ยนแปลงจังหวะและทำนองอยู่เสมอ

3) การฟังและแยกแยะเสียงของแคนและพิณ

โดยให้ฟังเสียงแคนและพิณที่เล่นพร้อมกัน โดยให้พยายามแยกแยะว่าเสียงใดเป็นเสียงแคนและเสียงใดเป็นเสียงพิณ จากนั้นให้ร้องทำนองตามเสียงเครื่องดนตรีที่ได้ยิน ผู้เรียนจะต้องตอบสนองด้วยการร้องตามทำนองที่ได้ยินและบอกว่าเสียงใดเป็นของเครื่องดนตรีใด

4) การฝึกการร้องเพลงหมอลำโดยใช้เพลงลูกทุ่งเป็นพื้นฐาน

โดยเลือกเพลงลูกทุ่งที่มีทำนองและจังหวะสนุกสนาน เช่น เพลงลูกทุ่งจังหวะเร็ว และการฝึกร้องตามทำนองเพลงลูกทุ่ง และจากนั้นจะนำทำนองเพลงลูกทุ่งนั้นมาผสมกับทำนองหมอลำ เพื่อให้สามารถฝึกร้องและปรับตัวเข้ากับทำนองหมอลำได้ง่ายขึ้น

2.2.3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน

2.2.3.1 การแสดงหมอลำซึ่งผสมผสานดนตรีสากล

1) ตัวอย่างการสอน

1.1) การแนะนำเครื่องดนตรี ผู้สอนแนะนำเครื่องดนตรีสากลที่ใช้ในการแสดงหมอลำซึ่ง เช่น เบส กีตาร์ คีย์บอร์ด กลองชุด ทรัมเป็ต และแซกโซโฟน รวมถึงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน และพิณ

1.2) การสอนการเล่นเครื่องดนตรี นักเรียนฝึกการเล่นเครื่องดนตรีสากลและเครื่องดนตรีพื้นบ้าน โดยครูผู้สอนจะสาธิตการเล่นและให้นักเรียนฝึกฝนตาม

1.3) การฝึกการแสดงร่วมกัน นักเรียนฝึกการเล่นดนตรีร่วมกันในวงดนตรี โดยมี การบันทึกเสียงและวิดีโอเพื่อนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงการแสดง

1.4) การเตรียมการแสดงสด นักเรียนเตรียมการแสดงสดที่มีการผสมผสานดนตรีสากลและดนตรีพื้นบ้าน โดยฝึกการแสดงและปรับปรุงตามคำแนะนำของครูผู้สอน

2) การบูรณาการโสตประสาท

2.1) การฟังและแยกแยะเสียง นักเรียนฝึกการฟังและแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีสากลและเครื่องดนตรีพื้นบ้านในการแสดงร่วมกัน

2.2) การตอบสนองต่อจังหวะและทำนอง นักเรียนฝึกการตอบสนองต่อจังหวะและทำนองของดนตรีที่ผสมผสานกัน โดยการร้องและเล่นตามทำนองที่ได้ยิน

2.2.3.2 การประยุกต์ทำนองเพลงลูกทุ่งในการสอนหมอลำ

1) ตัวอย่างการสอน

1.1) การเลือกเพลงลูกทุ่ง ครูผู้สอนเลือกเพลงลูกทุ่งที่มีทำนองและจังหวะสนุกสนาน เพื่อใช้ในการฝึกฝนนักเรียน

1.2) การฝึกการร้องและเล่นดนตรี ผู้เรียนฝึกการร้องและเล่นดนตรีตามทำนองเพลงลูกทุ่ง โดยครูผู้สอนจะสาธิตการร้องและเล่น และให้ผู้เรียนฝึกตาม

1.3) การผสมผสานทำนอง ผู้เรียนฝึกการนำทำนองเพลงลูกทุ่งมาผสมผสานกับทำนองหมอลำ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานดนตรีใหม่ที่มีความร่วมสมัย

1.4) การจัดการแสดง ผู้เรียนเตรียมการแสดงที่มีการประยุกต์ทำนองเพลงลูกทุ่งกับทำนองหมอลำ และฝึกการแสดงร่วมกัน

2) การบูรณาการโสตประสาท

2.1) การฟังและรู้จำทำนอง ผู้เรียนฝึกการฟังและรู้จำทำนองของเพลงลูกทุ่งและเพลงหมอลำ เพื่อให้สามารถผสมผสานทำนองได้อย่างถูกต้อง

2.2) การแยกแยะเสียงเครื่องดนตรี ผู้เรียนฝึกการแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีในเพลงลูกทุ่งและเพลงหมอลำ เพื่อให้สามารถเข้าใจและเล่นได้อย่างแม่นยำ

2.3) การตอบสนองต่อจังหวะ ผู้เรียนฝึกการตอบสนองต่อจังหวะของเพลงลูกทุ่งและเพลงหมอลำ โดยการร้องและเล่นตามจังหวะที่ได้ยิน

2.2.3.3 การสร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ในงานแสดง

1) ตัวอย่างการสอน

1.1) การกำหนดหัวข้อการแสดง ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดหัวข้อการแสดงที่ต้องการสร้างสรรค์

1.2) การออกแบบการแสดง ผู้เรียนร่วมกันออกแบบการแสดง โดยมีการผสมผสานทำนองดนตรีและทำนองที่ได้เรียนรู้มา

1.3) การฝึกซ้อมการแสดง ผู้เรียนฝึกซ้อมการแสดงที่ออกแบบมา โดยมีการบันทึกเสียงและวิดีโอเพื่อนำมาวิเคราะห์และปรับปรุง

1.4) การแสดงสด ผู้เรียนจัดการแสดงสดในงานเทศกาลหรือกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยใช้ทักษะและความรู้ที่ได้เรียนรู้มา

2) การบูรณาการโสตประสาท

2.1 การสร้างสรรค์ทำนองและจังหวะ ผู้เรียนฝึกการสร้างสรรค์ทำนองและจังหวะใหม่ โดยการผสมผสานทำนองดนตรีสากลและดนตรีพื้นบ้าน

2.2 การวิเคราะห์การแสดง ผู้เรียนฝึกการวิเคราะห์การแสดงของตนเองและเพื่อนร่วมวง โดยการฟังและดูการบันทึกเสียงและวิดีโอ

2.3 การปรับปรุงทักษะการแสดง ผู้เรียนฝึกการปรับปรุงทักษะการแสดงตามคำแนะนำของครูผู้สอนและเพื่อนร่วมวง เพื่อให้การแสดงมีความสมบูรณ์และน่าสนใจ

สรุป

ศิลปินแห่งชาติ ท่านที่ 2 มีบทบาทสำคัญในการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะในวิชาเอกหมอลำที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ท่านได้นำความรู้และประสบการณ์จากการเป็นศิลปินหมอลำมาสอนผู้เรียน โดยเน้นการผสมผสานดนตรีพื้นบ้านอีสานกับดนตรีสากล เพื่อให้สอดคล้องกับค่านิยมของยุคปัจจุบัน

ในวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ท่านได้ใช้เทคนิคการสอนที่เน้นการฟังและแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน พิณ กลองหาง รวมถึงการฝึกทักษะการร้องเพลงหมอลำและการเอื้อนเสียงให้ถูกต้องตามทำนองเพลง การใช้เทคโนโลยีในการสอน เช่น การบันทึกเสียงและวิดีโอการสอน ทำให้ผู้เรียน สามารถฝึกฝนได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ ท่านยังเน้นการบูรณาการทฤษฎีและปฏิบัติในการสอน โดยให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสแสดงผลงานในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการแสดงและความมั่นใจในการแสดงสด

ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้เน้นการสอนในลักษณะที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในการใช้เครื่องดนตรีและการแสดงบนเวที ท่านได้สอนการประยุกต์ทำนองเพลงพื้นบ้านอีสานให้เข้ากับเครื่องดนตรีสากล เช่น การใช้กีตาร์ คีย์บอร์ด และเครื่องดนตรีอื่นๆ เพื่อ

สร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ที่ทันสมัย นอกจากนี้ ท่านยังจัดโครงการและกิจกรรมการแสดงที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม เช่น การแสดงหมอลำซึ่งที่ผสมผสานดนตรีพื้นบ้านกับดนตรีสากล

ในการสอนโสตประสาททางดนตรี มุ่งเน้นการฝึกฟังและรู้จำทำนอง รวมถึงการร้องตามทำนองที่ถูกต้อง ท่านใช้เทคนิคการสอนที่ให้ผู้เรียนฟังและแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีต่าง ๆ ในการแสดงหมอลำ เช่น แคนและพิณ นอกจากนี้ ท่านยังประยุกต์การสอนด้วยการใช้เพลงลูกทุ่งมาผสมผสานกับทำนองหมอลำ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและฝึกฝนได้ง่ายขึ้น โดยใช้เพลงลูกทุ่งที่มีจังหวะสนุกสนานและทำนองที่ง่ายต่อการฟัง เพื่อพัฒนาความสามารถในการแยกแยะและรู้จำเสียง

นอกจากนี้ ยังได้พัฒนารูปแบบการสอนโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานในลักษณะที่เน้นการผสมผสานดนตรีสากลกับดนตรีพื้นบ้าน ท่านได้สร้างสรรค์การแสดงหมอลำซึ่งที่ผสมผสานดนตรีสากลกับดนตรีพื้นบ้าน โดยให้ผู้เรียนฝึกการเล่นเครื่องดนตรีทั้งสากลและพื้นบ้าน รวมถึงการจัดการแสดงสดเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะการแสดง นอกจากนี้ ท่านยังสอนการประยุกต์ทำนองเพลงลูกทุ่งกับทำนองหมอลำ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานดนตรีใหม่ที่มีความร่วมสมัย

โดยสรุป วิธีการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสาน เน้นการผสมผสานดนตรีพื้นบ้านกับดนตรีสากล และการใช้เทคนิคการฟังและแยกแยะเสียงในวงดนตรี การประยุกต์เพลงลูกทุ่งเข้ากับทำนองหมอลำ และการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ที่ทันสมัย ท่านได้พัฒนาการเรียนการสอนโสตประสาททางดนตรีในดนตรีพื้นบ้านอีสานให้มีความหลากหลายและทันสมัย ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่ครบถ้วนและสามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง

2.3 นักวิชาการดนตรีพื้นบ้านอีสาน

2.3.1 การสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา

การสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาของนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน เน้นการผสมผสานระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ โดยมีการศึกษาทั้งด้านดนตรีวิทยาและวัฒนธรรมพื้นบ้าน รายละเอียดเพิ่มเติมและตัวอย่างประกอบดังนี้

2.3.1.1 บทบาทในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1) เทคนิคการสอน

การใช้หลักการทางดนตรีวิทยาจากตะวันตกควบคู่กับการสอนแบบพื้นบ้าน การสอนโดยใช้เทคนิคการฟังและการจำแนกเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน หมอลำ การใช้สื่อดิจิทัลและวีดีโอในการฝึกฟังและดูการแสดงดนตรีพื้นบ้าน พร้อมกับการเน้นการศึกษาเชิงลึกในด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน รวมถึงการวิเคราะห์และการวิจัย

2) รูปแบบการสอน

การบรรยายและการสาธิตการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน การฝึกปฏิบัติจริงโดยให้ผู้เรียน ได้เล่นเครื่องดนตรี การจัดกิจกรรมการแสดงดนตรีในมหาวิทยาลัย พร้อมกับสอนแบบบูรณาการที่รวมการบรรยาย การฝึกปฏิบัติ และการวิจัย จัดอบรมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการกับผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นบ้าน

2.3.2.1 บทบาทในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1) เทคนิคการสอน การใช้เทคนิคการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้เลือกศึกษาเครื่องดนตรีที่ตนสนใจ การเน้นการฝึกปฏิบัติและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

2) รูปแบบการสอน

การจัดกิจกรรมฝึกภาคสนาม เช่น การเยี่ยมชมศิลปินพื้นบ้านและการเรียนรู้จากนักดนตรีชั้นนำ การฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรีพื้นบ้านในชั้นเรียน

2.3.2.2 บทบาทในมหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1) เทคนิคการสอน

การใช้เทคนิคการสอนที่เน้นการวิจัยและการวิเคราะห์เชิงลึกในด้านดนตรีพื้นบ้าน การสอนโดยใช้การบรรยายและการฝึกปฏิบัติจริง

2) รูปแบบการสอน

การสอนในชั้นเรียนโดยใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย การจัดการฝึกอบรมและสัมมนาเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน

การสอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน มีความหลากหลายและครอบคลุมทั้งการบรรยาย การฝึกปฏิบัติ การวิจัย และการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและการเรียนรู้

2.3.2 การสอนโสตประสาททางดนตรีในดนตรีพื้นบ้านอีสาน

การสอนโสตประสาททางดนตรีในดนตรีพื้นบ้านอีสานมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากดนตรีพื้นบ้านอีสานมีลักษณะเฉพาะที่ต้องใช้ความเข้าใจและการฟังที่ดี การสอนโสตประสาททางดนตรีเน้นการฝึกฝนการฟังเสียงและจังหวะของดนตรีพื้นบ้าน เช่น หมอลำ และการเล่นแคน นอกจากนี้แล้วภาษาท้องถิ่นคือภาษาอีสานก็มีความสำคัญในการออกเสียงต่ำสูงของการร้องในหมอลำ ควรศึกษาและสอนภาษาอีสานออกเสียงให้ถูกต้องเพื่อได้สำเนียงของหมอลำที่ชัดเจน

2.3.2.1 เทคนิคการสอนที่ใช้

1) การฝึกฟังและจำแนกเสียง

1.1) ฝึกฟังเสียงดนตรีพื้นบ้าน การฝึกฟังและแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน หมอลำ โปงลาง

1.2) การฝึกจังหวะ ฝึกฟังและจำแนกจังหวะต่าง ๆ ในเพลงพื้นบ้านอีสาน โดยเฉพาะจังหวะหมอลำที่มีลักษณะเฉพาะ

2) การใช้เทคโนโลยี

2.1) โปรแกรมฝึกฟังดนตรี ใช้โปรแกรมและแอปพลิเคชันที่ช่วยในการฝึกฟังและวิเคราะห์เสียง

2.2) การบันทึกเสียง การใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อบันทึกการแสดงสดและการฝึกฟังซ้ำ

3) การฝึกปฏิบัติจริง

3.1) การบรรเลงแคน ฝึกเล่นแคนตามแบบดั้งเดิมและฝึกฟังเสียงที่ตนเองเล่น เพื่อปรับปรุงทักษะ

3.2) การแสดง ฝึกปฏิบัติการแสดงและการฟังเสียงจากการแสดงจริงเพื่อพัฒนาทักษะโสตประสาท

4) การสอนแบบผสมผสาน

4.1) การบรรยายและการสาธิต ผสมผสานการบรรยายทฤษฎีและการสาธิตการเล่นเครื่องดนตรี

4.2) การใช้สื่อดิจิทัลและวิดีโอ การใช้วีดีโอและออดิโอในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฟังและดูการแสดงดนตรีพื้นบ้าน

2.3.2.2 การบูรณาการการสอนโสตประสาท

1) การบูรณาการกับการฝึกปฏิบัติ

1.1) การฝึกฟังและเล่นแคนตามแบบดั้งเดิม ผู้เรียน ได้ฝึกฟังและเล่นแคนตามแบบดั้งเดิม โดยศิลปินพื้นบ้าน จากนั้นจึงได้ฝึกเล่นแคนตามแบบดั้งเดิม รวมถึงการเรียนรู้การฟังและจำแนกเสียงและจังหวะในเพลงพื้นบ้าน

1.2) การฝึกปฏิบัติการแสดงสด การฝึกปฏิบัติการแสดงสดและการฟังเสียงจากการแสดงจริง เพื่อพัฒนาทักษะโสตประสาทและทักษะการแสดง

2) การบูรณาการกับการใช้เทคโนโลยี

2.1) การใช้โปรแกรมฝึกฟังดนตรี การใช้โปรแกรมและแอปพลิเคชันที่ช่วยในการฝึกฟังและวิเคราะห์เสียง เพื่อเพิ่มความสามารถในการจำแนกเสียงและจังหวะ

2.2) การใช้สื่อดิจิทัลและวิดีโอ การใช้วีดีโอและออดิโอในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฟังและดูการแสดงดนตรีพื้นบ้าน เพื่อเพิ่มความเข้าใจ

3. การบูรณาการกับการวิจัยและการวิเคราะห์

3.1) การศึกษาและวิจัย ผู้เรียน ได้ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น การวิเคราะห์เสียงและจังหวะของหมอลำ และการบรรเลงแคน

3.2) การเขียนรายงานและการนำเสนอ โดยวิเคราะห์การฟังต่างๆแล้วเขียนรายงานและนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการฝึกโสตประสาทในดนตรีพื้นบ้านอีสาน

2.3.3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน เน้นการใช้หลักการทางดนตรีวิทยาควบคู่กับเทคนิคการสอนที่ทันสมัย เพื่อให้การเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยมีการนำเสนอวิธีการต่าง ๆ เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนี้ ดังนี้

2.3.3.1 การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

1) เนื้อหาหลักสูตร การสร้างหลักสูตรที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง รวมถึงการศึกษาทฤษฎีดนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น การฝึกเล่นแคน การฝึกฟังเสียงและจังหวะของหมอลำ

2) เทคนิคการสอน ใช้เทคนิคการสอนที่ทันสมัย เช่น การใช้สื่อดิจิทัล การใช้โปรแกรมฝึกฟังดนตรี และการฝึกปฏิบัติจริงร่วมกับนักดนตรีพื้นบ้าน

2.3.3.2 การพัฒนาสื่อการสอน

1) สื่อดิจิทัล การใช้สื่อดิจิทัลในการสอน เช่น วีดิโอการแสดงดนตรีพื้นบ้าน แอปพลิเคชันฝึกฟังดนตรี และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการฝึกฝนทักษะโสตประสาท

2) สื่อการฟังและฝึกฝนทักษะ การพัฒนาสื่อการสอนที่เน้นการฟังและการฝึกฝนทักษะโสตประสาท เช่น การฝึกฟังเสียงแคนและเสียงหมอลำ

2.3.3.3 การพัฒนากิจกรรมฝึกปฏิบัติ

1) การฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน การฝึกเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน และโปงลาง โดยมีการฝึกซ้อมและแสดงต่อหน้าชั้นเรียนโดยมีการบูรณาการการสอนโสตประสาทเข้าไปด้วย

2) การอบรมและสัมมนา การอบรมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกับศิลปินพื้นบ้านและผู้เชี่ยวชาญในด้านดนตรีพื้นบ้านอีสานโดยมีหัวข้อฝึกฟังและการสอนโสตประสาทเข้าไปด้วย

สรุป

นักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน นักวิชาการดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้พัฒนาวิธีการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานที่เน้นการผสมผสานระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการศึกษาด้านดนตรีวิทยาและวัฒนธรรมพื้นบ้านควบคู่กัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ครอบคลุมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใช้เทคนิคการสอนที่เน้นการใช้หลักการทางดนตรีวิทยา จากตะวันตกควบคู่กับการสอนแบบพื้นบ้าน โดยการฟังและจำแนกเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน และหมอลำ ยังใช้สื่อดิจิทัลและวีดีโอในการฝึกฟังและดูการแสดงดนตรีพื้นบ้าน พร้อมกับการ เน้นการศึกษาเชิงลึกในด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน รวมถึงการวิเคราะห์และการวิจัย รูปแบบการสอน ประกอบด้วย การบรรยายและการสาธิตการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน การฝึกปฏิบัติจริง และการจัด กิจกรรมการแสดงดนตรีในมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติจริงและ การวิจัยเชิงลึก

ในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเน้นให้ผู้เรียน เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยเปิด โอกาสให้ผู้เรียน ได้เลือกศึกษาเครื่องดนตรีที่ตนสนใจและเน้นการฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง ผ่านกิจกรรมฝึกภาคสนามและการเยี่ยมชมศิลปินพื้นบ้าน

ในมหาวิทยาลัยมหาสารคามใช้เทคนิคการสอนที่เน้นการ วิจัยและการวิเคราะห์เชิงลึกในด้านดนตรีพื้นบ้าน การบรรยายและการฝึกปฏิบัติจริงเป็นหัวใจหลัก ของการสอน โดยใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยและการจัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน

ในการสอนโสตประสาททางดนตรี เน้นการฝึกฝนการฟังเสียงและจังหวะของดนตรี พื้นบ้านอีสาน เช่น หมอลำ และการเล่นแคน ท่านใช้เทคนิคการฝึกฟังและจำแนกเสียงของเครื่อง ดนตรีพื้นบ้าน การฝึกจังหวะ และการใช้เทคโนโลยีในการฝึกฝนทักษะโสตประสาท นอกจากนี้ยัง ส่งเสริมการบูรณาการการสอนโสตประสาทกับการวิจัยและการวิเคราะห์ดนตรีพื้นบ้าน เพื่อให้ผู้เรียน ได้ศึกษาและวิจัยในด้านนี้อย่างลึกซึ้ง

การพัฒนาแบบการเรียนการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานของ เน้นการใช้ หลักการทางดนตรีวิทยาคู่กับเทคนิคการสอนที่ทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการฝึกปฏิบัติ จริง การใช้สื่อดิจิทัลในการสอน และการจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติร่วมกับศิลปินพื้นบ้าน เพื่อให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ทั้งนี้การพัฒนา สื่อการสอนที่เน้นการฟังและการฝึกฝนทักษะโสตประสาท และการจัดอบรมสัมมนาร่วมกับศิลปิน พื้นบ้านเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบแนวทางการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน

หัวข้อการวิเคราะห์	ศิลปินแห่งชาติคนที่ 1	ศิลปินแห่งชาติคนที่ 2	นักวิชาการดนตรีพื้นบ้าน
การสอนดนตรีพื้นบ้าน อีสานใน สถาบันอุดมศึกษา	การสอนดนตรีพื้นบ้านใน วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และมหาวิทยาลัย มหาสารคาม, ใช้เทคนิค การถอดเสียงเป็นตัวโน้ต	เน้นการฝึกทักษะการฟัง และการบรรเลงเครื่อง ดนตรีพื้นบ้าน เช่น โหวด พิณ โปงลาง, การฝึกการ ฟังและการแยกแยะเสียง	การสอนเน้นการบูรณา การทฤษฎีดนตรีวิทยาและ การฝึกปฏิบัติ

หัวข้อการวิเคราะห์	ศิลปินแห่งชาติคนที่ 1	ศิลปินแห่งชาติคนที่ 2	นักวิชาการดนตรีพื้นบ้าน
	และการจัดแสดงดนตรี พื้นบ้านอีสาน		
การสอนดนตรีพื้นบ้าน อีสานใน สถาบันอุดมศึกษา	เน้นการฝึกทักษะการฟัง และการบรรเลงเครื่อง ดนตรีพื้นบ้าน เช่น โหวด พิน โปงลาง, การฝึกการ ฟังและการแยกแยะเสียง	เน้นการฝึกฟังเสียงและ จังหวะของหมอลำ, การ ฝึกการร้องตามทำนอง และการเอื้อนเสียง, การใช้ เพลงลูกทุ่งในการฝึกสอน	การสอนการฟังเสียงและ จังหวะของเครื่องดนตรี พื้นบ้าน, การใช้เทคโนโลยี และโปรแกรมฝึกฟังในการ สอน
การพัฒนารูปแบบการ เรียนการสอนโสต ประสาทดนตรีพื้นบ้าน อีสาน	พัฒนารูปแบบการเรียน การสอนโดยใช้เทคนิค การบูรณาการทฤษฎีและ การฝึกปฏิบัติ, การสร้างวง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน และ การจัดแสดงดนตรีในเวที ต่างๆ	การสอนการฟังเสียงและ จังหวะของเครื่องดนตรี พื้นบ้าน, การใช้เทคโนโลยี และโปรแกรมฝึกฟังในการ สอน	พัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอนที่เน้นการใช้ เทคโนโลยี, การฝึกปฏิบัติ จริงร่วมกับศิลปินพื้นบ้าน และการวิเคราะห์และวิจัย ในดนตรีพื้นบ้านอีสาน

จากตารางสรุปได้ว่าการศึกษาวิธีการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานของ 3 บุคคลสำคัญในวงการดนตรีพื้นบ้านอีสาน พบว่าแต่ละท่านได้พัฒนาวิธีการสอนที่มีเอกลักษณ์และตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ในบริบทที่แตกต่างกัน

ศิลปินแห่งชาติ คนที่ 1 เน้นการสอนที่ผสมผสานระหว่างการถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์ตรงและการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย ท่านได้นำความรู้และประสบการณ์จากการเป็นศิลปินดนตรีพื้นบ้านมาปรับใช้ในการสอน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถเล่นดนตรีพื้นบ้านได้อย่างถูกต้อง ท่านได้พัฒนาเทคนิคการสอนที่เน้นการฝึกฟังและจำแนกเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น โหวด และพิน โดยมีการถอดเสียงดนตรีพื้นบ้านออกมาเป็นตัวโน้ต ทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ศิลปินแห่งชาติ คนที่ 2 ซึ่งเป็นศิลปินแห่งชาติและมีความเชี่ยวชาญในด้านหมอลำ ได้เน้นการสอนที่ผสมผสานระหว่างดนตรีพื้นบ้านอีสานและดนตรีสากล ท่านได้นำเทคนิคการสอนที่เน้นการฟังและแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน พิน และกลอง รวมถึงการฝึกทักษะการร้องเพลงหมอลำโดยการใช้เทคโนโลยีในการบันทึกเสียงและวิดีโอเพื่อให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนได้ตลอดเวลา ท่านยังเน้นการประยุกต์ใช้เพลงลูกทุ่งในการสอนหมอลำ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและฝึกฝนทำนองเพลงได้ง่ายขึ้น

นักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน นักวิชาการดนตรีพื้นบ้านอีสาน เน้นการสอนที่ผสมผสานระหว่างทฤษฎีดนตรีวิทยาและการฝึกปฏิบัติจริง ท่านได้นำแนวทางการสอนที่เน้นการฟังและการจำแนกเสียงดนตรีพื้นบ้าน เช่น หมอลำ และการเล่นแคน นอกจากนี้ ท่านยังใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อดิจิทัลในการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการวิเคราะห์เสียงของผู้เรียน โดยเน้นการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้เชิงทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียน มีความเข้าใจและทักษะที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสาน

สรุปได้ว่า วิธีการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานของทั้งสามท่านมีความหลากหลายและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะของผู้เรียน แต่ละท่านได้นำเสนอแนวทางการสอนที่สอดคล้องกับประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์ตรง การผสมผสานดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล หรือการใช้เทคโนโลยีในการเสริมสร้างทักษะการฟังและการเล่นดนตรี ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาทักษะทางดนตรีอย่างรอบด้านและลึกซึ้ง



ภาพประกอบที่ 2 สรุปแนวทางการเรียนรู้วิชาโสตประสาทของศิลปินแห่งชาติและนักวิชาการดนตรีพื้นบ้าน

3. สรุปวิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

วิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทยสามารถสรุปได้เป็นแนวทางที่สำคัญและมีลักษณะเฉพาะ โดยการรวบรวมข้อมูลจากแนวทางเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทจากการสถาบันอุดมศึกษา ศิลปินแห่งชาติและนักวิชาการทางด้านดนตรีพื้นบ้าน นำเสนอภาพรวมของวิธีการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการฟังและการเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน ซึ่งมีลักษณะเด่นที่แตกต่างกันไปในแต่ละสถาบัน โดยเน้นไปที่การผสมผสานระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนไว้ดังนี้

ตารางที่ 8 แนวทางการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

หัวข้อหลัก	รายละเอียดแนวทางการสอน
1. การผสมผสานระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ	- เน้นการเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติพร้อมกัน เช่น การฟังและการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน (โหวด, พิณ, แคน) - ตัวอย่าง: มหาวิทยาลัยแห่งที่ 1 และมหาวิทยาลัยแห่งที่ 3 ใช้วิธีการฝึกปฏิบัติและฟังเสียงดนตรีพื้นบ้านเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการบรรเลงดนตรีที่ถูกต้องตามมาตรฐาน
2. การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการสอน	- การใช้สื่อดิจิทัล วิดีโอ และโปรแกรมฝึกฟังดนตรีช่วยพัฒนาทักษะการฟังและวิเคราะห์เสียง - ตัวอย่าง: มหาวิทยาลัยแห่งที่ 4 และมหาวิทยาลัยแห่งที่ 5 ใช้โปรแกรมฝึกฟังดนตรีและการบันทึกเสียงในการฝึกสอน ช่วยให้ผู้เรียน แยกแยะเสียงดนตรีพื้นบ้านได้ดีขึ้น
3. การบูรณาการวัฒนธรรมและดนตรี	- การสอนดนตรีพื้นบ้านควบคู่กับการสืบสานวัฒนธรรม เช่น การถ่ายทอดวัฒนธรรมหมอลำผ่านการสอนที่เน้นการฟังและการแสดงสด - ตัวอย่าง: ศิลปินแห่งชาติ คนที่ 1 และศิลปินแห่งชาติ คนที่ 2 เน้นการบูรณาการวัฒนธรรมผ่านการสอนและการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง
4. การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอน	- การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการฝึกปฏิบัติและการฟังเสียงดนตรีพื้นบ้าน รวมถึงการใช้สื่อการสอนที่เน้นการฝึกโสตประสาท เช่น โน้ตเพลงพื้นบ้านที่ถอดเสียงออกมาให้เหมาะกับการเรียนรู้

หัวข้อหลัก	รายละเอียดแนวทางการสอน
	- ตัวอย่าง: นักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน พัฒนาสื่อการสอนที่ใช้เทคโนโลยีในการฝึกฝนทักษะโสตประสาทและวิจัยเชิงลึกในด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน
5. การประยุกต์ใช้ทักษะและพัฒนาต่อเนื่อง	- การฝึกฝนทักษะผ่านการแสดงสดและการเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรี เช่น เว็กรับซื้อ การแสดงดนตรีในงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประสบการณ์และความมั่นใจในตนเอง - ตัวอย่าง: สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ จัดเว็บกรับซื้อและกิจกรรมการแสดงดนตรีพื้นบ้านที่ช่วยให้ผู้เรียน ฝึกฝนทักษะการแสดงและการเล่นดนตรีร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากตารางนี้สรุปแนวทางการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยไว้

1. การสอนเน้นการผสมผสานระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ

วิธีการสอนในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งให้ความสำคัญกับการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีพื้นบ้านอีสานและการฝึกปฏิบัติจริง การฟังและการเล่นดนตรีเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น โหวด พิณ และแคน เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียน ต้องฝึกฝน ตัวอย่างเช่น ในมหาวิทยาลัยแห่งที่ 1 และมหาวิทยาลัยแห่งที่ 3 ผู้เรียนจะได้เรียนรู้การเล่นดนตรีพื้นบ้านผ่านการบรรเลงและการฟังเสียงเครื่องดนตรีแบบดั้งเดิม ทำให้มีทักษะการฟังที่แม่นยำและการบรรเลงที่ถูกต้องตามมาตรฐาน

2. การใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนการสอน

เทคโนโลยีถูกนำมาใช้ในการสอนวิชาโสตประสาทในหลายสถาบัน การใช้สื่อดิจิทัล วิดีโอ และโปรแกรมฝึกฟังดนตรีช่วยเสริมสร้างทักษะการฟังและการวิเคราะห์เสียงของผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยแห่งที่ 4 และมหาวิทยาลัยแห่งที่ 5 ได้ใช้โปรแกรมฝึกฟังดนตรีและการบันทึกเสียงในการฝึกสอน ทำให้ผู้เรียน ได้ฝึกฟังเสียงและพัฒนาทักษะการแยกแยะเสียงดนตรีพื้นบ้านได้ดีขึ้น

3. การบูรณาการวัฒนธรรมและการศึกษาด้านดนตรี

การสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาไม่ได้เน้นเพียงแค่การสอนทักษะดนตรี แต่ยังบูรณาการวัฒนธรรมพื้นบ้านเข้าไปด้วย การสอนในรูปแบบนี้ทำให้ผู้เรียน มีความเข้าใจลึกซึ้งถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น ศิลปินแห่งชาติ คนที่ 1 และศิลปินแห่งชาติ คนที่ 2 ได้เน้นการถ่ายทอดวัฒนธรรมหมอลำผ่านการสอนที่เน้นการฟังและการแสดงสด โดยให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสเข้าร่วมการแสดงและฝึกฝนในสถานการณ์จริง

4. การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนเฉพาะทาง

สถาบันต่าง ๆ ได้มีการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยออกแบบเนื้อหาที่เน้นการฝึกปฏิบัติและการฟังเสียงดนตรีพื้นบ้าน รวมถึงการพัฒนาสื่อการสอนเฉพาะทาง เช่น โน้ตเพลงพื้นบ้านที่ถูกถอดเสียงออกมาให้เหมาะกับการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น นักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้พัฒนาสื่อการสอนที่เน้นการใช้เทคโนโลยีในการฝึกฝนทักษะ โสตประสาท และการวิจัยเชิงลึกในด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน

5. การประยุกต์ใช้และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง

การสอนในสถาบันอุดมศึกษา ยังเน้นไปที่การประยุกต์ใช้ทักษะที่เรียนรู้ในสถานการณ์จริง ผู้เรียน ได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการแสดงสดและการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง ผ่านการฝึกซ้อม การแสดงต่อหน้าชั้นเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีของมหาวิทยาลัย เช่น การจัดเวิร์กช็อปและการแสดงดนตรีพื้นบ้านในงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์และความมั่นใจในตัวเอง

สรุปได้ว่า วิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทยมีความหลากหลายและครอบคลุมทุกมิติของการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการผสมผสานทฤษฎีและปฏิบัติ การใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการสอน การบูรณาการวัฒนธรรม การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนเฉพาะทาง รวมถึงการประยุกต์ใช้ทักษะในการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ทำให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาทักษะทางดนตรีอย่างรอบด้านและสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ



บทที่ 5

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย พบว่ามีความหลากหลายและครอบคลุมทุกมิติของการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นหัวข้อสำคัญในการพัฒนา ได้แก่ การผสมผสานระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการสอน การบูรณาการวัฒนธรรม การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนเฉพาะทาง รวมถึงการประยุกต์ใช้ทักษะในการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวทางเหล่านี้ โดยใช้ชื่อโมเดลว่า FEW-HE ซึ่งย่อมาจาก : Folk Esan Music Ear Training with Western Music Integration in Higher Education (FEW-HE)

F - Folk Esan Music: เน้นการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมดนตรีในภาคอีสานของประเทศไทย

E - Ear Training: มุ่งพัฒนาทักษะการฟัง (โสตประสาท) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการฝึกฝนดนตรี ทั้งในดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล โดยฝึกการฟังจังหวะ ฟังทำนอง การร้องออกเสียง และการฟังแล้วบันทึกโน้ตเพลง

W - Western Music Integration: การผสมผสานดนตรีสากลเข้ากับการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มมิติในการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้าใจในทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรีที่มีความหลากหลาย

HE - Higher Education: การออกแบบและปรับใช้โมเดลการสอนในบริบทของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะและความรู้ของผู้เรียน ระดับมหาวิทยาลัย

FEW-HE สื่อถึงการพัฒนาโมเดลการเรียนการสอนที่ผสมผสานดนตรีพื้นบ้านอีสานและดนตรีสากล โดยมีจุดมุ่งหมายในการฝึกฝนทักษะโสตประสาทในบริบทของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน ในการประกอบอาชีพในอนาคต และสืบสานวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านต่อไปอย่างยั่งยืน

โดยได้จัดทำเป็นคู่มือ การจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย โดยใช้แนวทางจากข้อมูลวิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย ในบทที่ 4 ซึ่งสรุปไว้ 5 หัวข้อสำคัญ คือ มีการผสมผสานทฤษฎีและปฏิบัติ การใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการสอน การบูรณาการวัฒนธรรม การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนเฉพาะทาง รวมถึงการประยุกต์ใช้ทักษะในการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เป็นคู่มือได้ดังนี้

คู่มือการจัดการเรียนรู้วิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

ในคู่มือ การจัดการเรียนรู้วิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทยนี้ เป็นการนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ หรือนักวิชาการศึกษา ที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหรือประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน หรือเป็นองค์ความรู้ประกอบการวิจัย อีกทั้งในคู่มือการจัดการเรียนรู้ยังประกอบไปด้วยตัวอย่างแบบฝึกหัดและวิธีการฝึกทักษะด้านโสตประสาทดนตรีพื้นบ้าน พร้อมทั้งคำแนะนำในการสอน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ประกอบอาชีพในวงการดนตรีพื้นบ้านหรือผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับวิธีการฝึกฝนการฟังและการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสานอีกด้วย โดยในการนำเสนอ ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดต่าง ๆ ในหัวข้อดังนี้

1. หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. แนวทางในการจัดการเรียนรู้
4. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
5. การวัดประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
6. เงื่อนไขในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

1. หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน มุ่งเน้นการบูรณาการทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังโสตประสาท และทักษะดนตรีในบริบทของดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนถึงแนวคิดและหลักการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวความคิดที่สอดคล้องจากการเก็บข้อมูลและการสรุปผลพร้อมกับบูรณาการทฤษฎีต่าง ได้ดังนี้

1.1 การผสมผสานทฤษฎีและปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้ในวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานต้องเน้นการบูรณาการทฤษฎีดนตรีกับการฝึกปฏิบัติจริงในเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น พิณ แคน โหวด โปงลาง ซอ และกลองยาวอีสาน รวมถึงการขับร้องหมอลำ ซึ่งการเรียนรู้ผ่านการกระทำและการฝึกฝนในสถานการณ์จริงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การจดจำเสียง และการวิเคราะห์ดนตรีให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้แบบประสบการณ์ตรง (Experiential

Learning) และการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered Learning) ที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดการเรียนรู้ของตนเอง

1.2 การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ โดยเฉพาะการฝึกทักษะโสตประสาทและการพัฒนาทักษะดนตรีพื้นบ้าน การใช้สื่อดิจิทัล วิดีโอ และแอปพลิเคชันฝึกฟังดนตรีสามารถช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการฟังและการจดจำเสียงดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการสอนช่วยเพิ่มความหลากหลายและประสิทธิภาพของการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและฝึกฝนทักษะได้ด้วยตนเอง

1.3 การบูรณาการวัฒนธรรมและการศึกษา การเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาไม่เพียงแต่เป็นการเรียนรู้ทักษะทางดนตรี แต่ยังเป็นการสืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านด้วย การบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าไปในการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสำคัญของดนตรีพื้นบ้านในบริบทของสังคมไทย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น การแสดงสด และการมีปฏิสัมพันธ์กับศิลปินพื้นบ้าน เป็นการเสริมสร้างความเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรมและสังคมให้กับผู้เรียน

1.4 การพัฒนาทักษะการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง การสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์จริง เช่น การแสดงสด การสอนดนตรี การมีส่วนร่วมในวงดนตรีพื้นบ้าน และการสร้างผลงานดนตรีที่มีความร่วมสมัย การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและการทำงานกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกันและการปรับตัวในบริบทที่หลากหลาย ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

1.5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้: การจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีการวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน การประเมินผลที่ครอบคลุมทุกด้านจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะและความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการประยุกต์ใช้ความรู้ในการพัฒนาตนเองและในชีวิตประจำวัน การประเมินผลอย่างเป็นระบบช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนได้ตรงจุดและเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนครั้งถัดไป

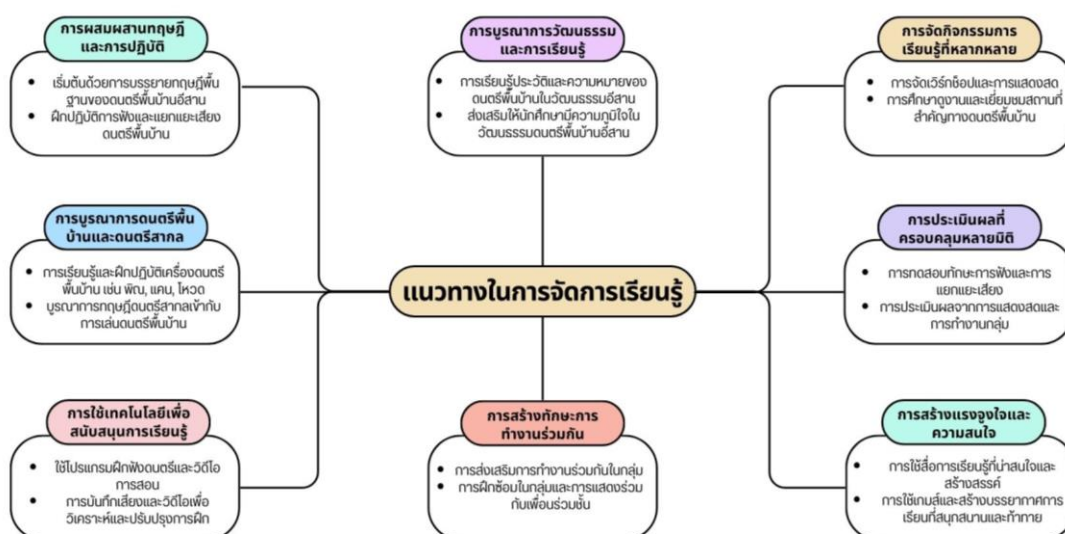
ด้วยการบูรณาการหลักการและแนวคิดการจัดการเรียนรู้เหล่านี้ รูปแบบการเรียนรู้วิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานจะสามารถพัฒนาทักษะทางดนตรีและความเข้าใจทางวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในวิชาชีพและการดำรงชีวิตในอนาคตได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

เพื่อให้การเรียนการสอนในวิชานี้สามารถพัฒนาทักษะทางดนตรีพื้นบ้านอีสานให้กับผู้เรียนในหลายมิติ โดยวัตถุประสงค์หลักสามารถระบุได้ดังนี้

1. พัฒนาทักษะการฟังและการแยกแยะเสียงในดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. พัฒนาทักษะการบันทึกและการอ่านโน้ตทั้งในรูปแบบดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล
3. ส่งเสริมการเข้าใจทฤษฎีดนตรีพื้นบ้านอีสานและดนตรีสากล รวมถึงการประยุกต์ใช้ในการบรรเลงและขับร้อง
4. บูรณาการวัฒนธรรมพื้นบ้านเข้ากับการเรียนการสอนดนตรีในระดับอุดมศึกษา

3. แนวทางในการจัดการเรียนรู้



ภาพประกอบที่ 3 แนวทางในการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้วิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา ควรมุ่งเน้นการผสมผสานระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางในการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยหัวข้อหลักดังนี้

3.1 การผสมผสานทฤษฎีและการปฏิบัติ

จัดให้มีการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีพื้นฐานอีสานร่วมกับการฝึกปฏิบัติการฟังและการเล่นเครื่องดนตรีพื้นฐานอีสาน เช่น พิณ แคน โหวด โปงลาง ซอ กลองยาวอีสาน และการขับร้องหมอลำ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะปฏิบัติจริง

3.2 การบูรณาการดนตรีพื้นฐานและดนตรีสากล

สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกผสมผสานดนตรีพื้นฐานอีสานเข้ากับดนตรีสากล เพื่อพัฒนาทักษะการปรับตัวและความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์ดนตรีรูปแบบใหม่ๆ ที่มีความร่วมสมัยและสอดคล้องกับยุคสมัย

3.3 การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้

ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการฝึกฝนและพัฒนาทักษะ เช่น การใช้โปรแกรมฝึกฟัง การบันทึกเสียงและวิดีโอเพื่อวิเคราะห์การเล่นและการแสดง รวมถึงการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

3.4 การบูรณาการวัฒนธรรมและการเรียนรู้

รวมเอาการเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมพื้นฐานเข้ามาในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจบริบททางวัฒนธรรมที่เป็นต้นกำเนิดของดนตรีพื้นฐานอีสาน เช่น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของคนในภาคอีสาน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะดนตรีพื้นฐาน

3.5 การสร้างทักษะการทำงานร่วมกัน

ส่งเสริมการทำงานร่วมกันในกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ความมั่นใจ และการสื่อสารทางดนตรี โดยการจัดกิจกรรมการแสดงสด การประกวด หรือการแสดงผลงานในชั้นเรียน และเวทีภายนอก

3.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การสาธิตดนตรี การฝึกหัดฟังเสียงดนตรีจากเครื่องดนตรีต่าง ๆ การทำเวิร์กช็อปกับศิลปินพื้นบ้าน หรือการเยี่ยมชมสถานที่ที่มีการสืบสานดนตรีพื้นฐานอีสาน เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาและใกล้ชิดกับความเป็นจริง

3.7 การประเมินผลที่ครอบคลุมหลายมิติ

ใช้การประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งด้านทักษะการฟัง การเล่น การแสดงสด และความเข้าใจทฤษฎีดนตรี เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการของผู้เรียนในทุกด้าน การประเมินผลอาจใช้วิธีการหลากหลาย เช่น การทดสอบ การสังเกตการปฏิบัติ การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน และการให้ข้อเสนอแนะ

3.8 การสร้างแรงจูงใจและความสนใจ

ใช้สื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจและสร้างสรรค์ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เช่น สื่อเสียง วิดีโอ การจำลองสถานการณ์ และการใช้เกมการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ ดนตรีพื้นบ้านอีสาน

แนวทางการจัดการเรียนรู้เหล่านี้เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวม ที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางดนตรี การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกัน และการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างครบถ้วนและยั่งยืน

4. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

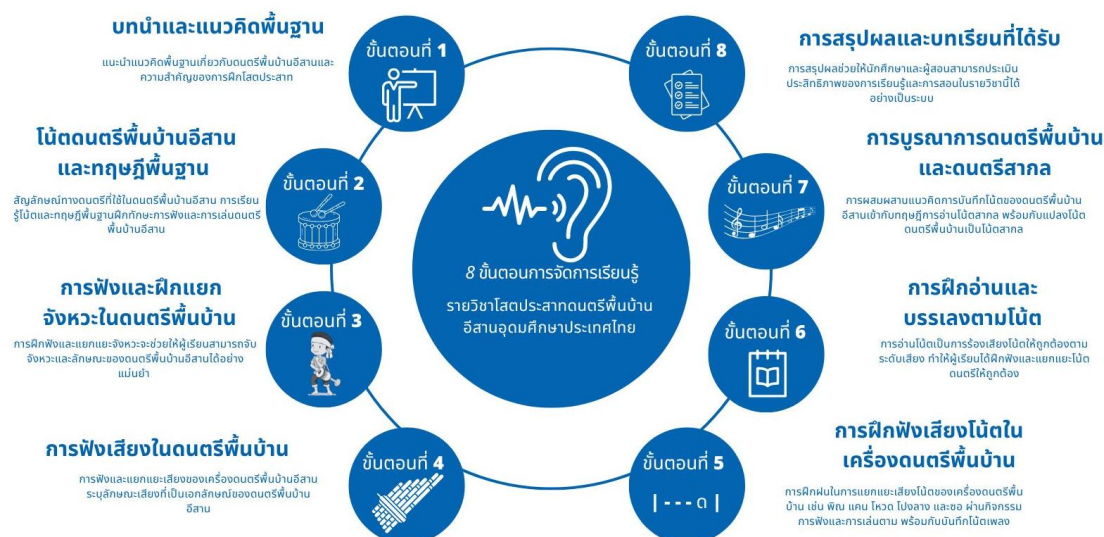
วิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเป็นหลักสูตรที่มีความสำคัญในการพัฒนาทักษะการฟังและการเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสานที่หลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดนตรีพื้นบ้านอีสานมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับวัฒนธรรมและประเพณีของภาคอีสาน ซึ่งนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการแสดงออกทางวัฒนธรรมแล้วยังเป็นสื่อที่ช่วยในการเรียนรู้และเข้าใจถึงรากเหง้าของดนตรีไทย

การจัดการเรียนรู้วิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา จึงต้องคำนึงถึงการผสมผสานระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ การบูรณาการวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสนับสนุนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาทักษะการฟังที่แม่นยำ การแยกแยะเสียงดนตรี และการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทที่หลากหลาย การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน

ในคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่นำเสนอนี้ ได้ออกแบบขั้นตอนการสอนที่ครอบคลุมและมีโครงสร้างที่ชัดเจน เพื่อช่วยให้ครูและผู้เรียน เข้าใจและประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จสูงสุดในทุกมิติของการเรียนรู้

ด้านล่างนี้คือขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นโครงสร้างหลักของวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย ซึ่งครอบคลุมทุกด้านตั้งแต่การฟัง การเล่น การประยุกต์ใช้ และการประเมินผล ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสอนที่ชัดเจนและสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันและความต้องการของผู้เรียน แต่ละคนได้อย่างยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้



ภาพประกอบที่ 4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ขั้นตอนที่ 1 บทนำและแนวคิดพื้นฐาน

ขั้นตอนแรกในการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสาน คือการแนะนำแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสานและความสำคัญของการฝึกโสตประสาท (Ear Training) ในการพัฒนาทักษะทางดนตรี โดยครูผู้สอนจะให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติและวัฒนธรรมของดนตรีพื้นบ้านอีสาน พร้อมกับอธิบายหลักการและเทคนิคพื้นฐานในการฟังและแยกแยะเสียงเครื่องดนตรีต่าง ๆ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะสร้างความเข้าใจและความพร้อมให้กับผู้เรียน ในการเรียนรู้และฝึกฝนในขั้นตอนต่อไป

ตารางที่ 9 ขั้นตอนที่ 1 บทนำและแนวคิดพื้นฐาน

หัวข้อ	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้ผู้เรียน มีความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสานและความสำคัญของการฝึกโสตประสาท (Ear Training) 2. เพื่อสร้างพื้นฐานความรู้ในด้านแนวคิดและเทคนิคการฟังและแยกแยะเสียงเครื่องดนตรีต่าง ๆ
ขั้นตอนการสอน	1. ครูผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับประวัติและวัฒนธรรมของดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2. แนะนำแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับโสตประสาทและการฝึกทักษะการฟัง 3. อธิบายความสำคัญของการฝึกโสตประสาทในการพัฒนาทักษะดนตรี

หัวข้อ	รายละเอียด
กิจกรรมการสอน	1. ใช้สื่อวิดีโอและภาพนิ่งเพื่อแสดงตัวอย่างการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2. ทำการบรรยายและสาธิตเกี่ยวกับการฟังและแยกแยะเสียงเครื่องดนตรีต่าง ๆ 3. ให้ผู้เรียนได้ฟังเสียงเครื่องดนตรีต่าง ๆ และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ยิน
บทบาทผู้สอน	1. เตรียมเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม 2. ให้ข้อมูลและอธิบายแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสานและการฝึก โสตประสาท 3. สนับสนุนและชี้แนะผู้เรียนในการอภิปรายและทำกิจกรรมร่วมกัน
บทบาทผู้เรียน	1. ตั้งใจฟังและมีส่วนร่วมในการอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน 2. ฝึกทักษะการฟังและแยกแยะเสียงเครื่องดนตรีตามที่ครูผู้สอนชี้แนะ 3. มีส่วนร่วมในกิจกรรมและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์การฟังที่ได้รับ

จากตาราง ขั้นตอนที่ 1 บทนำและแนวคิดพื้นฐาน สามารถอธิบายรายละเอียดและเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

ตัวอย่างเนื้อหา ดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (หรือที่เรียกกันว่า "ภาคอีสาน") ดนตรีนี้สะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี และความเชื่อของคนอีสาน ดนตรีพื้นบ้านอีสานมีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากดนตรีพื้นบ้านของภูมิภาคอื่นในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นท่วงทำนอง จังหวะ หรือการใช้เครื่องดนตรีที่หลากหลาย เช่น พิณ แคน โหวด โปงลาง ซอ กลองยาว และการขับร้องหมอลำ

1. ประเภทของดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ดนตรีพื้นบ้านอีสานแบ่งออกเป็นหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ดังนี้

1.1 หมอลำพื้น

หมอลำพื้นเป็นการแสดงขับร้องหรือที่ชาวอีสานเรียกว่า “ลำ” ซึ่งผู้ขับร้องเรียกว่า “หมอลำ” นิยมแสดงคนเดียว แสดงขับร้องเล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งผู้แสดงอาจเป็น ผู้ชาย หรือผู้หญิงก็ได้ แสดงการลำ นิทานพื้นบ้าน เช่น นิทานเรื่องนางแตงอ่อน นิทานเรื่องนางผมหมอม นิทานเรื่องขูลุนางอ้ว เป็นต้น โดยให้เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการลำคือแคน ซึ่งเป็นการบรรเลงแคนประกอบการขับร้องในทำนองต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคการบรรเลงคลอ ตามทำนองหลัก และเล่นเสียงประสาน เป็นกลุ่มเสียง ตามการเคลื่อนที่ของทำนองการลำ

1.2 หมอลำกลอน

หมอลำกลอนเป็นการแสดงที่มีผู้แสดง เพิ่มมากขึ้นจากการแสดงหมอลำพื้น มีรูปแบบการแสดงอยู่หลายลักษณะ เช่น หมอลำผู้หญิง 1 คน หมอลำผู้ชาย 1 คน เรียกว่าลำกลอน หรือ ผู้ชายล้วน เรียกว่าลำโจทน์ หรือ หมอลำผู้หญิง 1 คนหมอลำผู้ชาย 2 คน เรียกว่าลำชิงชู้ เป็นการแสดงในเนื้อหาต่างๆหลายลักษณะ เช่น ลำนิทานพื้นบ้าน ลำประวัติศาสตร์ พุทธศาสนา คติคำสอนต่าง ๆ โดยให้เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการลำคือแคน ซึ่งเป็นการบรรเลงแคนประกอบการขับร้องในทำนองต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคการบรรเลงคลอ ตามทำนองหลัก และเล่นเสียงประสาน เป็นกลุ่มเสียง ตามการเคลื่อนที่ของทำนองการลำ

1.3 หมอลำซิ่ง

หมอลำซิ่ง การนำเอาเครื่องดนตรีตะวันตก เช่น กลองชุด กลองคองก้า กีตาร์เบส คีย์บอร์ด แซ็กโซโฟน มาผสม กับการแสดงกลอนลำกลอน โดยได้คิดค้นเทคนิคการบรรเลง เช่นการใช้ ออกแบบจังหวะ การใช้คอส การเล่นเรียนแบบทำนองลำ ของเครื่องดนตรีต่าง ๆ ทำให้หมอลำกลอนแบบเดิม ถูกปรับวิธีการลำ ทำนองลำ ให้มีความน่าสนใจของกลุ่มวัยรุ่นในยุคนี้ จึงมีการเรียกหมอลำที่มีการแสดงแบบนี้ ว่า หมอลำซิ่ง

1.4 หมอลำหมู่

หมอลำหมู่ คือการแสดงที่มุ่งเน้นเรื่องนิทานพื้นบ้าน โดยเป็นแสดงที่เป็นหมู่คณะ มีนักแสดงหลายคน เหมือนกับการแสดงละคร หรือละครเพลง โดยผู้แสดงจะมีการลำสลับการพูด สนทนาในบทบาทต่างๆเพื่อดำเนินเรื่องราว ในนิทานเรื่องต่าง ๆ เดิมใช้เพียงแคนอย่างเดียวในการแสดง และมีการปรับปรุงนำเอาเครื่องดนตรีตะวันตก เช่น กลองชุด กลองคองก้า กีตาร์เบส คีย์บอร์ด แซ็กโซโฟน มาใช้ในการแสดง เพื่อสื่ออารมณ์แสดงสร้างความสนุกสนานให้กับผู้ชมมากขึ้น

2. เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน

เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานมีความหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ประกอบด้วย

2.1 พิณ เป็นเครื่องดนตรีสายที่มีลักษณะคล้ายกับกีตาร์ โดยมีการบรรเลงโดยใช้นิ้วมือ ดัดสายเสียงต่าง ๆ พิณเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมอย่างมากในดนตรีพื้นบ้านอีสาน เนื่องจากสามารถบรรเลงได้หลากหลายทำนองและสามารถใช้ในการบรรเลงเพลงที่มีจังหวะต่าง ๆ ได้

2.2 แคน เป็นเครื่องดนตรีเป่าที่ทำจากไม้ไผ่และมีลิ้นทองเหลือง แคนมีลักษณะการเล่นที่ต้องใช้ลมหายใจในการเป่าลมเข้าและออกเพื่อสร้างเสียงที่มีความไพเราะและท่วงทำนองเฉพาะตัว การเล่นแคนต้องอาศัยทักษะและความชำนาญในการควบคุมลม

2.3 โหวด เป็นเครื่องดนตรีเป่าที่ทำจากไม้ไผ่และมีลักษณะคล้ายกับแคน แต่มีขนาดเล็กกว่าและเสียงที่เบาและนุ่มนวลกว่า โหวดมีการเล่นที่เรียบง่ายและใช้ในการบรรเลงเพลงที่มีจังหวะช้า ๆ และท่วงทำนองที่ซึ้งเศร้า

2.4 ซอ เป็นเครื่องดนตรีสายที่คล้ายกับซอฮูในดนตรีไทย มีเสียงที่ลึกและอบอุ่น ซอใช้ในการบรรเลงเพลงที่มีทำนองช้าและเนื้อหาที่เศร้าหรือซาบซึ้ง

2.5 กลองยาวอีสาน เป็นเครื่องดนตรีประเภทกลองที่มีลักษณะยาวและมีการบรรเลงด้วยการใช้มือหรือไม้ตี กลองยาวอีสานใช้ในการบรรเลงเพลงที่มีจังหวะเร็วและท่วงทำนองที่สนุกสนาน

3. ลักษณะและองค์ประกอบของดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ดนตรีพื้นบ้านอีสานมีลักษณะเด่นที่แตกต่างจากดนตรีพื้นบ้านในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย ลักษณะและองค์ประกอบที่สำคัญของดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้แก่

3.1 จังหวะและทำนอง ดนตรีพื้นบ้านอีสานมีจังหวะที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งมักมีความสนุกสนานและกระตุ้นความรู้สึก เช่น จังหวะหมอลำ และจังหวะเจี๊ยะ นอกจากนี้ทำนองของดนตรีพื้นบ้านอีสานมักมีการใช้เสียงสูงต่ำที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพื่อสร้างอารมณ์ที่หลากหลาย

3.2 การขับร้อง การขับร้องในดนตรีพื้นบ้านอีสานมีลักษณะที่หลากหลาย ทั้งการร้องเพลงหมอลำ หมอแคน และการร้องเพลงเจี๊ยะ ซึ่งแต่ละแบบมีเนื้อร้องและทำนองที่แตกต่างกันไปตามโอกาสและวัตถุประสงค์ของการแสดง

3.3 การบูรณาการกับวัฒนธรรม ดนตรีพื้นบ้านอีสานไม่เพียงแต่เป็นการแสดงดนตรีเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงวัฒนธรรมอีสานที่ครอบคลุมถึงการเต้นรำ การแต่งกาย และการเล่าเรื่องราวประเพณีและวิถีชีวิตของชาวอีสาน

4. บทบาทและความสำคัญของดนตรีพื้นบ้านอีสานในสังคม

ดนตรีพื้นบ้านอีสานมีบทบาทสำคัญในสังคมอีสานและวัฒนธรรมไทยโดยรวม ไม่ว่าจะเป็นการใช้ในการเฉลิมฉลองเทศกาลต่าง ๆ การแสดงศิลปะประจำท้องถิ่น หรือการใช้เป็นเครื่องมือในการสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน ดนตรีพื้นบ้านอีสานยังเป็นช่องทางสำคัญในการสื่อสารเรื่องราวและคุณค่าในชุมชน ทำให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ ดังนั้น ดนตรีพื้นบ้านอีสานจึงเป็นส่วนสำคัญของการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะวัฒนธรรมของภาคอีสาน ที่มีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

พูน ปณ จิตโต ชีเว

ตัวอย่างเนื้อหา ความสำคัญของโสตประสาททางดนตรี

1. การฝึกโสตประสาททางดนตรีที่บ้านอีสาน

การฝึกโสตประสาททางดนตรีที่บ้านอีสานหมายถึงการฝึกฝนทักษะการฟังและการรับรู้ทางเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ของดนตรีที่บ้านอีสาน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมดนตรีที่สำคัญของภาคอีสานในประเทศไทย การฝึกนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะคุณลักษณะต่าง ๆ ของเสียงดนตรีที่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นจังหวะ ทำนอง เสียงประสาน และลักษณะเฉพาะของเสียงดนตรีที่บ้านอีสาน เช่น เสียงของเครื่องดนตรีที่บ้านต่าง ๆ อย่าง พิณ แคน โหวด โปงลาง ซอ กลองยาวอีสาน และการขับร้องหมอลำ

การฝึกโสตประสาททางดนตรีที่บ้านอีสานมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการฟังให้สามารถรับรู้และแยกแยะเสียงดนตรีที่บ้านได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ โดยกระบวนการฝึกจะรวมถึงการฝึกการฟังเสียงที่มีความหลากหลายและซับซ้อน การฝึกทักษะการฟังเสียงที่แตกต่างกันออกไปในเครื่องดนตรีแต่ละชนิด การฝึกแยกแยะจังหวะและทำนองที่เป็นเอกลักษณ์ของดนตรีที่บ้านอีสาน และการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์และเข้าใจความหมายของดนตรีผ่านการฟัง

การฝึกนี้ยังมุ่งเน้นการสร้างความรู้เข้าใจที่ลึกซึ้งในวัฒนธรรมดนตรีที่บ้านอีสานผ่านการรับรู้และประสบการณ์ทางเสียง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ในการปฏิบัติและสร้างสรรค์ดนตรีที่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในบริบทของการศึกษาดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา และการอนุรักษ์และส่งเสริมดนตรีที่บ้านในสังคมไทย

นอกจากนี้ การฝึกโสตประสาทยังเป็นการเชื่อมโยงทฤษฎีดนตรีที่บ้านอีสานกับการปฏิบัติจริง โดยการฝึกฟังและการวิเคราะห์จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างดนตรีและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการสอนหรือการวิจัยต่อไป การฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและการบูรณาการกับการฝึกทักษะดนตรีประเภทอื่นๆ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะครบครันทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ สร้างพื้นฐานในการเป็นนักดนตรีที่มีความเชี่ยวชาญและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในดนตรีที่บ้านอีสาน

2. ประโยชน์และความสำคัญในการฝึกโสตประสาททางดนตรีที่บ้านอีสาน

2.1 พัฒนาทักษะการฟังเฉพาะทางดนตรีที่บ้าน การฝึกโสตประสาททางดนตรีที่บ้านช่วยให้ผู้ฝึกสามารถฟังและแยกแยะเสียงดนตรีที่บ้านอีสานได้อย่างชัดเจน ทั้งจังหวะ ทำนอง และการเปลี่ยนแปลงของเสียงต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานในการเข้าใจดนตรีที่บ้านอย่างลึกซึ้ง

2.2 เสริมสร้างความสามารถในการบันทึกโน้ตดนตรีที่บ้าน ผู้ฝึกจะได้เรียนรู้วิธีการบันทึกโน้ตที่ได้ยินจากดนตรีที่บ้านอีสาน และแปลงเสียงเหล่านั้นเป็นสัญลักษณ์ทางดนตรีที่ถูกต้อง ซึ่งช่วยพัฒนาความสามารถในการจดจำและถ่ายทอดดนตรีที่บ้านได้อย่างแม่นยำ

2.3 พัฒนาทักษะการอ่านโน้ตดนตรีที่บ้าน การฝึกโสตประสาททำให้ผู้เรียนสามารถอ่านและเข้าใจโน้ตดนตรีที่บ้านที่ถูกบันทึกไว้อย่างถูกต้อง โดยสามารถนำไปปฏิบัติและบรรเลงตามเสียงที่บันทึกไว้อย่างแม่นยำ

2.4 การบรรเลงและร้องตามโน้ตอย่างถูกต้อง ผู้ฝึกจะมีความสามารถในการบรรเลงหรือร้องตามโน้ตที่ได้ยินและเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการแสดงดนตรีที่บ้านอีสาน

2.5 พัฒนาความสามารถในการจดจำเสียงของเครื่องดนตรีที่บ้าน ผู้เรียนสามารถจดจำเสียงของเครื่องดนตรีที่บ้านแต่ละชนิดได้ดียิ่งขึ้น ช่วยให้สามารถปรับแต่งเสียงและจูนเครื่องดนตรีได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2.6 เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการเล่นดนตรีร่วมกับผู้อื่น การฝึกโสตประสาททางดนตรีที่บ้านช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการฟังและเข้าใจบทบาทของเครื่องดนตรีตนเองและผู้อื่นในวงดนตรี ทำให้สามารถเล่นดนตรีร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความกลมกลืนและเข้าใจ

2.7 พัฒนาความสามารถในการจินตนาการทางดนตรี ผู้ฝึกสามารถจินตนาการถึงทำนองและคอร์ดได้โดยไม่ต้องใช้เครื่องดนตรี ซึ่งช่วยในการสร้างสรรค์และพัฒนาทำนองใหม่ ๆ ในดนตรีที่บ้าน

2.8 ส่งเสริมการพัฒนาทักษะดนตรีอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ การฝึกโสตประสาทอย่างสม่ำเสมอช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางดนตรีได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทำให้มีความชำนาญและความเข้าใจที่ลึกซึ้งในดนตรีที่บ้านอีสาน

2.9 เปิดโอกาสสู่การประกอบอาชีพในวงการดนตรี ผู้ที่มีทักษะการฟังที่ดีและความเชี่ยวชาญในดนตรีที่บ้านสามารถพัฒนาไปสู่อาชีพต่าง ๆ เช่น นักดนตรี นักแต่งเพลง ครูสอนดนตรี หรือผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีที่บ้าน

2.10 ส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมดนตรีที่บ้านอีสาน การฝึกโสตประสาทช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจลึกซึ้งและรักในดนตรีที่บ้านอีสาน ทำให้สามารถอนุรักษ์และเผยแพร่ดนตรีที่บ้านต่อไปยังรุ่นต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการสอน

1.การเริ่มต้นด้วยการบรรยายและการสนทนา

ครูผู้สอนสามารถเริ่มต้นด้วยการบรรยายเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของดนตรีที่บ้านอีสานในสังคมไทยและในวัฒนธรรมอีสาน เพื่อให้ผู้เรียน เข้าใจถึงรากฐานทางวัฒนธรรมของดนตรีประเภทนี้

สามารถเปิดการสนทนาเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือแบ่งปันประสบการณ์ส่วนตัวเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น เคยได้ยินหรือเคยเห็นการแสดงสดที่ไหน และรู้สึกอย่างไร เพื่อสร้างความสนใจและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึก

2.การแนะนำเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ครูสามารถนำเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น พิณ แคน โหวด โปงลาง ซอ กลองยาว อีสาน มาแนะนำให้ผู้เรียน ได้เห็นและสัมผัสจริง เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับเครื่องดนตรีและรู้จักเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชิ้นให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้งานเครื่องดนตรีเหล่านี้และบทบาทของแต่ละเครื่องในวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน

3. การใช้ตัวอย่างดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ใช้ตัวอย่างบทเพลงพื้นบ้านอีสานที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่รู้จักในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียน ได้ยินและเข้าใจถึงทำนอง จังหวะ และรูปแบบการแสดงออกที่เฉพาะเจาะจง เปิดเพลงที่บันทึกจากการแสดงสดหรือคลิปวิดีโอการแสดงเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นและเข้าใจถึงวิธีการบรรเลงและการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสานจริง ๆ

4.การเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับการฝึกโสตประสาท

อธิบายถึงความสำคัญของการฝึกโสตประสาทในการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น การฟังและแยกแยะเสียงที่แตกต่างของเครื่องดนตรีและเสียงร้องหมอลำ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน มีทักษะในการฟังและความสามารถในการเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสานได้ดียิ่งขึ้น เน้นย้ำว่าการฝึกโสตประสาทจะช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจและสามารถบรรเลงดนตรีพื้นบ้านได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ

5.การจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เช่น การลองเล่นเครื่องดนตรีเบื้องต้น หรือการฝึกฟังและแยกแยะเสียงเครื่องดนตรีต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการเล่นดนตรี สร้างสถานการณ์จำลองในการแสดงดนตรีเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับในการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้าน

ขั้นตอนที่ 2 โน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสานและทฤษฎีพื้นฐาน

เป็นขั้นตอนสำคัญที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับโน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสานและทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนจะได้ศึกษาสัญลักษณ์ทางดนตรีที่ใช้ในดนตรีพื้นบ้านอีสาน ซึ่งมีความแตกต่างจากโน้ตดนตรีสากล การเรียนรู้โน้ตและทฤษฎีพื้นฐานเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญสำหรับการฝึกทักษะการฟังและการเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสานที่แม่นยำและถูกต้อง นอกจากนี้ ยังเป็นการเตรียมพร้อมผู้เรียนให้สามารถบูรณาการดนตรีพื้นบ้านเข้ากับการเรียนรู้ดนตรีในบริบทที่กว้างขึ้นได้

ตารางที่ 10 ขั้นตอนที่ 2 โน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสานและทฤษฎีพื้นฐาน

หัวข้อ	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจทฤษฎีดนตรีพื้นบ้านอีสานเบื้องต้น 2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจโน้ตดนตรีที่ใช้ในดนตรีพื้นบ้านอีสาน
ขั้นตอนการสอน	1. เริ่มด้วยการบรรยายเกี่ยวกับพื้นฐานของดนตรีพื้นบ้านอีสานและความแตกต่างของโน้ตดนตรีพื้นบ้านกับโน้ตดนตรีสากล 2. อธิบายโครงสร้างของทฤษฎีดนตรีพื้นบ้านอีสานโดยใช้ตัวอย่างจากเพลงพื้นบ้านที่รู้จักทั่วไป
กิจกรรมการสอน	1. ให้ผู้เรียนฟังเพลงพื้นบ้านอีสานตัวอย่างและทำการวิเคราะห์โครงสร้างและจังหวะของเพลง 2. ฝึกเขียนและอ่านโน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสานผ่านกิจกรรมกลุ่ม เช่น การเขียนโน้ตตามจังหวะเพลง 3. ใช้เกมหรือกิจกรรมที่เน้นการจำโน้ตดนตรีเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสัญลักษณ์ทางดนตรี
บทบาทผู้สอน	1. แนะนำและอธิบายทฤษฎีดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างชัดเจน 2. เตรียมตัวอย่างเพลงพื้นบ้านและเครื่องดนตรีพื้นบ้านสำหรับการสอน 3. ให้คำปรึกษาและตรวจสอบการฝึกฝนของผู้เรียน
บทบาทผู้เรียน	1. รับฟังและเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2. มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มและการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับโน้ตดนตรีพื้นบ้าน 3. ฝึกฝนการเขียนและอ่านโน้ตดนตรีด้วยตนเองและทบทวนบทเรียนร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น

จากตาราง ขั้นตอนที่ 2 โน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสานและทฤษฎีพื้นฐาน สามารถอธิบายรายละเอียดและเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

ตัวอย่างเนื้อหา โน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสานและทฤษฎีพื้นฐาน

1. การบันทึกโน้ตดนตรีพื้นบ้าน

1.1 จังหวะ (Time) จังหวะในดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นการแบ่งช่วงของทำนองเพลงที่ดำเนินไปตามเวลาที่สม่ำเสมอ จังหวะเหล่านี้จะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ในดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยสามารถแบ่งจังหวะในดนตรีพื้นบ้านอีสานได้ดังนี้

1.1.1 จังหวัดสามัญ

จังหวัดสามัญ หมายถึง จังหวัดทั่วไปที่ใช้ในการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ซึ่งเป็นจังหวัดที่นักดนตรีต้องยึดถือเป็นหลัก แม้จะไม่มีเครื่องมือใดๆ มาช่วยในการกำหนดจังหวะ แต่ผู้บรรเลงต้องมีการคำนึงถึงจังหวะภายในใจตลอดเวลา ตัวอย่างของจังหวัดสามัญในดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้แก่ จังหวัดในการเล่นแคนที่มีความสม่ำเสมอจะเข้าบ้างเร็วบ้างตามแบบฉบับการบรรเลง

1.1.2 จังหวะการบรรเลงเครื่องดนตรี

เป็นการกำหนดจังหวะผ่านเสียงการบรรเลงเครื่องดนตรีต่าง ๆ เช่น การตีโปงลาง เพื่อให้เกิดการแยกแยะจังหวะหนักเบาในการบรรเลงเพลงพื้นบ้าน โดยการตีจะเป็นไปตามลักษณะและเนื้อหาของเพลง ตัวอย่างเช่น ในโปงลางเพื่อกำหนดจังหวะหนักและเบาสลับกันตามทำนอง การตีกลองในจังหวะหนักเบาต่าง ๆ

1.1.3 จังหวะเพลงพื้นบ้าน

คือการนับจังหวะตามบทเพลงพื้นบ้านอีสาน จังหวะเต้ย จังหวะหมอลำ จังหวะสามช่า จังหวะโหย่น ซึ่งมีความเร็วช้าและจังหวะหนักเบาแตกต่างกันออกไป ซึ่งจังหวะแต่ละบทเพลงจะช่วยให้การบรรเลงดนตรีและการร้องเข้ากันได้อย่างแม่นยำและสอดคล้องกัน

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการเรียกชื่อจังหวัดในลักษณะต่าง ๆ ของจังหวัดของดนตรีพื้นบ้าน แต่สำหรับการบันทึกโน้ตดนตรีพื้นบ้านเบื้องต้นจะมีสัญลักษณ์บอกดังนี้

1.2 ห้องเพลง (Bar) ห้องเพลงของโน้ตดนตรีไทยเป็นเส้นตรงลากในแนวตั้ง จำนวนห้องเพลงขึ้นอยู่กับลักษณะของบทเพลง ซึ่งส่วนใหญ่ใช้โน้ตที่มีห้องเพลงจำนวน 8 ห้อง ซึ่งแต่ละห้องมีความยาวเท่ากับ 4 จังหวะย่อย จังหวะมักพบเห็น 2 ลักษณะ

แบบที่ 1 คือมีลักษณะตารางหรือมีเส้นล้อมรอบในห้อง 1 ห้อง

--	--	--	--	--	--	--	--

แบบที่ 2 คือมีขีดกันห้องอย่างเดียว

Age Group	Percentage
18-24	10%
25-34	15%
35-44	20%
45-54	25%
55-64	20%
65-74	15%
75-84	10%
85+	5%

โดยใน 1 ห้องเพลง จะมี “-” แทนจังหวะ 4 ส่วนย่อยเท่ากัน ส่วนย่อยแต่ละส่วนจะมีค่าเท่ากับ 1 ส่วน 4 จังหวะของแต่ละห้อง โดยในลักษณะจังหวะหนักจะอยู่โน้ตตัวที่ 4 ของห้อง

[illegible]

ข้อ 9

- X X X	- - - X	- - - X	- - - X	- - - X	- X - X	- X - X	- X - X
- X - X	- X X X	- X X X	- X X X	- X X X	X X X X	X X X X	X X X X

ข้อ 10

X X X X	- - - X	- - - X	- - - X	- - - X	- X X X	- X X X	- X X X
- X X X	X X - X	X X - X	X X - X	X X - X	X X X X	X X X X	- X - X

ตัวอย่างเสียงในแบบฝึกหัดจังหวะ ใช้ Scan QR CODE เพื่อฟังเสียง



ข้อแนะนำในการสอน

ในการสอนขั้นตอนที่ 2 ซึ่งเน้นไปที่การเรียนรู้เกี่ยวกับโน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสานและทฤษฎีพื้นฐาน สิ่งสำคัญคือการทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงโครงสร้างและการใช้โน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสาน รวมถึงการบันทึกโน้ตและการเข้าใจจังหวะในดนตรีพื้นบ้าน ขั้นตอนการสอนสามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อหลัก ๆ ได้ดังนี้

1. การแนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับโน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสาน

เริ่มต้นด้วยการอธิบายพื้นฐานเกี่ยวกับโน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น การใช้สัญลักษณ์เพื่อบันทึกโน้ต และการแสดงระดับเสียงที่แตกต่างกันในดนตรีพื้นบ้าน ผู้เรียนควรเรียนรู้วิธีการบันทึกโน้ตโดยใช้สัญลักษณ์เฉพาะของดนตรีพื้นบ้าน เช่น "ด" สำหรับเสียงโด "ร" สำหรับเสียงเร เป็นต้น

2. การสอนเรื่องจังหวะในดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ครูควรอธิบายถึงประเภทของจังหวะที่ใช้ในดนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น จังหวะสามัญ จังหวะการบรรเลงเครื่องดนตรี และจังหวะเพลงพื้นบ้านที่ใช้ในหมอลำหรือจังหวะเต้ย การสอนนี้ควรใช้การฟังและการบรรเลงตัวอย่างจากเพลงพื้นบ้านจริง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับจังหวะที่แท้จริง

3. การฝึกการบันทึกโน้ตดนตรีพื้นบ้าน

ครูสามารถจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนฝึกบันทึกโน้ตดนตรีพื้นบ้าน โดยใช้เครื่องดนตรี เช่น แคน หรือ โปงลาง พร้อมทั้งอธิบายถึงความสำคัญของการบันทึกจังหวะอย่างแม่นยำเพื่อการบรรเลงดนตรีที่มีความสอดคล้องกัน

4. การเรียนรู้ค่าตัวโน้ตและการบรรเลงตามจังหวะ

สอนเกี่ยวกับค่าของตัวโน้ตในดนตรีพื้นบ้านอีสานและวิธีการบรรเลงตามจังหวะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนฝึกการฟังจังหวะและเล่นตามโน้ตที่ถูกบันทึกไว้ การฝึกทักษะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านและเล่นตามโน้ตได้อย่างถูกต้อง

5.กิจกรรมการบูรณาการทฤษฎีและปฏิบัติ

ครูควรจัดกิจกรรมที่บูรณาการทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนฝึกเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น การเล่นแคนหรือโปงลางตามโน้ตที่บันทึกไว้ หรือการฝึกการขับร้องหมอลำตามจังหวะที่ได้เรียนรู้ กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางด้านการฟัง การบันทึก การอ่านโน้ต และการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 3 การฟังและฝึกแยกจังหวะในดนตรีพื้นบ้าน

เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาทักษะทางโสตประสาทสำหรับผู้เรียนดนตรีพื้นบ้านอีสาน การฝึกฟังและแยกแยะจังหวะจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจับจังหวะและลักษณะของดนตรีพื้นบ้านอีสานได้อย่างแม่นยำ อีกทั้งยังส่งเสริมความเข้าใจในโครงสร้างจังหวะและทำนองของดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านและการแสดงดนตรีในบริบทต่าง ๆ ขั้นตอนนี้จะใช้เทคนิคการฝึกฟัง การสังเกต และการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการแยกจังหวะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในผู้เรียน

ตารางที่ 11 ขั้นตอนที่ 3 การฟังและฝึกแยกจังหวะในดนตรีพื้นบ้าน

หัวข้อ	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและแยกแยะจังหวะในดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างจังหวะของดนตรีพื้นบ้านอีสาน 3. เพื่อฝึกการจับจังหวะและการตอบสนองต่อจังหวะในดนตรีพื้นบ้านอีสาน
ขั้นตอนการสอน	1. อธิบายหลักการและแนวคิดของการฟังและแยกจังหวะในดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2. สาธิตการฟังและแยกแยะจังหวะในดนตรีตัวอย่าง โดยใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้าน 3. ให้ผู้เรียนฝึกฟังและแยกจังหวะด้วยตนเองจากตัวอย่างดนตรีที่กำหนด 4. ประเมินผลการฟังและการแยกแยะจังหวะของผู้เรียนผ่านการทำแบบฝึกหัดและกิจกรรมกลุ่ม
กิจกรรมการสอน	1. การฟังดนตรีพื้นบ้านอีสานที่มีจังหวะต่าง ๆ และการวิเคราะห์จังหวะ 2. การทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อฝึกแยกจังหวะและทำนองจากตัวอย่างเพลงพื้นบ้าน 3. การใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านในการสาธิตและฝึกแยกจังหวะ

หัวข้อ	รายละเอียด
	4. การทำแบบฝึกหัดที่เกี่ยวข้องกับการฟังและแยกจังหวะ
บทบาทผู้สอน	1. แนะนำหลักการและเทคนิคในการฟังและแยกจังหวะในดนตรีพื้นบ้าน 2. สาธิตการฟังและแยกจังหวะจากดนตรีตัวอย่าง 3. สนับสนุนและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการฝึกฝนการฟังและแยกจังหวะ 4. ประเมินและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงทักษะของผู้เรียน
บทบาทผู้เรียน	1. ฟังและสังเกตตัวอย่างจังหวะในดนตรีพื้นบ้านที่สอนโดยผู้สอน 2. มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มและการฝึกฝนการแยกจังหวะ 3. ฝึกฝนการแยกจังหวะด้วยตนเองและพยายามพัฒนาทักษะการฟัง 4. รับฟังและนำคำแนะนำจากผู้สอนไปปรับใช้ในการฝึกฝนต่อไป

จากตาราง ขั้นตอนที่ 3 การฟังและฝึกแยกจังหวะในดนตรีพื้นบ้าน สามารถอธิบายรายละเอียดและเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

ตัวอย่างเนื้อหา การฟังและฝึกแยกจังหวะในดนตรีพื้นบ้าน

ในขั้นตอนที่ 3 จะเน้นไปที่การฝึกทักษะการฟังและการแยกแยะจังหวะในดนตรีพื้นบ้านอีสาน ผู้เรียนจะได้ฝึกฟังจากคลังเสียงหรือสื่อการสอน หรือการบรรเลงจริงของผู้สอน โดยใช้วิธีการฟังและการเขียนโน้ตดนตรีพื้นบ้าน

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง ให้ฟังเสียงจังหวะแล้วแยกแยะตัวโน้ตแล้วบันทึกเป็นโน้ต Scan QR CODE เพื่อฟังเสียง



พูน ปณ จิต ชเว

ข้อที่ 1

ข้อที่ 2

ข้อที่ 3

ข้อที่ 4

ข้อที่ 5

ข้อที่ 6

ข้อที่ 7

ข้อ 10

X X X X	- - - X	- - - X	- - - X	- - - X	- X X X	- X X X	- X X X
- X X X	X X - X	X X - X	X X - X	X X - X	X X X X	X X X X	- X - X
X X X X	- - - X	- - - X	- - - X	- - - X	- X X X	- X X X	- X X X
- X X X	X X - X	X X - X	X X - X	X X - X	X X X X	X X X X	- X - X

ข้อเสนอแนะในการสอน

1. การเตรียมความพร้อม

ก่อนเริ่มการฝึกฝน ครูควรแนะนำพื้นฐานเกี่ยวกับจังหวะและสัญลักษณ์โน้ตในดนตรี พื้นบ้านอีสาน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบจังหวะต่าง ๆ ที่จะพบในการฝึกฝน และควรทำการตรวจสอบความพร้อมของสื่อการสอน เช่น คลังเสียง หรือการบรรเลงจริง เพื่อให้แน่ใจว่าเสียงที่ใช้ฝึกเป็นเสียงที่ชัดเจนและสื่อถึงจังหวะต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

2. การใช้งาน QR Code

อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการใช้ QR Code เพื่อเข้าถึงไฟล์เสียงหรือคลังเสียงที่ใช้ในการฝึก ฟังจังหวะ โดยครูและผู้เรียนควรจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ตที่สามารถสแกน QR Code ได้และควรตรวจสอบให้แน่ใจว่า QR Code ใช้งานได้จริงและนำผู้เรียนไปยังไฟล์เสียงที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันความสับสนหรือข้อผิดพลาดในระหว่างการฝึก หากเปิดจากสื่อ ควรมีอุปกรณ์หูฟัง เพื่อไม่ให้เสียงรบกวนผู้เรียนกรณีมีหลายคน

3. การสอนเทคนิคการฟังและแยกแยะจังหวะ

แนะนำเทคนิคการฟังที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะจังหวะได้ดีขึ้น เช่น การนับจังหวะ การฟังและการเคาะจังหวะตกและจังหวะยก พร้อมกับการฝึกนับจังหวะย่อย 4 จังหวะย่อยในห้องเพลง หรือการทำสัญลักษณ์บนกระดานคำตอบในขณะที่ฟัง ควรเน้นย้ำถึงความสำคัญของการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เพราะการพัฒนาทักษะการฟังต้องใช้เวลาและความมุ่งมั่นในการฝึกฝน

4. การประเมินผลและการให้ข้อเสนอแนะ

หลังจากผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเสร็จ ครูควรให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ เช่น การชี้จุดที่ผู้เรียนยังมีข้อบกพร่อง และแนะนำวิธีปรับปรุงการฟังและการเขียนโน้ตในครั้งต่อไป พร้อมกับให้ผู้เรียนเปรียบเทียบผลลัพธ์ของการเขียนโน้ตกับโน้ตที่ถูกต้องที่ครูกำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพชัดเจนว่ามีส่วนไหนที่ต้องปรับปรุง

5. การจัดกิจกรรมเสริม

เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและแยกแยะจังหวะให้ผู้เรียน ครูอาจจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนร่วมกันฟังและแยกแยะจังหวะเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากกันและ

กัน โดยให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์จังหวะบนกระดาษคำตอบของตนเองขึ้นมาแล้วบรรเลงให้เพื่อนในกลุ่มฟังแล้วเขียนโน้ต

ขั้นตอนที่ 4 การฟังเสียงในดนตรีพื้นบ้าน

การฟังเสียงในดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาทักษะการฟังเชิงลึกและความเข้าใจในเสียงดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาคนี้ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ถึงความหลากหลายของเสียงดนตรีพื้นบ้าน รวมถึงเครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลง การฟังเสียงจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน และสร้างความเข้าใจในลักษณะเสียงและการผสมผสานของดนตรีพื้นบ้านอีสาน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการฝึกฝนและการแสดงดนตรีต่อไป

ตารางที่ 12 ขั้นตอนที่ 4 การฟังเสียงในดนตรีพื้นบ้าน

หัวข้อ	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถระบุลักษณะเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านอีสานได้
ขั้นตอนการสอน	1. เริ่มต้นด้วยการอธิบายลักษณะของเสียงในดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2. นำเสนอเสียงตัวอย่างของเครื่องดนตรีต่าง ๆ เช่น พิณ แคน โหวด ฯลฯ 3. ให้ผู้เรียนฟังเสียงตัวอย่างและร่วมกันวิเคราะห์เสียงเหล่านั้น
กิจกรรมการสอน	1. กิจกรรมฟังเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้านจากบันทึกเสียง 2. กิจกรรมแยกแยะเสียงเครื่องดนตรีที่ผู้สอนเล่นสดหรือจากการบันทึกเสียง 3. การสนทนาและอภิปรายเกี่ยวกับความแตกต่างของเสียงเครื่องดนตรีต่างๆ
บทบาทผู้สอน	1. นำเสนอข้อมูลและตัวอย่างเสียงที่ชัดเจน 2. ช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจลักษณะของเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน 3. กระตุ้นและสนับสนุนการอภิปรายในกลุ่มเกี่ยวกับการแยกแยะเสียง
บทบาทผู้เรียน	1. ฟังเสียงเครื่องดนตรีและพยายามแยกแยะเสียง 2. มีส่วนร่วมในการอภิปรายและวิเคราะห์เสียงที่ฟัง 3. ฝึกฝนการฟังเสียงและบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะเสียงเครื่องดนตรีแต่ละชนิด

จากตาราง ขั้นตอนที่ 4 การฟังเสียงในดนตรีพื้นบ้าน สามารถอธิบายรายละเอียดและเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

ตัวอย่างเนื้อหา การฟังเสียงในดนตรีพื้นบ้าน

ในขั้นตอนที่ 4 การฟังเสียงในดนตรีพื้นบ้าน ประกอบด้วยการแนะนำเสียงเครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น พิณ แคน โหวด โปงลางและซอ เน้นการฟังเพื่อแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีเหล่านี้ โดยการฝึกฝนการฟังเพื่อจดจำและวิเคราะห์เสียงในบริบทของการบรรเลงรวมวงและการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสาน

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง จงฟังตัวอย่างเสียงที่ได้ยิน พร้อมกับให้ฟังเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้านแล้ว แยกแยะเสียงเครื่องดนตรี โดยทำเครื่องหมาย / ในช่องเครื่องดนตรี โดยเสียงในแต่ละข้อของแบบฝึกหัดมีเสียงของเครื่องดนตรีชนิดใดบ้าง Scan QR CODE เพื่อฟังเสียง



ตารางที่ 13 กระดาษคำตอบการฟังเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน

ข้อ/เครื่องดนตรี	พิณ	แคน	โหวด	โปงลาง	ซอ
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					

ตารางที่ 14 เฉลยคำตอบการฟังเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน

ข้อ/เครื่องดนตรี	พิณ	แคน	โหวด	โปงลาง	ซอ
1			/	/	
2	/	/			
3	/	/			/
4	/			/	/
5	/	/	/		
6			/	/	
7	/	/			/
8				/	/
9		/	/		
10	/	/			/
11	/			/	/
12	/			/	
13	/	/	/	/	/
14	/	/			
15			/	/	

ข้อแนะนำในการสอน

1. เตรียมตัวอย่างเสียงที่หลากหลาย

ผู้สอนควรเตรียมตัวอย่างเสียงจากเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานหลายชนิด เช่น พิณ, แคน, โหวด, โปงลาง, และซอ โดยคัดเลือกเสียงที่ชัดเจนและแตกต่างกันอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดได้ง่ายขึ้น หรือหากสามารถบรรเลงสดให้ผู้เรียนฟังได้ก็จะเป็นการดี แต่ข้อระวังควรบรรเลงให้สม่ำเสมอทุกการบรรเลงให้ฟังเพื่อไม่ให้ผู้เรียนสับสนในการฟัง

2. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นการฟัง

เปิดเสียงตัวอย่างในสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีสมาธิและโฟกัสในการฟังเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้านแต่ละชนิด

3. แนะนำลักษณะเฉพาะของเสียงเครื่องดนตรี

ก่อนเริ่มการฟัง ให้ผู้สอนอธิบายลักษณะเฉพาะของเสียงเครื่องดนตรีแต่ละชนิด เช่น เสียงที่คมชัดของพิณ, เสียงที่ลึกและมีเอกลักษณ์ของแคน, หรือเสียงที่เบาและนุ่มนวลของซอ

4. การฝึกฟังและการทำแบบฝึกหัด

แนะนำให้ผู้เรียนฟังตัวอย่างเสียงที่ได้เตรียมไว้ แล้วทำแบบฝึกหัดที่เน้นการแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรี โดยใช้ QR Code สำหรับการเข้าถึงไฟล์เสียง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถฟังซ้ำได้ตามความต้องการ

5. สนับสนุนการอภิปรายและการแชร์ความคิดเห็น

หลังจากที่ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว ให้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายและแชร์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ยิน และให้ความเห็นต่อเสียงที่แยกแยะได้ พร้อมกับสนับสนุนการอภิปรายเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นในกลุ่มผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 5 การฝึกฟังเสียงโน้ตในเครื่องดนตรีพื้นบ้าน

การฝึกฟังเสียงโน้ตเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาทักษะการฟังและความสามารถในการจดจำเสียงในดนตรีพื้นบ้านอีสาน ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนในการแยกแยะเสียงโน้ตของเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น พิณ แคน โหวด โปงลาง และซอ ผ่านกิจกรรมการฟังและการเล่นตาม ผู้สอนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเสียงที่ได้ยินกับโน้ตดนตรีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบทเพลงพื้นบ้านอีสานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างทักษะทางโสตประสาทและความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับลักษณะดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ตารางที่ 15 ขั้นตอนที่ 5 การฝึกฟังเสียงโน้ตในเครื่องดนตรีพื้นบ้าน

หัวข้อ	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและจดจำเสียงโน้ตในเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน 2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะและบันทึกเสียงโน้ตของเครื่องดนตรีพื้นบ้านได้อย่างแม่นยำ
ขั้นตอนการสอน	1. อธิบายความสำคัญของการฝึกฟังเสียงโน้ตในดนตรีพื้นบ้าน 2. นำเสนอเครื่องดนตรีพื้นบ้านต่าง ๆ และสาธิตการเล่นโน้ตที่แตกต่างกัน 3. ให้ผู้เรียนฟังเสียงโน้ตและจดบันทึกเสียงที่ได้ยิน
กิจกรรมการสอน	1. สาธิตการเล่นเครื่องดนตรีและเสียงโน้ตที่ชัดเจน หรือเปิดสื่อให้ฟัง 2. ช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจและจำแนกเสียงโน้ตต่างๆ 3. กระตุ้นและสนับสนุนการฝึกฝนและการอภิปรายในกลุ่มเกี่ยวกับการฟังเสียงโน้ต

หัวข้อ	รายละเอียด
บทบาทผู้สอน	1. สาธิตการเล่นเครื่องดนตรีและเสียงโน้ตที่ชัดเจน 2. ช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจและจำแนกเสียงโน้ตต่างๆ 3. กระตุ้นและสนับสนุนการฝึกฝนและการอภิปรายในกลุ่มเกี่ยวกับการฟังเสียงโน้ต
บทบาทผู้เรียน	1. ฟังเสียงโน้ตจากเครื่องดนตรีที่บ้านและพยายามจดจำ 2. ฝึกฝนการเล่นโน้ตตามที่ได้ยิน 3. มีส่วนร่วมในการอภิปรายและแชร์วิธีการจำแนกเสียงโน้ตกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

จากตาราง ขั้นตอนที่ 5 การฝึกฟังเสียงโน้ตในเครื่องดนตรีที่บ้าน สามารถอธิบายรายละเอียดและเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

ตัวอย่างเนื้อหา การฟังเสียงโน้ตในดนตรีที่บ้าน

ในขั้นตอนที่ 5 การฟังเสียงโน้ตในดนตรีที่บ้านแต่ละเครื่องดนตรี ได้แก่ พิณ แคน โหวด โปงลาง และซอ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเครื่องดังกล่าวเพื่อเป็นตัวอย่างในการเรียนการสอน ซึ่งการสอนประกอบด้วยการแนะนำช่วงเสียงของเครื่องดนตรีที่บ้านและสัญลักษณ์การบันทึกโน้ตของดนตรีที่บ้านอีสาน โดยการฝึกฝนการฟังเพื่อวิเคราะห์เสียงแล้วร้องหรืออำเสียงในใจแล้วบันทึกโน้ตให้ถูกต้อง

1. ระดับเสียง (Pitch)

การบันทึกโน้ตดนตรีที่บ้าน สัญลักษณ์ที่ใช้แทนระดับเสียงต่ำ-สูง ถูกกำหนดโดยตัวอักษร ภาษาไทยจำนวน 7 ตัว ซึ่งอักษรนี้ย่อมาจากเสียงของโน้ตต่าง ๆ ในดนตรีตะวันตก ดังนี้ ตารางที่ 16 สัญลักษณ์ตัวโน้ตดนตรีที่บ้านอีสาน

ลำดับ	ชื่อตัวโน้ต	เสียงต่ำ	เสียงปกติ	เสียงสูง	ชื่อตัวโน้ตตะวันตก
1	โด	ด	ด	ดํ	Do
2	เร	ร	ร	รํ	De
3	มี	ม	ม	มํ	Me
4	ฟา	ฟ	ฟ	ฟํ	Fa
5	ซอล	ซ	ซ	ซํ	Sol
6	ลา	ล	ล	ลํ	La
7	ที	ท	ท	ทํ	Si

ในกรณีที่โน้ตเสียงสูงกว่าโน้ตปกติจะทำการประจุไว้บนเสียงโน้ต เช่น $\dot{d} = \text{โด สูง}$ ในกรณีที่โน้ตเสียงต่ำกว่าโน้ตปกติที่ไม่มีประจุไว้จะทำการประจุไว้ด้านล่างเสียงโน้ต เช่น $d_ = \text{โด ต่ำ}$ และปัจจุบันนี้เครื่องดนตรีพื้นบ้านยังสามารถบรรเลงเสียงคล้ายคลึงกับเสียงดนตรีตะวันตก เช่น มีเสียงที่อยู่ระหว่างโน้ต $d - r$ คือเสียง $d\#/r_b$ เรียกว่าชาร์ปหรือแฟล็ต ซึ่งเครื่องดนตรีที่มีลักษณะเสียงดังกล่าว เช่น พิณ ซอ ซึ่งมีจำนวนน้อยชิ้น และมีการประดิษฐ์เครื่องดนตรี แคนโครมาติก ขึ้นมาเพื่อให้ได้เสียง ครึ่งเสียง หรือ ชาร์ปหรือแฟล็ต ดังกล่าวขึ้นมาเพื่อบรรเลงโน้ตได้มากขึ้นตามรูปแบบดนตรีตะวันตกได้ แต่ในบทเพลงดนตรีพื้นบ้านพื้นฐานส่วนใหญ่ไม่นิยมในการบรรเลงเสียงดังกล่าว

2. การบันทึกระดับเสียง

ในการบันทึกระดับเสียงตัวโน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสาน ใช้ตัวโน้ตไปแทนค่า x ที่ยกตัวอย่างในเรื่องค่าตัวโน้ตจะได้ความยาวของเสียงดังนี้ ($d - - -$) โน้ตเสียง d จะเท่ากับ 4 จังหวะย่อย , ($d - -$) โน้ตเสียง d จะเท่ากับ 3 จังหวะย่อย , ($d -$) โน้ตเสียง x จะเท่ากับ 2 จังหวะย่อย , (x) โน้ตเสียง d จะเท่ากับ 1 จังหวะย่อย

ตัวอย่างในการบันทึกโน้ตในแต่ละห้อง

กรณีที่มิโน้ตห้องละ 1 ตัว

-	-	-	d	-	-	-	r	-	-	-	m	-	-	-	p	-	-	-	ch	-	-	-	l	-	-	-	t	-	-	-	d
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

กรณีที่มิโน้ตห้องละ 2 ตัว

-	-	d	r	-	r	m	-	m	p	-	-	p	-	ch	-	l	-	-	ch	-	t	l	-	-	t	d	-	-	d	-	-
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	---	---	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

กรณีที่มิโน้ตห้องละ 3 ตัว

-	d	r	m	ch	r	m	-	m	ch	-	l	d	-	ch	m	l	ch	-	d	-	m	l	ch	m	r	d	-	-	d	r	d
---	---	---	---	----	---	---	---	---	----	---	---	---	---	----	---	---	----	---	---	---	---	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---

กรณีที่มิโน้ตห้องละ 4 ตัว

d	d	r	m	ch	r	m	d	l	d	r	d	l	d	r	d	l	d	r	m	ch	m	l	ch	m	r	d	l	d	d	r	d
---	---	---	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---

นอกจากการบันทึกโน้ตพื้นฐานใน จังหวะย่อย 4 จังหวะแล้ว การบันทึกโน้ตยังมีตัวโน้ตที่มากกว่า 4 ตัวในห้องเพลง ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษ ซึ่งเริ่มจะได้รับการยอมรับอย่างแท้จริงในวงการดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งในคู่มือนี้ยังไม่ได้กล่าวถึง

ข้อที่ 1 โน้ต ชุ ล ด

ข้อที่ 2 โน้ต ล ด ร ม

ข้อที่ 3 โน้ต ล ด ร ม

ข้อที่ 4 โน้ต ด ร ม ช

ข้อที่ 5 โน้ต ล ด ร ม ช

ข้อที่ 6 โน้ต ด ร ม ช ล

ข้อที่ 7 โน้ต ด ร ม ช ล

ข้อที่ 8 โน้ต ด ร ม ช ล

ข้อที่ 9 โน้ต ด ร ม ช ล ท

ข้อที่ 10 โน้ต ด ร ม พ ช ล ท

เฉลยแบบฝึกหัด

ข้อที่ 1

- - - ล	- - - ด	- ล - ด	- ล - ด	- - - ด	- ล - ด	- ชุ - ล	- ล - ล
- - - ด	- ล - ด	- ชุ - ล	- ล - ล	- - - ชุ	- ชุ - ชุ	- - - ล	- ล - ล

ข้อที่ 2

- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ร	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- - - ล
- - - ด	- ร - ม	- ร - ด	- ร - ล	- - - ด	- ร - ม	- ร - ด	- ร - ล

ข้อที่ 3

- ล - ด	- ม - ร	- ด - ล	- ล ล ล	- - - ล	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ล
- ม ร ด	- ร ด ล	- ด - ล	- ล - ล	- ม ร ด	- ร ด ล	- ด - ล	- ล - ล

ข้อที่ 4

- ด - ม	- ร - ม	- ด - ม	- ร - ด	- - - -	- ด - ม	- ร - ด	- ร - ด
- ด - ม	- ร - ม	- ด - ม	- ร - ด	- - - -	- ด - ม	- ร - ด	- ร - ด

ข้อที่ 5

- - - ล	- ดํ - ล	- ช - ล	- - - ล	- - - ล	- ดํ - ล	- ช - ล	- ล - ล
- - - ด	- ร - ม	- ร - ด	- ร - ล	- - - ด	- ร - ม	- ร - ด	- ร - ล

ข้อที่ 6

- - - ม	- ร - ม	- ด - ม	- ร - ม	- ด - ม	- ร - ม	- ด - ม	- ร - ช
- ร - ม	- ล - ม	- ช - ล	- ม - ล	- ช - ล	- ม - ล	- ช - ล	- ดํ - ล
- ร - ล	- ด - ล	- ช - ล	- ด - ล	- รํ - ล	- ดํ - ช	- ดํ - ช	- ล - ม
- ล - ม	- ช - ร	- ช - ร	- ม - ด	- - - ร	- ด - ร	- ด - ล	- - - ล

ข้อที่ 7

- - - -	- - - ล	- ล - ช	- ม - ล	- ล - ช	- ดํ - ล	- ล - ช	- ม - ล
- - - -	- - - ล	- ล - ช	- ม - ล	- ล - ช	- ดํ - ล	- ล - ช	- ม - ล
- - - -	- ช - ม	- ม - ร	- ด - ม	- ม - ร	- ช - ม	- ม - ร	- ด - ล
- ล - ด	- ร - ม	- ร - ด	- ช - ล	- ล - ด	- ร - ม	- ร - ด	- ช - ล

ข้อที่ 8

- - - -	- - - -	- - - ม	- ร - ม	- ด - ม	- ร - ม	- ด - ม	- ร - ม
- ด - ม	- ร - ช	- ร - ม	- ม - ม	- ช - ม	- ร - ม	- ร - ล	- ด - ล
- - - -	- - - -	- - - ม	- ร - ม	- ด - ม	- ร - ม	- ด - ม	- ร - ม
- ด - ม	- ร - ช	- ร - ม	- ม - ม	- ช - ม	- ร - ม	- ร - ล	- ล - ล

ข้อที่ 9

- - - -	- ล - ท	- ล - ท	- ล - ช	- ช ล ช	- ท - ล	- ช - ด	- ร - ม
- - - ช	- ม - ม	- ล - ช	- ม - ร	- ด - ร	- ล - ด	- ร - ม	ช ม ร ด
- - - -	- ล - ด	- ด ล ด	- ร - ม	- ช - ล	- ช - ม	ล ม ช ร	- ด - ร
- - - -	- ล - รํ	- - - -	- ล - ท	- ท ล ช	- ล - ท	- รํ - ดํ	- ท - ล

ข้อที่ 10

- - - -	- - - ล	- ล ท ตั	ท ล - ล	- ล ท ตั	ท ล - ล	- ล ท ตั	ท ล - ล
- - - -	- - - ร	- ร ม พ	ม ร - ร	- ร ม พ	ม ร - ร	- ร ม พ	ม ร พ ม
- - - -	- - - ล	- ล ท ตั	- ล - ม	- - - -	- - - ล	- ล ท ตั	- ท - ล
- - - -	- - - ร	- ร ม พ	- ม - ร	- ร ม พ	- ม - ร	- ด ม ร	ม ท ช ล

ข้อแนะนำในการสอน

1. เริ่มด้วยการแนะนำพื้นฐาน

แนะนำให้ผู้เรียนรู้จักกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านแต่ละประเภท เช่น พิณ, แคน, โหวด, โปงลาง, และซอ อธิบายช่วงเสียงและคุณลักษณะเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเบื้องต้นว่าช่วงเสียงแต่ละช่วงสามารถสร้างเสียงใดบ้าง

2. ใช้สัญลักษณ์และการบันทึกโน้ต

สอนผู้เรียนเกี่ยวกับสัญลักษณ์การบันทึกโน้ตของดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยใช้ตารางตัวอย่างที่แสดงระดับเสียงต่ำ, ปกติ, และสูง เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับการบันทึกโน้ตในดนตรีพื้นบ้าน พร้อมวิเคราะห์จังหวะย่อยและจังหวะหลักในท้องเพลงเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจการฟังและบันทึกโน้ต

3. ฟังและวิเคราะห์เสียง

ฝึกการฟังเสียงโน้ตจากเครื่องดนตรีพื้นบ้านจากไฟล์เสียงหรือเสียงอื่นที่ผู้สอนได้เตรียม โดยให้ผู้เรียนฟังเสียงแล้วฝึกวิเคราะห์เสียงที่ได้ยิน จากนั้นฝึกการอำหรือร้องเสียงในใจเพื่อสร้างความแม่นยำก่อนการบันทึกโน้ตลงบนกระดาษหรือพิมพ์โน้ตเพลงในคอมพิวเตอร์

4. ใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมการเรียนรู้

ใช้ QR CODE เพื่อให้ผู้เรียนสามารถฟังเสียงตัวอย่างได้จากสมาร์ทโฟนหรืออุปกรณ์อื่นๆ ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังสามารถใช้แอปพลิเคชันหรือซอฟต์แวร์ดนตรีที่สามารถปรับระดับเสียงและช่วงเสียงเพื่อฝึกการฟังเสียงได้อีกด้วย เช่น โปรแกรม พิมพ์โน้ตดนตรีไทย Xxx Notation , Word , Excel

5. ประเมินและปรับปรุงการเรียนรู้

หลังจากที่ผู้เรียนได้ฝึกฝนการบันทึกโน้ต ให้จัดการประเมินผลเพื่อดูว่าผู้เรียนสามารถบันทึกโน้ตได้ถูกต้องหรือไม่ จากนั้นจึงทำการสรุปและปรับปรุงการเรียนรู้ในส่วนที่ผู้เรียนยังขาดทักษะ เพื่อให้สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ

ขั้นตอนที่ 6 การฝึกอ่านและบรรเลงตามโน้ต

การฝึกอ่านและบรรเลงตามโน้ตเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาทักษะทางดนตรีพื้นฐาน อีสาน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถอ่านโน้ตดนตรีพื้นฐานได้อย่างถูกต้องและสามารถบรรเลงตามได้อย่างแม่นยำ ซึ่งการอ่านโน้ตเป็นการร้องเสียงโน้ตให้ถูกต้องตามระดับเสียง ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฟังและแยกแยะโน้ตดนตรีให้ถูกต้องอีกด้วย การเรียนรู้ในขั้นตอนนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างและรูปแบบของโน้ตดนตรีพื้นฐาน และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการแสดงดนตรีจริง ผู้เรียนควรได้ฝึกฝนการอ่านโน้ตและการบรรเลงผ่านกิจกรรมที่มีความหลากหลาย รวมถึงการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การฝึกบรรเลงดนตรีพื้นฐาน

ตารางที่ 17 ขั้นตอนที่ 6 การฝึกอ่านและบรรเลงตามโน้ต

หัวข้อ	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านและเข้าใจโน้ตดนตรีพื้นฐานอีสานได้อย่างถูกต้อง 2. เพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงดนตรีตามโน้ตดนตรีพื้นฐานอย่างแม่นยำ
ขั้นตอนการสอน	1. แนะนำความสำคัญของการอ่านโน้ตดนตรีในดนตรีพื้นฐานอีสาน 2. สอนวิธีการอ่านโน้ตและการตีความสัญลักษณ์ทางดนตรีที่ใช้ในดนตรีพื้นฐาน 3. สาธิตการบรรเลงตามโน้ตตัวอย่าง
กิจกรรมการสอน	1. การฝึกอ่านโน้ตผ่านกิจกรรมการอ่านโน้ตเพลงพื้นฐาน 2. การฝึกบรรเลงตามโน้ตที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลองเล่นตามเสียงที่ได้ยินและโน้ตที่อ่าน 3. การทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึกอ่านและบรรเลงร่วมกัน
บทบาทผู้สอน	1. นำเสนอและอธิบายวิธีการอ่านโน้ตและการบรรเลงตามโน้ต 2. สาธิตการบรรเลงและให้คำแนะนำในการพัฒนาทักษะการบรรเลง 3. ช่วยสนับสนุนและให้คำแนะนำในระหว่างการฝึกฝนและการทำงานกลุ่ม
บทบาทผู้เรียน	1. ฝึกฝนการอ่านโน้ตดนตรีพื้นฐานอีสานอย่างละเอียด 2. ฝึกบรรเลงตามโน้ตที่ได้เรียนรู้ โดยการเล่นเครื่องดนตรีตามโน้ต 3. ทำงานร่วมกับกลุ่มในการฝึกฝนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรเลงตามโน้ต

จากตารางขั้นตอนที่ 6 การฝึกอ่านและบรรเลงตามโน้ต สามารถอธิบายรายละเอียดและเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

ตัวอย่างเนื้อหา การฝึกอ่านและบรรเลงตามโน้ต

ในขั้นตอนที่ 6 นี้เป็นการฝึกอ่านโน้ต ผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการอ่านโน้ตเพลงด้วยการร้องและบรรเลงตามโน้ตที่กำหนดอย่างถูกต้อง โดยเริ่มจากการฝึกอ่านโน้ตเพลงที่กำหนด ผู้เรียนจะต้องร้องเสียงโน้ตแต่ละตัวให้ตรงตามระดับเสียงที่กำหนดไว้ โดยก่อนเริ่มผู้สอนอาจจะบรรเลงโน้ตตัวแรกให้ผู้เรียนได้ยินก่อนแล้วค่อยร้องโน้ตที่แสดงในแบบฝึกหัด การร้องโน้ตอย่างถูกต้องจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงโครงสร้างและลำดับของโน้ตในเพลง รวมถึงการแยกแยะเสียงที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเสียง จากนั้นผู้เรียนจะฝึกบรรเลงเสียงโน้ตตามเครื่องดนตรีที่กำหนด โดยการบรรเลงนี้จะเน้นการเล่นตามโน้ตที่อ่านได้อย่างแม่นยำ ซึ่งผู้สอนสามารถหาตัวอย่างโน้ตที่ง่าย ซึ่งเป็นเพลงที่คุ้นเคย เช่น ลายโปงลาง ลายเต้ยโขง ลายเต้ย มาเป็นตัวอย่างแล้วเพิ่มแบบฝึกหัดที่โน้ตยากขึ้น เพื่อการวัดผลในการฝึกอ่านโน้ตเพลง

ข้อ 1

- - - -	- - - ล	- ล - ซ	- ม - ล	- ล - ซ	- ด - ล	- ล - ซ	- ม - ล
- - - -	- - - ล	- ล - ซ	- ม - ล	- ล - ซ	- ด - ล	- ล - ซ	- ม - ล
- - - -	- ซ - ม	- ม - ร	- ด - ม	- ม - ร	- ซ - ม	- ม - ร	- ด - ล
- ล - ด	- ร - ม	- ร - ด	- ซ - ล	- ล - ด	- ร - ม	- ร - ด	- ซ - ล

ข้อ 2

- - - ม	ซ ม ซ ล	- ล - ด	ล ซ - ล	- - - ม	ซ ม ซ ล	- ล - ด	ล ซ - ล
- - - ด	ร ด ร ม	- ม - ซ	ม ร - ม	- - - ด	ร ด ร ม	- ม - ซ	ม ร - ม
- - - ม	ซ ม ซ ล	- ล - ด	ล ซ - ล	- - - ม	ซ ม ซ ล	- ล - ด	ล ซ - ล
- - - ร	- ร ด ล	- ล - ด	ล ซ - ล	- - - ร	- ร ด ล	- ล - ด	ล ซ - ล
- - - ล	ด ล ซ ม	- ม - ซ	ม ร - ม	- - - ล	ด ล ซ ม	- ม - ซ	ม ร - ม
- - - ด	ซ			- - - ด	ร ม ซ ร	ม ร ด ล	- ซ - ล

ข้อ 3

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- ล ด ร	- ม - ด
- ล ล ล	- - - ล	- ล ด ร	- ม - ด	- ล ล ล	- ซ ม ซ	- ซ ม ร	- ด ร ม
- - - -	- ม ซ ล	- ด ล ซ	- ม ร ม	- ม ซ ร	- ด ล ด	- ด - ร	- ม - ซ
ม ซ ม ด	- ด ร ม	- ม ซ ร	- ร ม ด	- ล ล ล	- ม ซ ม	- ม ซ ร	- ร ม ด
- - ล ซ	- ม - ร	- ด ล ด	- ด ร ซ	- - ล ซ	- ม - ร	- ด - ร	ม ซ - ล
- - - -	- - - ด	- ร ด ล	- ร - ด	- ล - ม	- ซ - ร	ม ร ด ล	ด ร - ด
- - - -	- - - ด	- ร ด ล	- ร - ด	- ล - ม	- ซ - ร	ม ร ด ล	ด ร - ด

ข้อ 4

- - - -	- ล - ท	- ล - ท	- ล - ช	- ช ล ช	- ท - ล	- ช - ด	- ร - ช
- ม ม ม	- ล - ท	- ล - ท	- ล - ช	- ช ล ช	- ท - ล	- ช - ด	- ร - ม
- ม - ช	- ม - ม	ช ล ด ล	ช ม ช ร	- ด - ร	ด ล - ด	- ร - ม	ช ม ร ด
- ด - ร	ด ล - ด	- ด ล ด	- ร - ม	- ช - ล	- ช - ม	ล ม ช ร	- ด - ร
- - - -	- ล - ร	- - - -	- ล - ท	- ท ล ช	- ล - ท	- ร - ด	- ท - ล
- - - -	- ล - ร	- - - -	- ล - ท	- ท ล ช	- ล - ท	- ร - ด	- ท - ล

ตัวอย่างแบบประเมินผู้เรียนเรื่องการอ่านโน้ตโดยใช้แนวคิดแบบ Scoring Rubrics ในการประเมิน

ตารางที่ 18 ตัวอย่างแบบประเมินผู้เรียนเรื่องการอ่านโน้ต

เกณฑ์การประเมิน	ระดับ 5 (ยอดเยี่ยม)	ระดับ 4 (ดีมาก)	ระดับ 3 (ดี)	ระดับ 2 (ปานกลาง)	ระดับ 1 (ปรับปรุง)
1. ความถูกต้องในจังหวะ	ผู้เรียนสามารถรักษาลักษณะได้ อย่างแม่นยำตลอดการบรรเลง ไม่มีข้อผิดพลาดใดๆ	ผู้เรียนรักษาลักษณะได้ดี มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย แต่ไม่กระทบต่อการแสดง	ผู้เรียนมีความผิดพลาดบ้างในการรักษาลักษณะได้ สามารถกลับมาได้อย่างรวดเร็ว	ผู้เรียนรักษาลักษณะได้ไม่สม่ำเสมอ มีข้อผิดพลาดบ่อยครั้ง แต่สามารถแก้ไขได้บ้าง	ผู้เรียนไม่สามารถรักษาลักษณะได้ มีข้อผิดพลาดบ่อยครั้ง และไม่สามารถแก้ไขข้อผิดพลาด
2. ความถูกต้องในการอ่านโน้ตและการร้อง	ผู้เรียนอ่านโน้ตและร้องได้ถูกต้องทุกตัว สามารถแยกแยะระดับเสียงได้อย่างชัดเจน	ผู้เรียนอ่านโน้ตและร้องได้ถูกต้องเกือบทุกตัว มีข้อผิดพลาดเล็กน้อย	ผู้เรียนอ่านโน้ตและร้องได้ถูกต้องในระดับปานกลาง มีข้อผิดพลาดบ้างแต่สามารถแก้ไขได้	ผู้เรียนมีข้อผิดพลาดบ่อยครั้งในการอ่านโน้ตและการร้องเสียงไม่ตรงกับโน้ตที่กำหนด	ผู้เรียนไม่สามารถอ่านโน้ตหรือร้องได้ถูกต้องเสียงไม่ตรงกับโน้ตที่กำหนด และแก้ไขได้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับ 5 (ยอดเยี่ยม)	ระดับ 4 (ดีมาก)	ระดับ 3 (ดี)	ระดับ 2 (ปานกลาง)	ระดับ 1 (ปรับปรุง)
3. ความสามารถในการแยกแยะและตีความเสียง	ผู้เรียนสามารถแยกแยะและตีความเสียงแต่ละตัวได้อย่างแม่นยำ และสอดคล้องกับบริบทของเพลง	ผู้เรียนสามารถแยกแยะและตีความเสียงได้ดี มีคลาดเคลื่อนเล็กน้อย	ผู้เรียนสามารถแยกแยะเสียงได้ในระดับปานกลาง แต่บางครั้งมีความคลาดเคลื่อนในการตีความ	ผู้เรียนมีปัญหาในการแยกแยะและตีความเสียง มีข้อผิดพลาดบ่อยครั้ง	ผู้เรียนไม่สามารถแยกแยะหรือตีความเสียงได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง ความเข้าใจในเสียงไม่ชัดเจน
4. ความถูกต้องในการบรรเลงตามโน้ต	ผู้เรียนบรรเลงตามโน้ตได้อย่างแม่นยำและคล่องแคล่ว ไม่มีข้อผิดพลาดใดๆ	ผู้เรียนบรรเลงตามโน้ตได้ดี มีข้อผิดพลาดเล็กน้อยที่ไม่ส่งผลต่อการบรรเลงโดยรวม	ผู้เรียนบรรเลงตามโน้ตได้ในระดับปานกลาง มีข้อผิดพลาดบ้างแต่สามารถแก้ไขได้	ผู้เรียนมีข้อผิดพลาดในการบรรเลงตามโน้ต บ่อยครั้ง แต่สามารถปรับปรุงได้ในบางครั้ง	ผู้เรียนไม่สามารถบรรเลงตามโน้ตได้อย่างถูกต้อง มีข้อผิดพลาดบ่อยครั้งและไม่สามารถปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ความเข้าใจโครงสร้างและรูปแบบของเพลง	ผู้เรียนมีความเข้าใจโครงสร้างและรูปแบบของเพลงอย่างชัดเจน สามารถนำไป	ผู้เรียนมีความเข้าใจโครงสร้างและรูปแบบของเพลงดี แต่ยังมีข้อผิดพลาด	ผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานในโครงสร้างและรูปแบบของเพลง แต่ยังต้องการการปรับปรุง	ผู้เรียนมีความเข้าใจในโครงสร้างและรูปแบบของเพลงในระดับปานกลาง แต่ยัง	ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจโครงสร้างและรูปแบบของเพลงได้อย่างถูกต้อง ต้องการการ

เกณฑ์การประเมิน	ระดับ 5 (ยอดเยี่ยม)	ระดับ 4 (ดีมาก)	ระดับ 3 (ดี)	ระดับ 2 (ปานกลาง)	ระดับ 1 (ปรับปรุง)
	ประยุกต์ใช้ได้ อย่าง สร้างสรรค์	เล็กน้อย	เพิ่มเติมใน บางด้าน	ต้องการ คำแนะนำ และการ ฝึกฝนเพิ่มเติม	สนับสนุนและ การฝึกฝน เพิ่มเติมเพื่อ พัฒนาทักษะ

รวมคะแนนทั้งหมดที่ได้จากหัวข้อการประเมิน เพื่อให้ได้คะแนนเต็ม (สูงสุด 25 คะแนน)

เกณฑ์การให้คะแนน

ตารางที่ 19 เกณฑ์การให้คะแนนเรื่องการอ่านโน้ต

คะแนนรวม	ระดับการประเมิน	คำอธิบาย
23-25	ยอดเยี่ยม	ผู้เรียนมีความสามารถสูงในการอ่านและบรรเลงโน้ตดนตรีที่บ้านได้อย่างแม่นยำและคล่องแคล่ว
19-22	ดีมาก	ผู้เรียนมีความเข้าใจและความสามารถในการบรรเลงที่ดี แต่ยังสามารถพัฒนาต่อได้
15-18	ดี	ผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานในการอ่านและบรรเลง แต่ยังต้องการการฝึกฝนเพิ่มเติม
11-14	ปานกลาง	ผู้เรียนต้องการการปรับปรุงและฝึกฝนเพิ่มเติมในหลายด้าน เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านและบรรเลงโน้ตให้ดีขึ้น
ต่ำกว่า 11	ต้องปรับปรุง	ผู้เรียนต้องการการสนับสนุนและการฝึกฝนเพิ่มเติมในทุกด้าน เพื่อให้สามารถอ่านและบรรเลงโน้ตดนตรีที่บ้านได้อย่างถูกต้องและมั่นใจมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการสอน

1. เริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจกับโน้ตพื้นฐาน

ควรเริ่มการสอนด้วยการแนะนำโน้ตพื้นฐานและสัญลักษณ์ทางดนตรีที่ใช้ในดนตรีที่บ้านอีสาน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจพื้นฐานของการอ่านโน้ต ก่อนที่จะเข้าสู่การฝึกฝนที่ซับซ้อนมากขึ้น ควรอธิบายความแตกต่างของเสียงต่ำ เสียงปกติ และเสียงสูง รวมถึงการบรรเลงให้ผู้เรียนได้ยินและร้องตามเพื่อสร้างความคุ้นเคย

2. ใช้ตัวอย่างเพลงที่คุ้นเคยในการฝึกฝน

ควรเริ่มการฝึกฝนด้วยตัวอย่างเพลงที่ผู้เรียนคุ้นเคย เช่น ลายโปงลาง ลายเต้ยโขง ลายเต้ยพม่า เพลงเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำและอ่านโน้ตได้ง่ายขึ้น และเมื่อความคุ้นเคยเพิ่มขึ้น จึงค่อยเพิ่มความซับซ้อนของเพลงเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและบรรเลง

3. ฝึกฝนแบบกลุ่มเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน

จัดกิจกรรมฝึกฝนการอ่านและบรรเลงโน้ตร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากกันและกัน การทำงานร่วมกันจะช่วยเสริมสร้างทักษะการฟังและการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะทางดนตรีอย่างรอบด้าน

4. จัดทำแบบฝึกหัดที่หลากหลายและเพิ่มความท้าทาย

สร้างแบบฝึกหัดที่มีความหลากหลายและเพิ่มความท้าทายในการอ่านและบรรเลงโน้ต โดยเริ่มจากแบบฝึกหัดที่ง่ายไปจนถึงแบบฝึกหัดที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะได้อย่างต่อเนื่องและเข้าใจการประยุกต์ใช้โน้ตดนตรีในบริบทต่าง ๆ

5. ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

ในระหว่างการฝึกฝน ควรให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ การชี้แนะข้อผิดพลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ และการสนับสนุนในการแก้ไขข้อบกพร่องจะช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและสามารถปรับปรุงทักษะการอ่านและบรรเลงโน้ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 7 การบูรณาการดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล

การบูรณาการทฤษฎีการบันทึกโน้ตและการอ่านโน้ตสากลเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาทักษะดนตรีของผู้เรียนให้มีความครอบคลุมและหลากหลาย การผสมผสานแนวคิดการบันทึกโน้ตของดนตรีพื้นบ้านอีสานเข้ากับทฤษฎีการอ่านโน้ตสากล ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเทคนิคและแนวคิดของทั้งสองสไตล์ดนตรีได้ดีขึ้น ผู้เรียนจะสามารถตีความและประยุกต์ใช้ทฤษฎีเหล่านี้ในการสร้างสรรค์ดนตรีของตนเอง นอกจากนี้ การฝึกแปลงโน้ตดนตรีพื้นบ้านเป็นโน้ตสากลยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในความสัมพันธ์ของดนตรีทั้งสองประเภท และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถเล่นและประยุกต์ใช้ดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทต่าง ๆ

ตารางที่ 20 ขั้นตอนที่ 7 การบูรณาการดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล

หัวข้อ	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจทฤษฎีโน้ตดนตรีสากลได้ 2. เพื่อพัฒนาทักษะการแปลงโน้ตดนตรีพื้นบ้านให้เป็นโน้ตสากล 3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถผสมผสานดนตรีพื้นบ้านอีสานและดนตรีสากลได้อย่างสร้างสรรค์
ขั้นตอนการสอน	1. สอนทฤษฎีโน้ตดนตรีสากลเบื้องต้น 2. สอนวิธีการแปลงโน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสานให้เป็นโน้ตสากล 3. อธิบายแนวคิดการบูรณาการดนตรีพื้นบ้านกับดนตรีสากล
กิจกรรมการสอน	1. ฝึกอ่านโน้ตดนตรีสากลเบื้องต้น 2. ฝึกการแปลงโน้ตดนตรีพื้นบ้านเป็นโน้ตสากลผ่านตัวอย่างเพลงพื้นบ้าน 3. การอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการผสมผสานดนตรี
บทบาทผู้สอน	1. สาธิตการอ่านโน้ตดนตรีสากลเบื้องต้น 2. สาธิตการแปลงโน้ตดนตรีพื้นบ้านเป็นโน้ตสากลและให้คำแนะนำ 3. ช่วยสนับสนุนและให้คำแนะนำในระหว่างการฝึกฝน
บทบาทผู้เรียน	1. ฝึกฝนการอ่านโน้ตดนตรีสากลเบื้องต้น 2. ฝึกฝนการแปลงโน้ตดนตรีพื้นบ้านเป็นโน้ตสากลอย่างสม่ำเสมอ 3. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการดนตรีในกลุ่มหรือกับผู้สอน

จากตาราง ขั้นตอนที่ 7 การบูรณาการดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากลสามารถอธิบายรายละเอียดและเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

ตัวอย่างเนื้อหา การบูรณาการดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล

1. การบันทึกโน้ตดนตรีสากล

ในการบันทึกโน้ตดนตรีสากล มีสัญลักษณ์และเครื่องหมายที่ชัดเจนในการบันทึกและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ในบทความนี้จะยกเรื่องการบันทึกโน้ตสากลมาบางหัวข้อที่จะนำไปใช้ในการแปลงโน้ตดนตรีไทยเบื้องต้นมาเป็นโน้ตสากล ซึ่งหากนำมากล่าวถึงทั้งหมดบทความนี้จะยาวหลายร้อยหน้า จึงขอยกตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการแปลงโน้ตเบื้องต้น

1.1 จังหวะ (Time)

1.1.1 ตัวโน้ต (Note) เป็นสัญลักษณ์ทางดนตรีที่บันทึกบนบรรทัดห้าเส้นเพื่อแสดงระดับเสียงสูงต่ำและแสดงค่าความยาวของเสียง มีลักษณะเป็นวงกลมกึ่งวงรี และนิยมเอียงไปทางขวาเล็กน้อย มีดังตัวอย่างนี้

ตารางที่ 21 ตัวโน้ตดนตรีสากล

ลักษณะตัวโน้ต	ชื่อเรียกระบบอเมริกา	ชื่อเรียกระบบไทย
	Whole note	ตัวกลม
	Half note	ตัวขาว
	Quarter note	ตัวดำ
	Eighth note	ตัวเข็บบีต 1 ชั้น
	Sixteenth note	ตัวเข็บบีต 2 ชั้น

ตัวโน้ตมีขนาดเท่ากับระยะห่างระหว่างบรรทัดห้าเส้น แต่ละคู่ที่อยู่ติดกันซึ่งเท่ากับความกว้างของช่องบรรทัด ถ้าเส้นบรรทัดอยู่ห่างกัน ตัวโน้ตจะมีขนาดใหญ่ และ ในทางตรงกันข้าม ถ้าระยะระหว่างเส้นบรรทัดแคบลงตัวโน้ตก็จะมีขนาดเล็กลงตามสัดส่วน การเขียนโน้ต ตัวดำ ตัวขาว และ ตัวเข็บบีต ก้านหรือหางของตัวโน้ตที่ชี้ขึ้นจะอยู่ทางด้านขวา แต่ถ้าก้านหรือหางชี้ลงจะลงทางด้านซ้าย ความยาวของก้านโน้ตจะยาวเท่ากับ 3 ช่อง ของบรรทัดห้าเส้นเสมอ กรณีโน้ตที่อยู่ต่ำหรือสูงกว่าเส้น น้อยกว่าก้านโน้ตจะลากมาถึงเส้นที่ 3 ของบรรทัดห้าเส้นเสมอ การที่จะกำหนดให้ตัวโน้ตทางขึ้นหรือลงให้ยึดเส้น ที่ 3 ของบรรทัด 5 เส้น (Staff) เป็นหลัก กล่าวคือตัวโน้ตที่คาบอยู่เส้นที่ 3 และต่ำลงมาจากตัวโน้ตจะต้องชี้ขึ้น ส่วนโน้ตที่คาบอยู่เส้นที่ 3 หรือสูงขึ้นไปทางตัวโน้ตจะต้องชี้ลง สำหรับโน้ตที่คาบอยู่เส้นที่ 3 เองนั้นทางจะขึ้น หรือลงก็ได้ให้ยึดตัวโน้ตที่อยู่ภายในห้องหรือโน้ตที่อยู่ข้างเคียงเป็นหลัก



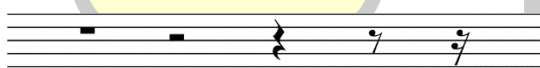
1.1.2 ตัวหยุด (Rest)

เป็นสัญลักษณ์ทางดนตรีที่กำหนดให้เงียบเสียงหรือเป็นเครื่องหมายพักเสียง ในระยะเวลาตามค่าตัวหยุดนั้นๆ แต่อัตราจังหวะยังคงดำเนินไปตลอด ตัวหยุดมีหลายชนิดซึ่งสอดคล้องกับตัวโน้ตลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 22 ตัวหยุดดนตรีสากล

ลักษณะตัวหยุด	ชื่อตัวหยุด	มีค่ากับโน้ต
	Whole Rest	
	Half Rest	
	Quarter Rest	
	Eighth Rest	
	Sixteenth Rest	

ลักษณะตัวหยุดจะถูกเขียนลงบนบรรทัด 5 เส้น การบันทึกตัวหยุดตัวกลม (Whole Rest) จะอยู่ใต้เส้นที่ 4 ในช่องที่ 3 การบันทึกตัวหยุดตัวขาว (Half Rest) จะอยู่บนเส้นที่ 3 ในช่องที่ 3 และการบันทึกตัวหยุดอื่นๆ ให้อยู่กึ่งกลางระหว่างเส้นที่ 2 -4 ของบรรทัด 5 เส้น มีลักษณะต่างกัน ดังนี้



1.1.3 เครื่องหมายโยงเสียงและประจุด (Tie and Dot)

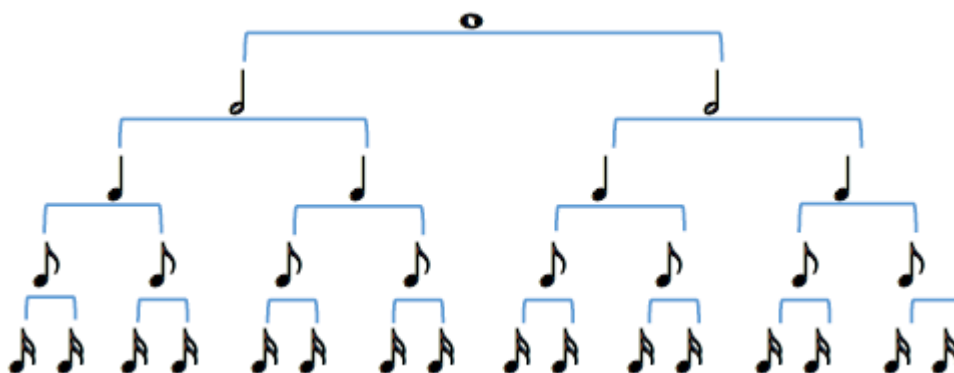
เครื่องหมายโยงเสียง (Tie) มีลักษณะเป็นเส้นโค้งที่ลากเชื่อมระหว่างโน้ตที่อยู่ติดข้างกันและเป็นเสียงเดียวกัน โดยค่าโน้ตจะเพิ่มขึ้นไปตามเครื่องหมายกำหนดจังหวะกำกับไว้ ในการปฏิบัติให้เล่นโน้ตตัวแรกแล้วนับจังหวะให้ครบตามจังหวะของโน้ตตัวแรกและตัวสองรวมกัน หากมีเครื่องหมายแปลงเสียง ให้อัดโน้ตตัวแรก หากเป็นเครื่องหมายแปลงเสียงชนิดใดโน้ตตัวที่สองก็ต้องเป็นเครื่องหมายแปลงเสียง(Accidentals) นั้น แต่ลักษณะในการใช้งานจะใช้กับตัวโน้ตเท่านั้น ตัวหยุดจะไม่ใช่

เครื่องหมายประจุด (Dot) โน้ตประจุดมี 2 ลักษณะคือ ประจุด 1 จุด และประจุด 2 จุด ซึ่งบันทึกไว้อยู่หลังหรือทางขวาของตัวโน้ตและตัวหยุด การประจุด 1 จุด จะทำให้ค่าของตัวโน้ตและตัวหยุดมีค่าเพิ่มขึ้นครึ่งหนึ่งของโน้ตตัวข้างหน้า และการประจุด 2 จุด จะทำให้การประจุดตัวที่ 2 มีค่าเพิ่มขึ้นอีกเป็นครึ่งหนึ่งของจุดตัวที่หนึ่ง มีลักษณะดังตัวอย่างนี้

ตารางที่ 23 เครื่องหมายประจุ

ตัวโน้ตประจุ	โน้ตหยุดประจุ
$\circ . = \circ + \text{♩}$	$\text{—} . = \text{—} + \text{—}$
$\text{♩} . = \text{♩} + \text{♩}$	$\text{—} . = \text{—} + \text{♩}$
$\text{♩} . = \text{♩} + \text{♩}$	$\text{—} . = \text{—} + \text{♩}$
$\text{♩} . = \text{♩} + \text{♩}$	$\text{♩} . = \text{♩} + \text{♩}$
$\circ .. = \circ + \text{♩} + \text{♩}$	$\text{—} .. = \text{—} + \text{—} + \text{♩}$
$\text{♩} .. = \text{♩} + \text{♩} + \text{♩}$	$\text{—} .. = \text{—} + \text{♩} + \text{♩}$
$\text{♩} .. = \text{♩} + \text{♩} + \text{♩}$	$\text{♩} .. = \text{♩} + \text{♩} + \text{♩}$

1.1.4 ค่าตัวโน้ตและตัวหยุด Note & Rest Duration



ภาพประกอบที่ 5 ภาพแสดงการกระจายของค่าตัวโน้ต

จากภาพแสดงการกระจายของค่าตัวโน้ต 1 ตัวจะเป็น 2 เท่าของตัวโน้ตถัดไป เช่น โน้ตตัวกลม 1 ตัวจะมีค่าเท่ากับโน้ตตัวขาว 2 ตัว , โน้ตตัวขาว 1 ตัว มีค่าเท่ากับตัวดำ 2 ตัว , โน้ตตัวดำ 1 ตัว มีค่าเท่ากับโน้ตเข็ชต์ 1 ชั้น 2 ตัว โน้ตตัวอื่นๆ จะใช้วิธีคิดแบบเดียวกัน ส่วนในโน้ตตัวหยุดมีวิธีการคิดแบบเดียวกันนี้

1.1.5 เครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Time Signature)

เครื่องหมายกำหนดจังหวะ คือ ตัวเลขที่กำกับตัวโน้ตให้มีค่าจังหวะเคาะและบอกจำนวนจังหวะใน 1 ห้องเพลง ตัวเลขดังกล่าวมีตัวเลขอยู่ 2 ตำแหน่ง คือ ตัวเลขด้านบนและตัวเลขด้านล่าง เช่น $\frac{4}{4}$ ตัวเลขด้านบนหมายถึงจำนวนจังหวะในแต่ละห้อง ตัวเลขด้านล่างหมายถึงตัวโน้ตที่

มีค่าเท่ากับ 1 จังหวะเคาะ ซึ่งตัวเลขด้านล่างจะบันทึกแทนตัวโน้ต โดยมีความสอดคล้องกับชื่อระบบการเรียกตัวโน้ตแบบอเมริกา เช่น Quarter note (โน้ตตัวดำ) คำว่า Quarter คือ $1/4$ = หมายเลข 4 , Eight note (โน้ตเข้บ็ต 1 ชั้น) คำว่า Eight คือ 8 = หมายเลข 8 และสัญลักษณ์ตัวเลขด้านล่างเป็นดังต่อไปนี้

ตารางที่ 24 เครื่องหมายกำหนดจังหวะ

ตัวเลขด้านล่าง	ตัวโน้ตที่มีค่าเท่ากับ 1 จังหวะ
1	
2	
4	
8	
16	

เครื่องหมายกำหนดจังหวะที่พบในการแปลโน้ตดนตรีเบื้องต้นจะเป็นเครื่องหมายกำหนดจังหวะปกติ เช่น $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ ในการคิดความหมายของตัวเลขดังกล่าวเช่น เครื่องหมายกำหนดจังหวะ คือ $\frac{2}{4}$ หมายถึงเลขด้านบนคือ 2 หมายถึง ใน 1 ห้องมี 2 จังหวะ เลขด้านล่างคือ 4 หมายถึง โน้ตตัวดำ (Quarter note) เท่ากับ 1 จังหวะ

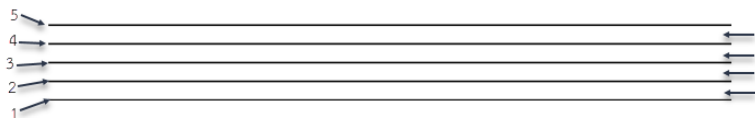
ดังนั้นเครื่องหมายกำหนดจังหวะจึงสำคัญต่อตัวโน้ต หากมีเพียงตัวโน้ตอย่างเดียวจะไม่สามารถบอกจังหวะเคาะของตัวโน้ตต่าง ๆ ได้ ในการบันทึกโน้ตเพลงจึงควรมีเครื่องหมายกำหนดจังหวะกำกับไว้

1.2 ระดับเสียง (Pitch)

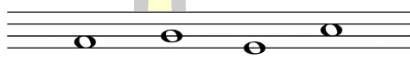
1.2.1 บรรทัด 5 เส้น

บรรทัดห้าเส้น การบันทึกโน้ตดนตรีสากลอาศัยบรรทัดห้าเส้น (Staff) เป็นหลัก สัญลักษณ์และรายละเอียดต่าง ๆ จะบันทึกไว้ในบรรทัดห้าเส้นและบน-ล่างของบรรทัดห้าเส้น เป็นแนวนอนขนานกัน มีระยะห่างระหว่างเส้นบรรทัดเท่ากัน บรรทัดห้าเส้นประกอบด้วยเส้นบรรทัดจำนวน 5 เส้นและช่องบรรทัด 4 ช่อง ในการเรียกเส้นบรรทัดและช่องบรรทัดให้ใช้ตัวเลขเรียงตามลำดับจาก ล่างไปหาบน โดยกำหนดให้เส้นล่างสุดเป็นบรรทัดที่ 1 แล้วไล่ตามลำดับจนถึงบรรทัดที่ 5 ซึ่งเป็นเส้นบนสุด และกำหนดให้ช่องบรรทัดล่างสุดเป็นช่องบรรทัดที่ 1 ไปจนถึงบรรทัดที่ 4 ซึ่ง

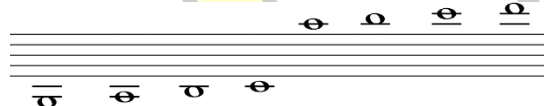
เป็นช่องบนสุด ซึ่งจะแสดงให้เห็นความสูงต่ำของเสียงชัดเจน สามารถทำให้เราทราบถึงระดับเสียง (Pitch) หรือความแตกต่างของเสียงที่แน่นอนได้



ลักษณะของการบันทึกโน้ตจะบันทึกได้อยู่ 2 ตำแหน่ง คือ อยู่ในช่องบรรทัดและคาบเส้น บรรทัด



เมื่อต้องการบันทึกโน้ตที่มีเสียงสูงหรือต่ำเกินบรรทัด 5 เส้น จะใช้เส้นน้อย ซึ่งในการบันทึกเส้นน้อย 1 เส้นจะบันทึกตัวโน้ตเพียง 1 ตัวเท่านั้น



ในการบันทึกโน้ตดนตรีสากล นอกจากบรรทัด 5 เส้น แล้วยังมีบรรทัด 11 เส้น เพื่อบอกระดับเสียงของเครื่องดนตรีที่มีความกว้างของช่วงเสียงจำนวนมากเช่นเปียโน ส่วนในดนตรีไทยยังไม่นิยมใช้บรรทัด 11 เส้นนำมาบันทึกโน้ต

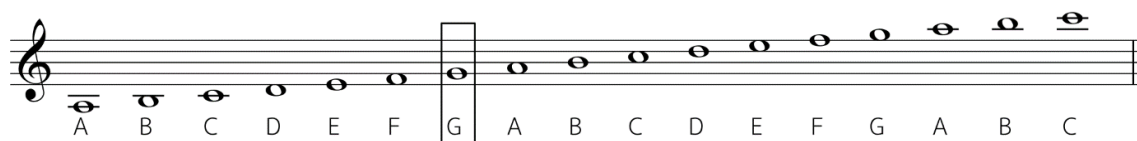
1.2.2 กุญแจเสียง (Clef)

กุญแจ (Clef) เป็นสัญลักษณ์ทางดนตรีที่บอกให้ทราบว่า โน้ตตัวใดอยู่ในระดับเสียงใด ซึ่งต้องใช้ร่วมกับบรรทัดห้าเส้น หากการบันทึกโน้ตไม่มีกุญแจประจำหลักกำกับไว้ จะไม่สามารถบอกระดับเสียงของตัวโน้ตนั้นได้ แต่จะทราบเพียงความแตกต่างของระดับเสียงสูงต่ำของตัวโน้ตเท่านั้น กุญแจประจำหลักมีหลากหลายลักษณะ แต่ในโน้ตดนตรีพื้นบ้านนิยมใช้ บ่อยมี 2 กุญแจ คือ

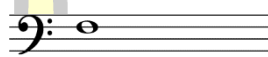
(1) กุญแจโซ (G Clef) เป็นกุญแจเสียงที่ใช้กันมากสำหรับบันทึกระดับเสียงของเครื่องดนตรีหรือ เสียงร้องที่มีระดับกลางถึงสูง การบันทึกกุญแจโซ หัวกุญแจจะคาบเส้นที่ 2 ของบรรทัด 5 เส้น โน้ตทุกตัวที่คาบอยู่บนเส้นที่ 2 ของบรรทัด 5 เส้น จะเป็นเสียง “G” ดังตัวอย่าง



สำหรับตำแหน่งตัวโน้ตอื่นๆ ให้นำเสียงขึ้นลงตามลำดับขึ้นตัวโน้ตดังตัวอย่าง



(2) กุญแจฟา (F Clef) เป็นกุญแจเสียงสำหรับบันทึกระดับเสียงของเครื่องดนตรีหรือเสียงร้องที่มี ระดับต่ำ การบันทึกกุญแจฟาให้หัว กุญแจคาบเส้นที่ 4 ของบรรทัด 5 เส้น โน้ตทุกตัวที่อยู่บนเส้นที่ 4 จะมีเสียง “ฟา” ดังตัวอย่าง



สำหรับตำแหน่งตัวโน้ตอื่นๆ ให้นับเสียงขึ้นลงตามลำดับขึ้นตัวโน้ตดังตัวอย่าง



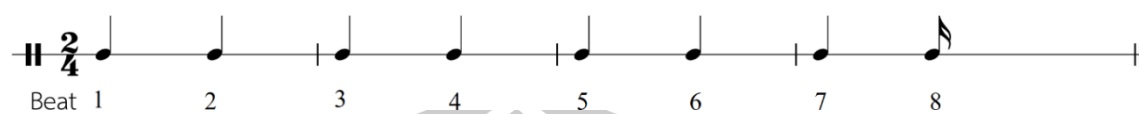
2. การแปลงโน้ตดนตรีไทยเป็นโน้ตสากล

การทบทวนและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการบันทึกโน้ตดนตรีพื้นบ้านและการบันทึกโน้ตดนตรีสากลพื้นฐาน เป็นกระบวนการที่สำคัญสำหรับการทำความเข้าใจสัญลักษณ์ที่ใช้แทนจังหวะและระดับเสียง ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการแปลงโน้ตดนตรี การแปลงโน้ตจากระบบดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นระบบโน้ตสากลได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ทั้งในบริบทของระบบการศึกษาและการแสดงดนตรีที่ผสมผสานดนตรีพื้นบ้านเข้ากับเครื่องดนตรีสากล เนื่องจากการบรรเลงดนตรีในบริบทดังกล่าวต้องอาศัยความเข้าใจในโน้ตเพลงที่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างนักดนตรี การแปลงโน้ตดนตรีพื้นบ้านเป็นโน้ตสากลจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งการเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีสู่สากลจำเป็นอย่างยิ่ง หากชาวต่างชาติต้องการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสาน และผู้บรรเลงสามารถตีความและบรรเลงได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ลักษณะการแปลงโน้ตนี้ประกอบด้วยหลักการดังต่อไปนี้

2.1 เปรียบเทียบค่าตัวโน้ตและจังหวะ

ตัวโน้ตใน 1 ห้องดนตรีไทยจะมี 4 ตัวโน้ต ซึ่งโน้ตตัวที่ 4 ของห้องจะเป็นจังหวะหนักหรือจังหวะตก ในแต่ละห้องจะมี 4 จังหวะย่อย หรือ 1 จังหวะเคาะ ซึ่งกับโน้ตตัวที่ 4 ของห้อง ในจังหวะย่อยจะเท่ากับค่าด้วยโน้ตเขบ็ต 2 ชั้น (Sixteenth note) ในอัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ ดนตรีสากล ดังนี้

แปลงเป็นโน้ตสากลได้ดังนี้



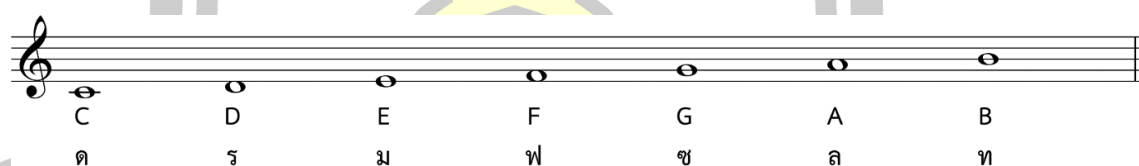
3.2 เปรียบเทียบระดับเสียง

การบันทึกโน้ตดนตรีอีสานใช้อักษรแทนตามลักษณะอักษรที่เรียกชื่อ ๆ ในดนตรีตะวันตก
ดังนี้

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบสัญลักษณ์โน้ต

สัญลักษณ์โน้ตไทย	สัญลักษณ์โน้ตสากล
ด	C
ร	D
ม	E
ฟ	F
ซ	G
ล	A
ท	B

ตำแหน่งตัวโน้ตในบรรทัด 5 เส้น โน้ตดนตรีไทยและโน้ตสากล



ตัวอย่างเมื่อแทน ตัวโน้ตลงไปในจังหวะย่อย

โน้ตไทย	-	-	-	ด	-	-	-	ร	-	-	-	ม	-	-	-	ฟ	-	-	-	ซ	-	-	-	ล	-	-	-	ท	-	-	-	ด
จังหวะย่อย	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
โน้ตสากล																																
จังหวะ				1				2				3				4				5				6				7				8

หากปิดการแสดง จังหวะย่อย,โน้ตสากลและจังหวะเคาะ(Beat) ออกเหลือแค่โน้ตดนตรีอีสานจะ
แสดงผลดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

โน้ตดนตรีอีสาน

- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - พ	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ต
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะสามารถแปลงเป็นโน้ตสากลได้ดังนี้



ตัวอย่างที่ 2

โน้ตดนตรีอีสาน

- - - ด	- ร - ม	- พ - ช	- ล - ท	- ต - ท	- ล - ช	- พ - ม	- ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะสามารถแปลงเป็นโน้ตสากลได้ดังนี้



ตัวอย่างที่ 3

โน้ตดนตรีอีสาน

- - - ด	ร ม - ด	ร ต - ด	ม ร - ด	ร ต - ม	ช ม - ม	ช ล - ล	ช ม - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะสามารถแปลงเป็นโน้ตสากลได้ดังนี้



ตัวอย่างที่ 4

โน้ตดนตรีอีสาน

- - - ด	- ร ต ร	- ต ร ม	- ร ม พ	- ช ล ช	- ช ล ล	- ล ท ท	- ต ร ต
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะสามารถแปลงเป็นโน้ตสากลได้ดังนี้



ตัวอย่างที่ 5

โน้ตดนตรีอีสาน



ข้อเสนอแนะในการสอน

1. เริ่มต้นด้วยการทบทวนพื้นฐานการบันทึกโน้ตทั้งดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล

ควรทบทวนพื้นฐานการบันทึกโน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสานและดนตรีสากล เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจชัดเจนเกี่ยวกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น ตัวโน้ต, จังหวะ, ญอแจเสียง และการใช้บรรทัดห้าเส้น การทบทวนนี้จะช่วยให้การบูรณาการเกิดขึ้นได้อย่างราบรื่นและเข้าใจง่ายขึ้น

2. ใช้ตัวอย่างเพลงที่เหมาะสมในการสอนการแปลงโน้ต

ควรเลือกตัวอย่างเพลงพื้นบ้านอีสานที่มีจังหวะและทำนองที่ไม่ซับซ้อน เช่น ลายโปงลาง หรือเพลงที่มีโครงสร้างที่เรียบง่าย เพื่อใช้ในการสาธิตการแปลงโน้ตจากดนตรีพื้นบ้านเป็นโน้ตสากล การเริ่มต้นด้วยเพลงที่คุ้นเคยและง่ายจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและฝึกฝนการแปลงโน้ตได้ง่ายขึ้น

3. ส่งเสริมการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความท้าทายและแนวทางในการบูรณาการดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล การอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองที่หลากหลาย รวมทั้งช่วยในการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการฝึกฝน

4. จัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติจริง

ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการบูรณาการด้วยการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้านร่วมกับเครื่องดนตรีสากล โดยการนำเพลงที่ผ่านการแปลงโน้ตแล้วมาบรรเลงจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสถึงความแตกต่างและความคล้ายคลึงของดนตรีทั้งสองสไตล์ และสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีที่ได้เรียนรู้ในทางปฏิบัติ

5. ประเมินผลการเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง

ผู้สอนควรทำการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนของการบูรณาการดนตรี และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาทักษะ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาความสามารถในการบูรณาการดนตรีที่บ้านกับดนตรีสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 8 การสรุปผลและบทเรียนที่ได้รับ

เป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีที่บ้านอีสานในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย การสรุปผลช่วยให้ผู้เรียน และผู้สอนสามารถประเมินประสิทธิภาพของการเรียนรู้และการสอนในรายวิชานี้ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ การสรุปผลไม่เพียงแต่ช่วยตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนรู้ แต่ยังเป็นโอกาสในการรวบรวมบทเรียนที่ได้รับและสะท้อนถึงความท้าทายที่พบระหว่างการเรียนการสอน ขั้นตอนนี้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวิธีการสอนและการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถปรับปรุงและเสริมสร้างทักษะดนตรีที่บ้านอีสานของผู้เรียน ได้อย่างเต็มที่

ตารางที่ 26 ขั้นตอนที่ 8 การสรุปผลและบทเรียนที่ได้รับ

หัวข้อ	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการเรียนรู้และการสอนในรายวิชาโสตประสาทดนตรีที่บ้านอีสาน 2. เพื่อรวบรวมบทเรียนที่ได้รับและสะท้อนถึงความท้าทายที่พบระหว่างการเรียนการสอน 3. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะในการบรรเลงดนตรีที่บ้านอีสานของผู้เรียน
ขั้นตอนการสอน	1. นำเสนอบทสรุปของเนื้อหาที่เรียนรู้ทั้งหมดในรายวิชา 2. ชี้แนะและอภิปรายเกี่ยวกับผลการเรียนรู้และทักษะที่ได้รับ 3. ประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบหรือแบบประเมิน 4. ให้โอกาสผู้เรียน ได้สะท้อนความคิดเห็นและประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการเรียนรู้
กิจกรรมการสอน	1. การอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ 2. การประเมินผลการเรียนรู้ผ่านแบบทดสอบหรือแบบประเมิน

หัวข้อ	รายละเอียด
	3. การสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียน แสดงความคิดเห็น
บทบาทผู้สอน	1. นำเสนอและสรุปเนื้อหาที่เรียนรู้ 2. ชี้แนะและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ 3. ฟังและสนับสนุนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เรียน
บทบาทผู้เรียน	1. มีส่วนร่วมในการอภิปรายและสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียนที่ได้รับ 2. ทำแบบทดสอบหรือแบบประเมินเพื่อประเมินความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนรู้ 3. ใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการสรุปและการสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้และทักษะในการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสาน

5. การวัดประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

การวัดผลและประเมินผลในรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ในสถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนและประเมิน ประสิทธิภาพของการสอน โดยการประเมินผลที่ถูกต้องและครอบคลุมจะช่วยให้ผู้สอนสามารถ ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวัดผลและประเมินผล ในบริบทนี้จะเน้นในหลายมิติที่สำคัญ ดังนี้

5.1 การวัดผลเชิงทฤษฎีและความเข้าใจ

ประเมินความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรีพื้นบ้านอีสาน รวมถึงความรู้ เกี่ยวกับโน้ตดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากลที่ผสมผสานกัน การทดสอบเชิงทฤษฎีอาจรวมถึงการตอบ คำถามแบบปรนัยหรืออัตนัยเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้เรียนไปแล้ว

5.2 การประเมินทักษะการฟังและโสตประสาท

การวัดผลทักษะการฟังและการแยกแยะเสียงเป็นส่วนสำคัญของการเรียนวิชาโสต ประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน การประเมินนี้อาจใช้การทดสอบการฟังเสียงจากเครื่องดนตรีพื้นบ้าน อีสาน เช่น พิณ แคน โหวด และโปงลาง รวมถึงการแยกแยะจังหวะและทำนองเพลงดนตรีพื้นบ้านที่ แตกต่างกัน

5.3 การประเมินทักษะการปฏิบัติ

การวัดผลทักษะการปฏิบัติเน้นการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการเล่นเครื่อง ดนตรีพื้นบ้านอีสานตามโน้ตดนตรีที่กำหนด การประเมินนี้อาจใช้การสอบปฏิบัติเดี่ยวหรือกลุ่ม เพื่อดู ความสามารถในการบรรเลงเพลงและการประยุกต์ใช้ทักษะที่ได้เรียนรู้

5.4 การบูรณาการดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล

การประเมินทักษะในการบูรณาการดนตรีพื้นบ้านอีสานกับดนตรีสากลถือเป็นส่วนสำคัญในรูปแบบการเรียนรู้ ผู้เรียนจะถูกประเมินผ่านการแสดงสดหรือการแสดงผลงานที่ผสมผสานระหว่างดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล การวัดผลนี้เน้นการดูความสามารถในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีและเทคนิคการเล่นดนตรีทั้งสองแบบ

5.5 การประเมินพัฒนาการและความก้าวหน้า

การวัดผลและประเมินผลไม่ได้เน้นเพียงแค่การทดสอบครั้งเดียว แต่ยังมุ่งเน้นการติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การประเมินในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประเมินแบบฟอร์มการเรียนรู้รายบุคคล (Portfolio) การประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) และการประเมินตนเอง (Self-Assessment) เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความก้าวหน้าของตนเองและพัฒนาต่อไป

5.6 การให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

การประเมินผลในรูปแบบนี้ไม่เพียงแต่เน้นการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียนในอนาคต ข้อเสนอแนะเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาทักษะการฟังและการเล่นดนตรีของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

โดยสรุป การวัดผลและประเมินผลในรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาโสตประสาตนตรียพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาเน้นการวัดผลที่ครอบคลุมทั้งเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ การพัฒนาทักษะการฟัง การบูรณาการดนตรี และการพัฒนาต่อเนื่องของผู้เรียน ผ่านการประเมินที่หลากหลายและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ

6. เงื่อนไขในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ไปใช้

เงื่อนไขในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาโสตประสาตนตรียพื้นบ้านอีสานไปใช้ในระดับอุดมศึกษาประเทศไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิผลและประโยชน์สูงสุด ทั้งสำหรับผู้เรียนและผู้สอน โดยเงื่อนไขเหล่านี้จะช่วยให้การประยุกต์ใช้รูปแบบการสอนมีความเหมาะสมและสามารถตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้อย่างเต็มที่

6.1 ความพร้อมของผู้สอน

ผู้สอนควรมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมในการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานและทฤษฎีโสตประสาต เพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมผู้สอนเป็นระยะจะช่วยเพิ่มพูนทักษะและความรู้ในด้านนี้

6.2 การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

สถาบันการศึกษาควรมีการจัดเตรียมสถานที่และบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกฝนทักษะด้านดนตรีที่บ้าน เช่น ห้องเรียนที่สามารถรองรับการแสดงสด มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครบถ้วน และมีบรรยากาศที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

6.3 การจัดเตรียมอุปกรณ์และสื่อการสอน

เครื่องดนตรีที่บ้านอีสาน เช่น พิณ แคน โหวด โปงลาง ซอ และกลองยาวอีสาน ควรมีอยู่ในห้องเรียนอย่างเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน สื่อการสอน เช่น วิดีโอการสอน โน้ตเพลง และแอปพลิเคชันการฝึกโสตประสาท ควรได้รับการจัดเตรียมและตรวจสอบความพร้อมก่อนการสอน

6.4 การปรับหลักสูตรและเนื้อหาให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น

การเรียนรู้ดนตรีที่บ้านอีสานควรเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับบริบทและประสบการณ์ของผู้เรียนจะทำให้การสอนมีความน่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.5 การประเมินและปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง

ควรมีการประเมินผลการเรียนรู้และการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้สอนสามารถรับรู้ถึงข้อบกพร่องและจุดที่ต้องปรับปรุงในการสอน หากได้การใช้ผลประเมินจากผู้เรียนและผู้เชี่ยวชาญเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการสอน

6.6 การส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วม

ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในการอภิปรายกลุ่ม การทำงานร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนับสนุนการเรียนรู้แบบทีมและการใช้ประสบการณ์ของกลุ่มจะช่วยเสริมสร้างทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกัน

6.7 การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้

การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ เช่น โปรแกรมฝึกโสตประสาท การใช้สื่อดิจิทัลและสื่อมัลติมีเดีย เพื่อเพิ่มความหลากหลายและความน่าสนใจในการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมและสนุกสนานมากขึ้น

6.8 การสนับสนุนและทรัพยากรจากสถาบันการศึกษา

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ต้องได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา ทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากรมนุษย์ และสื่อการสอน การสนับสนุนนี้จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

6.9 การประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นๆ

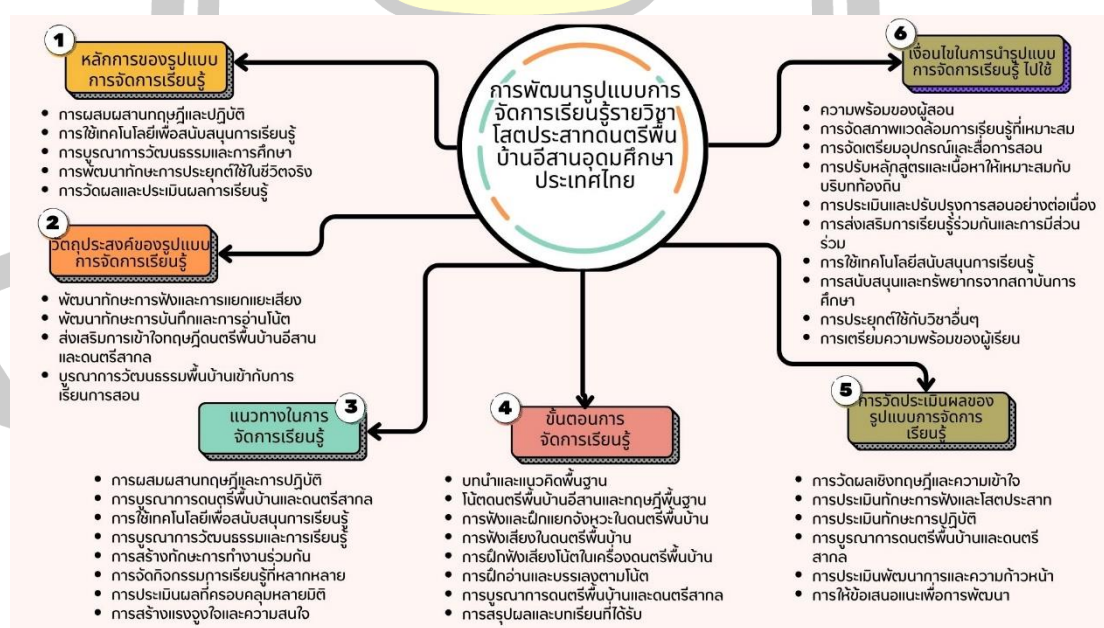
การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีหรือศิลปะพื้นบ้าน อาจช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะที่หลากหลายให้กับผู้เรียน การผสมผสานระหว่างดนตรีพื้นบ้านและวิชาการอื่นๆ จะเป็นการเพิ่มมิติในการเรียนรู้และความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น

6.10 การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน

ผู้เรียนควรได้รับการเตรียมความพร้อมทั้งในด้านทักษะพื้นฐานทางดนตรีและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน การทบทวนและฝึกฝนทักษะที่จำเป็นก่อนเข้าชั้นเรียนจะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุป เจาะใจในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย นั้นต้องคำนึงถึงความพร้อมในทุกด้าน ตั้งแต่ผู้สอน สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และการสนับสนุนจากสถาบัน รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนรู้สอดประสานดนตรีพื้นบ้านอีสานเกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะทางดนตรีที่ครบถ้วนและยั่งยืน

ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาสอดประสานดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทยผู้วิจัยขอสรุปดังรูปต่อไปนี้



ภาพประกอบที่ 6 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาสอดประสานดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

จากภาพสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักหลายประการ ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์ แนวทางการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล และเงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้ โดยการจัดการเรียนรู้ได้รับการออกแบบโดยใช้ข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 5 สถาบัน ศิลปินแห่งชาติ และนักวิชาการดนตรีพื้นบ้านจำนวน 3 ท่าน โดยแนวทางที่มุ่งเน้นการบูรณาการทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างทักษะโสตประสาทและทักษะดนตรีในบริบทของดนตรีพื้นบ้านอีสานในระดับอุดมศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนถึงแนวคิดและหลักการการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 บทนำและแนวคิดพื้นฐาน ซึ่งเน้นการแนะนำประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน และอธิบายหลักการฝึกโสตประสาทเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง ขั้นตอนที่ 2 โน้ตดนตรีพื้นบ้านและทฤษฎีพื้นฐาน ซึ่งผู้เรียนจะได้ศึกษาโน้ตดนตรีพื้นบ้านที่มีความแตกต่างจากดนตรีสากล เป็นรากฐานสำคัญในการฝึกฟังและบรรเลง ขั้นตอนที่ 3 การฟังและแยกแยะจังหวะในดนตรีพื้นบ้าน ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการแยกจังหวะและโครงสร้างทำนอง ขั้นตอนที่ 4 การฟังเสียงในดนตรีพื้นบ้าน ที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ความหลากหลายของเสียงและแยกแยะเครื่องดนตรี ขั้นตอนที่ 5 การฝึกฟังเสียงโน้ตในเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ที่เน้นฝึกแยกแยะเสียงโน้ตและเครื่องดนตรี เช่น พิณ แคน โหวด และซอ ขั้นตอนที่ 6 การฝึกอ่านและบรรเลงตามโน้ต ที่พัฒนาทักษะการอ่านและบรรเลงตามจังหวะ ขั้นตอนที่ 7 การบูรณาการดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล ที่ผู้เรียนจะได้ผสมผสานแนวคิดการบันทึกโน้ตดนตรีพื้นบ้านกับทฤษฎีดนตรีสากล และขั้นตอนที่ 8 การสรุปผลและบทเรียนที่ได้รับ ซึ่งเป็นการประเมินผลและรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาต่อไป การวัดผลและประเมินผลในรูปแบบนี้เน้นความครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ โดยประเมินความสามารถในการฟัง การบูรณาการดนตรี และความก้าวหน้าของผู้เรียนผ่านวิธีการประเมินที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะทางดนตรีอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีเงื่อนไขในการนำไปใช้ที่คำนึงถึงความพร้อมของผู้สอน สื่อการสอน เทคโนโลยี และการสนับสนุนจากสถาบัน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

บทที่ 6

ประเมินรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

การประเมินรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องด้านเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จำนวน 3 คน โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินตามค่าเฉลี่ย

มากที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 แสดงว่ารูปแบบการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสมบูรณ์แบบในการนำไปใช้

มาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายความว่ารูปแบบการเรียนรู้ยังมีบางส่วนที่ควรปรับปรุงเล็กน้อย แต่โดยรวมถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึงรูปแบบการเรียนรู้มีจุดที่ต้องแก้ไขหลายส่วนเพื่อให้เหมาะสมในการนำไปใช้

น้อย ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50 แสดงว่ารูปแบบการเรียนรู้มีปัญหาและไม่เหมาะสมต่อการนำไปใช้อย่างมาก

2.การประเมินตามส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

SD คือค่าที่บ่งบอกถึงการกระจายตัวของข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ซึ่งหมายความว่าค่า SD ยิ่งสูง การกระจายตัวของข้อมูลจากค่าเฉลี่ยยิ่งมาก ในขณะที่ค่า SD ต่ำแสดงว่าข้อมูลอยู่ใกล้กับค่าเฉลี่ย ดังนั้นหากข้อมูลที่ได้

SD ต่ำ (น้อยกว่า 0.50) หมายถึงผู้ประเมินมีความเห็นที่สอดคล้องกันสูง หมายความว่ารูปแบบการเรียนรู้มีความชัดเจนและเหมาะสม

SD สูง (มากกว่า 0.50) หมายถึงผู้ประเมินมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันมาก ควรตรวจสอบว่ามีส่วนใดของรูปแบบการเรียนรู้ที่ยังไม่ชัดเจนหรือควรปรับปรุง

พนุน ปณ จิตโต ชีเว

ตารางที่ 27 การประเมินรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาสัตวศาสตร์พื้นฐาน
อิสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\bar{x}$	S.D.	สรุปผล การ ประเมิน
	1	2	3			
1.การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้						
1.1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้มีความครอบคลุมและเหมาะสมในการพัฒนาการฝึกโสตประสาทด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน	5	5	5	5	0	มากที่สุด
1.2 องค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบการเรียนรู้มีความสัมพันธ์และส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	5	5	5	5	0	มากที่สุด
รวม				5.00	0.00	มากที่สุด
2. สาระสำคัญในรูปแบบการเรียนรู้						
2.1 ความชัดเจนในวัตถุประสงค์และความสำคัญของรูปแบบการฝึกโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน	4	5	4	4.33	0.58	มาก
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้มีความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะด้านดนตรีพื้นบ้าน	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
2.3 รายละเอียดในคู่มือชัดเจนเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการสอนจริง	5	4	4	4.33	0.58	มาก
2.4 เนื้อหาสอดคล้องกับบริบทของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม				4.58	0.51	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การเรียนรู้						
3.1 วัตถุประสงค์ของการสอนมีความชัดเจน และสะท้อนถึงการพัฒนาทักษะการฝึกโสตประสาทของผู้เรียน	5	5	5	5	0	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\bar{x}$	S.D.	สรุปผล การ ประเมิน
	1	2	3			
3.2 วัตถุประสงค์และแนวคิดมีความสอดคล้องกัน อย่างเหมาะสม	5	5	5	5	0	มากที่สุด
3.3 วัตถุประสงค์ครอบคลุมถึงการพัฒนาทักษะ ดนตรีพื้นฐานและการประยุกต์ใช้ใน สภาพแวดล้อมที่หลากหลาย	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
รวม				4.89	0.33	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้						
4.1 ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
4.2 ขั้นตอนการสอนมีความชัดเจนและสามารถ นำไปใช้ได้จริง	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
4.3 ขั้นตอนการสอนช่วยเสริมสร้างทักษะการฝึก โสตประสาทและการบูรณาการดนตรีพื้นฐานกับ ดนตรีสากล	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
รวม				4.67	0.50	มากที่สุด
5. การประเมินผลการเรียนรู้						
5.1 วิธีการประเมินมีความเหมาะสมและสามารถ วัดผลทักษะการฝึกโสตประสาทได้จริง	5	5	5	5	0	มากที่สุด
5.2 การประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้ของหลักสูตร	5	5	5	5	0	มากที่สุด
5.3 วิธีการประเมินให้ผลสะท้อนที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาของผู้เรียน	5	5	5	5	0	มากที่สุด
รวม				5.00	0.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			$\bar{x}$	S.D.	สรุปผล การ ประเมิน
	1	2	3			
6. ความเหมาะสมของการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้						
6.1 เจื่อนใจในการนำรูปแบบการสอนไปใช้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปปรับใช้ในสถานศึกษาต่าง ๆ ได้	5	4	4	4.33	0.58	มาก
6.2 ความยืดหยุ่นในการปรับใช้รูปแบบการเรียนรู้ในบริบทต่างๆ	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
รวม				4.50	0.55	มากที่สุด
7. การพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์						
7.1 รูปแบบการเรียนรู้สนับสนุนการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ในดนตรีพื้นบ้าน	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
7.2 ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะที่เรียนรู้ในการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
รวม				4.67	0.52	มากที่สุด
8. การสนับสนุนการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง						
8.1 รูปแบบการเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4	5	4	4.33	0.58	มาก
8.2 กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน	5	5	4	4.67	0.58	มาก
รวม				4.50	0.55	มากที่สุด
สรุปรวม				4.73	0.45	มากที่สุด

จากตารางสรุป เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ มีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 5.00$, S.D.= 0.00) สารสำคัญในรูปแบบการเรียนรู้ มีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.58$, S.D.= 0.51) ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.89$, S.D.= 0.33) ความเหมาะสมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.67$, S.D.= 0.50) การประเมินผลการเรียนรู้ ความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 5.00$, S.D.= 0.00) ความเหมาะสมของการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ ความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.50$, S.D.= 0.55) การพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ ความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.46$, S.D.= 0.52) การสนับสนุนการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.50$, S.D.= 0.55) และเมื่อพิจารณาสรุปได้ภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.45 สามารถสรุปการประเมินการรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาสัตตบรรณคดีที่สถาบันอีสานในสถาบันอุดมศึกษาได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่สูงถึง 4.73 บ่งชี้ว่าผู้ประเมินส่วนใหญ่เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำเสนอมีความเหมาะสมและมีคุณภาพสูง ซึ่งเป็นที่ยอมรับในการพัฒนาทักษะสัตตบรรณคดีที่สถาบันอีสานสำหรับผู้เรียน ในระดับอุดมศึกษา

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.45 แสดงให้เห็นว่าคะแนนการประเมินมีการกระจายตัวไม่มาก หมายความว่าผู้ประเมินมีความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกฉันท์ในการยอมรับและการรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว

สรุป รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาสัตตบรรณคดีที่สถาบันอีสานนี้ได้รับการประเมินอย่างเป็นบวกจากผู้เชี่ยวชาญ และมีความสอดคล้องกันในการคิดเห็นของผู้ประเมิน ซึ่งบ่งบอกถึงประสิทธิภาพและความเหมาะสมในการนำไปใช้ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

พูน ปณ จิต ชีเว

บทที่ 7

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ พร้อมทั้งวิเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้และได้ดำเนินการประเมินรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญ จากกระบวนการดังกล่าว จึงได้มาซึ่งข้อมูลการวิจัยที่ครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้แล้ว ซึ่งในบทนี้ ผู้วิจัยจะสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย โดยเรียงลำดับตามขั้นตอนเพื่อให้ครอบคลุมตามความวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สรุปผล

1.1 วิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่งคือ 1) สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนรายวิชาโสตประสาทและมีผู้เรียนหรือเปิดสอนเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน จำนวน 5 แห่ง 2) ศิลปินแห่งชาติและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน จำนวน 3 ท่าน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์สรุปแนวทางเป็นรูปแบบการเรียนรู้วิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษา ได้ดังนี้

1.1.1 วิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานจากข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่ง พบว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิชาโสตประสาททางดนตรีพื้นบ้านอีสานโดยตรงนั้นไม่มี จะพบเห็นได้จากการนำเอารูปแบบและวิธีการจากดนตรีตะวันตกเข้ามาประยุกต์และผสมผสานในการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปไว้ภายใต้หัวข้อหลักที่สัมพันธ์กับแบบสัมภาษณ์ โดยมี 5 หัวข้อ ดังนี้

1) ด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชาและการจัดการชั้นเรียน

มหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งที่ทำการศึกษามีการจัดหลักสูตรดนตรีศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี ซึ่งแต่ละหลักสูตรมีชื่อที่แตกต่างกัน เช่น "ศึกษาศาสตรบัณฑิต" หรือ "ครุศาสตรบัณฑิต" สาขาวิชาดนตรีศึกษา เป็นต้น หลักสูตรเหล่านี้ได้รับการปรับปรุงในช่วงปี พ.ศ. 2560-2565 โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะทางดนตรีในระดับที่สามารถนำไปใช้ในวิชาชีพการสอนดนตรี หรือประกอบอาชีพในสายดนตรีได้ ในหลักสูตรเหล่านี้ วิชาโสตประสาทถือเป็นวิชาหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการฝึกทักษะทางดนตรี โดยเนื้อหาของวิชาครอบคลุมการฝึกทักษะการฟัง การบันทึกโน้ต การฟังเสียงประสาน และการร้องโน้ตตามทำนอง ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐาน

ที่จำเป็นสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะดนตรีในเชิงลึก นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนในวิชา โสตประสาทนั้น มักจะจัดเป็นการเรียนรวม โดยนักศึกษาจากหลายสาขาวิชาดนตรีจะเรียนร่วมกันในห้องเรียนเดียวกัน ซึ่งเนื้อหาการเรียนการสอนจะเหมือนกันทั้งหมด เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษาที่มาจากพื้นฐานที่แตกต่างกัน

2) ด้านแนวคิดและทฤษฎีในการเรียนการสอน

การสอนวิชาโสตประสาทในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นั้นนำแนวคิดและทฤษฎีการสอนดนตรีที่หลากหลายมาใช้ในการพัฒนาทักษะของนักศึกษา โดยแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่

2.1) ทฤษฎีการฟังทำนองและจังหวะ (Melody and Rhythm Dictation) เป็นทฤษฎีที่มุ่งเน้นการฝึกฝนทักษะการฟังทำนองและจังหวะ โดยให้นักศึกษาฝึกบันทึกโน้ตตามเสียงที่ได้ยิน ซึ่งจะช่วยให้พวกเขามีความสามารถในการจับจังหวะและทำนองเพลงได้แม่นยำ

2.2) Solfeggio เป็นการฝึกการร้องตามโน้ตเพลงอย่างแม่นยำ โดยใช้การฝึกฟังและร้องทำนองเพลงเพื่อพัฒนาทักษะการตีความหมายของโน้ต

2.3) Kodaly Method เน้นการสอนดนตรีผ่านการใช้สัญลักษณ์และเสียงร้อง เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจจังหวะและเสียงดนตรีอย่างลึกซึ้ง และสามารถประยุกต์ใช้ได้ในสถานการณ์จริง

2.5) Dalcroze Approach เป็นการใช้อารมณ์เคลื่อนไหวร่างกายควบคู่กับการฝึกทักษะดนตรี เพื่อช่วยให้นักศึกษาเข้าใจจังหวะและการรับรู้เสียงดนตรีในระดับลึกซึ้ง

2.6) Orff Schulwerk แนวคิดนี้เน้นการใช้เครื่องดนตรีง่าย ๆ เช่น ฆ้องและกลอง เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการเล่นดนตรี นักศึกษาจะได้ฝึกการเรียนรู้และสัมผัสกับดนตรีผ่านการเล่นเครื่องดนตรีเหล่านี้

2.8) Suzuki Method เน้นการเรียนรู้ดนตรีผ่านการฟังและการจำ เพื่อให้ นักศึกษาพัฒนาทักษะการฟังและจดจำทำนองดนตรีได้ดีขึ้น ซึ่งช่วยสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการพัฒนาทักษะดนตรีในระยะยาว

การนำแนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้มาใช้ในการสอน มีเป้าหมายสำคัญคือการช่วยให้นักศึกษาเข้าใจดนตรีในเชิงลึก พัฒนาทักษะการฟัง วิเคราะห์ และตีความหมายของดนตรีอย่างเป็นระบบ

3) ด้านจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมายหลักของการจัดการเรียนการสอนในวิชาโสตประสาท คือการพัฒนาทักษะทางดนตรีที่สำคัญของนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปไว้ดังนี้

3.1) การพัฒนาทักษะการฟังและการจดจำเสียง นักศึกษาจะได้ฝึกฟังเสียงดนตรีและทำนองอย่างแม่นยำ เพื่อให้พวกเขาสามารถจดจำและแยกแยะเสียงดนตรีได้อย่างถูกต้อง

3.2) การพัฒนาทักษะการบันทึกและการอ่านโน้ต นักศึกษาจะฝึกฝนการบันทึกโน้ตจากการฟัง รวมถึงฝึกการอ่านโน้ตดนตรีในบรรทัด 5 เส้น โดยสามารถอ่านได้ทั้งในกุญแจซอลและกุญแจฟา ซึ่งทักษะนี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะดนตรีในอนาคต

3.3) การฝึกการร้องและขับร้องตามโน้ต นักศึกษาจะได้รับการฝึกฝนการร้องเพลงตามโน้ตและจังหวะที่ถูกต้อง โดยอาจใช้วิธีการฝึก Solfeggio ในการร้องตามทำนอง หรือฝึกการฟังและร้องตามเสียงประสานจากบทเพลงต่าง ๆ

3.4) การส่งเสริมคุณธรรมและความรับผิดชอบ การเรียนการสอนยังเน้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ มีวินัยในการฝึกซ้อม และปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิชาอย่างเคร่งครัด

4) ด้านกระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอนในวิชาโสตประสาทได้รับการออกแบบมาอย่างเป็นระบบและเน้นการปฏิบัติจริง โดยผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนสำคัญดังนี้

4.1) การเตรียมการสอน อาจารย์ผู้สอนต้องเตรียมเนื้อหาและหัวข้อการเรียนรู้ล่วงหน้า โดยกำหนดทักษะที่ต้องพัฒนาของนักศึกษา รวมถึงการจัดเตรียมสื่อการสอน เช่น เอกสารประกอบการสอน หนังสือเรียน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ช่วยฝึกทักษะดนตรี เป็นต้น

4.2) การสอนและสื่อการสอน การเรียนการสอนในวิชาโสตประสาทมักใช้วิธีการบรรยายควบคู่กับการฝึกปฏิบัติ เช่น การฝึกฟังเสียงดนตรีและบันทึกโน้ต การฝึกการร้องเพลงตามโน้ต หรือการเล่นเครื่องดนตรีแบบพื้นบ้าน ผู้สอนยังใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเสริมการสอน เช่น โปรแกรมฝึกการฟังดนตรีและการอ่านโน้ต หรือการแสดงตัวอย่างดนตรีผ่านวิดีโอสาธิต

4.3) การประเมินผล วิธีการประเมินผลการเรียนในวิชาโสตประสาทมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การทดสอบย่อย การสอบกลางภาคและปลายภาค การเก็บคะแนนจากการฝึกปฏิบัติ และการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน การสอบปฏิบัติการเล่นหรือร้องเพลงจะถูกนำมาใช้เพื่อวัดผลการเรียนของนักศึกษา

5) ด้านสถานที่และอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งมีการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในวิชาโสตประสาท ดังนี้

5.1) สถานที่ มหาวิทยาลัยมีห้องเรียนที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนดนตรีโดยเฉพาะ เช่น ห้องฝึกปฏิบัติดนตรี ห้องซ้อมดนตรี ห้องอัดเสียง และห้องแสดงดนตรี ซึ่งสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับการฝึกฝนทักษะดนตรีของนักศึกษา

5.2) อุปกรณ์การสอน นักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้ใช้เครื่องดนตรีหลากหลาย ทั้งดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน และดนตรีสากล เช่น เปียโน กีตาร์ ระนาด แคน และพิณ รวมถึงอุปกรณ์ โสตทัศนูปกรณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง ไมโครโฟน และลำโพงที่มีคุณภาพสูง

1.1.2 วิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานจากข้อมูล ศิลปินแห่งชาติ และนักวิชาการดนตรีที่สำคัญในวงการดนตรีพื้นบ้านอีสาน พบว่าแต่ละท่านได้พัฒนาวิธีการสอนที่มีเอกลักษณ์และตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ในบริบทที่แตกต่างกัน

ศิลปินแห่งชาติ คนที่ 1 เน้นการสอนที่ผสมผสานระหว่างการถ่ายทอดความรู้จาก ประสบการณ์ตรงและการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย ท่านได้นำความรู้และประสบการณ์จากการเป็น ศิลปินดนตรีพื้นบ้านมาปรับใช้ในการสอน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถเล่นดนตรีพื้นบ้านได้ อย่างถูกต้อง ท่านได้พัฒนาเทคนิคการสอนที่เน้นการฝึกฟังและจำแนกเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น โหวด และพิณ โดยมีการถอดเสียงดนตรีพื้นบ้านออกมาเป็นตัวโน้ต ทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนได้ ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ศิลปินแห่งชาติ คนที่ 2 ซึ่งเป็นศิลปินแห่งชาติและมีความเชี่ยวชาญในด้านหมอลำ ได้เน้นการสอนที่ผสมผสานระหว่างดนตรีพื้นบ้านอีสานและดนตรีสากล ท่านได้นำเทคนิคการสอน ที่เน้นการฟังและแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน พิณ และกลอง รวมถึงการฝึก ทักษะการร้องเพลงหมอลำโดยการใช้เทคโนโลยีในการบันทึกเสียงและวิดีโอเพื่อให้ผู้เรียนสามารถ ฝึกฝนได้ตลอดเวลา ท่านยังเน้นการประยุกต์ใช้เพลงลูกทุ่งในการสอนหมอลำ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ เข้าใจและฝึกฝนทำนองเพลงได้ง่ายขึ้น

นักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน นักวิชาการดนตรีพื้นบ้านอีสาน เน้นการ สอนที่ผสมผสานระหว่างทฤษฎีดนตรีวิทยาและการฝึกปฏิบัติจริง ท่านได้นำแนวทางการสอนที่เน้นการ ฟังและการจำแนกเสียงดนตรีพื้นบ้าน เช่น หมอลำ และการเล่นแคน นอกจากนี้ ท่านยังใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและสื่อดิจิทัลในการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการวิเคราะห์เสียงของผู้เรียน โดยเน้นการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้เชิงทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียน มีความเข้าใจ และทักษะที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นในการศึกษาดนตรีพื้นบ้านอีสาน

สรุปได้ว่า วิธีการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานของทั้งสาม ท่านมีความหลากหลายและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะของผู้เรียน แต่ละท่านได้ นำเสนอแนวทางการสอนที่สอดคล้องกับประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของตนเอง ไม่ว่าจะเป็น การถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์ตรง การผสมผสานดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล หรือการใช้ เทคโนโลยีในการเสริมสร้างทักษะการฟังและการเล่นดนตรี ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยให้ผู้เรียน ได้รับการ พัฒนาทักษะทางดนตรีอย่างรอบด้านและลึกซึ้ง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปภาพรวมของวิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย วิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้รับการพัฒนาโดยใช้การผสมผสานแนวทางจากดนตรีตะวันตกและดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นหลัก การสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานมีความหลากหลายและตอบสนองต่อบริบททางวัฒนธรรมและความเป็นมาของดนตรีพื้นบ้านแต่ละท้องถิ่นและได้นำแนวทางการสอนที่ได้รับจากศิลปินแห่งชาติและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านเข้ามาเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ดังนี้

1) ด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชาและการจัดการชั้นเรียน

ในสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่งที่ทำการศึกษา ผู้สอนจะเน้นการพัฒนาทักษะดนตรีพื้นบ้านอีสานของนักศึกษา ผ่านหลักสูตรดนตรีศึกษาที่ครอบคลุมทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล โดยเฉพาะวิชาโสตประสาทดนตรีจะเน้นการฝึกฟังและแยกแยะเสียงดนตรีพื้นบ้าน เช่น การฟังเสียงแคน พิณ โหวด รวมถึงการฟังและจดจำทำนองเพลงพื้นบ้าน เช่น หมอลำ โดยวิธีการสอนที่นำมาใช้ในสถาบันการศึกษามักเป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสอนดนตรีตะวันตกกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในโครงสร้างดนตรีพื้นบ้านและมีทักษะการเล่นและฟังดนตรีในเชิงลึก

2) ด้านแนวคิดและทฤษฎีในการเรียนการสอน

การสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันการศึกษา มักผสมผสานแนวคิดการสอนดนตรีที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เช่น Solfeggio, Kodaly Method และ Orff Schulwerk เข้ากับเทคนิคดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งแต่ละแนวคิดมีการปรับใช้เพื่อให้สอดคล้องกับการฝึกปฏิบัติดนตรีพื้นบ้านอีสาน ศิลปินแห่งชาติและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสานได้พัฒนาวิธีการสอนที่เน้นการถ่ายทอดจากประสบการณ์จริง เช่น

ศิลปินแห่งชาติคนที่ 1 เน้นการถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์ตรง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถฟังแยกแยะเสียงดนตรีพื้นบ้าน เช่น โหวดและพิณ ท่านได้พัฒนาเทคนิคการถอดเสียงจากการฟังและบันทึกโน้ตเพลงพื้นบ้าน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านได้ลึกซึ้งมากขึ้น

ศิลปินแห่งชาติคนที่ 2 มีความเชี่ยวชาญในด้านหมอลำ โดยเน้นการสอนที่ผสมผสานดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล ท่านนำเทคนิคการฝึกการฟังและแยกแยะเสียงแคน พิณ และการร้องหมอลำ พร้อมใช้เทคโนโลยีในการบันทึกเสียงและวิดีโอเพื่อให้ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะได้อย่างต่อเนื่อง

นักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน มุ่งเน้นการบูรณาการทฤษฎีดนตรีวิทยากับการฝึกปฏิบัติ โดยท่านได้ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการช่วยฝึกการฟังและวิเคราะห์ดนตรีพื้นบ้าน เช่น หมอลำ แคน และดนตรีพื้นบ้านอื่น ๆ ซึ่งทำให้การเรียนรู้มีความเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3) ด้านจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมายหลักของการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานคือการพัฒนาทักษะทางดนตรีที่สำคัญ ได้แก่ การฟังและแยกแยะเสียงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน การบันทึกโน้ตดนตรีจากการฟัง และการพัฒนาทักษะการร้องเพลงพื้นบ้านอีสาน เช่น หมอลำ ผ่านวิธีการ Solfeggio และการฟังเสียงประสาน นอกจากนี้ยังมีการฝึกฝนทักษะการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น พิณและแคน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในดนตรีพื้นบ้านทั้งด้านการฟังและการเล่นอย่างสมบูรณ์

4) ด้านกระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอนในวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง โดยอาจารย์และศิลปินผู้สอนจะใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น โปรแกรมฝึกทักษะการฟังดนตรีดิจิทัล วิดีโอการสาธิต และการบันทึกเสียง นอกจากนี้ยังมีการใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านจริงในการสอน เช่น การฝึกการฟังเสียงแคนหรือพิณ พร้อมกับการสอนทักษะการบันทึกโน้ตดนตรีพื้นบ้านจากการฟังเสียงจริง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับการปฏิบัติในสนามจริง

5) ด้านสถานที่และอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยควรมีการจัดเตรียมห้องเรียนที่เหมาะสมกับการฝึกปฏิบัติดนตรีพื้นบ้าน เช่น ห้องซ้อมดนตรี ห้องบันทึกเสียง และห้องแสดงดนตรี โดยมีเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานครบครัน เช่น พิณ แคน โหวด รวมถึงอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์สำหรับการบันทึกและฟังเสียงดนตรีอย่างชัดเจน เพื่อการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

สรุปวิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย มีการผสมผสานแนวคิดจากดนตรีตะวันตกและดนตรีพื้นบ้าน โดยนำแนวทางจากศิลปินแห่งชาติและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านมาประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและปฏิบัติของนักศึกษาให้มีความรู้ลึกซึ้งในดนตรีพื้นบ้านอีสาน พร้อมทั้งสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเสริมสร้างการเรียนรู้

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย พบว่า

การจัดการเรียนรู้วิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักหลายประการ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ แนวทางการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และเงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้ โดยการจัดการเรียนรู้ได้รับการออกแบบโดยใช้ข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 5 สถาบัน ศิลปินแห่งชาติ และนักวิชาการดนตรีพื้นบ้านจำนวน 3 ท่าน โดยแนวทางที่มุ่งเน้นการบูรณาการทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างทักษะโสตประสาทและทักษะดนตรีในบริบทของดนตรีพื้นบ้านอีสานใน

ระดับอุดมศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนถึงแนวคิดและหลักการการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 บทนำและแนวคิดพื้นฐาน ซึ่งเน้นการแนะนำประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน และอธิบายหลักการฝึกโสตประสาทเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง ขั้นตอนที่ 2 โน้ตดนตรีพื้นบ้านและทฤษฎีพื้นฐาน ซึ่งผู้เรียนจะได้ศึกษาโน้ตดนตรีพื้นบ้านที่มีความแตกต่างจากดนตรีสากล เป็นรากฐานสำคัญในการฝึกฟังและบรรเลง ขั้นตอนที่ 3 การฟังและแยกแยะจังหวะในดนตรีพื้นบ้าน ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการแยกจังหวะและโครงสร้างทำนอง ขั้นตอนที่ 4 การฟังเสียงในดนตรีพื้นบ้าน ที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ความหลากหลายของเสียงและแยกแยะเครื่องดนตรี ขั้นตอนที่ 5 การฝึกฟังเสียงโน้ตในเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ที่เน้นฝึกแยกแยะเสียงโน้ตและเครื่องดนตรี เช่น พิณ แคน โหวด และซอ ขั้นตอนที่ 6 การฝึกอ่านและบรรเลงตามโน้ต ที่พัฒนาทักษะการอ่านและบรรเลงตามจังหวะ ขั้นตอนที่ 7 การบูรณาการดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล ที่ผู้เรียนจะได้ผสมผสานแนวคิดการบันทึกโน้ตดนตรีพื้นบ้านกับทฤษฎีดนตรีสากล และขั้นตอนที่ 8 การสรุปผลและบทเรียนที่ได้รับ ซึ่งเป็นการประเมินผลและรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาต่อไป การวัดผลและประเมินผลในรูปแบบนี้เน้นความครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ โดยประเมินความสามารถในการฟัง การบูรณาการดนตรี และความก้าวหน้าของผู้เรียนผ่านวิธีการประเมินที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะทางดนตรีอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีเงื่อนไขในการนำไปใช้ที่คำนึงถึงความพร้อมของผู้สอน สื่อการสอน เทคโนโลยี และการสนับสนุนจากสถาบัน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.3 การประเมินรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย พบว่า มีความเหมาะสมและสอดคล้องในหลายด้าน 1) การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 5.00, S.D. = 0.00) สะท้อนถึงการวางแผนองค์ประกอบที่ชัดเจนและสอดคล้องกันของรูปแบบนี้ 2) สาระสำคัญของรูปแบบการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.58, S.D. = 0.51) บ่งบอกถึงความชัดเจนและการจัดเตรียมเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอน 3) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.89, S.D. = 0.33) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบนี้สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.67, S.D. = 0.50) ได้รับการประเมินว่าสอดคล้องและเหมาะสมกับการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน 5) การวัดผลการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 5.00, S.D. = 0.00) ซึ่งแสดงถึงการจัดการวัดผลที่มีคุณภาพและครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ 6) การนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 4.50, S.D. = 0.55) สะท้อนถึงศักยภาพในการนำรูปแบบนี้ไปใช้จริงในสถาบันการศึกษา ในด้านของ 7) การพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ (ค่าเฉลี่ย = 4.46, S.D. = 0.52) รูปแบบนี้ยัง

สามารถเสริมสร้างทักษะด้านนี้ได้เหมาะสม รวมถึง 8) การสนับสนุนการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ค่าเฉลี่ย = 4.50, S.D. = 0.55) ได้รับการยอมรับว่าสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาภาพรวมทั้งหมด ค่าเฉลี่ยของการประเมินอยู่ที่ 4.73 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.45 แสดงถึงความเห็นที่สอดคล้องกันของผู้ประเมินและควมมีคุณภาพของรูปแบบการเรียนรู้นี้ รูปแบบดังกล่าวได้รับการยอมรับว่าเหมาะสมในการนำไปใช้ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะใส่ประสาทและทักษะดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาใส่ประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานในระดับอุดมศึกษาประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ในหลายมิติ โดยผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

2.1 วิธีการสอนวิชาใส่ประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

การสอนวิชา ใส่ประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานในระดับอุดมศึกษา เป็นการผสมผสานวิธีการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการฟังดนตรีพื้นบ้านอย่างลึกซึ้ง การสอนวิชานี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการฟังที่เฉพาะเจาะจงต่อดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยเน้นการรักษาและส่งเสริมศิลปะวัฒนธรรมดนตรีท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการเตรียมผู้เรียนให้มีความเชี่ยวชาญในการฟังและทำความเข้าใจโครงสร้างทางดนตรีของดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยสามารถอธิบายได้ในประเด็นสำคัญดังนี้

2.1.1 ด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชาและการจัดการชั้นเรียน

ปัจจุบัน หลักสูตรดนตรีพื้นบ้านอีสาน ที่ใช้ในสถาบันอุดมศึกษามีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับแต่ละสถาบัน บางสถาบันเลือกที่จะเน้นทฤษฎีดนตรีตะวันตกเป็นหลัก ขณะที่บางสถาบันพยายามผสมผสานดนตรีพื้นบ้านอีสานเข้ากับทฤษฎีดนตรีตะวันตก จากการสุร่งงานวิจัยพบว่า หากมีการเปิดสอนหรือจัดหลักสูตรวิชาใส่ประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานในระดับอุดมศึกษา ควรมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาทักษะการฟังและจดจำเสียงดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น เสียงแคน พิณ และโปงลาง และเครื่องดนตรีพื้นบ้านอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและแยกแยะเสียงดนตรี สิ่งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นที่เน้นการพัฒนาใส่ประสาทในการเรียนการสอนดนตรี เช่น งานวิจัยของ เตรีตนชัย (2562) ที่ศึกษาการสอนใส่ประสาทตามแนวทางของสุดา พนมยงค์ ซึ่งเน้นการสอนโดยเริ่มจากการฟังและความรู้สึก แล้วจึงพัฒนาสู่การเชื่อมโยงกับ ทฤษฎีดนตรีนอกจากนี้ยังมี พิมพ์วัน ลาภวนิชย์ (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์ วิธีการสอน และเนื้อหาในวิชาใส่ประสาททางดนตรี

ซึ่งครอบคลุมการฟัง การบรรเลง และการใช้เครื่องดนตรีในการสาธิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ดนตรีไปสู่การบรรเลงอย่างถูกต้อง

2.1.2 ด้านแนวคิดและทฤษฎีในการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่าแนวคิดหลักในการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานยังคงอิงกับแนวทางการถ่ายทอดความรู้ผ่านการฟังและการจดจำเสียง ซึ่งเป็นวิธีการสอนดนตรีพื้นบ้านดั้งเดิม โดยแนวคิดนี้สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของดนตรีพื้นบ้าน การนำทฤษฎีโซลเฟจีโอ และวิธีการสอนของ Kodály ที่เน้นการใช้บทเพลงพื้นบ้านมาเป็นแบบฝึกทักษะสอดประสานนั้น ถือเป็นการพัฒนาวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับดนตรีพื้นบ้าน โดยเฉพาะการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานซึ่งเป็นการผสมผสานวัฒนธรรมการสอน นอกจากนั้นได้บันทึกถ่ายโน้ตเป็นโน้ตดนตรีพื้นบ้านและการผสมผสานโน้ตดนตรีตะวันตกเข้าไปด้วยแนวคิดนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของJingyi and Pattananon (2022) ที่ศึกษาการประยุกต์ใช้วิธีการสอนโซลเฟจีโอในดนตรีพื้นบ้านของจีน ซึ่งเป็นการนำทฤษฎีดนตรีจีนและรูปแบบการสอนดั้งเดิมมาใช้ในการสอน แม้ว่าจะมีความซับซ้อนแต่ก็ยังสามารถรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมไว้ได้อย่างดี นอกจากนี้ การเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานยังอาศัยรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้ ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Experiential Learning) โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การฟังและการฝึกฝน เช่น การฝึกซ้อมและการแสดงดนตรีพื้นบ้าน การใช้ สื่อการสอนที่ออกแบบมา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและรับรู้ทฤษฎีดนตรีได้ง่ายขึ้น เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและเป็นพื้นฐานของการสอนสอดประสาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของน้อยทิพย์ เฉลิมแสนยาก (2561) ที่ใช้วิธีการฟังและการร้องในชั้นเรียนเปียโนระดับต้น การใช้แนวคิดนี้สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ซึ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลวรรณ อึ้งอัมพร (2559) ที่ใช้แนวคิด การเคลื่อนไหวทางดนตรีตามแนวคิดของ ดัลโครซ (Dalcroze Eurhythmics) ซึ่งเน้นการใช้ร่างกายในการเรียนรู้และจดจำดนตรี แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหว (Kinesthetic Learning) ที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์ทางกายภาพกับความเข้าใจทางดนตรี แนวคิดนี้ยังเป็นตัวอย่างของการประยุกต์ใช้แนวคิดทางดนตรีสากลในการพัฒนาทักษะสอดประสาน

2.1.3 ด้านจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมายของการสอนวิชาสอดประสานดนตรีพื้นบ้านอีสาน คือการพัฒนาทักษะการฟัง การแยกแยะเสียง และการเข้าใจองค์ประกอบดนตรีพื้นบ้าน รวมทั้งการส่งเสริมความสามารถในการเล่นดนตรีอย่างเชี่ยวชาญตามรูปแบบดั้งเดิม เป้าหมายสำคัญคือการรักษามรดกทางวัฒนธรรมของดนตรีพื้นบ้านอีสาน และการนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการแสดงร่วมสมัย การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมของดนตรีอีสานจะช่วยให้พวกเขาสามารถเชื่อมโยงทักษะการฟังและการบรรเลงกับการสืบทอดวัฒนธรรมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎ์ พีรธนศกุล (2564)

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นเมืองโดยใช้ K6 Model และการผสมผสานดนตรีพื้นเมืองกับดนตรีสากล ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้พัฒนามีประสิทธิภาพสูงและได้รับความพึงพอใจจากนักเรียนอย่างมาก ณ ภัทรกรณ์ โพธิ์ปิตา (2565) ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะในหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยเฉพาะการตีพิณอีสาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและได้รับความพึงพอใจสูงจากนักเรียน และหลักสูตรควรมีเนื้อหารายวิชางานที่มุ่งเน้นการพัฒนาการฟังและจดจำเสียง ซึ่ง จิรภัทร ถิ่นทะเล (2564) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมเสริมสร้างโสตประสาทางดนตรี โดยใช้แนวคิดของโคตยาในการฝึกการฟังและแยกแยะเสียง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ รุจภา กลิ่นดี (2556) ยังได้ศึกษาวิธีการฟังดนตรีไทย 5 ประการ ซึ่งสอนให้ผู้เรียนจดจำและเชื่อมโยงเสียงในใจ เสียงที่บรรเลง และเสียงที่ผู้อื่นบรรเลง ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในดนตรีพื้นบ้านอีสานได้ พร้อมกันนั้นการสอนโสตประสาทางดนตรีในดนตรีพื้นบ้านอีสานควรนำเทคนิคการฟัง การจดจำ และการฝึกฝนมาใช้ในการพัฒนาทักษะของนักเรียน ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ รพีพล หล้าวงษา ที่เสนอให้ใช้เครื่องจับจังหวะ (Metronome) ช่วยในการฝึกฝนจังหวะดนตรี การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ในการฝึกดนตรีพื้นบ้านจะช่วยให้ นักเรียนสามารถบรรเลงดนตรีพื้นบ้านได้ถูกต้องและมีจังหวะที่สม่ำเสมอ และการพัฒนาแบบฝึกหัดและสื่อการสอน

2.1.4 ด้านกระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานในวิชาโสตประสา สามารถแบ่งออกเป็นสามส่วนหลัก ได้แก่ 1) การเตรียมการสอน ในดนตรีพื้นบ้านอีสานเน้นความสำคัญของการจัดเตรียมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะเฉพาะของดนตรีพื้นบ้าน เช่น การจัดเตรียมเสียงที่ใช้บ่อยในดนตรีพื้นบ้าน การเตรียมเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น พิณ, โหวด, แคน, รวมถึงการจัดเตรียมเพลงพื้นบ้านที่ใช้ในการฝึกการฟังและฝึกปฏิบัติ อาจารย์ผู้สอนต้องมีความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับท่วงทำนองและการแสดงออกของดนตรีพื้นบ้านอีสาน เพื่อที่จะสื่อสารให้นักศึกษาเข้าใจถึงเอกลักษณ์ทางดนตรีนี้ได้ อย่างถูกต้อง นอกจากนี้แล้วควรมีแผนการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับกับ พิมตะวัน ลาภณชัย (2562) การศึกษาการเรียนการสอนโสตประสาในหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งงานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนในวิชาโสตประสา รวมถึงการวางแผนการสอน การกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ วิธีการสอน และการประเมินผล ซึ่งครอบคลุมกระบวนการเรียนการสอนอย่างครบถ้วน 2) การสอนและสื่อการสอน การสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานเน้นการเรียนรู้ผ่านการฟังและการจดจำเสียง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) โดยผู้เรียนจะได้สัมผัสกับเสียงดนตรีพื้นบ้านผ่านการฝึกปฏิบัติ เช่น การฟังทำนองเพลงพื้นบ้านอีสาน และพยายามบันทึกโน้ตจากการฟัง (ทักษะการจดจำเสียง) หรือการร้องเพลงพื้นบ้านตามเสียงที่ได้ยิน

การใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านเพื่อฝึกเล่นตามเสียงที่ได้ฟัง หรือการฝึกจังหวะดนตรีโดยการเคาะหรือเล่นเครื่องดนตรีเพื่อเรียนรู้แนวโน้มนทางจังหวะดนตรีของอีสานและนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ยังถูกนำมาใช้ในการเสริมการเรียนการสอน เช่น การใช้โปรแกรมฝึกโสตประสาทดนตรี การใช้แอปพลิเคชันฝึกฟังเสียงดนตรีและอ่านโน้ต หรือการสอนผ่านวิดีโอสาธิตที่มีการแสดงตัวอย่างการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านช่วยให้นักศึกษาเข้าใจการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น สอดคล้อง กับ ถาวรดา จันทนะสุด (2555) การพัฒนาแบบฝึกโสตทักษะสำหรับผู้เรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษา งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาแบบฝึกโสตทักษะด้วยคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาดนตรีในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเสริมในการเรียนโสตทักษะ 3) การประเมินผล การประเมินผลการเรียนในดนตรีพื้นบ้านอีสานสามารถทำได้ในหลากหลายรูปแบบ เช่น การสอบปฏิบัติผ่านการร้องเพลงหรือการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่ได้เรียนรู้ในชั้นเรียน การทดสอบการฟังเสียงทำนองและจังหวะที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพื้นบ้าน รวมถึงการสอบวัดผลความสามารถในการจดจำและบันทึกเสียงดนตรีพื้นบ้านตามที่ได้ฟังได้ โดยการฝึกฝนจะได้รับการประเมินเป็นคะแนนตามการปฏิบัติจริงในห้องเรียน สอดคล้องกับ จุฑารัตน์ มณีวัลย์ (2551) งานวิจัยนี้ศึกษาการสอนโสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโน ระดับชั้นต้น โดยการวัดผลและประเมินผลจะใช้หนังสือทดสอบการฟังเป็นหลัก ซึ่งเป็นการประเมินความเข้าใจและความสามารถในการฟังของนักเรียน นอกจากนี้ยังมีการใช้การสังเกตพฤติกรรมและการวิเคราะห์ปัญหาในการสอนเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน

2.1.5 ด้านสถานที่และอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

ในการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยเฉพาะวิชาโสตประสาท สถานที่และอุปกรณ์ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ หนึ่งในปัญหาที่พบคือการขาดแคลนอุปกรณ์ที่ทันสมัยและสถานที่ที่เหมาะสม ซึ่งอาจทำให้การฝึกฟัง การบรรเลง หรือการฝึกโสตประสาททางดนตรีไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร และควรจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เหมาะสม ห้องที่เสียงบหรือห้องที่ไม่ควรใกล้กับถนน และควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี เช่น การใช้ซอฟต์แวร์และแอปพลิเคชันที่ช่วยพัฒนาทักษะการฟังและการแยกเสียงที่สามารถใช้งานได้ทั้งในและนอกชั้นเรียน อุปกรณ์เหล่านี้สามารถใช้เพื่อฟังเสียงจากเครื่องดนตรีต่าง ๆ ของดนตรีพื้นบ้านอีสาน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะการฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นในทุกสถานที่ ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการสอนจะช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ วีระศักดิ์ อักษรถึง (2556) วิจัยเรื่อง "การศึกษาประสิทธิภาพพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการฝึกโสตและการอ่านโน้ต" ได้ศึกษาการใช้ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นอุปกรณ์และสื่อการสอนที่สำคัญ ซึ่งช่วยในการฝึกโสตประสาทและการอ่านโน้ตดนตรี โดยผลการวิจัยพบว่าการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้ผล

สัมฤทธิ์ของนักเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และ Schüler (2021) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางใหม่ในการสอนอ่านโน้ตและโสตทัศนประสาท กล่าวว่า การสอนการอ่านโน้ตและการโสตทักษะเป็นหัวข้อที่ยากต่อการสอน แต่เมื่อในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเครื่องมือเทคโนโลยีใหม่มากมายที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อรองรับ เช่น SmartMusic, SingSnap, EarTrainer (MusicDictation.app), และ YouTube ได้ถูกใช้ในหลักสูตรในระดับมหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้างการสอนการอ่านโน้ตและการโสตทักษะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มทักษะในการวัดผล

2.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย พบว่าการจัดการเรียนรู้ได้รับการออกแบบอย่างเป็นระบบ มีการบูรณาการทฤษฎีและปฏิบัติเข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะโสตประสาทและทักษะดนตรีของผู้เรียนในบริบทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ซึ่งควรมีหลักที่สำคัญดังนี้

2.2.1 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ควรมีองค์ประกอบ ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์ แนวทางการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนการสอน การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขในการนำไปใช้ ซึ่งทำให้การเรียนการสอนมีความครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านการออกแบบหลักสูตร การสอน และการประเมินผล โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสาน ช่วยให้อารมณ์แบบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในสถาบันอุดมศึกษา

2.2.2 ขั้นตอนการเรียนการสอนที่ชัดเจนและเป็นลำดับ การจัดการเรียนรู้ที่แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอนสำคัญ มีการนำเสนอความรู้และทักษะอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การแนะนำแนวคิดพื้นฐาน การเรียนรู้โน้ตและจังหวะ ไปจนถึงการบูรณาการดนตรีพื้นบ้านกับดนตรีสากล ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการฟัง การอ่านโน้ต และการบรรเลงดนตรีได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งส่งผลดีต่อการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

2.2.3 การประเมินผลที่ครอบคลุม รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชานี้เน้นความครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ โดยมีการประเมินทักษะการฟัง การบูรณาการดนตรี และการพัฒนาทักษะทางดนตรีของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลที่หลากหลายและครอบคลุมนี้ช่วยให้ผู้สอนสามารถติดตามและสนับสนุนการพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.4 การคำนึงถึงเงื่อนไขในการนำไปใช้ การจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ยังคำนึงถึงปัจจัยภายนอก เช่น ความพร้อมของผู้สอน สื่อการสอน และการสนับสนุนจากสถาบัน ทำให้การนำรูปแบบ

นี้ไปใช้สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น การมีเงื่อนไขที่ชัดเจนทำให้ผู้สอนและสถาบันสามารถเตรียมการและจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

โดยข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับชัยยงค์ พรหมวงศ์ อ้างถึงใน (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553) ได้อธิบายถึงหลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประการสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในแต่ละบริบท คือ 1. หลักการเตรียมความพร้อมพื้นฐาน ได้แก่ การเตรียมตัวผู้สอนด้านความรู้ ด้านทักษะการ จัดการเรียนรู้และด้านการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ 2. หลักการวางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเตรียมเขียนแผนการจัดการเรียนรู้การผลิตสื่อ เตรียมแบบทดสอบและข้อสอบ 3. หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ เช่น หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักการสร้างความสนใจ หลักการเสริมแรง เป็นต้น 4. หลักการประเมินผลและรายงานผล ซึ่งเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ การ สร้างและการใช้เครื่องมือการประเมิน การตีความหมายและการรายงานผลการประเมิน

2.3 ประเมินรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

จากการประเมินและรับรอง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานในระดับอุดมศึกษา พบว่า รูปแบบนี้ได้รับการออกแบบและวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยครอบคลุมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านดนตรีพื้นบ้านของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้นั้นเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการฟังและจดจำเสียงดนตรีพื้นบ้านอีสาน เช่น เสียงแคน พิณ และโปงลาง ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีสำคัญในการสร้างความเข้าใจในโครงสร้างดนตรีพื้นบ้านของผู้เรียน รูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวได้รับการยอมรับในหลายมิติ ทั้งในด้านการกำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเรียนการสอน และการวัดผล ที่แสดงถึงความชัดเจนและสอดคล้องในการจัดการเรียนรู้ ในการประเมินผลได้ใช้วิธีการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องด้านเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จำนวน 3 ท่าน แล้ว ใช้สถิติค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการประเมินรับรองผล ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อุทัย ศาสตรา และยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ (2562) สนับสนุนแนวคิดในการพัฒนาทักษะดนตรีผ่านการเรียนรู้จากศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างสรรค์ดนตรีผ่านการฝึกฝนทักษะการบรรเลงทำนองหลักและการสร้างสรรค์ทำนองดนตรีไทย ในงานวิจัยนี้แบ่งกระบวนการเรียนรู้เป็น 4 ระยะ โดยพบว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ทำนองเพลงไทยได้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังจากการใช้กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลการตีความ และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย และใช้สถิติค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสถิติทดสอบค่าที

3. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ควรเน้นการบูรณาการระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติให้มากขึ้น และการจัดการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสานควรเน้นกิจกรรมการฟัง การบรรเลง และการวิเคราะห์ดนตรีในสถานการณ์จริง ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นในดนตรีพื้นบ้านและส่งเสริมความเข้าใจในเชิงลึกของวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน

1.2 การส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ควรพิจารณาการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เลือกเครื่องดนตรีหรือบทเพลงพื้นบ้านที่สนใจ การปรับปรุงรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน แต่ละคนจะช่วยเพิ่มความร่วมมือร่วมใจและพัฒนาทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ ควรมีการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการฝึกทักษะโสตประสาทดนตรี เช่น การใช้แอปพลิเคชันหรือโปรแกรมซอฟต์แวร์เพื่อฝึกทักษะการฟังและการแยกแยะเสียงเครื่องดนตรี การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนได้ตลอดเวลาและสามารถพัฒนาทักษะได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

1.4 การพัฒนาอุปกรณ์การเรียนการสอน ควรมีการพัฒนาและจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสม โดยเฉพาะเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน ควรจัดเตรียมให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อการฝึกปฏิบัติของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

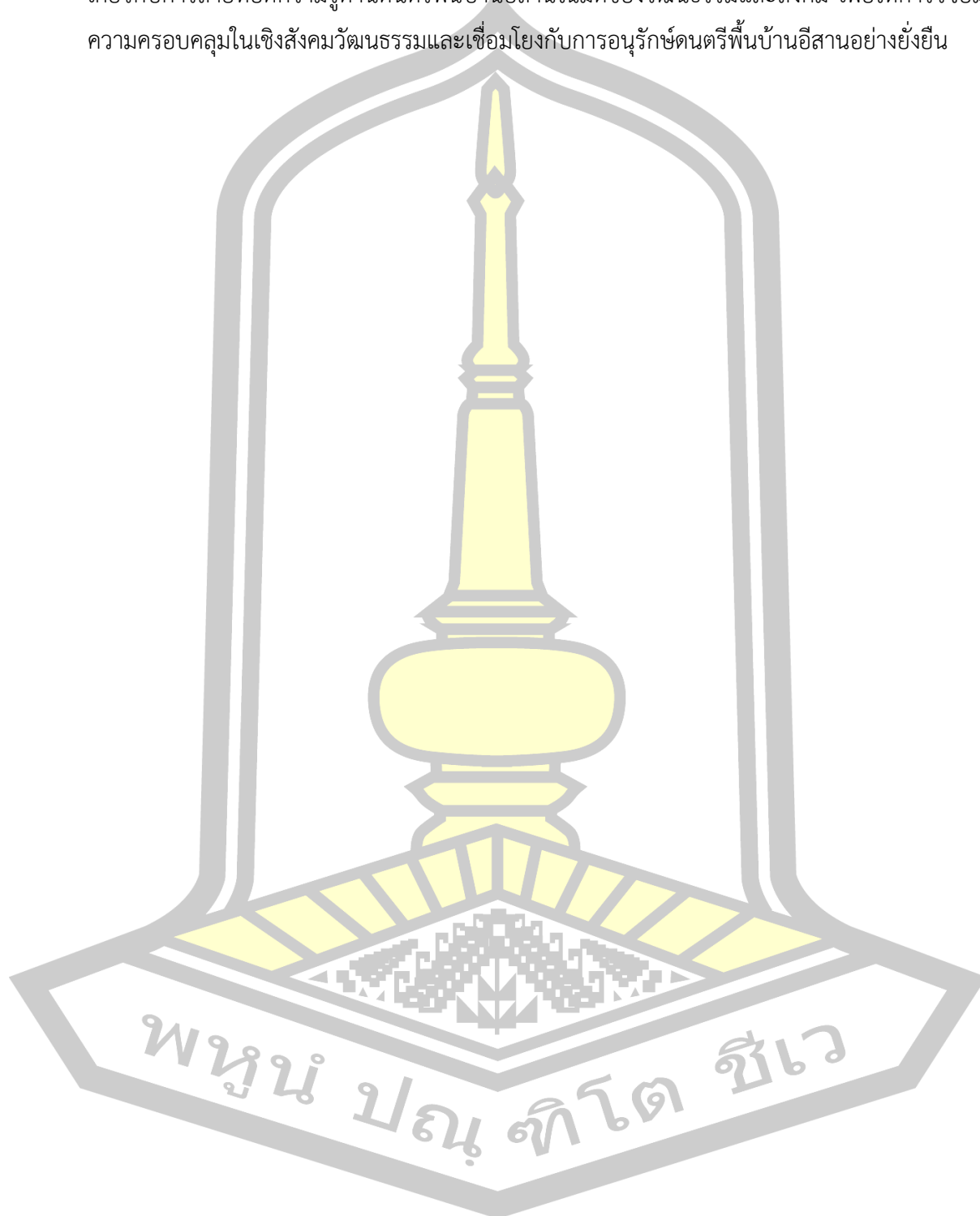
2.1 การขยายขอบเขตการวิจัย ในการวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษา รูปแบบการเรียนการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านให้ครอบคลุมทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้เข้าใจถึงการพัฒนาทักษะโสตประสาทในช่วงอายุต่าง ๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยได้

2.2 การเปรียบเทียบผลลัพธ์การเรียนรู้ ควรทำการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างการใช้รูปแบบการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานกับการสอนดนตรีประเภทอื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์ว่าแนวทางการสอนแบบใดที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางดนตรีได้ดีที่สุด

2.3 การวิจัยเชิงทดลอง ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรดำเนินการวิจัยเชิงทดลองเพื่อตรวจสอบผลกระทบของรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายต่อการพัฒนาทักษะโสตประสาท เช่น การฝึกทักษะการฟังในดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล เพื่อเปรียบเทียบและวัดประสิทธิผลของการเรียนรู้

2.4 การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ควรวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีใหม่ในการฝึกโสตประสาท เช่น การใช้โปรแกรม AI หรือแอปพลิเคชันในการฝึกฝนการฟังเสียงดนตรี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการฝึกทักษะ

2.5 การศึกษาด้านวัฒนธรรมและการถ่ายทอดมรดกทางดนตรี ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีพื้นบ้านอีสานในมิติของวัฒนธรรมและสังคม เพื่อให้การวิจัยมีความครอบคลุมในเชิงสังคมวัฒนธรรมและเชื่อมโยงกับการอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างยั่งยืน



บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรรณิกา ประทุมชาติ. (2555). กลองยาว : การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะการแสดงพื้นบ้านจังหวัดร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. มหาสารคาม.
- กฤษณ์ พิธินัสสกุล. (2564). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาดนตรีพื้นเมือง โดยใช้ K6 Model และการใช้ดนตรีพื้นเมืองผสมผสานดนตรีสากล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรี) โรงเรียนกัลยาณวัตร. *Journal of Buddhist Education and Research : JBER*, 7(2), 276-287.
- กฤษดี บุรณวิทย์. (2561). การออกแบบแบบฝึกหัดการร้องคอรัสเกลที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชา ทฤษฎีดนตรีแจ๊ส. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ, 11(2), 1389-1404.
- กานต์ธิดา กำแพงแก้ว. (2559). การใช้วิธีสอนแบบโคตยาและกิจกรรมรูปภาพช่วยจำเพื่อส่งเสริมทักษะ โสตประสาทของนักเรียนระดับชั้นต้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. กรุงเทพฯ.
- กุลิสรา จิตรชญาณิก. (2562). การจัดการเรียนรู้. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษมสันต์ ตราชู , แ. จ. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาล ไโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, 40(4), 7-18.
- คมกริช การินทร์. (2557). ดนตรีพื้นบ้านอีสาน. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จาง จิงอี. (2565). The Teaching Solfege in Chinese Traditional Music, China. *Journal of Modern Learning Development*, 7(9), 387-394. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/257053>
- จิรภัทร์ ถิ่นทะเล, แ. ย. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโสตประสาททางดนตรีด้วยชุด กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างโสตประสาททางดนตรี ตามแนวคิดของโคตยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเปรมประชาพัฒนา. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 6(2), 32-41.
- จุฑารัตน์ มณีวัลย์. (2551). การสอนโสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโนระดับชั้นต้น ของ สำนักพิมพ์อัลเฟรด กรณศึกษา โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร มหาวิทยาลัยมหิดล]. นครปฐม.
- เจริญชัย ชนไพโรจน์. (2526). ดนตรีพื้นบ้านอีสาน. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2561). ประชุมบทความวิชาการดนตรี 60 ปี รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. ขอนแก่น.
- ชานนท์ โรจน์เจริญวัฒนา. (2560). การศึกษาเปรียบเทียบเกณฑ์การสอบวัดระดับทักษะขับร้องเพลง สมัยนิยมของศูนย์สอบดนตรี ประเทศอังกฤษ แคนาดา และ ออสเตรเลีย *Journal of Fine and Applied Arts Khon Kaen University*, 9(1), 84-103. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/fakku/article/view/93284>
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2537). หลักการของโคตยาสู่การปฏิบัติ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐกรณ์ โพธิ์ปัดชา. (2565). การพัฒนาแบบฝึกทักษะในหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน เรื่องการติดพิณอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยแห่งที่ 4, 6(4), 77-84.
- ณัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ. (2563). การพัฒนาผู้บรรเลงวงดุริยางค์เครื่องลมระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 15(2), 227-248.
- เตรัตนชัย, น. (2562). การศึกษาการสอนโสตทักษะตามแนวสุตา พนมยงค์. วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ, ปีที่ 26.
- ถาวรดา จันทนะสุด. (2555). การพัฒนาแบบฝึกโสตทักษะสำหรับผู้เรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- ทิตินา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- ธนกรณ์ โพธิ์เวส. (2559). การศึกษาการสอนโสตสัญฐานในครุดนตรีระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร. วารสารดนตรีรังสิต มหาวิทยาลัยรังสิต, 11(2), 49-61.
- ธวัชชัย นาควงศ์. (2544). โคลิสู่การปฏิบัติ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ธิตี ปัญญาอินทร์. (2553). การจัดการเรียนการสอนทฤษฎีดนตรีสากลของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธิตีรัตน์ รุ่งเจริญเกียรติ. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีความสามารถทางปัญญาต่างกัน มหาวิทยาลัยศิลปากร]. กรุงเทพฯ.
- นฤมล จิตต์หาญ. (2549). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาสุนทรียภาพของชีวิต. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- น้อยทิพย์ เฉลิมแสนยากร. (2561). การศึกษาการสอนโสตทักษะด้านทำนองในชั้นเรียนเปียโนขั้นต้นสำหรับผู้ใหญ่. วารสาร สหศาสตร์, 18(1), 106-127.

- นิยม กิมานุวัฒน์. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดเชิงระบบสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา]. ชลบุรี.
- นิลวรรณ อึ้งอัมพร. (2559). สรีระสัมพันธ์: กระบวนการพัฒนาทักษะความเป็นนักดนตรีโดยใช้บทฝึกดนตรีเพื่อการเคลื่อนไหว. วารสารดนตรีรังสิต มหาวิทยาลัยรังสิต, 11(2), 63-77.
- นิสาชล บังคม. (2553). การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านโสตทักษะตามแนวคิดโคตยาสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. กรุงเทพฯ.
- นอร์ เตรีตันชัย. (2564). การศึกษาเนื้อหาการสอนเปียโนสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นกลาง ช่วงอายุ 8-12 ปี. วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ, 29(1), 256-273.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น สุวีริยาสาส์น.
- บุษกร ปิณฑสันต์. (2558). มโหรีอีสานใต้. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2547). ความสำคัญของการฝึกโสตประสาททางดนตรี. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์, 12(2).
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2553). Technical Teaching for Violin of Associate Professor Dr. Kovit Kantasiri. *Fine Arts International Journal Srinakharinwirot University*, 14(1).
- ประสิทธิ์วุฒิเวช, ว. (2542). การพัฒนาหลักสูตรสอนต่อที่ท้องถิ่น เลิฟแอนด์ลิฟ เพรส.
- ปิยพันธ์ แสนทวีสุข. (2549). ดนตรีพื้นบ้านอีสาน "คีตกวีอีสาน" ตำนานเครื่องดนตรีและการเรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน. อภิชาติการพิมพ์.
- ผกาพรรณ แสงพรหม. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้การขับร้อง โดยใช้แนวคิดของ โสלתาน โคตยา และชินอิจิ ชูซูกิ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์]. อุดรดิตถ์.
- พัชระ หลวงแก้ว & พงษ์พิทยา สัพโส. (2563). ชุดการสอนการบรรเลง พิณอีสานโดยประยุกต์ใช้จากกลวิธีการบรรเลงกีตาร์ ไฟฟ้าสำหรับผู้เรียน หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาดนตรีพื้นเมือง. ปัญญา ปณิธาน, 5(2), 69-82.
- พิภัส สอนโย. (2563). การสร้างสรรค์บทเพลงเพื่อ พัฒนาทักษะการตีตะจะเข้าจาก เพลงพื้นบ้านอีสาน. *Manutsayasat Wichakan*, 27(1), 1-21.
- พิมตะวัน ลาภณิชัย. (2562). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะในระดับอุดมศึกษากรณีศึกษา หลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ “วารสารสหศาสตร์”, ปีที่ 20 39.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์และเพยาว์ ยินดีสุข. (2558). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพียงแพน สรรพศรี. (2560). การศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรีพื้นบ้านล้านนา: กรณีศึกษาครูพรหม

- ศวร. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 8(2), 90-103.
- ภูมิพัฒน์ ชัยบุรุษย์และนิภาพร เฉลิมนิรันดร์. (2560). รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส เพื่อพัฒนาไสตประสาทของนักเรียนดุริยางค์ทหารอากาศชั้นปีที่ 1 เรื่อง ชั้นคู่ โดยใช้บทเพลง ไทย. Rangsit Graduate Research Conference: RGRC,
- มนวิภา ชันขาว. (2554). แบบฝึกไสตทักษะสำหรับชมระดับขั้นต้นโครงการศึกษาดนตรีสำหรับบุคคลทั่วไปวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (Vol. มหาวิทยาลัยมหิดล). กรุงเทพฯ.
- โยธิน พลเขต. (2564). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเป่าโหวดดนตรีพื้นบ้านอีสาน สำหรับผู้เรียน ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- รพีพล หล้าวงษา, พ. แ. บ. (2565). การศึกษาแนวทางการสอนดนตรีด้านจังหวะเพื่อพัฒนาผู้เรียน. แก่น ดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 4(2), 61-78.
- รุจภา กลิ่นดี. (2556). “รู้จักฟังเสียง 5 ประการ” ของมูลนิธิการศึกษาศิลปะ (ศร ศิลปบรรเลง) *Journal of Fine and Applied Arts Khon Kaen University*, 5(2), 62-80.
- วรพร ทองจีน. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับ แนวคิดการให้ข้อมูลป้อนกลับแบบ 360 องศา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียน ภาษาอังกฤษเชิงโต้แย้งของผู้เรียน ระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. กรุงเทพฯ.
- วิเชษฐ์ สุดใจ. (2562). แนวคิดเบื้องต้น และอรรถาธิบายบทประพันธ์อีสานพิ วชั่น เพลง “Mr.TT” Conceptual And Explanation Of Pieces “Mr.TT” E-san Fusion. วารสารสห วิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, 8(1), 294-302.
- วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2554). ดนตรีกับชีวิต. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- วิบูลย์ ตระกูลสูง (2558). ดนตรีศตวรรษที่ 20. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระชาติ เปรมมานนท์. (2537). ปรัชญาและเทคนิคการแต่งเพลงร่วมสมัยไทย. คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระธรรมานนท์, อ. (2555). ไสตประสาท.
- วีระภัทร์ ชาตินุช. (2560). การพัฒนาไสตทักษะวิชาดนตรีสากลโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดของธอร์น ไคค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย].
- วีระศักดิ์ อักษรถึง. (2556). การศึกษาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การฝึกไสตและการอ่านโน้ต วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 24(4).
- ศศิ พงศ์สรายุทธ. (2563). ไมโครคอสมอส โดยบาร์ตอก: แนวทางเลือกการศึกษาเปียโนยุคใหม่ วารสาร ดนตรีรังสิต มหาวิทยาลัยรังสิต, 15(2), 29-42.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2556). เอกสารประกอบการสอนวิชา 475788. คณะเทคนิคการแพทย์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สยาม จวงประโคน. (2565). โครงการบทเพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สำหรับวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน. วารสารกองทุน พัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, 1(4), 67-90.

สายสาระ, ว. (2533). เทคนิคการฝึกโสตประสาท. .

สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยราชธานี (2557). คู่มือแนวปฏิบัติที่ดี เทคนิควิธีการสอนระดับอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยราชธานี.

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2557). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็น สำคัญ (Vol. พิมพ์ครั้งที่ 2). ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรม ราชูปถัมภ์.

สำเร็จ คำโหมง. (2538). ดนตรีอีสาน : ภาควิชาดุริยางคศิลป์และภาคปฏิบัติ. ประสานการพิมพ์.

สุกรี เจริญสุข. (2538). จะฟังดนตรีอย่างไรให้ไพเราะ (Vol. 2). Dr.Sax.

สุทธาสินี ถิระพันธ์. (2563). รูปแบบการสอนขับร้องตะวันตกของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. มหาสารคาม.

โสคติยานุรักษ์, ณ. (2543). พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์.

อรทัย เครือศรีรัตน์. (2562). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์เพื่อส่งเสริมทักษะการ บันเทิงโน้ตสำหรับผู้เรียน ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 *Fine Arts Journal : Srinakarinwirot University*, 23(2), 41-50.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน (Vol. พิมพ์ครั้งที่ 5). โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.

อุทัย ศาสตราและยุทนา ฉัพพรรณรัตน์. (2562). กระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการสร้างสรรค์ดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : การถอดบทเรียนจาก ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย). *Journal of Education Studies*, 47(2), 544-568.

Akkaamnuay, K., & Bhengsri, T. (2020). *Guidelines for the Development of Isan Folk Music Bands Secondary Schools in Kalasin Province* [Mahasarakham University].

Arthurs, Y., & Petrini, K. (2022). Musicians' views on the role of reading music in learning, performance, and understanding. *Musicae Scientiae*, 10298649221149110.

Bloom, B. S. E. E., M.D., Furst, E.J., Hill, W.H., Krathwohl, D.R. (1956). *Taxonomy Of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain*. David McKay Co Inc.

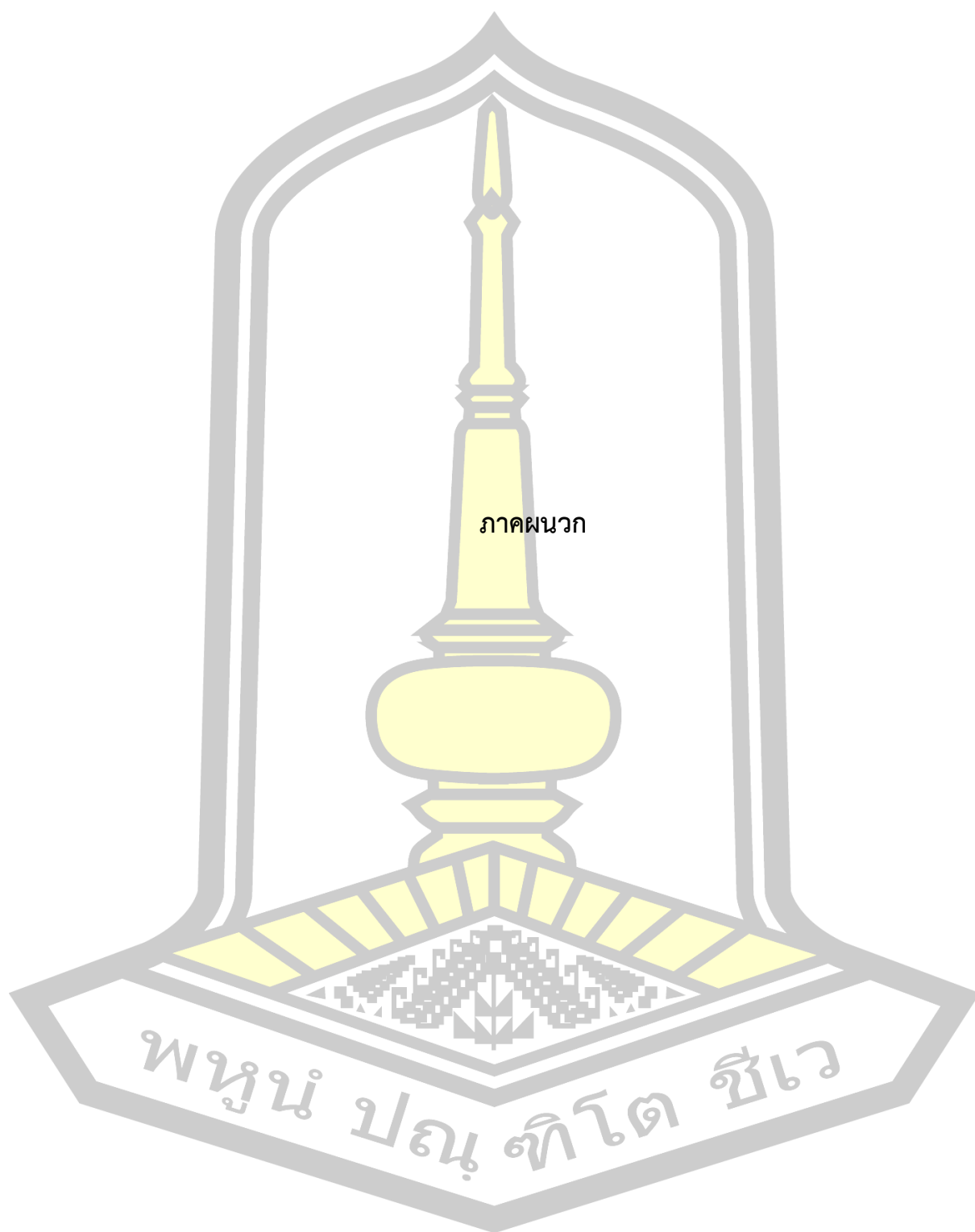
- Chuppunnarat, Y., Laovanich, V., Laovanich, M., & Saibunmi, S. (2020). Music Education Management in Thailand: An Analysis of Stakeholder Requirements. *International Journal of Educational Organization & Leadership*, 27(2).
- DEMIRTAS, E., & OZCELIK, S. (2022). Microtonal Ear Training Application Usage in Turkish Music Education. *International Online Journal of Educational Sciences*, 14(4).
- Denis Arnold. (1996). *The New Oxford Companion to Music* Oxford University Press.
- Ding, L. (2020). Application of computer music production technology and computer multimedia system in college sight-singing and ear training. *Journal of Physics: Conference Series*,
- Don Michael Randel. (1996). *The Harvard Biographical Dictionary of Music*. Harvard University Press.
- Dungbung, S. (2020). การดำรงอยู่ของดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในลุ่มแม่น้ำโขง. *Mekong-Salween Civilization Studies Journal*, 11(2), 180-199.
- Hoffer, C. R. (2002). *Music Listening Today*. Wadsworth.
- Hough J.B. and Duncan K . (1970). *Teaching description and analysis*. .
- Huang, Q. (2021). Design and Implementation of Solfeggio and Ear Training Learning Assistant System Based on Computer Cat Technology. *Journal of Physics: Conference Series*,
- Jingyi, Z., & Pattananon, N. (2022). The Teaching Solfeggio in Chinese Traditional Music, China. *Journal of Modern Learning Development*, 7(9), 387-394.
- Knowles, M. S. (1980). *The Modern Practice of Adult Education : From Pedagogy to Andragogy*. The Adult Education Company.
- Robert E.Nye. (1992). *Music in the Elementtary School*. Prentice Hall, Englewood Cliffs.
- Rogers, M. R. (1984). *Teaching Approach in Music Theory: An Overview of Pedagogical Philosophies*. Southern Illinois University.
- Sabina, V., & Senad, K. (2021). Cognitive-emotional music listening paradigm in professional music education. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*, 9(1), 135-145.
- Schüler, N. (2021). Modern approaches to teaching sight singing and ear training. *Facta Universitatis, Series: Visual Arts and Music*, 083-092.
- Tas, S., & Usluer, M. (2022). The Effect of Ear-Training with Viola on Instrument

Intonation. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 14(1), 972-985.

Vandemoortele, P. (2009). Developing Elementary Harmonic Ear Training Exercises for Music Majors: An Approach Based on Root Motion Theory and Drill Technique. *Rangsit Music Journal*, 4(2), 59-69.

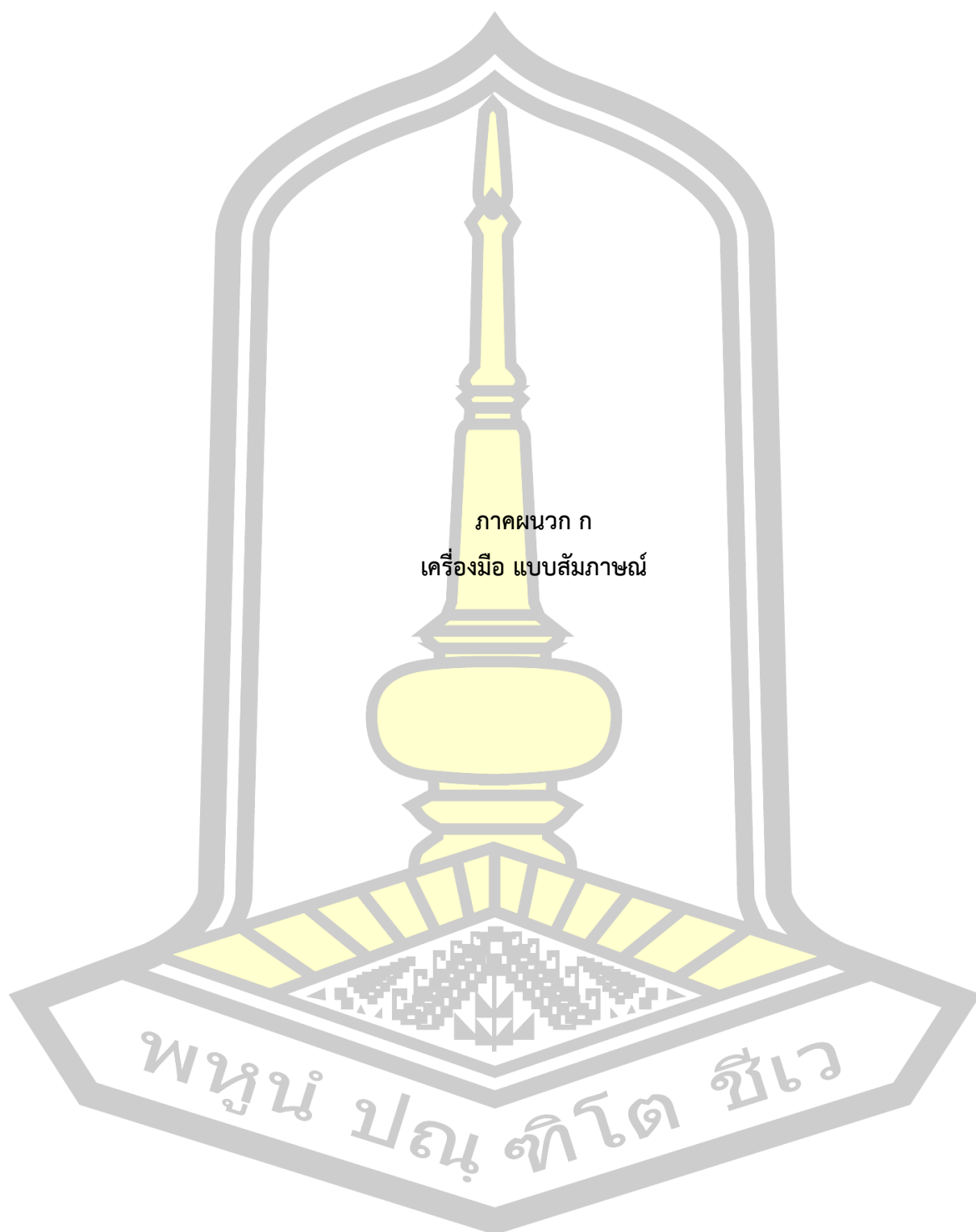
Wang, L. (2022). The skill training of reading music in the teaching of solfeggio and ear training in the new media environment. *Applied Bionics and Biomechanics*, 2022.





ภาคผนวก

พูนํ ปณ จิต ชีเว



แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1

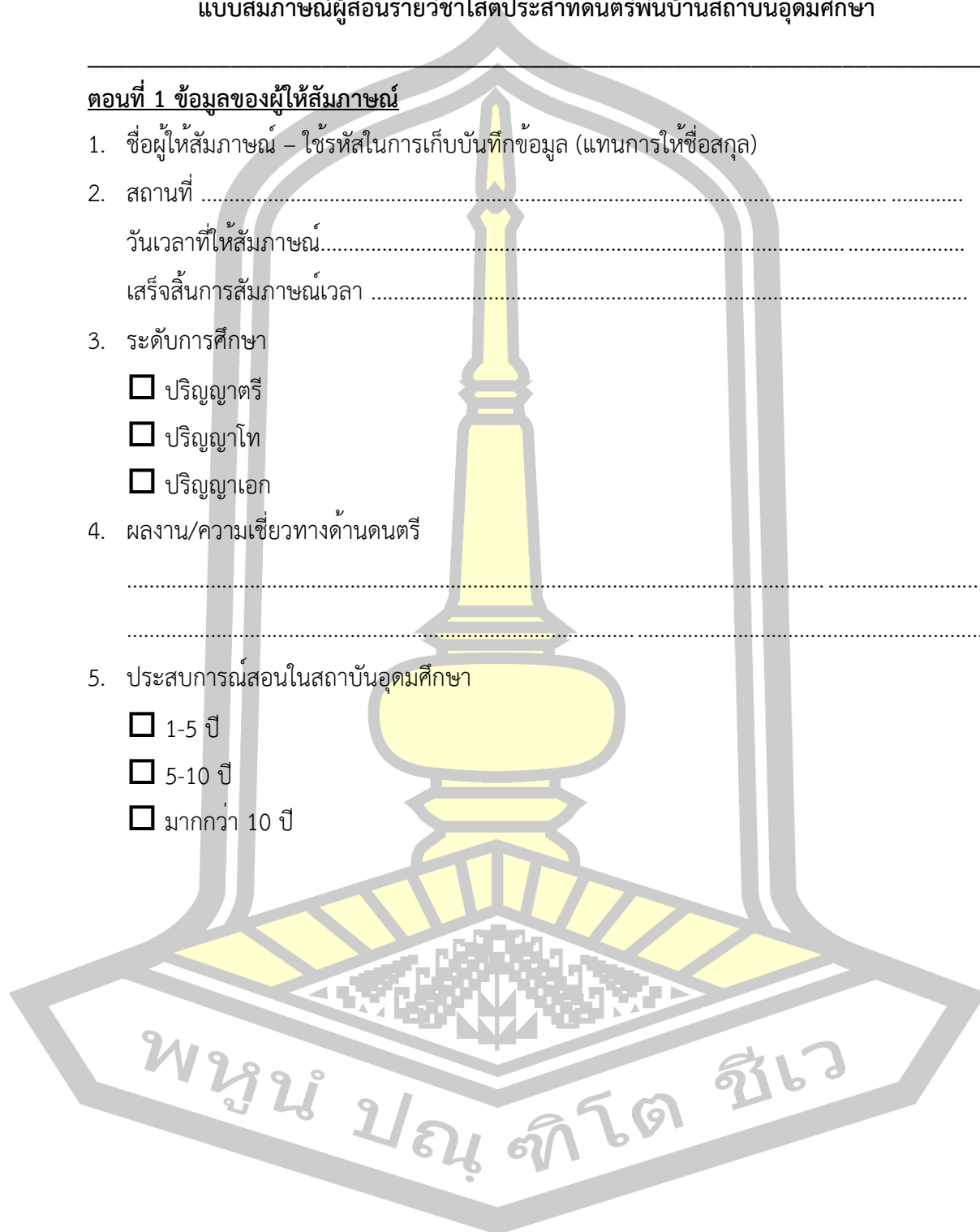
แบบสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ – ใช้รหัสในการเก็บบันทึกข้อมูล (แทนการให้ชื่อสกุล)
2. สถานที่
 ระยะเวลาที่ให้สัมภาษณ์.....
 เสร็จสิ้นการสัมภาษณ์เวลา
3. ระดับการศึกษา
 - ☐ ปริญญาตรี
 - ☐ ปริญญาโท
 - ☐ ปริญญาเอก
4. ผลงาน/ความเชี่ยวชาญด้านดนตรี

.....

.....
5. ประสบการณ์สอนในสถาบันอุดมศึกษา
 - ☐ 1-5 ปี
 - ☐ 5-10 ปี
 - ☐ มากกว่า 10 ปี



ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับคนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา

ด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชาและการจัดการชั้นเรียน

1. หลักสูตรคนตรีในสถาบันการศึกษาของท่านเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง
.....
2. หลักสูตรคนตรีในสถาบันการศึกษาของท่านมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องโสตประสาทหรือไม่ (ถ้ามี ชื่ออะไร คำอธิบายรายวิชาเป็นอย่างไร สอนกี่ชั่วโมง กี่หน่วยกิต)
.....
3. สถาบันของท่านมีนิสิต/ผู้เรียน ที่เรียนวิชาเอก/เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน หรือไม่ (ถ้ามี 1 ห้องเรียน มีกี่คน คิดเป็นร้อยละเท่าไรของของผู้เรียนทั้งหมด มีกี่กลุ่ม)
.....
4. ท่านได้แยกผู้เรียนที่เรียนวิชาเอกคนตรีพื้นบ้านอีสานออกจากผู้เรียนวิชาเอกดนตรีตะวันตกหรือไม่ ถ้าแยกเพราะอะไร ไม่แยกเพราะอะไร
.....

ด้านแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาในการเรียนการสอน

5. ท่านมีแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาโสตประสาทคนตรี อย่างไร
.....
6. ท่านได้มีการนำเอาทฤษฎีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาโสตประสาทคนตรี ท่านหรือไม่ มีอะไรบ้าง
.....

ด้านจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน

7. ท่านมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาโสตประสาทคนตรี อย่างไร
.....

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

8. การเตรียมการสอน
 - 8.1 ท่านมีการวางแผนการสอนเพื่อกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาในการเรียนหรือไม่ ในแต่ละชั่วโมงท่านแบ่งเนื้อหาในการสอนอย่างไร
.....
 - 8.2 ท่านมีการทดสอบผู้เรียนก่อนเรียนหรือไม่ มีวิธีการอย่างไร
.....

8.3 ท่านมีวิธีเลือกแบบฝึกหัดหรือออกแบบบทฝึกให้กับผู้เรียนอย่างไร

8.4 ท่านมีปัญหาด้านการวางแผนก่อนเรียนหรือไม่ และมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร

8.5 ท่านมีการทดสอบผู้เรียนก่อนเรียนหรือไม่ มีวิธีการอย่างไร

9. การสอน

9.1 ลักษณะวิธีการสอนโสตประสาทดนตรีของท่านเป็นอย่างไร

9.2 สื่อการสอนของท่านมีอะไรบ้าง ใช้อย่างไร

9.3 ท่านมีปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ และมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร

10. การประเมินผล

10.1 ท่านได้มีการบันทึกหลังการสอนหรือไม่

10.2 เกณฑ์การประเมินผลในการสอนรายวิชาโสตประสาทของท่าน คืออะไรบ้าง

10.3 ท่านมีเทคนิคและวิธีการประเมินการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

10.4 ท่านมีปัญหาด้านการประเมินผลการเรียนการสอนหรือไม่และมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร

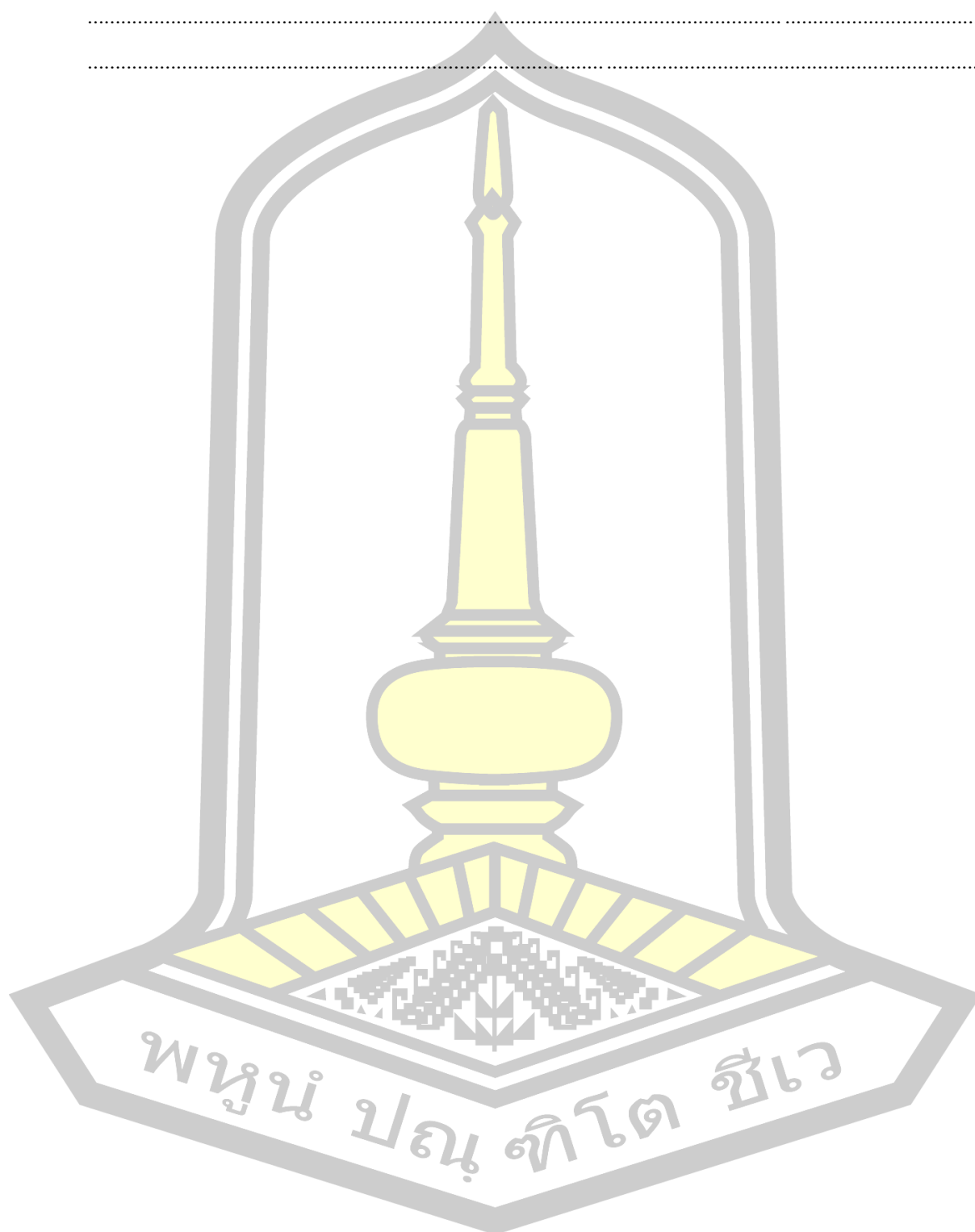
ด้านสถานที่/อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน

11. ท่านใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนอะไรบ้าง และมีอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

12. มหาวิทยาลัยมีสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการในการฝึกซ้อมของผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

13. ท่านมีปัญหาด้านสถานที่/อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ และมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป



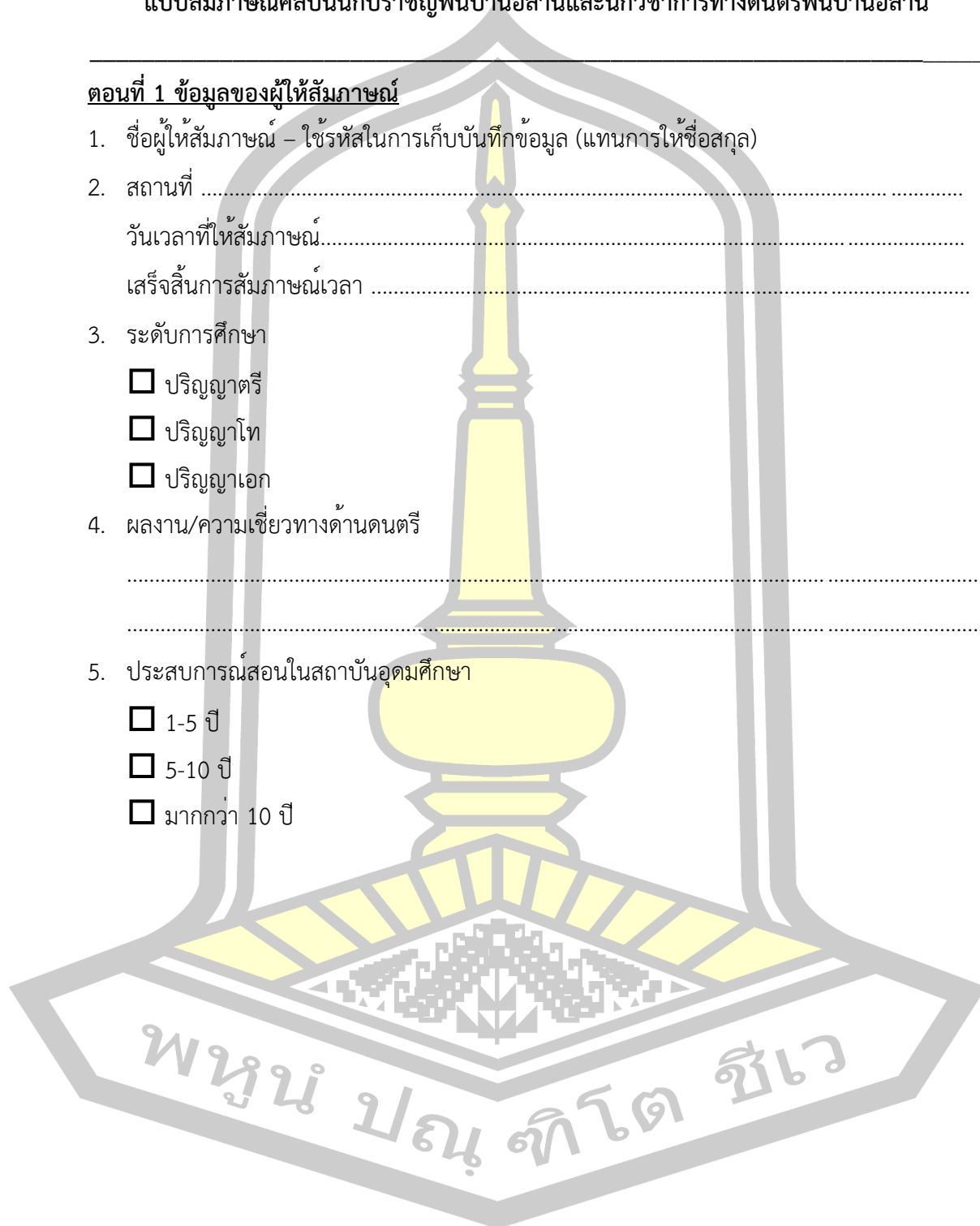
แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2

แบบสัมภาษณ์ศิลปินนักปราชญ์พื้นบ้านอีสานและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ – ใช้รหัสในการเก็บบันทึกข้อมูล (แทนการให้ชื่อสกุล)
2. สถานที่
 ระยะเวลาที่ให้สัมภาษณ์.....
 เสร็จสิ้นการสัมภาษณ์เวลา
3. ระดับการศึกษา
☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก
4. ผลงาน/ความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรี

5. ประสบการณ์สอนในสถาบันอุดมศึกษา
☐ 1-5 ปี
☐ 5-10 ปี
☐ มากกว่า 10 ปี



ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับคนตรีพื้นบ้านอีสาน

1. วิธีการสอนดนตรี/การขับร้อง พื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาของท่าน เป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง

.....

.....

2. ท่านได้สอนโสตประสาททางดนตรีในดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างไรบ้าง

2.1 การเตรียมการสอน

.....

.....

2.2 การสอน

.....

.....

2.3 การประเมินผล

.....

.....

3. ท่านมีปัญหาในการสอนหรือไม่ และมีวิธีแก้ปัญหายังไง

.....

.....

4. หากจะพัฒนาการเรียนการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานควรจะไปในรูปแบบใด

.....

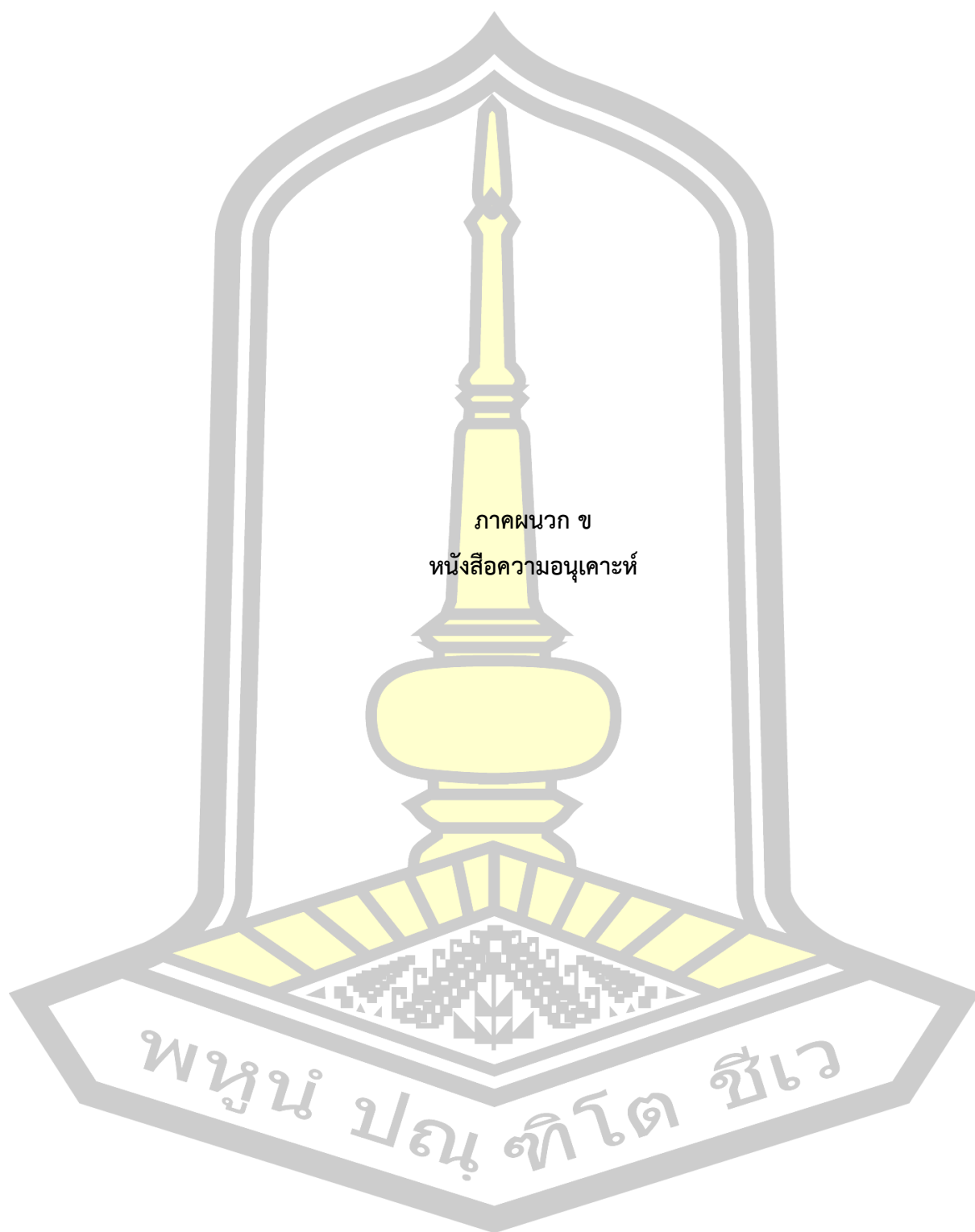
.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....





ภาคผนวก ข
หนังสือความอนุเคราะห์

พญูน์ ปณ จิโต ชีเว



ที่ อว 0605.24/ 280

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ขามเเรียง อ.กันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม 44150

๑๓ กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ

ด้วย นายวรกร สีโย นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย ในการนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาเห็นว่าท่าน เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมานี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอกอวิรุทธ์ โททำ)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร รักษาการแทน

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

สำนักงานเลขานุการ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร. 043-754-385

ศูนย์ ปณฺ ทัต โท



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 043-754-385 ภายใน 3783

ที่ อว 0605.24/

วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คณะบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
เลขที่รับ 678
วันที่ 22 ก.พ. 2567
เวลา 14.11 น.

ด้วย ข้าพเจ้านายวรกร สีโย นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาสวดประสานดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย ในการนี้เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดของท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สยาม จวงประโคน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา


(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรกร สีโย)
นิสิต

เรียน คณะบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

() เพื่อโปรดทราบ

() เพื่อโปรดลงนาม

☒ เพื่อโปรดพิจารณา/ส่งต่อ *อ.กมล*

☒ อื่นๆ *110214 คณบดี/อ.กมล/อ.กมล*


22 ก.พ. 67

- อ.กมล/อ.กมล

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาฬร้อยเอกวิรุทธิ์ โทท่า)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร
รักษาราชการแทน

คณะบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

23 ก.พ. 2567



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 043-754-385 ภายใน 3783

ที่ อว 0605.24/ ๒๗

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ด้วย นายวรกร สร้อย นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษา ประเทศไทย ในกรณีนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาเห็นว่าบุคลากรในสังกัดของท่าน คือ รองศาสตราจารย์ประสาท เนืองเฉลิม เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมานี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอกอวิรุทธิ์ โทท่า)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร รักษาการแทน

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ โทร. ๐๔๓-๗๕๔๓๘๕

ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๗๕-๖๖

วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ด้วย นายวรกร สีโย นิสิตหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ กำลังศึกษาและทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ในการนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดาเรศ ศิริสิทธิ์ธรรมา บุคลากรในสังกัดของท่าน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ตามเอกสารที่แนบมานี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๑๘๖๔



มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๖ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้อยู่ตรวจสอบคู่มือ

เรียน คณะบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. คู่มือการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน
๒. แบบประเมิน

ด้วย นายวรกร สีโย นิสิตหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ในการนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงขออนุญาตเป็นผู้อยู่ตรวจสอบคู่มือการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน รายละเอียดดังที่เอกสารที่แนบมานี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)

คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

โทร./โทรสาร ๐๓๔-๗๕๔-๓๘๕



ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๑๔๖๕

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๑๑ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด

- สิ่งที่แนบมาด้วย ๑. คู่มือการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน
๒. แบบประเมิน

ด้วย นายวรากร สีโย นิสิตหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ กำลังศึกษาและทำดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

เพื่อให้การดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ในการนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงขอความอนุเคราะห์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน พลเขต บุคลากรในสังกัดของท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน รายละเอียดดังที่เอกสารที่แนบมานี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ


(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๓๔-๗๕๔-๓๘๕๕



ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๑๗๗๖

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญชัย ชนไพโรจน์

ด้วย นายวรกร สืบโย รหัสนิสิต รหัสนิสิต ๖๔๐๑๒๐๕๑๐๐๑ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ระบบนอกเวลาราชการ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้อนุมัติการทำวิจัยในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านระดับอุดมศึกษาประเทศไทย” ซึ่งในการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้จำเป็นต้องเข้าเก็บข้อมูลการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ศิลปินนักปราชญ์พื้นบ้านอีสานและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ในการนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน อนุญาตให้นิสิตผู้นี้เข้าเก็บข้อมูลในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๓๔-๗๕๔-๓๘๕



ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๖๗๗๐

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ ศิลปินแห่งชาติ

ด้วย นายวรากร สีโย รหัสนิสิต รหัสนิสิต ๖๔๐๑๒๐๕๑๐๐๑ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ระบบนอกเวลาราชการ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้อนุมัติการทำวิจัยในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านระดับอุดมศึกษาประเทศไทย” ซึ่งในการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้จำเป็นต้องเข้าเก็บข้อมูลการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ศิลปินนักปราชญ์พื้นบ้านอีสานและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ในการนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน อนุญาตให้นิสิตผู้เข้าเก็บข้อมูลในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๓๔-๗๕๔-๓๘๕



ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๑๗๗๖

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ดร.ราตรีศรีวิไล บงสิทธิพร

ด้วย นายวรกร สีโย รหัสนิสิต รหัสนิสิต ๖๔๐๑๒๐๙๑๐๐๑ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ระบบนอกเวลาราชการ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้อนุมัติการทำวิจัยในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านระดับอุดมศึกษาประเทศไทย” ซึ่งในการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้จำเป็นต้องเข้าเก็บข้อมูลการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ศิลปินนักปราชญ์พื้นบ้านอีสานและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ในการนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน อนุญาตให้นิสิตผู้นี้เข้าเก็บข้อมูลในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๓๔-๗๕๔-๓๘๕



ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/ว.๗๖๐

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

ด้วย นายวรากร สีโย รหัสนิสิต รหัสนิสิต ๖๔๐๑๒๐๕๑๐๐๑ หลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ระบอบนอกเวลาราชการ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้อนุมัติการทำวิจัยในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านระดับอุดมศึกษาประเทศไทย” ซึ่งในการศึกษาเรื่องดังกล่าวจำเป็นต้องเข้าเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาโสตประสาท สัมภาษณ์ผู้สอนในการจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ได้ประสานงาน ดร. ณัฏฐา ฤกษ์ถนอม ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้สัมภาษณ์ไปเบื้องต้นแล้ว

ในการนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน อนุญาตให้นิสิตผู้เข้าเก็บข้อมูลในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๓๔-๗๕๔-๓๘๕



ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/ร.๗๖๐

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณะคณบดีมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ด้วย นายวรกร สีโย รหัสบัณฑิต รหัสบัณฑิต ๖๔๐๑๒๐๔๑๐๐๑ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ระบบนอกเวลาราชการ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้อนุมัติการทำวิจัยในหัวข้อเรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านระดับอุดมศึกษาประเทศไทย” ซึ่งในการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้จำเป็นต้องเข้าเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาโสตประสาท สัมภาษณ์ผู้สอนในการจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ได้ประสานงาน อาจารย์ ดร.ปรีดี นามสง่า ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้สัมภาษณ์ไปเบื้องต้นแล้ว

ในการนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๓๔-๗๕๔-๓๘๕



ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๖๗๗๐

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณะบดีคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ด้วย นายวรากร สีโย รหัสนิสิต รหัสนิสิต ๖๔๐๑๒๐๕๑๐๐๑ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ระบอบนอกเวลาราชการ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้อนุมัติการทำวิจัยในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านระดับอุดมศึกษาประเทศไทย” ซึ่งในการศึกษาเรื่องดังกล่าวจำเป็นต้องเข้าเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาโสตประสาท สัมภาษณ์ผู้สอนในการจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ได้ประสานงาน อาจารย์ชัชวาล สร้อยกุดเรือ ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้สัมภาษณ์ไปเบื้องต้นแล้ว

ในการนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน อนุญาตให้นิสิตผู้นี้เข้าเก็บข้อมูลในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๓๔-๗๕๔-๓๘๘๕



ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/ง.๗๗๖

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณะบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ด้วย นายวรากร สีโย รหัสนิสิต รหัสนิสิต ๒๔๐๑๒๐๔๑๐๐๑ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ระบบนอกเวลาราชการ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้อนุมัติการทำวิจัยในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านระดับอุดมศึกษาประเทศไทย” ซึ่งในการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้จำเป็นต้องเข้าเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาโสตประสาท สัมภาษณ์ผู้สอนในการจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ได้ประสานงาน อาจารย์อมรมาศ มุกตาม่วง สาขาวิชาดนตรีศึกษา ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้สัมภาษณ์ไปเบื้องต้นแล้ว

ในการนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน อนุญาตให้นิสิตผู้นี้เข้าเก็บข้อมูลในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๓๔-๗๕๔-๓๘๕



ที่ อว ๐๖๐๕.๒๔/๗ ๗๗๗๐

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จ.มหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณะบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ด้วย นายวรากร สีโย รหัสนิสิต รหัสนิสิต ๖๔๐๑๒๐๙๑๐๐๑ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ ระบบนอกเวลาราชการ อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ และได้อนุมัติการทำวิจัยในหัวข้อ เรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านระดับอุดมศึกษาประเทศไทย” ซึ่งในการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้จำเป็นต้องเข้าเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาโสตประสาท สัมภาษณ์ผู้สอนในการจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ได้ประสานงาน อาจารย์เพลงตะวัน วัฒนข้า สาขาดนตรี ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้สัมภาษณ์ไปเบื้องต้นแล้ว

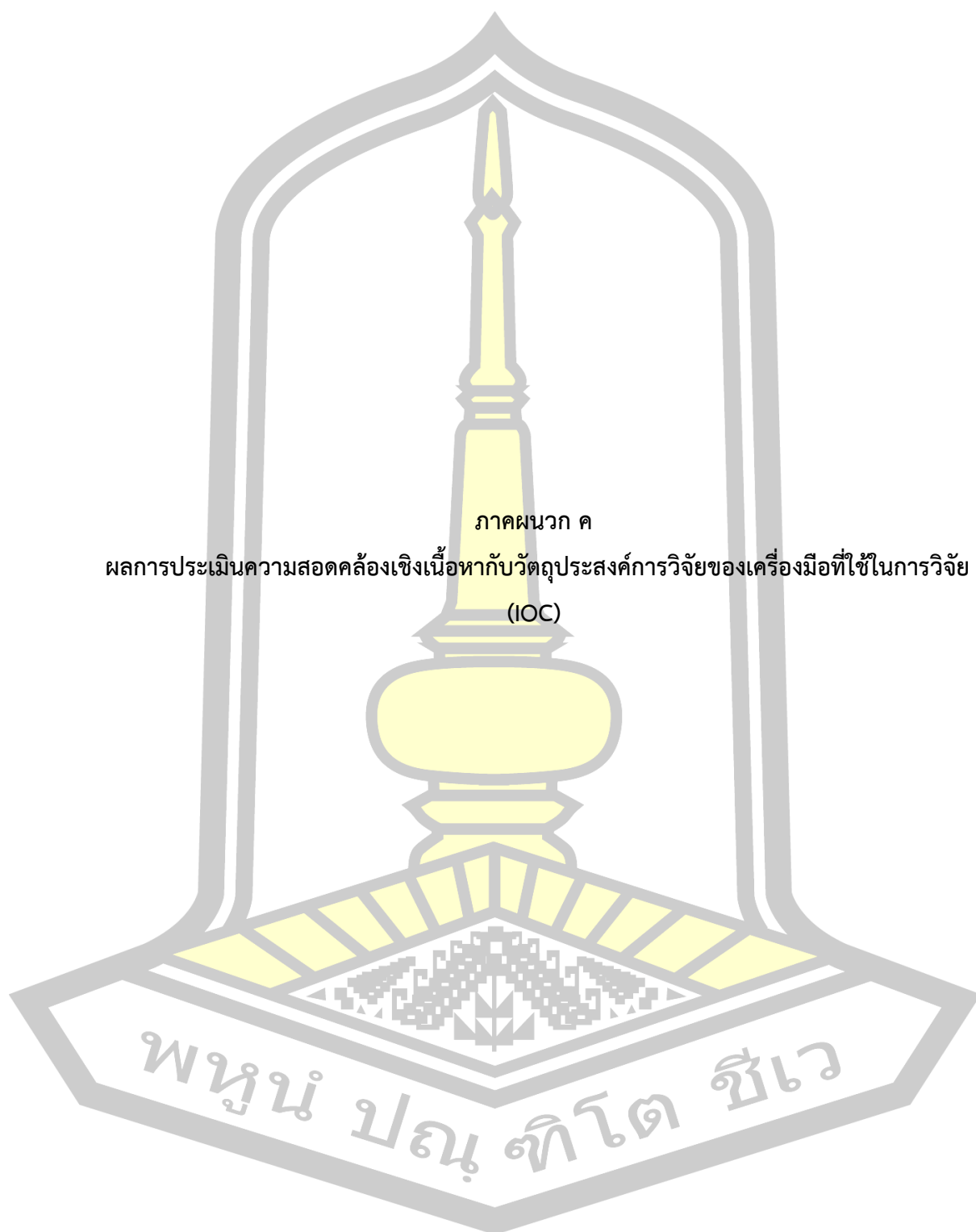
ในการนี้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน อนุญาตให้นิสิตผู้เข้าเก็บข้อมูลในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช การินทร์)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทร./โทรสาร ๐๓๔-๗๕๔-๓๘๕



ภาคผนวก ค

ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหากับวัตถุประสงค์การวิจัยของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
(IOC)

พูน ปณ จิต ชีเว

ตารางที่ 28 ความสอดคล้องเชิงเนื้อหาระหว่างวัตถุประสงค์ในการวิจัยและข้อคำถามในแบบ
สัมภาษณ์ชุดที่ 1 สำหรับผู้สอนรายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านสถาบันอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์ในการวิจัย	ข้อคำถาม	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	สรุปผลการประเมิน
		1	2	3			
1. เพื่อศึกษาวิธีการสอนวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย	ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์						
	1.ชื่อ-นามสกุล	+1	-1	+1	2	0.67	พิจารณาปรับปรุง
	2. วัน/เดือน/ปีเกิด	+1	-1	+1	2	0.67	พิจารณาปรับปรุง
	3. ที่อยู่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4.ประวัติการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.มหาวิทยาลัยที่สังกัด	+1	-1	+1	2	0.67	พิจารณาปรับปรุง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย	6.ตำแหน่ง	+1	-1	+1	2	0.67	พิจารณาปรับปรุง
	7.ผลงาน/ความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	8.ประสบการณ์สอนในสถาบันอุดมศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา						
ด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชาและการจัดการชั้นเรียน							
	1.หลักสูตรดนตรีในสถาบันการศึกษาของท่านเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2. หลักสูตรดนตรีในสถาบันการศึกษาของท่านมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องโสตประสาทหรือไม่ (ถ้ามี ชื่ออะไร คำอธิบายรายวิชาเป็นอย่างไร สอนกี่ชั่วโมง กี่หน่วยกิต)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3. สถาบันของท่านมีนิสิต/ผู้เรียน ที่เรียนวิชาเอก/เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานหรือไม่ (ถ้ามี 1ห้องเรียนมีกี่คน คิดเป็นร้อยละเท่าไรของของผู้เรียนทั้งหมด มีกี่กลุ่ม)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4. ท่านได้แยกผู้เรียนที่เรียนวิชาเอกดนตรีพื้นบ้านอีสานออกจากผู้เรียนวิชาเอกดนตรีตะวันตกหรือไม่ ถ้าแยกเพราะอะไร ไม่แยกเพราะอะไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ในการ วิจัย	ข้อความถาม	คะแนนการ ประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	สรุปผลการ ประเมิน
		1	2	3			
	ด้านแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาในการ เรียนการสอน						ใช้ได้
	5. ท่านมีแนวคิดในการจัดการเรียนการ สอนรายวิชาสัตวศาสตร์อย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6. ท่านได้มีการนำเอาทฤษฎีมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนรายวิชาสัตว ศาสตร์ ท่านหรือไม่ มีอะไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอน							
	7. ท่านมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียน การสอนรายวิชาสัตวศาสตร์ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านกระบวนการเรียนการสอน							
	8. การเตรียมการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	8.1 ท่านมีการวางแผนการสอนเพื่อ กำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาใน การเรียนหรือไม่ ในแต่ละชั่วโมงท่านแบ่ง เนื้อหาในการสอนอย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	8.2 ท่านมีการทดสอบผู้เรียนก่อนเรียน หรือไม่ มีวิธีการอย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	8.3 ท่านมีวิธีเลือกแบบฝึกหัดหรือ ออกแบบบทฝึกให้กับผู้เรียนอย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	8.4 ท่านมีปัญหาในการวางแผนก่อน เรียนหรือไม่ และมีวิธีการแก้ปัญหา อย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	8.5 ท่านมีการทดสอบผู้เรียนหลังเรียน หรือไม่ มีวิธีการอย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	9. การสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	9.1 ลักษณะวิธีการสอนสัตวศาสตร์ ของท่านเป็นอย่างไร						
	9.2 สื่อการสอนของท่านมีอะไรบ้าง ใช้ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

วัตถุประสงค์ในการ วิจัย	ข้อความถาม	คะแนนการ ประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	สรุปผลการ ประเมิน
		1	2	3			
	9.3 ท่านมีปัญหาด้านการจัดการเรียน การสอนหรือไม่ และมีวิธีการแก้ปัญหา อย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	10. การประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	10.1 ท่านได้มีการบันทึกหลังการสอน หรือไม่						
	10.2 เกณฑ์การประเมินผลในการสอน รายวิชาใดประเภทใดของท่าน คือ อะไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	10.3 ท่านมีเทคนิคและวิธีการประเมิน การเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	10.4 ท่านมีปัญหาด้านการประเมินผล การเรียนรู้การสอนหรือไม่และมีวิธีการ แก้ปัญหามาอย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	ด้านสถานที่/อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน						
	11. ท่านใช้สื่อในการจัดการเรียนการ สอนอะไรบ้าง และมีอุปกรณ์ในการ จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและ เพียงพอหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	12. มหาวิทยาลัยมีสถานที่ที่เหมาะสมและ เพียงพอต่อความต้องการในการฝึกซ้อม ของผู้เรียนหรือไม่อย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	13. ท่านมีปัญหาด้านสถานที่/อุปกรณ์ใน การจัดการเรียนการสอนหรือไม่ และมีวิธี แก้ปัญหามาอย่างไร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 29 ความสอดคล้องเชิงเนื้อหาระหว่างวัตถุประสงค์ในการวิจัยและข้อคำถามในแบบ
สัมภาษณ์ชุดที่ 2 สำหรับศิลปินนักปราชญ์พื้นบ้านอีสานและนักวิชาการทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย	ข้อคำถาม	คะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	สรุปผลการประเมิน
		1	2	3			
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย	ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์						
	1.ชื่อ-นามสกุล	+1	-1	+1	2	0.67	พิจารณาปรับปรุง
	2. วัน/เดือน/ปีเกิด	+1	-1	+1	2	0.67	พิจารณาปรับปรุง
	3. ที่อยู่	+1	-1	+1	2	0.67	พิจารณาปรับปรุง
	4.ประวัติการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.อาชีพ	+1	-1	+1	2	0.67	พิจารณาปรับปรุง
	6.ความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.ประสบการณ์สอนดนตรี/การขับร้องพื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนวิชาโสตประสาทสำหรับดนตรีพื้นบ้านอีสาน						
	1. วิธีการสอนดนตรี/การขับร้อง พื้นบ้านอีสานในสถาบันอุดมศึกษาของท่าน เป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2. ท่านได้สอนโสตประสาททางดนตรีในดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.1 การเตรียมการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.2 การสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.3 การประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	3. ท่านมีปัญหาในการสอนหรือไม่ และมีวิธีแก้ปัญหายังไง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4. หากจะพัฒนาการเรียนการสอนโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานควรจะพัฒนาไปในรูปแบบใด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้



ภาคผนวก ง

แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของคู่มือการใช้งานรูปแบบการเรียนรู้

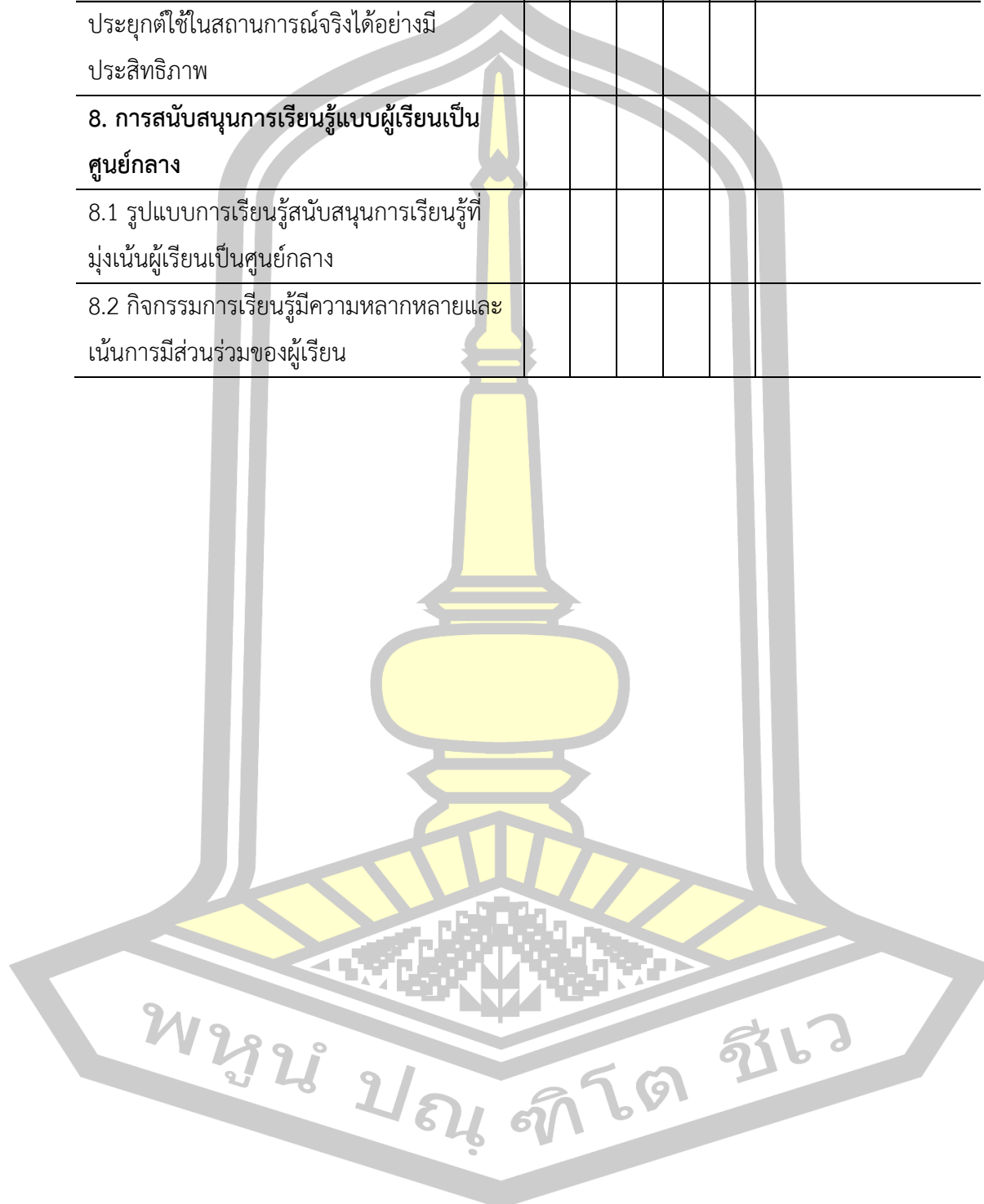
พูน ปณ จิต ชีวะ

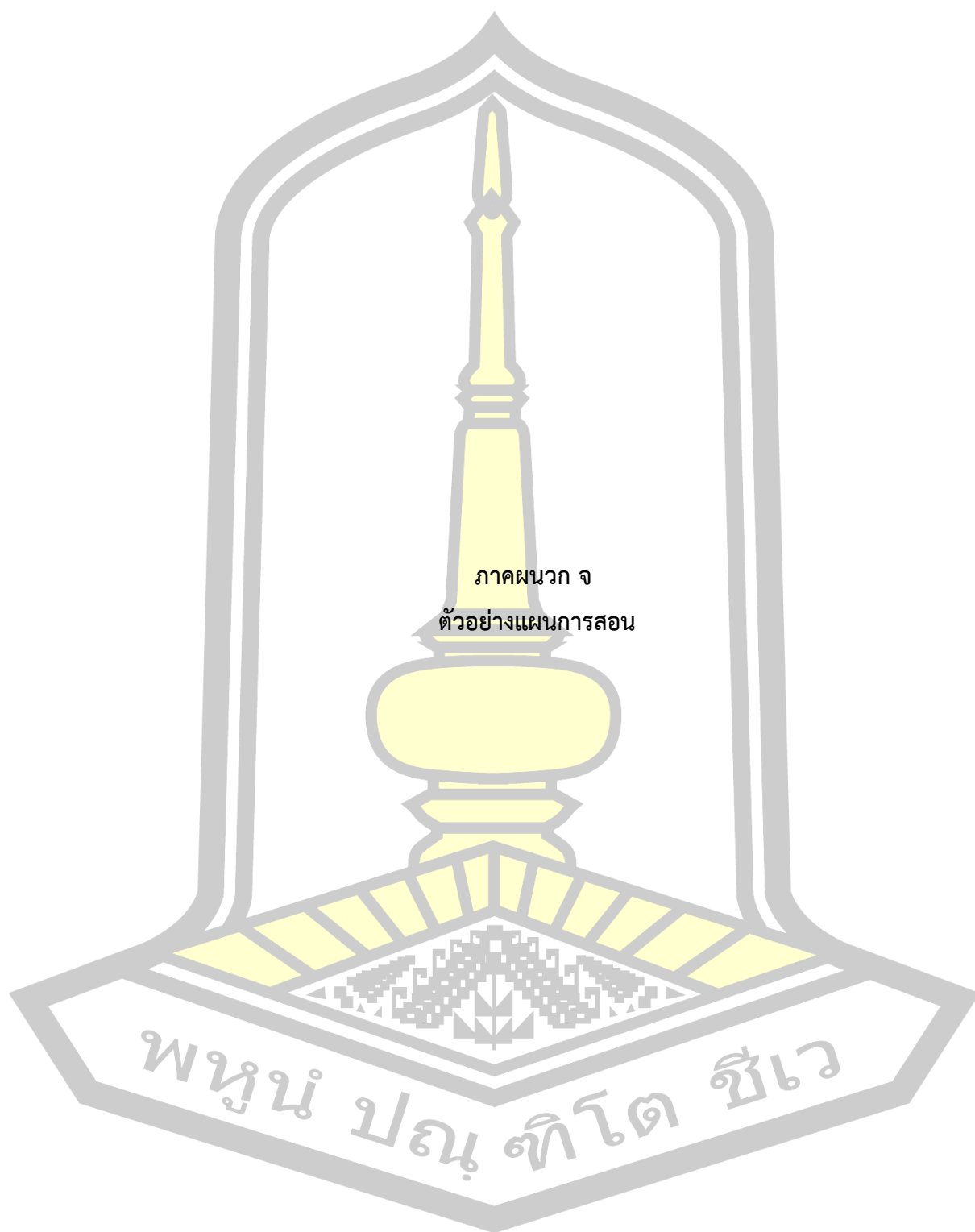
แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของคู่มือการใช้งานรูปแบบการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสานระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1.การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้						
1.1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้มีความครอบคลุมและเหมาะสมในการพัฒนาการฝึกโสตประสาทด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน						
1.2 องค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบการเรียนรู้มีความสัมพันธ์และส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน						
2. สาระสำคัญในรูปการเรียนรู้						
2.1 ความชัดเจนในวัตถุประสงค์และความสำคัญของรูปแบบการฝึกโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน						
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้มีความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะด้านดนตรีพื้นบ้าน						
2.3 รายละเอียดในคู่มือชัดเจนเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการสอนจริง						
2.4 เนื้อหาสอดคล้องกับบริบทของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา						
3. ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การเรียนรู้						
3.1 วัตถุประสงค์ของการสอนมีความชัดเจนและสะท้อนถึงการพัฒนาทักษะการฝึกโสตประสาทของผู้เรียน						
3.2 วัตถุประสงค์และแนวคิดมีความสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม						
3.3 วัตถุประสงค์ครอบคลุมถึงการพัฒนาทักษะดนตรีพื้นบ้านและการประยุกต์ใช้ใน						

ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
สภาพแวดล้อมที่หลากหลาย						
4. ความเหมาะสมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้						
4.1 ขั้นตอนการสอนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์						
4.2 ขั้นตอนการสอนมีความชัดเจนและสามารถนำไปใช้ได้จริง						
4.3 ขั้นตอนการสอนช่วยเสริมสร้างทักษะการฝึกโสตประสาทและการบูรณาการดนตรีพื้นบ้านกับดนตรีสากล						
5. การประเมินผลการเรียนรู้						
5.1 วิธีการประเมินมีความเหมาะสมและสามารถวัดผลทักษะการฝึกโสตประสาทได้จริง						
5.2 การประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร						
5.3 วิธีการประเมินให้ผลสะท้อนที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของผู้เรียน						
6. ความเหมาะสมของการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้						
6.1 เงื่อนไขในการนำรูปแบบการสอนไปใช้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปปรับใช้ในสถานศึกษาต่าง ๆ ได้						
6.2 ความยืดหยุ่นในการปรับใช้รูปแบบการเรียนรู้ในบริบทต่างๆ						
7. การพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์						
7.1 รูปแบบการเรียนรู้สนับสนุนการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ในดนตรีพื้นบ้าน						
7.2 ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะที่เรียนรู้ในการ						

ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ						
8. การสนับสนุนการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง						
8.1 รูปแบบการเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง						
8.2 กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน						





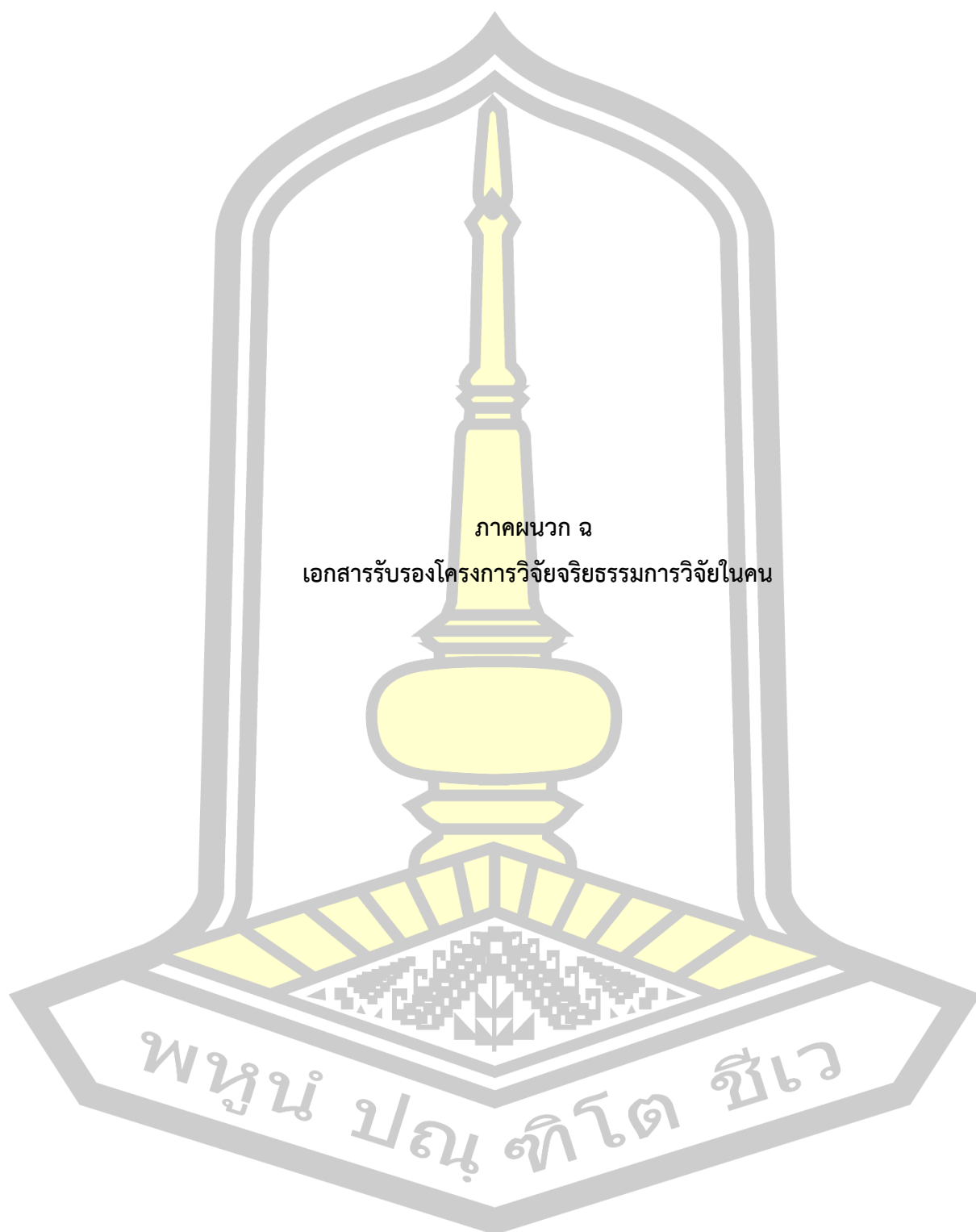
ตัวอย่างแผนการสอน

ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้มาเป็นตัวอย่างแผนการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปวางแผนการสอนในชั้นเรียนสำหรับผู้สนใจต่อไปดังนี้

ครั้งที่	หัวข้อ/ รายละเอียด	กิจกรรม	สื่อการสอน	การวัดผล ประเมินผล
1	บทนำสู่ดนตรี พื้นบ้านอีสาน	- บรรยายทฤษฎีเบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน - ผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับความเข้าใจในดนตรีพื้นบ้านอีสาน	- สไลด์ PowerPoint - เอกสารประกอบการสอน - วีดิโอการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสาน	- สอบถามความเข้าใจในชั้นเรียน - แบบทดสอบเบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน
2	โน้ตดนตรีพื้นบ้านอีสานและทฤษฎีพื้นฐาน	- ผู้เรียนศึกษาและวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้าน - ฝึกเขียนโน้ตพื้นบ้านตามตัวอย่าง	- เอกสารประกอบการสอน - ตัวอย่างโน้ตเพลงพื้นบ้านที่ถอดเสียง	- แบบทดสอบการอ่านและเขียนโน้ตดนตรีพื้นบ้าน
3	การเรียนรู้การอ่านโน้ตดนตรีพื้นบ้าน	- ฝึกอ่านและเขียนโน้ตเพลงพื้นบ้านอีสานจากตัวอย่าง - การบรรยายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ	- หนังสือเรียนเกี่ยวกับโน้ตดนตรีพื้นบ้าน - เครื่องมือการเขียนโน้ตดนตรี	- สอบการอ่านโน้ตและเขียนโน้ตจากตัวอย่าง
4	การฟังและฝึกแยกจังหวะในดนตรีพื้นบ้าน	- ฝึกฟังและแยกจังหวะในเพลงพื้นบ้านโดยใช้เสียงกลองยาวอีสาน - การร่วมกันแยกจังหวะเพลงในกลุ่มเล็ก	- เครื่องดนตรีกลองยาวอีสาน - วีดิโอการแสดงกลองยาวอีสาน	- การประเมินผล - การแยกจังหวะในกิจกรรมกลุ่ม - แบบฝึกหัดการแยกจังหวะ
5	การฟังเสียงในดนตรีพื้นบ้าน	- ฝึกฟังและแยกแยะเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น พิณ แคน	- สื่อดิจิทัลและวีดิโอการแสดงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน	- แบบทดสอบการแยกแยะเสียงเครื่องดนตรีแต่ละ

ครั้งที่	หัวข้อ/ รายละเอียด	กิจกรรม	สื่อการสอน	การวัดผล ประเมินผล
		โหวด โป่งกลาง - การทำงานกลุ่มเพื่อฝึก การฟังและแยกแยะเสียง	- ตัวอย่างเสียงจาก เครื่องดนตรีแต่ละ ชนิด	ชนิด
6	การฝึกฟังเสียงโน้ต ในเครื่องดนตรีพิณ	- ฝึกฟังและร้องโน้ตใน เสียงพิณ - ฝึกเล่นพิณตามโน้ต	- เครื่องดนตรีพิณ - วีดิโอการสอน วิธีการเล่นพิณ	- การสอบ ปฏิบัติการร้อง ทำนองจากเสียง พิณ
7	การฝึกฟังเสียงโน้ต ในเครื่องดนตรีซอ	- ฝึกฟังและร้องโน้ตใน เสียงซอ - ฝึกเล่นซอตามโน้ต	- เครื่องดนตรีซอ - วีดิโอการสอน วิธีการเล่นซอ	- การสอบ ปฏิบัติการฟังและ การบันทึกโน้ต จากเสียงซอ
8	การฝึกฟังเสียงโน้ต ในเครื่องดนตรี โป่งกลาง	- ฝึกฟังและร้องโน้ตใน เสียงโป่งกลาง - ฝึกเล่นโป่งกลางตามโน้ต	- เครื่องดนตรี โป่งกลาง - วีดิโอการสอน วิธีการเล่นโป่งกลาง	- การสอบ ปฏิบัติการฟังและ การบันทึกโน้ต จากเสียงโป่งกลาง
9	การฝึกฟังเสียงโน้ต ในเครื่องดนตรีแคน	- ฝึกฟังและร้องโน้ตใน เสียงแคน - ฝึกเล่นแคนตามโน้ต	- เครื่องดนตรีแคน - วีดิโอการสอน วิธีการเล่นแคน	- การสอบ ปฏิบัติการฟังและ การบันทึกโน้ต จากเสียงแคน
10	การฝึกฟังเสียงโน้ต ในการขับร้องหมอลำ	- ฝึกการฟังจากเสียงการ ขับร้องหมอลำ - ฝึกการขับร้องตามโน้ต	- เครื่องดนตรี พื้นบ้านในการขับ ร้องหมอลำ - สื่อการสอนการ ขับร้องหมอลำ	- การสอบ ปฏิบัติการฟังและ การบันทึกโน้ต จากการขับร้อง หมอลำ
11	การฝึกอ่านและ บรรเลงตามโน้ต	- ฝึกบรรเลง/ขับร้องตาม โน้ตเพลงดนตรีพื้นบ้าน - การแสดงเดี่ยวหรือเป็น กลุ่ม	- เครื่องดนตรี พื้นบ้านทุกชนิด - โน้ตเพลงพื้นบ้าน	- การสอบ ปฏิบัติการ บรรเลง/ขับร้อง ตามโน้ต
12	การบูรณาการ	- ศึกษาและวิเคราะห์	- เอกสาร	- การสอบ

ครั้งที่	หัวข้อ/ รายละเอียด	กิจกรรม	สื่อการสอน	การวัดผล ประเมินผล
	ดนตรีพื้นบ้านและ ดนตรีสากล	ทฤษฎีดนตรีสากล พื้นฐาน - ฝึกบรรเลงเพลงที่มีการ ผสมผสานดนตรีสากล	ประกอบการสอน ทฤษฎีดนตรีสากล - ตัวอย่างเพลงที่มี การผสมผสานดนตรี สากล	ปฏิบัติการบรรเลง ดนตรีที่ผสมผสาน ดนตรีพื้นบ้าน และดนตรีสากล
13	การเชื่อมโยงทฤษฎี ดนตรีพื้นบ้านกับ ดนตรีสากล	- ฝึกแปลงโน้ตดนตรี พื้นบ้านเป็นโน้ตสากล - ฝึกบรรเลงเพลงจาก โน้ตที่แปลงแล้ว	- โน้ตดนตรีพื้นบ้าน และสากล - เอกสาร ประกอบการสอน	- การสอบ ปฏิบัติการแปลง และบรรเลงเพลง จากโน้ตที่แปลง แล้ว
14	การอ่านโน้ตดนตรี สากล	- ฝึกอ่านโน้ตดนตรีสากล เบื้องต้น - ฝึกบรรเลงเพลงจาก โน้ตดนตรีสากล	- โน้ตดนตรีสากล - เครื่องดนตรี พื้นบ้านและสากล	- การสอบ ปฏิบัติการอ่าน และบรรเลงเพลง จากโน้ตดนตรี สากล
15	การเขียนโน้ตดนตรี สากล	- ฝึกฟังแล้วเขียนโน้ต ดนตรีสากลเบื้องต้น - การวิเคราะห์และแก้ไข โน้ตที่เขียน	- อุปกรณ์การเขียน โน้ตดนตรี - โปรแกรม คอมพิวเตอร์ช่วย เขียนโน้ต	- การสอบเขียน โน้ตดนตรีสากล จากการฟัง
16	การสอบปลายภาค	- สอบทักษะการฟัง การ เขียน และการบรรเลง - สรุปและทบทวน เนื้อหาที่เรียน	- สื่อเทคโนโลยี สำหรับการทดสอบ - ข้อสอบปลายภาค	- การสอบปลาย ภาคประเมินผล รวมของการเรียน ตลอดคอร์ส





คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เอกสารรับรองโครงการวิจัย

เลขที่การรับรอง : 158-212/2567

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) รูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาโสตประสาทดนตรีพื้นบ้านอีสาน
ระดับอุดมศึกษาประเทศไทย

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาอังกฤษ) Learning management model for the Isaan Folk Music Auditory
Course at the higher education level in Thailand.

ผู้วิจัย : นายวรกร สิโอ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

สถานที่ทำการวิจัย : ประเทศไทย

ประเภทการพิจารณาแบบ : แบบยกเว้น

วันที่รับรอง : 27 มีนาคม 2567

วันหมดอายุ : 26 มีนาคม 2568

ข้อเสนอการวิจัยนี้ ได้รับการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหาสารคามแล้ว และอนุมัติในด้านจริยธรรมให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องข้างต้นได้ บนพื้นฐาน
ของโครงงานวิจัยที่คณะกรรมการฯ ได้รับและพิจารณา เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วให้ผู้วิจัยส่งแบบฟอร์ม
การปิดโครงการและรายงานผลการดำเนินงานมายังคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม หรือหากมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในโครงการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องยื่นขอรับการพิจารณาใหม่

กตวี วัฒนกิจ

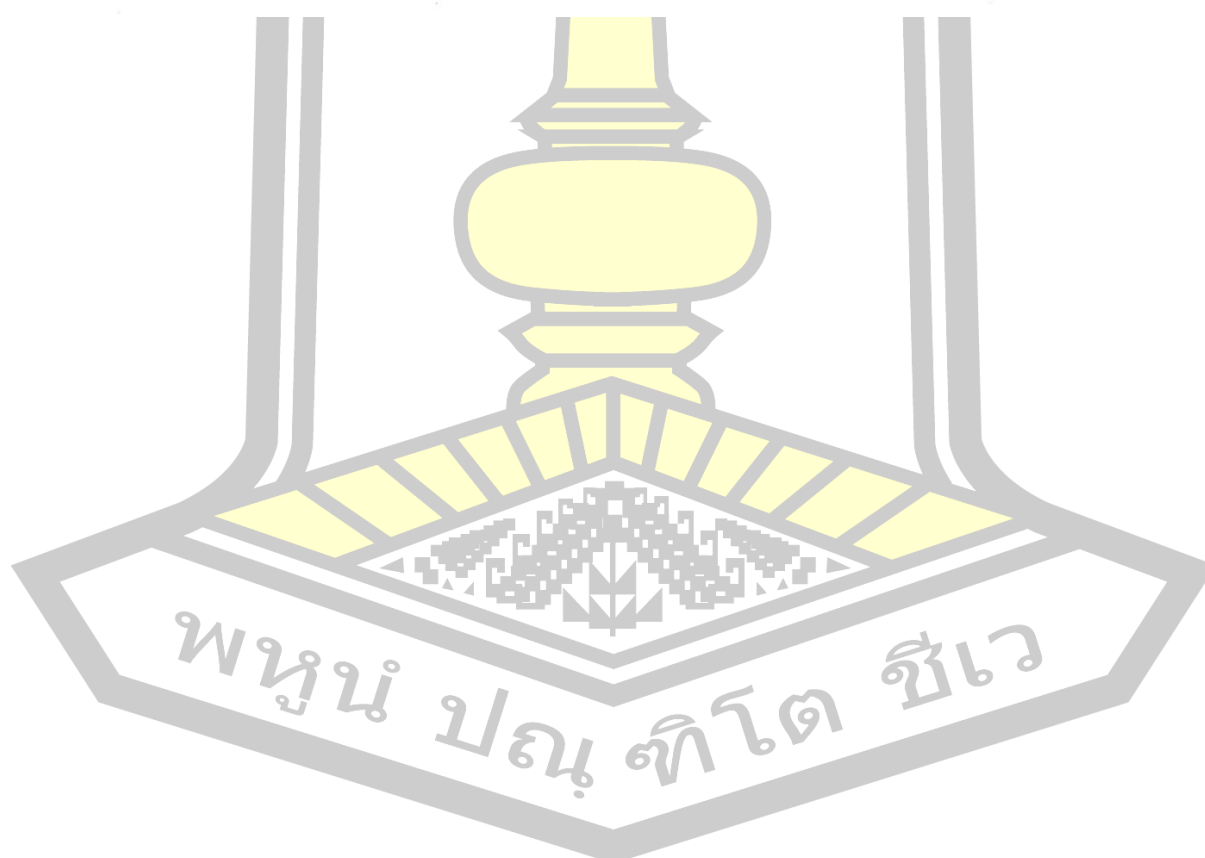
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษัษฐณี วัฒนกิจ)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ทั้งนี้ การรับรองนี้มีเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ด้านหลังทุกข้อ (ดูด้านหลังของเอกสารรับรองโครงการวิจัย)

นักวิจัยทุกท่านที่ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการวิจัยตามที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
2. ใช้เอกสารแนะนำอาสาสมัคร ใบยินยอม (และเอกสารเชิญเข้าร่วมวิจัยหรือใบโฆษณาถ้ามี) แบบสัมภาษณ์ และหรือ แบบสอบถาม เฉพาะที่มีตราประทับของคณะกรรมการจริยธรรมในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เท่านั้น และส่งสำเนาเอกสารดังกล่าวที่ใช้กับผู้เข้าร่วมวิจัยจริงรายการแรกมาที่คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน
3. รายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นหรือการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมวิจัยใดๆ ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภายในระยะเวลา 5 วันทำการ
4. ส่งรายงานความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน ตามเวลาที่กำหนดหรือเมื่อได้รับการร้องขอ
5. หากการวิจัยไม่สามารถดำเนินการเสร็จสิ้นภายในกำหนด ผู้วิจัยต้องยื่นขออนุมัติใหม่ก่อน อย่างน้อย 60 วัน
6. หากการวิจัยเสร็จสมบูรณ์ผู้วิจัยต้องแจ้งปิดโครงการตามแบบฟอร์มของคณะกรรมการจริยธรรมในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

* รายชื่อของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน (ชื่อและตำแหน่ง) ที่เข้าร่วมประชุม ณ วันที่พิจารณารับรองโครงการวิจัย (หากร้องขอล่วงหน้า)



ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	วรากร สร้อย
วันเกิด	22 พฤษภาคม 2525
สถานที่เกิด	นครพนม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	181/36 หมู่บ้านราชวดี เฟส3 บ้านดอนสวน ต.ท่าขอนยาง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม 44150
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2538 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวบึงทุ่งฯ อำเภอรธาตุพนม จังหวัดนครพนม พ.ศ. 2541 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนธาตุพนม อำเภอรธาตุพนม จังหวัด นครพนม พ.ศ. 2543 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนธาตุพนม อำเภอรธาตุพนม จังหวัดนครพนม พ.ศ. 2546 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2548 ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต ดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม พ.ศ. 2553 ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม

พูน ปณ ภัโต ชีเว